

**«ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈՐԱԿԻ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵՆՏՐՈՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ**

**ՀՀ ՊՆ «ՎԱԶԳԵՆ ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՌԱԶՄԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱ»
ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԻ ԻՆՍՏԻՏՈՒՑԻՈՆԱԼ ՀԱՎԱՏԱՐՄԱԳՐՄԱՆ
ՓՈՐՁԱԳԻՏԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՅՑ**

Երևան – 2026 թ.

ՆԱԽԱԲԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարության Վազգեն Սարգսյանի անվան ռազմական ակադեմիայի ինստիտուցիոնալ հավատարմագրումն իրականացվել է հաստատության ներկայացրած դիմումի համաձայն:

Հավատարմագրման գործընթացը կազմակերպել և համակարգել է «Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոն» հիմնադրամը (այսուհետ՝ ՈԱԱԿ) առաջնորդվելով ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունիսի 30-ի N 978-Ն որոշմամբ հաստատված «ՀՀ մասնագիտական կրթական ծրագրեր իրականացնող ուսումնական հաստատությունների և դրանց մասնագիտությունների պետական հավատարմագրման» կարգով և 2011 թվականի հունիսի 30-ին հաստատված «ՀՀ մասնագիտական կրթության հավատարմագրման չափանիշները հաստատելու մասին» N 959-Ն որոշմամբ:

Փորձաքննությունն իրականացրել է «Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոն» հիմնադրամի փորձագիտական խմբի ձևավորման կարգի» պահանջներին համապատասխան ձևավորված անկախ փորձագիտական խումբը, որը բաղկացած էր 3 տեղացի և 2 միջազգային փորձագետներից:

Ինստիտուցիոնալ հավատարմագրումը միտված է ոչ միայն որակի ապահովման արտաքին գնահատմանը, այլև հաստատության կառավարման և կրթական ծրագրերի որակի շարունակական բարելավմանը: Հետևաբար, փորձագետների առջև դրված էր երկու խնդիր.

1) իրականացնել ինստիտուցիոնալ կարողությունների փորձաքննություն՝ ՀՀ պետական հավատարմագրման չափանիշներին համապատասխան,

2) որակի բարելավման նպատակով՝ իրականացնել փորձագիտական գնահատում՝ միջազգային զարգացումներին համապատասխանելու և Եվրոպական բարձրագույն կրթության տարածք (այսուհետ՝ ԵԲԿՏ) ինտեգրվելու տեսանկյունից:

Սույն զեկույցը պարունակում է Ակադեմիայի ինստիտուցիոնալ կարողությունների փորձագիտական գնահատման արդյունքները՝ ըստ ՀՀ մասնագիտական կրթության հավատարմագրման չափանիշների և միջազգային փորձագետների գործընկերային գնահատման դիտարկումները՝ ԵԲԿՏ ինտեգրվելու տեսանկյունից:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԱՄՓՈՓՈՒՄ	4
ԳՈՐԾԼՆԿԵՐԱՅԻՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻՆ ՄՈՒՀ-Ի ԻՆՏԵԳՐՎԵԼՈՒ ՏԵՍԱՆԿՅՈՒՆԻՑ.....	14
ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ.....	28
ՓՈՐՁԱԳԻՏԱԿԱՆ ԽՄԲԻ ԿԱԶՄԸ	28
ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑՔԸ.....	28
ՀԱՄԱՌՈՏ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ՀՀ ՊՆ Վ. ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՌԱԶՄԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ	30
ԻՆՍՏԻՏՈՒՑԻՈՆԱԼ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՓՈՐՁԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ ԸՍՏ ՀՀ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՀԱՎԱՏԱՐՄԱԳՐՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԻ	33
I. ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ	33
II. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄՆ ՈՒ ՎԱՐՉԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ	38
III. ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐԸ.....	49
IV. ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԸ.....	59
V. ՊՐՈՖԵՍՈՐԱԴԱՍԱԽՈՍԱԿԱՆ ԵՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱԾԺԱՆԴԱԿ ԿԱԶՄԸ	67
VI. ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԶԱՐԳԱՅՈՒՄԸ.....	75
VII. ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ ԵՎ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԸ	80
VIII. ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ.....	85
IX. ԱՐՏԱՔԻՆ ԿԱՊԵՐԸ ԵՎ ՄԻԶԱԶԳԱՅՆԱՅՈՒՄԸ	89
X. ՈՐԱԿԻ ՆԵՐՔԻՆ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ.....	93
ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆՆԵՐԸ՝ ԸՍՏ ՀԱՎԱՏԱՐՄԱԳՐՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԻ	99
ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ	100
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1. ՓՈՐՁԱԳԻՏԱԿԱՆ ԽՄԲԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ ԻՆՔՆԱԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ .	100
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2. ՓՈՐՁԱԳԻՏԱԿԱՆ ԱՅՑԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՅՈՒՅՑԸ	103
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 3. ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՎԱԾ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԻ ՑԱՆԿ	103
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 4. ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՎԱԾ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐ	108
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 5. ՄՈՒՀ-Ի ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ	109
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 6. ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐԻ ՑԱՆԿ	110

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԱՄՓՈՓՈՒՄ

ՀՀ ՊՆ Վ. Սարգսյանի անվան ռազմական ակադեմիայի ինստիտուցիոնալ կարողությունների փորձաքննությունն իրականացվել է ՀՀ մասնագիտական կրթության հավատարմագրման 10 չափանիշների շրջանակում:

Գնահատման ընթացքում հաշվի է առնվել, որ ՌԱ-ն որպես միավորված հաստատություն առաջին անգամ է անցնում ինստիտուցիոնալ հավատարմագրման գործընթաց, իսկ Ակադեմիայի զարգացումը տեղի է ունենում բանակի կերպափոխման, ռազմական կրթության վերանայման և ժամանակակից սպայի պատրաստման նոր պահանջների պայմաններում:

Ընդհանուր գնահատմամբ՝ ՌԱ-ն գտնվում է անցումային և տրանսֆորմացիոն փուլում: Ակադեմիայի զարգացման հիմնական ուղղությունը հստակ է. այն պետք է պատրաստի ոչ միայն մասնագիտական գիտելիք ունեցող, այլև վերլուծելու, որոշումներ կայացնելու, առաջնորդելու, տեխնոլոգիական գործիքներ կիրառելու և անորոշության պայմաններում պատասխանատվություն ստանձնելու ունակ սպա: Այս մոտեցումը համահունչ է ժամանակակից մարտական միջավայրի պահանջներին և առաքելությամբ ղեկավարման տրամաբանությանը: ՌԱ-ի կարևոր ձեռքբերումն այն է, որ ռազմական կրթության արդիականացման այս անհրաժեշտությունը տարբեր մակարդակներում գիտակցված է և դիտարկվում է որպես Ակադեմիայի զարգացման հիմնական ուղղություն:

Միաժամանակ, ՌԱ-ի զարգացման ներկա փուլում հիմնական խնդիրը ձևակերպված նպատակները համակարգված իրականացման վերաճելն է: Ակադեմիայում իրականացվում են կրթական ծրագրերի վերանայման, առաջնորդության զարգացման, գործնական պատրաստության ուժեղացման, միջազգային համագործակցության ընդլայնման, որակի ապահովման և հետազոտական բաղադրիչի զարգացման տարբեր նախաձեռնություններ: Սակայն հաջորդ փուլում անհրաժեշտ է, որ այդ նախաձեռնությունները միավորվեն մեկ ամբողջական կառավարչական և կրթական համակարգում՝ հստակ առաջնահերթություններով, պատասխանատվություններով, ռեսուրսներով, չափելի արդյունքներով և ազդեցության գնահատման մեխանիզմներով:

Կառավարման տեսանկյունից ՌԱ-ում առկա է ռազմական կազմակերպությանը բնորոշ հստակ ենթակայություն և որոշումների կայացման կարգավորված համակարգ: Սա ապահովում է կառավարման վերահսկելիություն և պատասխանատվության կենտրոնացում: Զարգացման հաջորդ փուլում կարևոր է առավել հստակ հավասարակշռել ՊՆ ռազմավարական ուղղորդումը և ՌԱ-ի գործառնական իրականացման ճկունությունը: ՊՆ-ն պետք է շարունակի սահմանել պաշտպանության համակարգի կարիքները, ռազմավարական պատվերը և ակնկալվող արդյունքները, իսկ ՌԱ-ն պետք է ունենա բավարար գործառնական հնարավորություն՝ այդ պահանջները կրթական ծրագրերի, դասավանդման մեթոդների, գնահատման մոտեցումների, գործնական պատրաստության և ռեսուրսային լուծումների վերաճելու համար:

ՌԱ-ի ինստիտուցիոնալ զարգացման կարևոր հարցերից է նախկին ռազմական և ռազմաավիացիոն բուհերի միավորումից հետո կառավարման, կրթական ծրագրերի, ռեսուրսների և որակի ապահովման գործընթացների միասնականացման ու կայունացման ապահովումը: Կառուցվածքային միավորումը արդեն տեղի է ունեցել, սակայն կազմակերպական, կրթական և մշակութային ինտեգրումը դեռ զարգացման փուլում է: Ավիացիոն կրթության մասնագիտական առանձնահատկությունները պետք է պահպանվեն՝ միաժամանակ ներդաշնակեցվելով ՌԱ-ի ընդհանուր առաքելության և ռազմավարական

զարգացման հետ: Միավորումը պետք է դառնա ոչ միայն կառավարման կառուցվածքային փոփոխություն, այլ նաև միջգորատեսակային մտածողության, համատեղ պլանավորման, համատեղ վարժանքների և միասնական օպերացիոն միջավայրում գործելու կարողությունների զարգացման հիմք:

Որակավորումների արժանահավատ շնորհման տեսանկյունից ՌԱ-ի կրթական ծրագրերի ուժեղ կողմը դրանց ուղղակի կապն է ՁՈւ կադրային կարիքների և ապագա սպայի ծառայողական դերերի հետ: Գործնական պարապմունքները, գորային ստաժավորումները, դաշտային վարժանքները, հրամանատարաշտաբային խաղերը, իրավիճակային առաջադրանքները և մասնագիտական որոշումների հիմնավորումը հնարավորություն են տալիս կրթական գործընթացը կապել իրական կամ իրականին մոտ ծառայողական իրավիճակների հետ: Այս ներուժը կարող է ամբողջությամբ իրացվել, եթե ՄԿԾ-ներում հստակ երևա կապը ծրագրային վերջնարդյունքների, դասընթացների, ուսուցման մեթոդների, առաջադրանքների, գնահատման չափանիշների և սովորողների ձեռքբերումների ապացույցների միջև:

Գնահատման համակարգի զարգացումը ՌԱ-ի համար առանցքային նշանակություն ունի: Եթե Ակադեմիայի նպատակը վերլուծող, որոշում կայացնող և առաջնորդող սպայի պատրաստումն է, ապա գնահատումը պետք է չափի հենց այդ կարողությունները: Գիտելիքի վերարտադրության ստուգումը բավարար չէ ժամանակակից սպայի պատրաստվածությունը հավաստելու համար: Գնահատման առաջադրանքները պետք է առավել հետևողականորեն ուղղվեն իրավիճակի վերլուծության, որոշման հիմնավորման, այլընտրանքների դիտարկման, թիմային աշխատանքի, ռիսկերի գնահատման, գործնական կարողությունների կիրառման և պատասխանատվության ստանձնման գնահատմանը:

Դասախոսական կազմը ՌԱ-ի զարգացման կարևոր ռեսուրսներից է: Ակադեմիայում առկա են մասնագիտական և ծառայողական փորձ ունեցող դասախոսներ, ինչպես նաև նոր մասնագետների ներգրավման դրական միտումներ: Միաժամանակ, ռազմական կրթության նոր մոդելը պահանջում է դասախոսական կազմի կարողությունների շարունակական զարգացում՝ ուսանողակենտրոն և խնդրահենք ուսուցման, սցենարային առաջադրանքների մշակման, գնահատման ռուբրիկների կիրառման, թվային և սիմուլյացիոն գործիքների օգտագործման, հետազոտական բաղադրիչի ինտեգրման և օտարալեզու մասնագիտական աղբյուրների կիրառման ուղղություններով: Դասախոսների զարգացումը պետք է կապվի ՌԱ ռազմավարական նպատակների, ՄԿԾ-ների կարիքների և կրթական արդյունքների հետ:

Ռեսուրսային ապահովման տեսանկյունից ՌԱ-ն ունի ռազմական բարձրագույն կրթության իրականացման համար անհրաժեշտ հիմնական ուսումնական, գործնական և նյութատեխնիկական բազա: Հաջորդ փուլում ռեսուրսների զարգացումը պետք է ավելի հստակ կապվի այն կարողությունների հետ, որոնք Ակադեմիան նախատեսում է ձևավորել ապագա սպաների մոտ: Միմուլյացիոն, տեխնիկական, լաբորատոր, դաշտային և հետազոտական ռեսուրսների պլանավորումը պետք է բխի ՄԿԾ վերջնարդյունքներից, գործնական առաջադրանքներից, գնահատման պահանջներից և ժամանակակից մարտական միջավայրի փոփոխություններից:

ՌԱ-ի զարգացման կարիք ունեցող ուղղությունը հետազոտական գործունեությունն է: Ակադեմիայում առկա են հրապարակումներ, գիտամեթոդական աշխատանքներ, կուրսանտների ներգրավման և մագիստրոսական վերլուծական աշխատանքների օրինակներ, սակայն հետազոտությունը դեռ չի ձևավորվել որպես հստակ գերակայություններով, ռեսուրսներով, պատասխանատվությամբ, միջնաժամկետ ճանապարհային քարտեզով և կրթական գործընթացի վրա ազդեցության գնահատմամբ կառավարվող համակարգ: ՌԱ-ի

համար հետազոտությունը պետք է դառնա ԶՈՒ և ՊՆ խնդիրների վերլուծության, ժամանակակից մարտական փորձի ուսումնասիրման, կրթական ծրագրերի արդիականացման և ապագա սպայի վերլուծական կարողությունների զարգացման գործիք:

Միջազգայնացումը նույնպես պետք է դիտարկվի որպես ՌԱ-ի կրթական և հետազոտական զարգացման գործիք: Ակադեմիայում առկա են միջազգային համագործակցության, վերապատրաստումների, այցելությունների և գիտակրթական միջոցառումների հիմքեր: Հաջորդ փուլում անհրաժեշտ է, որ միջազգայնացման արդյունքները ավելի ուղղակիորեն կապվեն ՄԿԾ-ների արդիականացման, դասախոսական կազմի զարգացման, օտարալեզու մասնագիտական աղբյուրների օգտագործման, համատեղ հետազոտությունների, համատեղ կրթական նախագծերի և միջազգային փորձի տեղայնացման հետ: Լեզվական կարողությունների զարգացումը այս ուղղությամբ մնում է կարևոր նախապայման:

Որակի ապահովման համակարգը ՌԱ-ի տրանսֆորմացիոն փուլում պետք է դառնա կառավարման վերլուծական գործիք: Ակադեմիայում առկա են տվյալների հավաքագրման, հարցումների, քննարկումների և հետադարձ կապի մեխանիզմներ, սակայն անհրաժեշտ է ուժեղացնել տվյալներից դեպի որոշում, բարելավում և ազդեցության գնահատում տանող շղթան: ՌԱ համակարգի արժեքը պետք է արտահայտվի ոչ միայն տվյալների հավաքագրմամբ, այլև այն կարողությամբ, որով համակարգը ցույց է տալիս՝ ինչն է հաջողվում, որտեղ են ռիսկերը, ինչ փոփոխություններ են անհրաժեշտ, և ինչ ազդեցություն են ունեցել իրականացված բարելավումները կրթական գործընթացի վրա:

Հասարակական պատասխանատվության առումով ՌԱ-ն ունի առանձնահատուկ դեր, քանի որ այն ՀՀ-ի համար կարևոր ռազմական բարձրագույն ուսումնական հաստատություն է և մասնակցում է սպայի մասնագիտական կերպարի, ռազմական արժեհամակարգի, հանրային վստահության և բանակ-հասարակություն կապի ձևավորմանը: Այս դերակատարությունը պետք է իրականացվի ռազմական հաստատությանը բնորոշ տեղեկատվական սահմանափակումների հաշվառմամբ: ՌԱ-ի համար կարևոր է հստակ տարբերակել ներքին, սահմանափակ և հանրայնացման ենթակա տեղեկատվությունը՝ միաժամանակ ապահովելով կրթական ծրագրերի, ընդունելության, զարգացման արդյունքների, որակի ապահովման և հանրային նախաձեռնությունների վերաբերյալ վստահելի տեղեկատվության հասանելիություն:

Հաստատության ուժեղ կողմերն են.

1. ՌԱ-ում ռազմական կրթության արդիականացման անհրաժեշտության գիտակցումը և տարբեր մակարդակներում ձևավորված մոտեցումը, ըստ որի Ակադեմիան պետք է պատրաստի ոչ միայն մասնագիտական գիտելիք ունեցող, այլև վերլուծելու, որոշումներ կայացնելու, առաջնորդելու և գործնական իրավիճակներում պատասխանատվություն ստանձնելու կարողություն ունեցող սպա,
2. ՌԱ-ի կրթական ծրագրերի ուղղակի կապը ՋՈւ կադրային կարիքների և ապագա սպայի ծառայողական դերերի հետ,
3. գործնական պատրաստության բաղադրիչների առկայությունը, որոնք հնարավորություն են տալիս կրթական գործընթացը կապել ծառայողական իրավիճակների և ապագա սպայի մասնագիտական գործառույթների հետ,
4. ռազմական կազմակերպությանը բնորոշ հստակ կառավարման ենթակայության և որոշումների կայացման կարգավորված համակարգի առկայությունը,
5. մասնագիտական և ծառայողական փորձ ունեցող դասախոսական կազմի առկայությունը և նոր մասնագետների ներգրավման միտումը,
6. որակի ապահովման գործընթացների ձևավորումը, ներառյալ հարցումների, քննարկումների և տվյալների հավաքագրման մեխանիզմների կիրառումը,
7. միջազգային համագործակցության, վերապատրաստումների, այցելությունների և գիտակրթական միջոցառումների առկա հիմքերը,
8. ՌԱ-ի առանցքային հասարակական դերակատարությունը՝ որպես երկրի միակ ռազմական բարձրագույն ուսումնական հաստատություն, որը ձևավորում է սպայի մասնագիտական կերպարը, ռազմական արժեհամակարգը և նպաստում բանակ-հասարակություն կապի ամրապնդմանը:

Հաստատության թույլ կողմերն են.

1. փոփոխությունների միասնական և փուլավորված կառավարման ոչ բավարար տեսանկյունությունը,
2. ՄԿԾ-ներում վերջնարդյունահենք մոտեցման ոչ լիարժեք համակարգվածությունը,
3. հետազոտական գործունեության ինստիտուցիոնալ համակարգի ոչ բավարար ձևավորվածությունը,
4. ՈԱ համակարգի վերլուծական և ազդեցության գնահատման գործառույթի ոչ բավարար զարգացած լինելը,
5. միջազգայնացման, ռեսուրսների և դասախոսական կազմի զարգացման կապի ոչ բավարար տեսանկյունությունը ՄԿԾ-ների արդիականացման հետ:

Հիմնական խորհրդատվություններ.

Առաքելությունը և նպատակները

1. Ներդնել ռազմավարական փոփոխությունների շարունակական հաղորդակցման մեխանիզմ, որի միջոցով բանակի կերպավորման, առաքելությամբ ղեկավարման և ժամանակակից հրամանատար-առաջնորդի պատրաստման նպատակները պարբերաբար քննարկվեն բոլոր մակարդակներում՝ ղեկավար կազմի, ամբիոնների, դասախոսների, կուրսաստների, ունկնդիրների և ուսումնաօժանդակ անձնակազմի հետ:
2. Հստակեցնել կրթական տարբեր մակարդակների դերերը ՌԱ առաքելության իրագործման մեջ՝ առանձնացնելով բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և լրացուցիչ կրթության ներդրումը ապագա սպայի մասնագիտական, վերլուծական, շտաբային, կառավարչական և միջգորատեսակային կարողությունների ձևավորման գործընթացում:
3. Գործարկել ՌԾ-ի շարունակական մոնիթորինգի և դրանց արդյունքների քննարկման ցիկլ՝ ապահովելով ԳԱՑ-երի պարբերական չափում, կատարողականի քննարկում կառավարման համապատասխան մակարդակներում, չկատարված կամ մասամբ կատարված գործողությունների պատճառների վերլուծություն և հաջորդ քայլերի սահմանում:

Կառավարումն ու վարչաքառությունը

4. Դիտարկել ՊՆ-ի, ԶՈւ-ի, Գլխավոր շտաբի և ռազմակրթական ու կադրային քաղաքականության համար պատասխանատու ստորաբաժանումների ներգրավմամբ ռազմավարական խորհրդի ձևավորման հնարավորությունը, որը պարբերաբար կքննարկի ՌԱ-ի կրթական արդյունքները, գործերից ստացվող հետադարձ կապը, շրջանավարտների ծառայողական պատրաստվածությունը, կրթական ծրագրերի համապատասխանությունը ԶՈւ կարիքներին և զարգացման առաջնահերթությունները՝ առանց ընթացիկ գործընթացների միկրոկառավարման:
5. Հստակեցնել ՊՆ-ի ռազմավարական ուղղորդման և ՌԱ-ի գործառնական իրականացման դերերը՝ ձևավորելով ճկուն կառավարման մոդել, որը համադրում է ռազմական և քաղաքացիական կառավարման սկզբունքները: Այս դեպքում ՊՆ-ն սահմանում է պաշտպանության համակարգի կարիքները, ակնկալվող արդյունքները և հաշվետվողականության շրջանակը, իսկ ՌԱ-ն, ներգրավելով համապատասխան շահակիցներին, ապահովում է այդ պահանջների գործնական իրականացումը՝ ունենալով բավարար ինքնավարություն կրթական ծրագրերի, դասավանդման, գնահատման, գործնական պատրաստության և ռեսուրսների կառավարման լուծումների մշակման և կիրառման մեջ:
6. Ուժեղացնել ՌԱ-ի տվյալահենք կառավարման և հաշվետվողականության համակարգը՝ ապահովելով, որ ՌԾ-ի նպատակների, ԳԱՑ-երի, պատասխանատուների, ժամկետների և ռիսկերի կատարողականը ամփոփվի վերլուծական տարեկան հաշվետվություններով, իսկ հավաքագրված տվյալները վերածվեն եզրահանգումների, կառավարչական որոշումների, բարելավման գործողությունների և ազդեցության գնահատման:
7. Հստակեցնել ավիացիոն և ռազմական կրթական բաղադրիչների միավորման կառավարչական մեխանիզմները՝ ապահովելով միասնական պլանավորում, որակի ապահովում, ռեսուրսների բաշխում և հաշվետվողականություն, միաժամանակ պահպանելով յուրաքանչյուր ուղղության մասնագիտական առանձնահատկությունները և գործնական պատրաստության պահանջները:

Մասնագիտության կրթական ծրագրերը

8. Վերանայել ՄԿԾ-ների վերջնարդյունքները՝ ապահովելով, որ վերջնարդյունահենք մոտեցումը չսահմանափակվի միայն դրանց ձևակերպմամբ, այլ արտացոլվի նաև դասավանդման մեթոդներում, ուսումնական առաջադրանքներում, գնահատման գործընթացներում և կիրառվող գրականության թարմացման մեջ՝ ներառելով միջազգային գիտական ամսագրեր և արդի մասնագիտական աղբյուրներ, թվային բաց հասանելիությամբ հարթակներ՝ իրականում ապահովելով ժամանակակից սպային անհրաժեշտ կարողությունների ձևավորումը:

9. Մշակել ՄԿԾ-ների կառուցողական համապատասխանեցման քարտեզներ՝ հստակ ցույց տալով ծրագրային վերջնարդյունք, դասընթաց, դասավանդման մեթոդ, առաջադրանք, գնահատման չափանիշ և վերջնարդյունքների ձեռքբերման ապացույց կապը:

10. Վերակազմակերպել մագիստրոսական ծրագրերի կառուցվածքը՝ անցում կատարելով միասնական «Համատեղ հրամանատարաշտաբային ուսումնասիրություններ» մագիստրոսական ծրագրի (Joint Command and Staff Studies) մոդելին՝ ընդհանուր միջգորատեսակային հիմնական բաղադրիչով և մասնագիտացված ուղղություններով, ապահովելով ՆUSO-ին համահունչ շտաբային, օպերատիվ, բազմաղումեն և համատեղ գործողությունների պլանավորման կարողությունների զարգացումը:

11. Մագիստրոսական և մասնագիտական ծրագրերում կիրառել մոդուլային մոտեցում՝ փոքրածավալ և մասնատված բաղադրիչները միավորելով ավելի խոշոր, խնդրահենք և ինտեգրված մոդուլների մեջ՝ ապահովելով ուսուցման կառուցվածքային ամբողջականություն և խորություն:

12. Զարգացնել միջգորատեսակային ուսուցման բաղադրիչները՝ ձևավորելով համատեղ մոդուլներ և սցենարային առաջադրանքներ, որոնք ուղղված են տարբեր գորատեսակների փոխգործակցության, համատեղ պլանավորման և գործողությունների իրականացման կարողությունների զարգացմանը:

13. Համակարգել հետազոտական և վերլուծական բաղադրիչը բոլոր կրթական մակարդակներում՝ ապահովելով դրա աստիճանական բարդացումը, կապը ՄԿԾ վերջնարդյունքների հետ և գնահատման հստակ չափանիշների կիրառումը:

14. Հստակեցնել գնահատման սկզբունքները՝ սահմանելով, թե ինչպես են գնահատվում գործնական պատրաստության, զորային ստաժավորումների, դաշտային ելքերի, սցենարային առաջադրանքների, մագիստրոսական թեզերի և հետազոտական աշխատանքների արդյունքները:

15. Հստակեցնել ակադեմիական ազնվության քաղաքականությունը՝ սահմանելով աղբյուրների հղման, ինքնուրույն աշխատանքի ապահովման, արհեստական բանականության կիրառման և գրավոր աշխատանքների ինքնատիպության ստուգման ընթացակարգերը:

16. Ներքին աուդիտը զարգացնել որպես ՄԿԾ-ների տվյալահենք մշտադիտարկման գործիք՝ ներառելով վերջնարդյունքների ձեռքբերման, գնահատման արդյունքների, պրակտիկաների, զորային ստաժավորումների, շրջանավարտների պատրաստվածության և շահակիցների արձագանքների վերլուծությունը:

Ուսանողները

17. Համադրել ընդունելության պլանավորումը ՌԱ-ի ռեսուրսային կարողությունների գնահատման հետ՝ նախապես հստակեցնելով ընդունվող կուրսասնտների թվին

համապատասխան դասախոսական, ուսումնանյութական, վարժական, կեցության, ինքնապատրաստման, հոգեբանական և խորհրդատվական ռեսուրսների անհրաժեշտությունը:

18. Կրթական կարիքների վերհանման, լրացուցիչ պարապմունքների, հոգեբանական աջակցության, խորհրդատվությունների և ծառայությունների գնահատման արդյունքները կապել կոնկրետ կրթական ծրագրերի, կուրսերի, առարկաների, գործնական պատրաստության բաղադրիչների և կրկնվող խնդիրների հետ՝ ապահովելով խնդիր-որոշում-պատասխանատու-ժամկետ-արդյունք հետևման տրամաբանությունը:

19. Ձևավորել շրջանավարտների հետադարձ կապի կանոնավոր մեխանիզմ, որը կօգտագործվի կրթական ծրագրերի գնահատման և բարելավման համար՝ պարզելու, թե ՌԱ-ում ձևավորված վերջնարդյունքները որքանով են կիրառվում առաջին սպայական պաշտոնում, որ կարողություններն են դժվար դրսևորվում ծառայողական միջավայրում, և ինչ փոփոխություններ են անհրաժեշտ գործնական պատրաստության ու գնահատման մոտեցումներում:

Պրոֆեսորադասախոսական և ուսումնաօժանդակ կազմը

20. Յուրաքանչյուր ՄԿԾ-ի մակարդակում հստակեցնել դասախոսական կազմի անհրաժեշտ կարողությունների պրոֆիլը՝ այն կապելով ծրագրի վերջնարդյունքների, դասավանդվող առարկաների, կիրառվող մեթոդների, գնահատման ձևերի և մասնագիտական զարգացման կարիքների հետ:

21. Դասախոսական կազմի գնահատման համակարգը դարձնել առավել արդյունահենք՝ գնահատման արդյունքները կապելով վերապատրաստման կարիքների, մասնագիտական առաջնադասման, խրախուսման, ծանրաբեռնվածության վերանայման և կրթական ծրագրերի վերջնարդյունքների ապահովման հետ:

22. Մշակել դասախոսների մասնագիտական զարգացման պլան՝ ինստիտուտների, ամբիոնների և ՄԿԾ-ների մակարդակով հստակեցնելով զարգացման առաջնահերթ ուղղությունները, վերապատրաստումների ժամանակացույցը, մասնակիցների ընտրության չափանիշները և ստացված գիտելիքի փոխանցման մեխանիզմները:

23. Նպատակային կերպով զարգացնել դասախոսների վերջնարդյունահենք կրթության, կառուցողական համապատասխանեցման, գնահատման ռուբրիկաների, սցենարային ուսուցման, թվային գործիքների և օտար լեզուների կիրառման կարողությունները:

24. Վերանայել դասախոսների ծանրաբեռնվածության պլանավորումը՝ ստեղծելով ժամանակային և կազմակերպական պայմաններ հետազոտական աշխատանքի, ինքնակատարելագործման, միջազգային ակտիվության, ուսումնական նյութերի թարմացման և նորարարական դասավանդման մոտեցումների կիրառման համար:

25. Զարգացնել դասախոսների խրախուսման մեխանիզմները՝ հետազոտական աշխատանքը, գիտական հոդվածների պատրաստումը, ուսումնամեթոդական նյութերի մշակումը, միջազգային ակտիվությունը, ինքնազարգացումը և կրթական ծրագրերի զարգացման մեջ ներդրումը դիտարկելով որպես մասնագիտական առաջընթացի և խրախուսման հիմքեր:

26. Դասախոսական կազմի կայունության ապահովման համար մշակել սերնդափոխության և կադրային շարունակականության մեխանիզմ՝ նույնականացնելով դժվար փոխարինելի մասնագիտական ուղղությունները, ներգրավելով երիտասարդ մասնագետների և դիտարկելով դասախոսի օգնականի մեխանիզմի ներդրումը:

27. Շարունակաբար զարգացնել վարչական և ուսումնասովորական աշխատակազմի կարողությունները՝ հատկապես թվային գործիքների կիրառման, տվյալների կառավարման, որակի ապահովման գործընթացների սպասարկման և կրթական գործընթացի տեխնիկական աջակցության ուղղություններով:

Հետազոտությունը և զարգացումը

28. Մշակել ՌԱ հետազոտական գործունեության զարգացման ճանապարհային քարտեզ՝ սահմանելով 3-5 գերակա հետազոտական ուղղություն, դրանց կապը ՊՆ և ԶՈւ կարիքների հետ, ակնկալվող կիրառական արդյունքները, անհրաժեշտ ռեսուրսները, պատասխանատուները, ժամկետները և չափելի ցուցանիշները: Ճանապարհային քարտեզում պետք է սահմանվեն նաև իրականացումը հավաստող ակնկալվող փաստերը՝ ներառյալ հրապարակումները, կիրառական հետազոտությունների վերաբերյալ հաշվետվությունները, գիտաժողովների շրջանակում ներկայացված արդյունքները, արտաքին կամ ներքին աջակցությամբ իրականացվող ծրագրերը, հետազոտահենք ուսումնական նյութերը, ինչպես նաև կրթական ծրագրի վերանայման գործընթացում հետազոտության արդյունքների փաստաթղթավորված կիրառումը:

29. Հետազոտական գործունեության համար ձևավորվող առանձին կառուցվածքի դեպքում հստակ սահմանել դրա գործառնությունները՝ հետազոտական թեմաների ընտրություն, նախագծերի համակարգում, ընթացքի մշտադիտարկում, արդյունքների գնահատում, կիրառելիության որոշում և կրթական ծրագրերին փոխանցման ապահովում:

30. Սահմանել հետազոտական նախագծերի ընտրության և գնահատման չափանիշներ՝ առաջնահերթություն տալով այն թեմաներին, որոնք բխում են ժամանակակից մարտական փորձից, ՊՆ և ԶՈւ խնդիրներից, ռազմական կրթության նոր մոդելի կարիքներից և կարող են ունենալ կիրառական կամ ուսումնամեթոդական արդյունք:

31. Վերանայել դասախոսների ծանրաբեռնվածության և խրախուսման մոտեցումները՝ հետազոտությամբ զբաղվելու համար նախատեսելով ժամանակային հնարավորություն, մեթոդական աջակցություն, մասնագիտական վերապատրաստումներ, հրապարակումների և կիրառական հետազոտական արդյունքների խրախուսման մեխանիզմներ:

32. Հետազոտության և ուսումնական գործընթացի կապը դարձնել ՄԿԾ մակարդակում կառավարելի՝ սահմանելով, թե որ հետազոտական արդյունքներն են ներառվում դասընթացներում, գործնական առաջադրանքներում, վարժանքներում, սցենարներում, կուրսային և ավարտական աշխատանքներում, և որ վերջնարդյունքներին են դրանք աջակցում:

33. Հստակեցնել սովորողների հետազոտական կարողության ձևավորման և գնահատման մոտեցումները՝ հատկապես վերլուծական առաջադրանքների, մագիստրոսական թեզերի, գրականության ուսումնասիրության, մեթոդաբանության կիրառման և հետազոտական արդյունքների հիմնավորման չափանիշների մասով:

Ենթակառուցվածքը և ռեսուրսները

34. ՊՆ-ի հետ համագործակցությամբ մշակել ՌԱ-ի ռեսուրսային զարգացման փուլային ճանապարհային քարտեզ՝ այն կապելով ռազմավարական նպատակների, ռազմական կրթության նոր մոդելի, բանակի կերպափոխման և ՄԿԾ-ների վերջնարդյունքների ապահովման հետ:

35. ՊՆ պահանջներին և տեղեկատվական անվտանգության սահմանափակումներին համահունչ դիտարկել լրացուցիչ ռեսուրսների ձևավորման հնարավորությունները՝ ոչ

գաղտնի գիտահետազոտական ծրագրերի, միջազգային կրթական և կարողությունների զարգացման նախագծերի, վերապատրաստումների, մեթոդական նյութերի մշակման և գործընկերային աջակցության միջոցով:

Հասարակական պատասխանատվությունը

36. Դիտարկել ՌԱ-ի առանձին պաշտոնական կայքէջի ստեղծման հնարավորությունը, որտեղ համակարգված կերպով կհրապարակվի կրթական և հետազոտական տեղեկատվությունը:

37. Հաշվետվողականությունը կապել ՌԱ ռազմավարական նպատակների և արդյունքային ցուցանիշների հետ՝ ներկայացնելով առաջընթացը, խնդիրները և բարելավման քայլերը:

Արտաքին կապերը և միջազգայնացումը

38. Մշակել ՌԱ-ի միջազգայնացման հստակ ծրագիր՝ սահմանելով չափելի նպատակներ, արդյունքային ցուցանիշներ, պատասխանատու ստորաբաժանումներ և իրականացման ժամկետներ, ինչպես նաև յուրաքանչյուր համագործակցության համար հստակեցնելով ակնկալվող կրթական, հետազոտական կամ մեթոդական արդյունքները: Պլանը պետք է ներառի շարժունության տարեկան թիրախային ցուցանիշներ, համապատասխան խմբերի համար լեզվաիմացության թիրախային մակարդակներ, համատեղ մոդուլների կամ հրավիրյալ դասախոսությունների նվազագույն քանակ, գործընկերային համագործակցություններից ակնկալվող արդյունքներ, ինչպես նաև համագործակցության շրջանակում իրականացվող յուրաքանչյուր նախաձեռնության կրթական և հետազոտական ազդեցության գնահատման ընթացակարգ:

39. Տեղական և միջազգային գործընկերների հետ զարգացնել կարճաժամկետ գործնական կրթական ձևաչափեր՝ ամառային դպրոցներ, մասնագիտական ճամբարներ, համատեղ դաշտային պարապմունքներ և պոլիգոնային ուսուցում, որոնք կկապվեն ՌԱ-ի ՄԿԾ-ների գործնական պատրաստության, նոր տեխնիկական միջոցների և սիմուլյացիոն լուծումների կիրառման, ինչպես նաև կուրսանտների միջբուհական և միջազգային փորձի ընդլայնման հետ:

40. Սահմանել լեզվական պատրաստության թիրախային մակարդակներ տարբեր շահակից խմբերի և միջազգային գործունեության տեսակների համար, ինչպես նաև դիտարկել ՌԱ-ի սեփական կրթական փորձի, մեթոդական մշակումների և մասնագիտական կարողությունների ներկայացումը միջազգային գործընկերներին՝ գիտելիքի փոխանակման ավելի հավասարակշռված մոդել ձևավորելու նպատակով:

Որակի ներքին ապահովման համակարգը

41. Վերանայել Գ և ԿՈԱ բաժնի գործառույթները և տարանջատել որակի գնահատման ու վերլուծության գործառույթը գիտակազմակերպչական, ուսումնամեթոդական, միջազգայնացման և միջոցառումների կազմակերպման ընթացիկ գործառույթներից՝ բացառելու համար նույն օղակի կողմից գործընթացի և՛ իրականացումը, և՛ գնահատումը:

42. Մշակել որակի ապահովման տարեկան պլան՝ այն կապելով ՌԱ ռազմավարական ծրագրի, ԳԱՑ-երի, բանակի կերպափոխման և ռազմական կրթության նոր մոդելի

իրականացման հետ՝ յուրաքանչյուր ուղղության համար սահմանելով տվյալների աղբյուրները, պատասխանատուները, գնահատման ժամկետները և ակնկալվող բարելավման արդյունքները:

43. ՌԱ ղեկավարությանը և ՊՆ համապատասխան օղակներին պարբերաբար ներկայացնել որակի ապահովման վերլուծական տեղեկանքներ՝ ռազմավարական ծրագրի իրականացման առաջընթացի, վերահսկված ռիսկերի, խնդիրների, անհրաժեշտ ռեսուրսների և կարողությունների զարգացման կարիքների վերաբերյալ:

44. Գ և ԿՈԱ բաժնի աշխատակիցների և ստորաբաժանումներում նշանակված որակի պատասխանատուների համար իրականացնել նպատակային վերապատրաստումներ՝ տվյալների վերլուծության, ինքնավերլուծության, ԳԱՑ-երի կիրառման, ՊԻԳԲ շրջափուլի, բարելավման պլանավորման և ազդեցության գնահատման ուղղություններով:

45. Ներդնել տվյալների օգտագործման ամբողջական շղթա՝ հավաքագրում, վերլուծություն, որոշում, բարելավման գործողություն, արդյունքի և ազդեցության գնահատում ձևաչափով, որպեսզի յուրաքանչյուր հարցման, մշտադիտարկման կամ վերլուծության արդյունք կապվի կոնկրետ որոշման և բարելավման հետ:

46. Տարեկան պատրաստել որակի ապահովման ամփոփ հաշվետվություն, որտեղ կներկայացվեն հավաքագրված հիմնական տվյալները, վերահսկված խնդիրները, ընդունված որոշումները, իրականացված բարելավումները, դրանց արդյունքները և ազդեցությունը՝ տարբերակելով ներքին օգտագործման, ՊՆ-ին ներկայացվող և հանրայնացման ենթակա տեղեկատվությունը:

47. Իրականացնել ՌԱ համակարգի պարբերական ինքնագնահատում և համեմատական ուսումնասիրություն համադրելի ռազմական ակադեմիաների կամ բարձրագույն կրթական հաստատությունների ՌԱ համակարգերի հետ՝ գնահատելու ՌԱ ՌԱ համակարգի գործիքակազմը, արդյունավետությունը և ազդեցությունը:

Էլինա Ասրիյան

Հրայր Ասցատրյան

Վահե Հովհաննիսյան

10-ը հուլիսի, 2026 թվական

**ԳՈՐԾԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ
ՏԱՐԱԾՔԻՆ ՍՈՒՀ-Ի ԻՆՏԵԳՐՎԵԼՈՒ ՏԵՍԱՆԿՅՈՒՆԻՑ**

Սույն բաժնում ներկայացված են ՌԱ ինստիտուցիոնալ կարողությունների վերաբերյալ միջազգային փորձագետների գործընկերային գնահատման դիտարկումները: Դրանք վերաբերում են Ակադեմիայի զարգացմանը Եվրոպական բարձրագույն կրթության տարածքի սկզբունքներին, որակի ապահովման միջազգային մոտեցումներին և ռազմական կրթության համադրելի չափանիշներին համապատասխանեցմանը:

Բարելավել Պաշտպանական գործընկերային գնահատումը՝ ինստիտուցիոնալ կարողությունների զարգացման և ԵԲԿՏ-ին ինտեգրման տեսանկյունից

ՀՀ ՊՆ Վ. Սարգսյանի անվան ռազմական ակադեմիան ձևավորել է իր առաքելության իրականացման համար անհրաժեշտ հուսալի իրավական և կառուցակարգային հիմքեր: ՌԱ առաքելությունը հստակ ձևակերպված է 2024–2029 թթ. ռազմավարական ծրագրում, համահունչ է ՀՀ որակավորումների ազգային շրջանակին և արձագանքում է Պաշտպանության նախարարության ու Զինված ուժերի կարիքներին: Ակադեմիան ընտրել է նաև վերափոխման նպատակահարմար ուղղություն՝ գիտելիքահենք մոդելից անցում դեպի կարողունահենք ռազմակրթություն, որի առանցքում են տվյալահենք և առաջնորդահենք (Mission Command) կառավարումը:

Միաժամանակ փորձագիտական այցը ցույց է տալիս, որ առկա է բաց քաղաքականությունների և կառուցվածքների ձևավորման ու դրանց հետևողական կիրառման միջև: Հետևաբար զարգացման հաջորդ փուլում ՌԱ-ն պետք է ավելի քիչ կենտրոնանա նոր կարգավորումների մշակման վրա և առավելապես շեշտադրի չափելի արդյունքների և համակարգային բարելավման ցուցադրումը:

Ակադեմիան պետք է ավարտին հասցնի կատարողականի առանցքային ցուցանիշների գործնական շրջանակի ձևավորումը՝ ընդգրկելով կրթության որակը, շրջանավարտների ծառայողական կատարողականը, հետազոտությունը, միջազգայնացումը, անձնակազմի զարգացումը և ռեսուրսների օգտագործումը: Յուրաքանչյուր ցուցանիշ պետք է ունենա ելակետային արժեք, թիրախ, պատասխանատու ստորաբաժանում, հաշվետվողականության պարբերականություն և փաստաթղթավորված հետազոտություններ: Անհրաժեշտ է նաև հստակեցնել ռազմական հրամանատարական կառուցվածքների և ակադեմիական մարմինների պատասխանատվությունները, որպեսզի պահպանվի օպերատիվ կարգապահությունը՝ առանց թուլացնելու ակադեմիական հաշվետվողականությունը, մասնագիտական քննարկումը և կրթական ծրագրերի ղեկավարումը:

Կառավարումն ու վարչարարությունը խիստ կարգավորված են օրենսդրությամբ, ՌԱ կանոնադրությամբ, ներքին ընթացակարգերով և կոլեգիալ մարմիններով: Հիմնական թույլ կողմն այն է, որ հավաքագրված տեղեկատվությունը միշտ չէ, որ վերաժվում է տեսանելի կառավարչական որոշումների: Տվյալների վերլուծությունը մնում է առավելապես նկարագրական, քան գնահատողական, շահակիցների մասնակցության ազդեցությունը հետևողականորեն չի փաստաթղթավորվում, իսկ ՊԻԳԲ շրջափուլի «ստուգում» և «բարելավում/գործողություն» փուլերը կարիք ունեն զարգացման:

Կրթական ծրագրերը համահունչ են ՌԱ առաքելությանը և ՀՀ որակավորումների ազգային շրջանակի 6-րդ և 7-րդ մակարդակներին: Դաշտային վարժանքների,

սիմուլյացիաների, սցենարային ուսուցման, գործնական առաջադրանքների և մարտական փորձի վերլուծության աճող կիրառումն աջակցում է կարողունահենք կրթության անցմանը:

Այնուամենայնիվ, փորձագիտական այցի ընթացքում արձանագրվել է հիմնարար թույլ կողմ. ակադեմիական անձնակազմի կողմից կրթական ծրագրի մակարդակի վերջնարդյունքների և առանձին դասընթացների վերջնարդյունքների կապը դեռ բավարար խորությամբ և միասնականությամբ չի մեկնաբանվում, իսկ ծրագրային փաստաթղթերում այդ կապը հետևողականորեն չի ցուցադրվում: Հետևաբար ծրագրային վերջնարդյունքների, դասընթացների վերջնարդյունքների, ուսուցման մեթոդների և գնահատման կառուցողական համահնչեցումը դեռևս ամբողջական չէ: Սա միայն փաստաթղթային խնդիր չէ. այն սահմանափակում է Ակադեմիայի կարողությունը՝ ցույց տալու, որ յուրաքանչյուր դասընթաց նպատակային կերպով նպաստում է շրջանավարտի նկարագրի ձևավորմանը, և որ ծրագրի բոլոր վերջնարդյունքները գնահատվում են համապատասխան մակարդակում:

Կրթական ծրագրերի վերանայումը պետք է հիմնվի գնահատման արդյունքների, գործամասերում շրջանավարտների ծառայողական կատարողականի, կուրսանտների հետադարձ կապի և գործատուների կարծիքների վրա, այլ ոչ թե հիմնականում ընթացակարգային համապատասխանության վրա:

Կուրսանտների աջակցությունն ընդհանուր առմամբ ուժեղ ուղղություն է: Ակադեմիան տրամադրում է վարչական աջակցություն, ապահովում է գորային ստաժավորումներ և ունի կուրսանտների կարիքների բացահայտման կառուցակարգված ուղիներ: Կուրսանտական խորհուրդն ապահովում է ներկայացվածության և իրավունքների պաշտպանության մեխանիզմներ:

Ակադեմիան ունի որակավորված դասախոսական կազմ, որը համադրում է ակադեմիական որակավորումները օպերատիվ և մարտական փորձի հետ: Մրցութային հավաքագրումը, անձնակազմի գնահատումը, մենթորությունը և մասնագիտական զարգացման աշխատանքներն ապահովում են կրթական ծրագրերի իրականացման ամուր հիմք: Հետագա զարգացումը պետք է ուղղվի վարչական և կրթական աջակցող անձնակազմի թվային կարողությունների ուժեղացմանը, ինչպես նաև նեղ ռազմական ոլորտներում մասնագիտացված վերապատրաստումների ընդլայնմանը:

Դասախոսական կազմի գնահատումը պետք է զարգանա՝ դառնալով զարգացմանը միտված և ԳԱՅ-երով ուղղորդվող համակարգ, որը կապակցված է դասավանդման որակի, հետազոտական ներդրման, կրթական ծրագրերի բարելավման և միջազգային գործունեության հետ:

Հետազոտությունն ու զարգացումը Ակադեմիայի առավել էական թույլ կողմերից են: Թեև ինքնավերլուծության մեջ ներկայացված են հետազոտական ռազմավարություն, առանձին հրապարակումներ, ՁՈՒ կարիքների հետ կապվող մագիստրոսական թեզեր և հետազոտահենք դասավանդման օրինակներ, փորձագիտական այցը ցույց տվեց, որ հետազոտական գործունեությունը սահմանափակ է, մասնատված և բավարար չափով ներդրված չէ ինստիտուցիոնալ կյանքում: Հետազոտության պլանավորումը ինստիտուցիոնալացված չէ, ֆինանսավորումն ու խրախուսման մեխանիզմները թույլ են, միջազգային հրապարակումները սահմանափակ են, իսկ հետազոտության և դասավանդման կապը անհավասարաչափ է:

ՌԱ-ն գիտական հանդես չունի, սակայն միայն հանդեսի ստեղծումը չի լուծի խորքային խնդիրը: Առաջնահերթությունը պետք է լինի գործող հետազոտական համակարգի ձևավորումը՝ պաշտպանական կարիքներից բխող թեմատիկ առաջնահերթություններով, տարեկան պլաններով, պատասխանատուներով, ներքին մեկնարկային ֆինանսավորմամբ,

էթիկայի և գրագողության կանխարգելման ընթացակարգերով, հրապարակումների թիրախներով և արդյունքների ու ազդեցության պարբերական գնահատմամբ:

Հետազոտական կարողությունները պետք է զարգացվեն նաև մեթոդաբանական վերապատրաստումների, մենթորության, միջգիտակարգային նախագծերի, գիտական շտեմարանների հասանելիության, քաղաքացիական բուհերի և օտարերկրյա ռազմակրթական հաստատությունների, ռազմարդյունաբերական համալիրի և ոլորտային մասնավոր ընկերությունների հետ համագործակցության, ինչպես նաև հետազոտական նախագծերում կուրսասնների առավել մեծ ներգրավման միջոցով:

Հետազոտությունների արդյունքները պետք է համակարգված կերպով ներառվեն դասընթացների բովանդակության, վարժանքների և կրթական ծրագրերի վերանայման մեջ: Ինստիտուցիոնալ գիտական հանդեսը կարող է աջակցել այս գործընթացին, եթե հիմնված լինի վստահելի գրախոսության վրա և կապվի հրապարակումների ավելի լայն ռազմավարության հետ: Միաժամանակ միջազգային համահեղինակությունը, գիտաժողովներին մասնակցությունը և արտաքին հետազոտական ծրագրերը պետք է մնան հիմնական նպատակներ:

Ենթակառուցվածքներն ու ռեսուրսներն ընդհանուր առմամբ աջակցում են ՌԱ առաքելությանը՝ ուսումնական դաշտերի, սիմուլյատորների, լաբորատորիաների, դաշտային պատրաստության հնարավորությունների, նոր հեռավար ուսուցման կենտրոնի և ընդլայնվող թվային միջավայրի միջոցով:

Ֆինանսական բաշխումը կայուն է և կարգավորված, թեև վերադաս մարմիններից՝ մասնավորապես ՊՆ-ից, բարձր կախվածությունը նվազեցնում է ձկունությունը: Ապագա ներդրումները պետք է հստակ կապվեն կրթական վերջնարդյունքների հետ: Առաջնահերթությունը պետք է տրվի ինտեգրված էկոհամակարգի ձևավորմանը, որը կներառի սիմուլյացիա, անօդաչու և հակաանօդաչու համակարգեր, ժամանակակից կապի միջոցներ, ինչպես նաև հետազոտական ենթակառուցվածք:

Ակադեմիան հասարակական պատասխանատվություն է դրսևորում Պաշտպանության նախարարությանը հաշվետվություններ ներկայացնելու, հանրային հաղորդակցության, դպրոցների հետ աշխատանքի, նախագորակոչային պատրաստության և ռազմահայրենասիրական դաստիարակության միջոցով: Սակայն հանրային հետադարձ կապը դեռևս համակարգված կերպով չի հավաքագրվում և վերլուծվում: Բազմալեզու տեղեկատվությունը սահմանափակ է, իսկ տեսանելիությունը մեծապես կախված է միջնորդավորված հաղորդակցման հարթակներից. Ակադեմիան չունի առանձին կայքէջ, այլ տեղեկատվությունը հասանելի է ՊՆ կայքում ստեղծված ենթաբաժնում:

Պետք է ստեղծվեն հանրային և շահակիցների ընկալումները գնահատելու, հաղորդակցության արդյունավետությունը չափելու և արտաքին հետադարձ կապի՝ հավաքագրման, կրթության և հանրային ներգրավվածության վրա ունեցած ազդեցությունը փաստաթղթավորելու ընթացակարգեր:

Արտաքին կապերն ու միջազգայնացումը փորձագիտական այցի ընթացքում արձանագրված երկրորդ հիմնական թույլ ուղղությունն են: NATO-ի ծրագրերի, ISOMA-ի և գործընկեր ակադեմիաների հետ համագործակցությունը, բենչմարքինգային այցերը և օտար լեզուների ուսուցումն օգտակար մեկնարկային հիմք են ստեղծում: Այնուամենայնիվ, գործողությունները մնում են կախված անհատական նախաձեռնություններից և միջնորդավորված ընթացակարգերից, և դեռևս չեն կառավարվում միասնական ինստիտուցիոնալ ռազմավարությամբ:

Արտաքին կապերի համար առանձնացված գործառույթի բացակայությունը, B2–C1 մակարդակի լեզվական կարողությունների սահմանափակությունը, շարժունության սահմանափակումները, օտարալեզու տեղեկատվության անբավարարությունը և համատեղ ծրագրերին ու հետազոտություններին սահմանափակ մասնակցությունը նվազեցնում են միջազգային համագործակցության ազդեցությունը:

Ակադեմիան պետք է ձևավորի պատասխանատու ստորաբաժանում, չափելի թիրախներով միջազգայնացման պլան և հուշագրերն ու այցերը վերածի կայուն արդյունքների՝ համատեղ մոդուլների, փոխանակումների, համահեղինակությամբ հետազոտությունների, հրավիրված դասախոսների և կրթական ծրագրերի համեմատական վերլուծությունների: Լեզվական զարգացումը պետք է տարբերակվի ըստ մասնագիտական ուղղությունների և ուղղակիորեն կապվի պլանավորված միջազգային գործունեության հետ:

Որակի ներքին ապահովման համակարգը տրամադրում է համապատասխան շրջանակ՝ նվիրված անձնակազմի, հարցումների, շահակիցների հետադարձ կապի և ՊԻԳԲ շրջափուլի վրա հիմնված գործընթացների միջոցով: Այն աջակցել է շոշափելի բարելավումների և հիմք է ստեղծում արտաքին հավատարմագրման համար: Սակայն ինստիտուցիոնալ միավորումից հետո համակարգի զարգացումը դեռ ընթացքի մեջ է:

Որակի ապահովման ստորաբաժանումը պետք է մշտադիտարկի վերանայումներից բխող գործողությունների պլանները, ստուգի՝ արդյոք իրականացված փոփոխությունները հասել են նախատեսված ազդեցությանը, և արդյունքները ներկայացնի որոշում կայացնող մարմիններին: Այն նաև պետք է որակի ապահովման ընթացիկ ստուգումների մեջ ներառի զարգացման երեք կարևոր ուղղությունները՝ վերջնարդյունքների համապատասխանեցումը, հետազոտական կատարողականը և միջազգայնացումը:

Ընդհանուր առմամբ, Ակադեմիան ունի հստակ առաքելություն, կարգապահ կազմակերպում, նվիրված անձնակազմ և գործնական պատրաստության զգալի կարողություն:

ՌԱ-ի հիմնական մարտահրավերը ձևավորված ընթացակարգերից դեպի ապացուցահենք արդյունավետ ակադեմիական պրակտիկա անցնելն է: Առավել հրատապ առաջնահերթություններն են կրթական ծրագրերի և դասընթացների վերջնարդյունքների փոխկապակցվածության վերաբերյալ ընդհանուր և գործնական ընկալման ձևավորումը, գործող հետազոտական մշակույթը և միջազգային կապերի ինստիտուցիոնալացումը:

Առաջընթացը պետք է ապահովվի կառավարման պատասխանատվությունների հստակեցմամբ, չափելի ցուցանիշներով, թիրախային անձնակազմի զարգացմամբ, ռազմավարական ռեսուրսաբաշխմամբ և որակի ապահովման այնպիսի համակարգով, որը հետևողականորեն փակում է բարելավման շրջափուլը:

Բարտոլոմեյ Պաչեկ

ՌԱ միջազգային փորձագետ

Ստան Անտոնի գործընկերային գնահատումը՝ ԵԲԿՏ և ՆԱՏՕ չափանիշներին համադրելիության տեսանկյունից

ՀՀ ՊՆ Վ. Սարգսյանի անվան ռազմական ակադեմիան զբաղեցնում է յուրահատուկ ինստիտուցիոնալ դիրք՝ ռազմական մասնագիտական զարգացման և բարձրագույն ակադեմիական կրթության հատման կետում:

Հետևաբար այս հաստատության հավատարմագրումը պետք է հետևի երկակի պահանջների. մի կողմից՝ պատրաստել սպաներ, որոնք ունեն Հայաստանի ազգային օպերատիվ դոկտրինով պահանջվող մասնագիտական կարողություններ, մյուս կողմից՝ համապատասխանել Հայաստանի ազգային և Եվրոպական բարձրագույն կրթության շրջանակներով սահմանված ակադեմիական չափանիշներին: Գործընթացում դիտարկվել են նաև ՆԱՏՕ-ի կրթության և վերապատրաստման չափանիշներով սահմանված մասնագիտական ռազմական կրթության կազմակերպման և իրականացման լավագույն փորձը, հիմնական դրույթներն ու սկզբունքները:

Արձանագրվում է, որ Վ. Սարգսյանի անվան ռազմական ակադեմիան հստակորեն առանձնացրել է միջազգայնացումը, միջազգային համագործակցությունը և Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի սկզբունքներին համապատասխանեցումը որպես ռազմավարական զարգացման առաջնահերթություն: Դա ձևակերպված է Ակադեմիայի 2024–2029 թթ. ռազմավարական ծրագրի 6-րդ ռազմավարական նպատակում՝ «Արտաքին համագործակցություն և փորձի տեղայնացում»:

Հաշվի առնելով Պաշտպանության նախարարության ենթակայության ներքո գործող ռազմական բարձրագույն ուսումնական հաստատության հատուկ մանդատը, ազգային անվտանգության սահմանափակումները և այն հանգամանքը, որ Հայաստանի Հանրապետությունը 2005 թվականից Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի անդամ է՝ միջազգային փորձագետները տեղական փորձագետների հետ համատեղ ներկայացնում են դիտարկումներ և առաջարկություններ: Դրանք հիմնված են փաստաթղթային ուսումնասիրության և փորձագիտական այցի արդյունքների վրա և վերաբերում են այն հարցին, թե որքանով են Ակադեմիայի կրթական գործունեությունը, որակի ապահովման մեխանիզմները, վերջնարդյունքները, դասավանդման և ուսումնառության մոտեցումները, գնահատման գործիքները և որակավորումների շրջանակը համահունչ Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի սկզբունքներին: Համապատասխան կիրառելի դեպքերում դրանք համադրվել են նաև ՆԱՏՕ-ի կրթության և վերապատրաստման չափանիշների հետ, այդ թվում՝ ՆԱՏՕ-ի երկկողմանի ռազմավարական հրամանատարության 075-007 հրահանգի, ՆԱՏՕ-ի մասնագիտական ռազմական կրթության հավատարմագրման չափանիշների և STANAG 6001 լեզվական պատրաստվածության չափանիշների հետ: Համեմատական անկախ վերլուծությունները ցույց են տալիս, որ այդ գործիքները հիմնականում համահունչ են Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի որակի ապահովման չափորոշիչներին և ուղենիշներին (ESG 2015):

Դիտարկումներ

Վերջնարդյունահենք կրթություն և որակավորումների շրջանակ

Ակադեմիայի բակալավրի և մագիստրոսի կրթական ծրագրերը կառուցված են Որակավորումների ազգային շրջանակի 6-րդ և 7-րդ մակարդակներին համապատասխան՝ ընդհանուր առմամբ արտացոլելով Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի Բոլոնիայի եռաստիճան կառուցվածքը: 2014 թվականից գործում է ECTS-ին համադրելի

կրեդիտային համակարգ, ինչը ստեղծում է համադրելիության իրական կառուցվածքային հիմք:

Այնուամենայնիվ, փաստաթղթային ուսումնասիրությունը ցույց է տվել, որ վերջնարդյունքների, ուսուցման մեթոդների և գնահատման կառուցողական համապատասխանեցումը դեռ ամբողջական չէ, և ուսումնասիրության համար հասանելի չեն եղել մոդուլի մակարդակի վերջնարդյունքները ծրագրի մակարդակի վերջնարդյունքների հետ կապող քարտեզագրումներ: Փորձագիտական այցը հաստատել է այս բացը և լրացրել, որ սահմանվել է միայն ընդհանուր «շրջանավարտի մոդել», բայց ոչ յուրաքանչյուր կրթական մակարդակի համար՝ Պաշտպանության նախարարության և օպերատիվ ստորաբաժանումների պահանջների համեմատ: Բացի այդ, բակալավրի և մագիստրոսի մակարդակներում կրթական ծրագիրը դեռևս կազմակերպված չէ մոդուլային սկզբունքով:

Այս երկու հանգամանքները սահմանափակում են Ակադեմիայի կարողությունը՝ Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի որակավորումների շրջանակի պրակտիկային համապատասխան ապացուցելի կերպով ցույց տալու, որ շնորհվող որակավորումները համապատասխանում են հստակ սահմանված և գնահատելի կարողություններին: Mission Command փիլիսոփայությունը, որը ՌԱ առաքելության առանցքային բաղադրիչներից է, դեռևս համակարգված կերպով չի վերածվել կարողությունների շրջանակի, որը կանցներ կրթական ծրագրի բոլոր մակարդակներով:

Ուսանողակենտրոն ուսումնառություն

ՌԱ-ում ընթանում է իրական մանկավարժական անցում՝ «դասախոսություն → գիտելիք → գրավոր քննություն» մոդելից դեպի «իրավիճակ → պլանավորում → գործողություն → գործողությունից հետո վերլուծություն → բարելավում» մոտեցում: Սա համահունչ է Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի ուսանողակենտրոն ուսումնառության սկզբունքին, ինչպես նաև փորձառահենք և կարողունահենք ռազմական մանկավարժությանը:

Այս անցումը սահմանափակվում է ռազմական կրթությանը բնորոշ կացարանային և հիերարխիկ բնույթով: Միևնույն ժամանակ, հաստատության մակարդակում սահմանված չէ, թե յուրաքանչյուր կրեդիտի հաշվով ակտիվ կամ սցենարային ուսուցման նվազագույն մասնաբաժինը ինչ պետք է լինի: Դասընթացի միջոցով գիտելիքի փոխանցման ուսուցման մեթոդաբանության որոշումը՝ օրինակ՝ կարողունահենք ուսուցում, սցենարահենք ուսուցում, նախագծահենք ուսուցում, առաջադեմ բաշխված ուսուցում, որոնցից պետք է ընտրվեն դասընթացների մշակման համար կիրառելի մեթոդաբանությունները, նշված չէ ծրագրերի վերահսկող փաստաթղթերում:

Փորձագիտական այցը բացահայտել է նաև ենթակառուցվածքային բացեր, մասնավորապես՝ լաբորատորիաների, սիմուլյացիոն միջավայրերի և ռազմախաղերի հնարավորությունների մասով: Դրանք նյութական սահմանափակում են այս մանկավարժության հետագա ընդլայնման համար, քանի որ ռազմական մասնագիտական կրթական ծրագրում հենց սցենարային և սիմուլյացիայով աջակցվող ուսուցումն է այն հիմնական միջոցը, որով ուսանողակենտրոն ուսումնառությունը կարող է դառնալ կիրառական:

Որակավորումների համադրելիություն

Կրեդիտային համակարգը Ակադեմիային տալիս է միջազգային համադրելիության կառուցվածքային հիմք: Բենչմարքինգ է իրականացվել ՆԱՏՕ-ի դաշնակից և Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքին համահունչ մի շարք ռազմական ակադեմիաների հետ,

այդ թվում՝ Վեսթ Փոյնթի, Սեն Սիրի, Իտալիայի և Սլովակիայի ռազմական ակադեմիաների և այլ հաստատությունների:

Փորձագիտական այցը, սակայն, ցույց է տվել, որ այս բենչմարքինգը հիմնականում ունեցել է նկարագրական բնույթ: Առաջարկվում է, որ Ակադեմիայի կրթական ծրագրերը վերանայվեն ՆԱՏՕ-ի անդամ երկրների համադրելի հաստատությունների կրթական կառուցվածքների և ձևաչափերի հետ համեմատությամբ՝ ծրագրերի վերանախագծումը փաստացի ուղղորդելու նպատակով:

Որակի ներքին ապահովում

Ակադեմիայի որակի ապահովման քաղաքականությունը, որը հաստատվել է Գիտական խորհրդի կողմից 2024 թվականի փետրվարին, հստակ հղում է կատարում Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի որակի ապահովման չափորոշիչներին և ուղենիշներին՝ ESG 2015, և կիրառում է ՊԻԳԲ շրջափուլը: Սա ռազմական հաստատության համար Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի որակի ապահովման պրակտիկային գիտակցված դոկտրինալ համադրման նկատելի և համեմատաբար հազվադեպ աստիճան է, ինչպես նաև ընդհանուր առմամբ համադրելի է ՆԱՏՕ-ի Bi-SC 075-007 հրահանգի որակի ապահովման դրույթների հետ:

Այնուամենայնիվ, համակարգը շատ նոր է և առավելագույնը անցել է մեկ կամ երկու ամբողջական տարեկան շրջափուլ: Թե՛ փաստաթղթային ուսումնասիրությունը, թե՛ փորձագիտական այցը հաստատում են, որ հաստատության գործունեության շատ ոլորտներում չափելի կատարողականի առանցքային ցուցանիշներ դեռևս սահմանված չեն: Սա սահմանափակում է Ակադեմիայի կարողությունը՝ Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի որակի ապահովման պրակտիկայով պահանջվող համակարգված, ապացուցահենք և շարունակական բարելավումը ցուցադրելու համար:

Միջազգային համագործակցություն և շարժունություն

Ակադեմիան կարող է ներկայացնել միջազգայնացման որոշակի ձեռքբերումներ՝ ՆԱՏՕ-ի DEEP ծրագրից բխող եռափուլ դասախոսական վերապատրաստման ծրագիրը, որը մեկնարկել է 2025 թվականի դեկտեմբերին, Սեն Սիր Կոետկիդանի հետ մտադրությունների նամակը, 2024 թվականից ISOMA-ին անդամակցությունը, յոթ երկրների տասնմեկ հաստատություններում իրականացված բենչմարքինգային այցերը և ուսանողների արտագնա շարժունության աճը:

Այնուամենայնիվ, փորձագիտական խումբը միջազգայնացման գրեթե բոլոր ուղղություններով իրականացումը գնահատել է որպես դեռևս վաղ կամ զարգացման փուլում գտնվող: Սա վերաբերում է ուսանողների շարժունությանը, հատկապես՝ ներգնա շարժունությանը, դասախոսների փոխանակմանը, վերապատրաստման ծրագրերին և համադրելի հաստատությունների հետ համատեղ հետազոտությանը: Արձանագրվել է նաև, որ կազմակերպական շրջանակը կարիք ունի վերանայման՝ միջազգայնացմանը և հետազոտությանը ազգային և միջազգային մակարդակներում արդյունավետ աջակցելու համար:

Արտաքին կապերի և միջազգայնացման առանձին բաժին դեռևս չկա: Դասախոսական կազմի զարգացման պրակտիկան համակարգված կերպով չի համադրվել ՆԱՏՕ-ի լավագույն փորձի և չափանիշների հետ: Դասախոսների և կուրսասնների հասանելիությունը՝ միջազգային ակադեմիական գրականությանը և գիտական շտեմարաններին, օրինակ՝ ProQuest, CEEOL, դեռ սահմանափակ է, ինչը խոչընդոտում է այն հետազոտական

արդյունքներին, որոնք կարող էին հիմք դառնալ ավելի խոր միջազգային ակադեմիական համագործակցության համար:

Կառավարում և ինստիտուցիոնալ պայմաններ Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքին համապատասխանեցման համար

Ամենաէական կառուցվածքային բացահայտումը, որը հաստատվել է թե՛ փաստաթղթային ուսումնասիրության, թե՛ փորձագիտական այցի փուլում, վերաբերում է ակադեմիական կառավարման և ռազմական հրամանատարական իշխանության սահմանին: Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի սկզբունքները ենթադրում են ինստիտուցիոնալ ակադեմիական ինքնավարության նշանակալի աստիճան, մասնավորապես՝ կրթական ծրագրերը վերանայելու, որակավորումները կառուցելու և որակի գործընթացները սովորական ակադեմիական ուղիներով կառավարելու կարողություն:

Փորձագիտական այցը ցույց է տվել, որ այս սահմանը ՌԱ-ում դեռ հստակ գծագրված չէ, կրթական ծրագրերի փոփոխության գործընթացը բավարար չափով պարզեցված կամ ինքնավար չէ, և Ակադեմիան կարիք ունի ավելի մեծ ինքնավարության միջազգայնացման և ֆինանսական կառավարման ոլորտներում՝ իր ռազմավարական առաջնահերթությունների ուղղությամբ գործելու համար՝ ոչ թե յուրաքանչյուր դեպքում միջնորդավորված համաձայնեցումների միջոցով, այլ անհրաժեշտ ռեսուրսների առկայությամբ:

Այցի ընթացքում արձանագրվել է նաև, որ Ակադեմիայի ձևավորվող համագործակցության/միացյալ ցամաքային և օդային ինստիտուցիոնալ մոդելը դեռևս արտացոլված չէ կրթական ծրագրերի մակարդակում: Բացի այդ, գիտական և մասնագիտական հրապարակումների մշակույթը բավարար զարգացած չէ, իսկ ծանրաբեռնվածության և խրախուսման համակարգը դեռ չի վերանայվել, Ակադեմիան կանգնած է ռազմավարական իրական ընտրության առաջ. ամրապնդել ճանաչելի ակադեմիական կարգավիճակը, թե շարունակել մնալ խորհրդային ժառանգության մասնագիտական դպրոցի մոդելի շրջանակում: Այս ընտրությունը ուղղակիորեն ազդում է Ակադեմիայի՝ որպես Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի հետ համադրելի բարձրագույն կրթություն տրամադրողի վստահելիության վրա:

Ընդհանուր առմամբ, այս դիտարկումները ցույց են տալիս հաստատություն, որն ունի Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքին համապատասխանեցման և կրթության ու վերապատրաստման ոլորտում ՆԱՏՕ-ի փոխգործունակությանը հասնելու հստակ ձևակերպված և իրական հանձնառություն: Սակայն իրականացումը՝ կառավարման, կրթական ծրագրերի նախագծման, որակի ապահովման, ենթակառուցվածքների և միջազգային համագործակցության ուղղություններով, դեռևս չի հասել ռազմավարական մտադրության մակարդակին: Այս բացը հնարավոր է հաղթահարել գործող ռազմավարական ծրագրի՝ 2024–2029 թթ. ժամանակահատվածում, եթե ստորև ներկայացվող առաջարկությունները իրականացվեն հստակ պատասխանատվությամբ, ռեսուրսավորմամբ և չափելի միջանկյալ ցուցանիշներով:

Խորհրդատվություններ

Հետևյալ առաջարկությունները ձևակերպվել են՝ հաշվի առնելով Ակադեմիայի ռազմական պրոֆիլը, կիրառելի անվտանգության սահմանափակումները և ազգային պաշտպանության պահանջները միջազգային համադրելի բարձրագույն կրթության չափանիշների հետ հավասարակշռելու անհրաժեշտությունը: Դրանք նպատակ ունեն

աջակցելու Ակադեմիային՝ Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի սկզբունքներին իր համապատասխանեցումը դարձնելու առավել իրատեսական, համակարգված և կայուն:

1. Զարգացնել գործող ընդհանուր շրջանավարտի նկարագիրը և պաշտոնապես հաստատել «շրջանավարտի մոդել» յուրաքանչյուր կրթական մակարդակի համար: Այդ մոդելը պետք է հստակորեն բխի Պաշտպանության նախարարության և օպերատիվ ստորաբաժանումների պահանջներից և քարտեզագրվի Հայաստանի որակավորումների ազգային շրջանակի / Եվրոպական որակավորումների շրջանակի նկարագրիչներին՝ վերջնարդյունափես կրթությունը ապացուցելի, մակարդակին համապատասխան կարողությունների վրա խարսխելու համար:

2. Ակադեմիայի կառավարման կանոնակարգերում պաշտոնապես սահմանազատել ակադեմիական որոշումների կայացման Գիտական խորհրդի, ֆակուլտետների, ամբիոնների և ինստիտուտների խորհուրդների, և ռազմական հրամանատարական իշխանության սահմանները: Անհրաժեշտ է հստակեցնել, թե կրթական ծրագրերի, գնահատման և որակի հետ կապված որ որոշումներն են պատկանում Ակադեմիայի ինքնավար լիազորություններին և չեն կարող շրջանցվել կամ չեղարկվել հրամանատարական իշխանության կողմից: Կրթական ծրագրերի փոփոխության գործընթացը պետք է պարզեցվի, որպեսզի մանկավարժական անհրաժեշտությունից բխող ճշգրտումները կարողանան իրականացվել առանց ամբողջ ռազմական հրամանատարական շղթայով անցնելու:

3. Ներդնել մոդուլային մոտեցում բակլավրի և մագիստրոսի բոլոր կրթական ծրագրերի նախագծման և իրականացման մեջ՝ վերակառուցելով ուսումնական պլանները ECTS-ին համադրելի մոդուլների հստակ վերջնարդյունքներով: Սա կբարձրացնի ծրագրերի համադրելիությունը և կրթական ծրագրերի վերանայման արդյունավետությունը:

4. Ստեղծել արտաքին կապերի և միջազգայնացման առանձին, բավարար անձնակազմով և ռեսուրսներով ապահովված ստորաբաժանում, որը հստակ պատասխանատվություն կունենա ուսանողական շարժունության, դասախոսների փոխանակման, դասախոսների վերապատրաստման ծրագրերի և գործող մտադրությունների իրականացման համար, օրինակ՝ Մեն Սիր Կոետկիդանի հետ, բովանդակային երկկողմ համաձայնագրերի վերածելու համար: Այդ համաձայնագրերը պետք է ներառեն կրեդիտների ճանաչման դրույթներ՝ Լիսաբոնի ճանաչման կոնվենցիային համապատասխան:

5. Զարգացնել հետազոտության կազմակերպումը և ձևավորել համատեղ հետազոտական նախաձեռնություններ ու պաշտոնական գործընկերություններ ՆԱՏՕ-ի և Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի համադրելի ռազմական և քաղաքացիական ակադեմիական հաստատությունների հետ: Դրանք կարող են ներառել համատեղ դեկավարությամբ թեզեր, համատեղ հրապարակումներ և ընդհանուր հետազոտական նախագծեր՝ ապահովված հետազոտության կառավարման հատուկ գործառնությամբ, որն ունի միջազգային ներգրավվածության հստակ պատասխանատվություն ինչպես ազգային, այնպես էլ միջազգային մակարդակներում:

6. Վերանայել և զարգացնել դասախոսական կազմի զարգացման և կարիերայի առաջընթացի մոդելը՝ այն համադրելով ՆԱՏՕ-ի մասնագիտական ռազմական կրթության լավագույն փորձի, այդ թվում՝ NATO DEEP master-instructor մեթոդաբանությունների, և ESG 2015-ի անձնակազմի զարգացման ակնկալիքների հետ: Պետք է ներառվեն շարունակական մասնագիտական զարգացման նվազագույն պահանջներ, ինչպես նաև գիտական կամ մասնագիտական հրապարակումներ կատարելու համար իրական ֆինանսական կամ ծանրաբեռնվածության խրախուսումներ:

7. Ուսանողական հետազոտության համար սահմանել հաստատության մակարդակով կարգավորված շրջանակ՝ դուրս գալով մագիստրոսական թեզի գործող ուղեցույցի սահմաններից: Այդ շրջանակը պետք է ընդգրկի բակալավրի մակարդակի հետազոտությունը, ղեկավարության չափանիշները և գիտական հրապարակման մեջ ակադեմիական ազնվությունը՝ զուգակցված գրախոսվող ինստիտուցիոնալ գիտական հանդեսի մեկնարկի պլանի հետ:

8. Ընդլայնել դասախոսների և կուրսանտների հասանելիությունը ճանաչված միջազգային գիտական շտեմարաններին, օրինակ՝ ProQuest, CEEOL, և այլ գրախոսվող պահոցներին՝ որպես հետազոտահենք, ակադեմիապես վստահելի դասավանդման և հրապարակումների հիմնարար պայման:

9. Մշակել ծախսավորված և հաշվարկված պլան՝ սիմուլյացիոն, ռազմախաղային և լաբորատոր ենթակառուցվածքների ընդլայնման համար՝ սցենարահենք, ուսանողակենտրոն ուսումնառությանը ուղղակիորեն աջակցելու և Mission Command փիլիսոփայությունը կրթական ծրագրերի բոլոր մակարդակներում համակարգված կերպով ներդնելու նպատակով:

10. Օգտագործել արդեն իրականացված բենչմարքինգը ոչ թե միայն նկարագրական համեմատության, այլ կրթական ծրագրերի վերանախագծումը ակտիվորեն ուղղորդելու համար: Ակադեմիայի ձևավորվող համագորային/միացյալ՝ ցամաքային և օդային ինստիտուցիոնալ մոդելը պետք է արտացոլվի ոչ միայն կազմակերպական կառուցվածքում, այլ նաև կրթական ծրագրերի նախագծման մեջ:

11. Սահմանել չափելի և ժամկետային կատարողականի առանցքային ցուցանիշներ հաստատության գործունեության բոլոր ոլորտների համար՝ ակադեմիական, հետազոտական, միջազգայնացման և որակի ապահովման: Դրանք պետք է համահունչ լինեն ESG 2015-ի և ՆԱՏՕ-ի Bi-SC 075-007 հրահանգի որակի ապահովման ակնկալիքներին և ուղեկցվեն Գիտական խորհրդին ներկայացվող տարեկան ոչ գաղտնի հաշվետվությամբ:

12. Ազգային անվտանգության և Պաշտպանության նախարարության վերահսկողության պահանջների սահմաններում ձգտել ինստիտուցիոնալ ինքնավարության ավելացմանը ֆինանսական կառավարման և միջազգային ներգրավվածության ոլորտներում: Զուգահեռաբար անհրաժեշտ է վերանայել թե՛ ռազմական, թե՛ քաղաքացիական դասախոսական կազմի ակադեմիական ծանրաբեռնվածության և խրախուսման համակարգը՝ ապահովելու համար պաշտպանված ժամանակ հետազոտության, միջազգային ներգրավվածության և շարունակական մասնագիտական զարգացման համար:

ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿԻ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՄԻԱՎՈՐՈՒՄ **Դեպի համատեղ, ՆԱՏՕ-ին համահունչ հրամանատարաշտաբային մոդել**

Հիմնավորում

Փաստաթղթային ուսումնասիրությունը և փորձագիտական այցը ցույց են տալիս նույն խորքային կառուցվածքային խնդիրը. ՌԱ-ի մագիստրոսական մակարդակի առաջարկը ներկայում կազմակերպված է զորատեսակային և ինստիտուտային առանձին ուղղություններով: Օրինակ՝ Հրամանատարաշտաբային ինստիտուտի «Ռազմական կառավարում» մագիստրոսական ծրագիրը և «Հրետանային զորամիավորումների և զորամասերի կառավարում» մագիստրոսական ծրագիրը հիմնականում ինքնուրույն և ինքնաբավ են:

Այս կառուցվածքն արտացոլում է խորհրդային ժառանգության մեկ գորատեսակին ուղղված մասնագիտական դպրոցի տրամաբանությունը, այլ ոչ թե ժամանակակից ՆԱՏՕ-ի գործողություններով պահանջվող համատեղ, բազմադոմեն շտաբային սպայի մոդելը: Հաշվի առնելով Ակադեմիայի 4-րդ ռազմավարական նպատակի պարտավորությունները, այդ թվում՝ սիմուլյացիա, ԱԹՄ/հակաԱԹՄ կարողություններ, թվային հրամանատարություն և կառավարում, նախկին Ռազմական համալսարանի և Ռազմաավիացիոն համալսարանի 2023 թվականի միավորումը, ինչպես նաև փորձագիտական այցի ընթացքում տրված հստակ առաջարկությունը, որ համագործային և համատեղ ինտեգրումը պետք է արտացոլվի ոչ միայն կազմակերպական, այլև կրթական ծրագրերի մակարդակում, մագիստրոսական մակարդակը բնական հարթակ է համատեղության գործնականացման համար: Հենց այս մակարդակում են սպաները գորատեսակային մասնագետներից անցում կատարում դեպի շտաբային սպաներ, որոնցից ակնկալվում է պլանավորել և գործել տարբեր դոմենների համադրմամբ:

Առաջարկվող նպատակային կառուցվածք

Մի քանի առանձին մագիստրոսական աստիճաններ պահպանելու փոխարեն առաջարկվում է համախմբվել մեկ միասնական «Համատեղ հրամանատարություն և շտաբային ուսումնասիրություններ» մագիստրոսական ծրագրի շուրջ՝ ՈԱՇ/ՈԵՇ 7-րդ մակարդակ: Երկրորդ՝ ավելի նեղ տեխնիկական աստիճանը պետք է պահպանվի միայն այն դեպքում, երբ դրա բովանդակությունն իսկապես հրամանատարաշտաբային բնույթի չէ: Այսպիսով հնարավոր կլինի հասնել Պաշտպանության նախարարության պահանջներին համահունչ «մեկ կամ երկու» ծրագրի արդյունքին:

Մագիստրոսական ծրագիր՝ «Համատեղ հրամանատարություն և շտաբային ուսումնասիրություններ» — միասնական միջուկ՝ մոտավորապես կրեդիտների 60–70 տոկոսը, որը ընդհանուր կլինի ցամաքային, օդային և այլ գորատեսակների սպաների համար, և գորատեսակային ընտրովի մասնագիտացման ուղղություններ՝ մոտավորապես 30–40 տոկոս: Դրանք կարող են ներառել «Ցամաքային գործողություններ», «Օդային ուժ և օդ-ցամաք ինտեգրում», իսկ հետագայում նաև «Բազմադոմեն / հակաԱԹՄ» ուղղություն: Այս մոտեցմամբ Հրամանատարաշտաբային ինստիտուտի գործող «Ռազմական կառավարում» մագիստրոսական ծրագիրը և «Հրետանային գորամիավորումների և գորամասերի կառավարում» մագիստրոսական ծրագիրը պետք է ներգրավվեն մեկ միասնական աստիճանի կազմում՝ որպես մասնագիտացման ուղղություններ, այլ ոչ թե շարունակեն գործել որպես զուգահեռ առանձին աստիճաններ:

Մագիստրոսական ծրագիր՝ «Ռազմական ավիացիոն ճարտարագիտություն և տեխնիկական ապահովում» — պահպանել միայն այն դեպքում, եթե հրամանատարական ուղղություն չընտրող ավիացիոն ինժեներների համար իսկապես պահանջվում է առանձին տեխնիկական-ինժեներական մագիստրոսական ծրագիր: Այն պետք է մնա որպես նեղ, առանձնացված տեխնիկական աստիճան, սակայն պարտադիր կերպով ներառի համատեղ գործողությունների մոդուլ, որպեսզի շրջանավարտները պահպանեն փոխգործունակությունը համատեղ շտաբների անձնակազմի հետ:

Առաջարկություններ

Հետևյալ առաջարկությունները ձևակերպվել են՝ հաշվի առնելով Ակադեմիայի ռազմական պրոֆիլը, նոր օպերատիվ միջավայրում ցամաքային և օդային ուժերի ինտեգրման ու համակարգման պահանջը, ինչպես նաև ապագա օպերատիվ հայեցակարգի համար ռազմաօդային ուժերի շտաբային սպաներ պատրաստելու անհրաժեշտությունը:

1. Ստեղծել մեկ միասնական համատեղ ուսումնական ծրագիր, որը պարտադիր կլինի բոլոր մագիստրոսների համար՝ անկախ գորատեսակից: Այն պետք է ներառի համատեղ պլանավորում՝ ՆԱՏՕ-ի Comprehensive Operations Planning Directive-ի տրամաբանությանը համահունչ, օպերատիվ արվեստ, համատեղ կրակային խոցում և թիրախավորում, համատեղ լոգիստիկա, հրամանատարություն և կառավարում / թվային շտաբային ընթացակարգեր, Հայաստանի Հանրապետության ռազմական դոկտրինային մոտեցումներ, առաջնորդություն և Mission Command փիլիսոփայություն: Այս միջուկային մասը պետք է ավարտվի մինչև ունկնդիրների՝ գորատեսակային մասնագիտացման ուղղություններ անցնելը:
2. Գործող գորատեսակային մագիստրոսական ծրագրերը, օրինակ՝ Հրամանատարաշտաբային ինստիտուտի «Ռազմական կառավարում» մագիստրոսական ծրագիրը և «Հրետանային գորամիավորումների և գորամասերի կառավարում» մագիստրոսական ծրագիրը, վերափոխել առանձին աստիճաններից դեպի մասնագիտացման ուղղություններ մեկ միասնական «Համատեղ հրամանատարություն և շտաբային ուսումնասիրություններ» մագիստրոսական ծրագրի կազմում: Յուրաքանչյուր ուղղություն կարող է պահպանել իր վերջնարդյունքներն ու ընտրովի դասընթացները, սակայն պետք է վավերացվի մեկ միասնական ծրագրային փաստաթղթով, որը հաստատվում է Գիտական խորհրդի և ՊՆ շահակիցների կողմից:
3. Մշակել առանձին «Օդ-ցամաք ինտեգրում» մոդուլ, որը կպատրաստի ռազմաօդային ուժերի շտաբային սպաներին, ինչպես նաև նրանց հետ աշխատող ցամաքային զորքերի սպաներին համատեղ շտաբային գործառնությունների համար: Մոդուլը պետք է ընդգրկի ինտեգրված հակաօդային և հակահրթիռային պաշտպանության համակարգում, օդային առաջադրանքների հրամանի գործընթացներ, մոտ օդային աջակցություն / JTAC կապակցում, օդային տարածքի համակարգում և հակաԱԹՄ գործողություններ: Սա ուղղակիորեն արձագանքում է ապագա համատեղ օպերատիվ հայեցակարգի համար ռազմաօդային ուժերի շտաբային սպաներ պատրաստելու անհրաժեշտությանը:
4. Ստեղծել մեկ միասնական համատեղ կրթական ծրագրի խորհուրդ՝ փոխարինելով ինստիտուտային մակարդակի գուգահեռ ծրագրային պատասխանատվությունը, երբ Հրամանատարաշտաբային ինստիտուտը և Ռազմաօդային ուժերի ինստիտուտը գործում են առանձին: Նոր խորհուրդը պետք է կառավարի միասնական մագիստրոսական ծրագրի նախագծումը, վերանայումը և որակի ապահովումը՝ անմիջական հաշվետվություն ներկայացնելով միասնական Գիտական խորհրդին: Խորհուրդը կարող է ընդգրկել նաև հետազոտողներ և ոլորտային մասնագետներ:
5. Նպատակային կերպով խառնել ունկնդիրների խմբերը. ցամաքային, օդային և այլ գորատեսակների սպաները պետք է միասին ուսումնառեն համատեղ միջուկային մասում և մասնակցեն ընտրված վարժանքներին, ռազմախաղերին և հրամանատարաշտաբային սիմուլյացիաներին: Համատեղության արժեքը պայմանավորված է ոչ թե միայն ընդհանուր ուսումնական պլանի առկայությամբ, այլ համատեղ պլանավորման իրական փորձով:
6. Պաշտպանության նախարարության և օպերատիվ հրամանատարությունների հետ համատեղ վերաձևակերպել միասնական մագիստրոսական ծրագրի շրջանավարտի նկարագիրը՝ սահմանելով մեկ ընդհանուր «համատեղ շտաբային սպայի» կարողությունների նկարագիր: Այն պետք է հստակորեն համահունչ լինի ապագա բազմադոմեն / համատեղ գործողությունների հայեցակարգին: Յուրաքանչյուր մոդուլ պետք է քարտեզագրվի այդ նկարագրին՝ փաստաթղթային ուսումնասիրության

ընթացքում բացահայտված կառուցողական համապատասխանեցման բացը փակելու նպատակով:

7. Միասնական ծրագիրը մոդուլացնել ECTS-ին համադրելի հիմքով, որպեսզի ռազմաօդային ուժերի կամ այլ զորատեսակների սպաները կարողանան ավելացնել մասնագիտացված մոդուլներ՝ առանց ամբողջ աստիճանը կրկնելու: Սա նաև հնարավորություն կտա ապագայում կրեդիտների ճանաչում ապահովել ՆԱՏՕ-ի գործընկեր ակադեմիաների կողմից:
8. Միասնական մագիստրոսական ծրագիրը ապահովել համատեղ միջուկային մասի համար ձևավորված միջինստիտուտային դասախոսական կազմով: Ամփոփիչ թեզերը պետք է պարտադիր կերպով ուղղված լինեն իրական համագործակցության / համատեղ խնդիրների լուծմանը: Յուրաքանչյուր խմբի համար պետք է առաջարկվի առնվազն մեկ ռազմաօդային ուժերին առնչվող համատեղ թեզի թեմա:
9. Միասնական ծրագիրը փորձարկել մեկ խմբով՝ այն գնահատելով Ակադեմիայի գործող ներքին որակի ապահովման հարցումների և ՊԻԳԲ մեխանիզմների միջոցով, և միայն դրանից հետո պաշտոնապես դադարեցնել ժառանգված զորատեսակային առանձին աստիճանների իրականացումը:
10. Համախմբումից հետո միասնական մագիստրոսական ծրագիրը հստակորեն բենչմարքինգի ենթարկել ՆԱՏՕ-ի 2-3 գործընկեր հաստատությունների հետ՝ կրթական ծրագրի կառուցվածքի, կոնտակտային ժամերի և աստիճանի անվանման առումով: Միաժամանակ պետք է ձգտել առնվազն մեկ պաշտոնական ուսանողական կամ դասախոսական փոխանակման, որը հատուկ կկապվի նոր համատեղ ծրագրի հետ:
11. Այն դեպքում, երբ հրամանատարական ուղղություն չընտրող ավիացիոն ինժեներների համար պահպանվում է իսկապես առանձին տեխնիկական-ինժեներական մագիստրոսական ծրագիր, օրինակ՝ թռչող ապարատների տեխնիկական սպասարկում և ապահովում, դրա կազմում պետք է ներառվի համատեղ գործողությունների մոդուլ: Դա անհրաժեշտ է, որպեսզի այդ ծրագրի շրջանավարտները չմեկուսանան շտաբային կրթական ծրագրից և պահպանեն փոխգործունակությունը համատեղ շտաբների անձնակազմի հետ:

ՆԱՏՕ-ի երկրների համադրելի մոդելներ

Ստորև ներկայացված երեք հաստատությունները դիտարկվում են որպես առաջարկվող միավորման համար առավել անմիջականորեն կիրառելի բենչմարքինգային գործընկերներ՝ ընտրված իրենց մասշտաբի, վերափոխման ընթացքի կամ կառուցվածքային մոդելի համապատասխանության հիման վրա:

«Կարոլ I» ազգային պաշտպանության համալսարան, Բուխարեստ, Ռումինիա. Համատեղ շտաբային դասընթաց

Սա ՌԱ-ի հետ մասշտաբի և վերափոխման ընթացքի առումով ամենամոտ համեմատելի օրինակն է: Այն հետվարշավյան դաշինքի հաստատություն է, որը զորատեսակային շտաբային դպրոցները վերափոխել է մեկ միասնական համատեղ հրամանատարաշտաբային մագիստրոսական մակարդակի դասընթացի, որտեղ ցամաքային, օդային և ռազմածովային ուժերի սպաները սովորում են միասին: Ռումինիայի վերափոխման ճանապարհային քարտեզը, ինչպես նաև Հայաստանի հետ առկա DEEP և երկկողմ հարաբերությունները, այս հաստատությունը դարձնում են անմիջականորեն կիրառելի և հեշտ հասանելի բենչմարքինգային գործընկեր:

Բունդեսվերի հրամանատարական ակադեմիա, Համբուրգ, Գերմանիա. Գլխավոր շտաբի / ծովակալական շտաբի դասընթաց

Սա «մեկ հաստատություն, մեկ շտաբային դասընթաց, բոլոր ծառայությունների համար» մոդելի առավել հստակ օրինակն է: Ցամաքային զորքերի, ռազմաօդային ուժերի և ռազմածովային ուժերի սպաները մասնակցում են նույն միասնական Գլխավոր շտաբի / ծովակալական շտաբի պատրաստմանը: Այս մոդելը օգտակար է որպես կառուցվածքային վերջնական հղում այն բանի համար, թե ինչ տեսք ունի իսկապես միասնական համատեղ ծրագիրը՝ համապատասխանաբար հարմարեցված ՌԱ-ի չափերին և կարիքներին:

Համատեղ ծառայությունների հրամանատարաշտաբային քոլեջ, Միացյալ Թագավորության պաշտպանության ակադեմիա, Շրիվենհեմ — Առաջադեմ հրամանատարաշտաբային դասընթաց

Այս հաստատությունը իրականացնում է մեկ եռաժառանգություն ծրագիր, որը ակադեմիապես վավերացված է որպես «Պաշտպանական ուսումնասիրություններ» մագիստրոսական աստիճան՝ Լոնդոնի Քինգս քոլեջի հետ գործընկերությամբ: Սա ժամանակակից մոդել է իրական համատեղ շտաբային որակավորումը Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի համար ճանաչելի ակադեմիական մագիստրոսական աստիճանի հետ համադրելու համար, ինչը հենց այն երկակի արդյունքն է, որին կարիք ունի ՌԱ-ն:

Ստան Անտոն

ՌԱ միջազգային փորձագետ

ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՓՈՐՁԱԳԻՏԱԿԱՆ ԽՄԲԻ ԿԱԶՄԸ

Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարության Վազգեն Սարգսյանի անվան ռազմական ակադեմիայի ինստիտուցիոնալ կարողությունների արտաքին գնահատումն իրականացվել է հետևյալ փորձագիտական խմբի¹ կողմից.

Էլինա Ասրիյան՝ հոգեբանական գիտությունների թեկնածու, Երևանի պետական համալսարանի ակադեմիական հարցերի գծով պրոռեկտոր, փորձագիտական խմբի անդամ, ՀՀ:

Հրաչյա Ասցատրյան՝ տեխնիկական գիտությունների դոկտոր, ՀՀ ԳԱԱ Ինֆորմատիկայի և ավտոմատացման պրոբլեմների ինստիտուտի տնօրեն, փորձագիտական խմբի անդամ, ՀՀ:

Բարտլոմեյ Պաչեկ՝ անվտանգության գիտությունների պրոֆեսոր, Լեհաստանի ռազմածովային ակադեմիայի պրոռեկտոր, փորձագիտական խմբի միջազգային անդամ, Լեհաստան:

Ստան Անտոն՝ ռազմական կրթության և պաշտպանության ոլորտի ՆԱՏՕ փորձագետ, Ռումինիայի «Կարոլ I» ազգային պաշտպանության համալսարանի հրավիրյալ պրոֆեսոր, ՆԱՏՕ DEEP-Հայաստան ծրագրի ակադեմիական ղեկավար, փորձագիտական խմբի միջազգային անդամ, Ռումինիա:

Վահե Հովհաննիսյան՝ Երևանի պետական համալսարանի «Ինֆորմատիկա և կիրառական մաթեմատիկա» կրթական ծրագրի ուսանող, փորձագիտական խմբի ուսանող անդամ, ՀՀ:

Փորձագիտական խմբի աշխատանքները համակարգել է ՈԱԱԿ Քաղաքականության մշակման բաժնի մասնագետ **Մերի Բարսեղյանը:**

Թարգմանությունը կատարել է **Վարդանուշ Բաղդասարյանը:**

Փորձագիտական խմբի բոլոր անդամները և քարտուղարությունը ստորագրել են գաղտնիության և անկախության հայտարարագրեր:

ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑՔԸ

Դիմում պետական հավատարմագրման համար

Պետական ինստիտուցիոնալ հավատարմագրում անցնելու համար Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարության Վազգեն Սարգսյանի անվան ռազմական ակադեմիան դիմել է ՈԱԱԿ՝ լրացնելով սահմանված ձևաչափի դիմում-հայտը և ներկայացնելով լիցենզիայի և դրա հավելվածների կրկնօրինակները:

ՈԱԱԿ քարտուղարությունն ուսումնասիրել է դիմում-հայտը և կից փաստաթղթերը: Դիմում-հայտի ընդունման մասին որոշում կայացնելուց հետո ՈԱԱԿ-ի և ՀՀ ՊՆ-ի միջև կնքվել է երկկողմ պայմանագիր: Կազմվել և հաստատվել է աշխատանքների իրականացման ժամանակացույց:

Ինքնավերլուծություն

Ինքնավերլուծությանը նախորդող շրջանում ՈԱԱԿ-ը ՌԱ ինքնավերլուծության խմբի համար իրականացրել է աշխատաժողովներ: Աշխատաժողովների ընթացքում մասնակիցներին ներկայացվել են ինստիտուցիոնալ հավատարմագրման չափանիշների և չափորոշիչների մեկնաբանությունները, ինքնավերլուծության ձևաչափը, SWOT

¹ Հավելված 1. Փորձագիտական խմբի ինքնակենսագրականներ

վերլուծության իրականացման սկզբունքները, ինչպես նաև չափանիշների շրջանակում անհրաժեշտ տվյալների, փաստաթղթերի և հիմքերի ներկայացման մոտեցումները:

Ժամանակացույցով նախատեսված ժամկետներում ՌԱ-ն, սահմանված ձևաչափին համապատասխան, ներկայացրել է ինստիտուցիոնալ կարողությունների ինքնավերլուծությունը՝ հայերեն և անգլերեն, ինչպես նաև ուղեկցող փաստաթղթերի փաթեթը:

ՈԱԱԿ-ի համակարգողն ուսումնասիրել է ինքնավերլուծությունը՝ ՈԱԱԿ-ի պահանջներին համապատասխանությունը ստուգելու նպատակով: Ինքնավերլուծությունն ընդունվել է ՈԱԱԿ-ի կողմից: Այնուհետև ինքնավերլուծությունը և կից փաստաթղթերի փաթեթը տրամադրվել են փորձագիտական խմբին, որի կազմը նախապես համաձայնեցվել է ՌԱ-ի հետ և հաստատվել ՈԱԱԿ-ի տնօրենի հրամանով:

Նախապատրաստական փուլ

Փորձագիտական խումբը, ուսումնասիրելով Ռազմական ակադեմիայի ինքնավերլուծությունը և ուղեկցող փաստաթղթերի փաթեթը, իրականացրել է նախնական գնահատում՝ ըստ ձևաչափի պատրաստելով լրացուցիչ ուսումնասիրման ենթակա անհրաժեշտ փաստաթղթերի, ինչպես նաև խնդիրների և հարցերի ցանկը՝ նշելով համապատասխան ստորաբաժանումները կամ թիրախային խմբերը: Այնուհետև փորձագիտական խումբն ամփոփել է նախնական գնահատման արդյունքները և կազմել փորձագիտական այցի պլան-ժամանակացույց²:

Առաջնորդվելով Փորձաքննության իրականացման ձեռնարկով՝ ժամանակացույցում ներառվել են փորձագետների կողմից նախատեսվող հանդիպումները բոլոր խմբերի հետ, բաց և փակ հանդիպումներ, փաստաթղթերի ուսումնասիրություն և այլն:

Նախնական այց

2026 թվականի հունիսի 10-ին Վազգեն Սարգսյանի անվան ռազմական ակադեմիայում տեղի է ունեցել հանդիպում հավատարմագրման գործընթացը ՌԱ-ում համակարգող Ակադեմիայի ներկայացուցիչների հետ: Հանդիպմանը մասնակցել են ՈԱԱԿ տնօրենը, ՈԱԱԿ ինստիտուցիոնալ և ծրագրային փորձաքննության բաժնի ղեկավարը, փորձագիտական խմբի ներկայացուցիչներից մեկը և ՈԱԱԿ համակարգողը:

Հանդիպման ժամանակ քննարկվել և համաձայնեցվել է փորձագիտական այցի ժամանակացույցը, ներկայացվել է ուսումնասիրության ենթակա լրացուցիչ փաստաթղթերի ցանկը, քննարկվել և փոխհամաձայնեցված որոշումներ են կայացվել փորձագիտական այցի կազմակերպչական, տեխնիկական, տեղեկատվական հարցերի, հանդիպումների մասնակիցների վարքագծի և էթիկայի նորմերի վերաբերյալ: Քննարկվել են ֆոկուս խմբային հանդիպումների և փորձագիտական խմբի աշխատանքի համար նախատեսված պայմանները:

Փորձագիտական այց

Փորձագիտական այցը տեղի է ունեցել **2026 թվականի հունիսի 15-ից 18-ն ընկած ժամանակահատվածում**: Փորձագիտական այցի աշխատանքները մեկնարկել են փորձագիտական խմբի փակ հանդիպմամբ, որի նպատակն էր միջազգային փորձագետների հետ քննարկել և համաձայնեցնել փորձագիտական գնահատման շրջանակը, այցի ընթացքում ուսումնասիրման ենթակա խնդիրները, Ակադեմիայի ուժեղ և թույլ կողմերը՝ ըստ չափանիշների, ֆոկուս խմբային հանդիպումների ընթացակարգը, հստակեցնել հետագա քայլերը:

² Հավելված 2. Փորձագիտական այցի ժամանակացույց

Այցին ներկա է գտնվել փորձագիտական խումբն ամբողջությամբ, ՈԱԱԿ-ի համակարգողը և թարգմանիչը:

Հարցերի պարզաբանման նպատակով կազմակերպված ֆոկլուս խմբային հանդիպումների մասնակիցներն ընտրվել են հաստատության կողմից նախապես տրամադրված ցանկից՝ բացառությամբ շրջանավարտների և ԶՈւ ներկայացուցիչ գործատուների, որոնց ներգրավումն իրականացվել է ՌԱ-ի և ՀՀ ՊՆ համապատասխան ստորաբաժանումների միջոցով՝ հաշվի առնելով ռազմական ծառայության առանձնահատկությունները և տեղեկատվության հասանելիության սահմանափակումները:

Իրականացվել են ըստ ժամանակացույցի նախատեսված բոլոր պարտադիր հանդիպումները: Փորձագիտական խումբը նախատեսված այցի ընթացքում իրականացրել է նաև փաստաթղթերի ուսումնասիրություն³ և ռեսուրսների դիտարկում⁴:

Այցի յուրաքանչյուր աշխատանքային օրվա վերջում տեղի ունեցած փորձագիտական խմբի փակ հանդիպման ժամանակ դուրս են բերվել փորձագիտական գնահատման միջանկյալ արդյունքներ, իսկ այցի ավարտին փակ քննարկմամբ ամփոփվել են այցի հիմնական արդյունքները: Փորձագիտական գնահատումը կատարվել է Հավատարմագրման պետական չափանիշների և չափորոշիչների ու ՈԱԱԿ-ի ընթացակարգերի շրջանակներում՝ նախատեսելով գնահատման երկաստիճան սանդղակ՝ **բավարար** և **անբավարար**:

Փորձագիտական զեկույց

Փորձագիտական խումբը նախնական գնահատումն իրականացրել է Ակադեմիայի ներկայացրած ինքնավերլուծության, դրան կից փաստաթղթերի ուսումնասիրության, փորձագիտական այցի դիտարկումների հիման վրա՝ պարբերաբար կազմակերպվող քննարկումների արդյունքում: Քննարկումներից հետո դուրս բերված դիտարկումների հիման վրա փորձագիտական խումբը և ՈԱԱԿ-ի համակարգողը պատրաստել են փորձագիտական զեկույցի նախնական տարբերակը:

Միջազգային փորձագետները պատրաստել են նաև գործընկերային գնահատման վերաբերյալ առանձին կարծիք: Փաստաթղթերը թարգմանվել և տրամադրվել են փորձագիտական խմբին: Գործընկերային գնահատման կարծիքներն ամբողջությամբ ներառվել են զեկույցի տեքստում: Փորձագիտական խմբի անդամների հաստատումից հետո նախնական զեկույցը տրամադրվել է Ակադեմիային 2026 թվականի հունիսի 30-ին:

Ակադեմիան առարկություններ չի ներկայացրել զեկույցի նախնական տարբերակի վերաբերյալ՝ համապատասխան գրությամբ արձագանքելով զեկույցին: Այնուհետև փորձագիտական խումբը պատրաստել է զեկույցի վերջնական տարբերակը, որը փորձագիտական խմբի անդամների հաստատումից հետո տրամադրվել է հաստատությանը:

Մերի Բարսեղյան

Փորձագիտական խմբի համակարգող

10-ը հուլիսի, 2026 թվական

³ Հավելված 3. Ուսումնասիրված փաստաթղթերի ցանկ

⁴ Հավելված 4. Ուսումնասիրված ռեսուրսներ

**ՀԱՄԱՌՈՏ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ՀՀ ՊՆ Վ. ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՌԱԶՄԱԿԱՆ
ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ**

Պատմություն. Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարության Վ. Սարգսյանի անվան ռազմական ակադեմիան կազմավորվել է ՀՀ Կառավարության 2023 թվականի հունիսի 8-ի որոշմամբ՝ ՀՀ ՊՆ «Վազգեն Սարգսյանի անվան ռազմական համալսարան» պետական հիմնարկի և ՀՀ ՊՆ «Մարշալ Արմենակ Խանփերյանցի անվան ռազմական ավիացիոն համալսարան» պետական հիմնարկի միաձուլման արդյունքում: Ռազմական ակադեմիան հանդիսանում է նշված երկու ռազմաուսումնական հաստատությունների իրավահաջորդը:

Վազգեն Սարգսյանի անվան ռազմական համալսարանի հիմքերը ձևավորվել են 1994 թվականին, երբ ՀՀ Կառավարության որոշմամբ հիմնադրվել է ՀՀ ՊՆ բարձրագույն զինվորական բազմաբնույթ հրամանատարական ուսումնարանը: 1998 թվականին այն վերակազմավորվել է Ռազմական ինստիտուտի, իսկ 2000 թվականին անվանակոչվել է Վազգեն Սարգսյանի անունով: 2016 թվականին հաստատությունը վերանվանվել է ՀՀ ՊՆ «Վազգեն Սարգսյանի անվան ռազմական համալսարան» պետական հիմնարկ:

Մարշալ Արմենակ Խանփերյանցի անվան ռազմական ավիացիոն համալսարանի հիմքը ձևավորվել է 1993 թվականին ստեղծված ՀՀ ՊՆ ուսումնաավիացիոն կենտրոնի հիման վրա: 1994 թվականին այն ստացել է ռազմական ուսումնական հաստատության կարգավիճակ՝ որպես ՀՀ ՊՆ թռիչքատեխնիկական ուսումնարան: Հետագայում այն վերակազմավորվել է ռազմական ավիացիոն ինստիտուտի, իսկ 2016 թվականին՝ ՀՀ ՊՆ «Մարշալ Արմենակ Խանփերյանցի անվան ռազմական ավիացիոն համալսարան» պետական հիմնարկի:

2018 թվականին նշված երկու ռազմաուսումնական հաստատությունները հավատարմագրվել են 4 տարով: 2024 թվականին Ռազմական ակադեմիան վերալիցենզավորվել է:

Կրթություն. Ռազմական ակադեմիան ՀՀ պաշտպանության նախարարության համակարգում գործող ռազմաուսումնական հաստատություն է, որն իրականացնում է ՀՀ զինված ուժերի համար սպայական կադրերի պատրաստման, վերապատրաստման և որակավորման բարձրացման կրթական ծրագրեր:

ՌԱ-ում իրականացվում են բակալավրի և մագիստրոսի կրթական ծրագրեր՝ առկա ուսուցման ձևով: Ընդհանուր առմամբ իրականացվում է 23 կրթական ծրագիր, որից 20-ը՝ բակալավրի, 3-ը՝ մագիստրոսի կրթական աստիճանով: Կրթական ծրագրերն ընդգրկում են հրամանատարական, հրետանային, հետախուզական, ինժեներասակրավորային, տանկային, մոտոհրաձգային, սահմանապահ, հատուկ նշանակության, ռազմական կապի, հակաօդային պաշտպանության, ավիացիոն, ռադիոէլեկտրոնային, անօդաչու թռչող սարքերի շահագործման և թռիչքային պատրաստության ուղղություններ:

Բակալավրի կրթական ծրագրերը միտված են ստորաբաժանումների մակարդակում մասնագիտական և հրամանատարական կարողություններով օժտված սպաների պատրաստմանը: Մագիստրոսի կրթական ծրագրերը կենտրոնացած են միավորումների և զորամասերի կառավարման, համագործակցության և հրետանային կառավարման ուղղությունների վրա՝ ապահովելով սպաների պատրաստումը կառավարման առավել բարձր մակարդակների համար:

Դասախոսական կազմի կառուցվածքը համադրում է ակադեմիական, ռազմամասնագիտական և գործնական ծառայողական փորձը, քանի որ կրթական ծրագրերի

իրականացումը պահանջում է ոչ միայն տեսական և գիտամանկավարժական պատրաստվածություն, այլև համապատասխան գորատեսակների, ստորաբաժանումների կառավարման, ռազմական տեխնիկայի, մարտավարության, ավիացիայի, կապի, հակաօդային պաշտպանության և այլ նեղ մասնագիտական ոլորտների գործնական իմացություն:

Հետազոտություն. Ռազմական ակադեմիայում հետազոտական գործունեությունը դիտարկվում է որպես ռազմական կրթության զարգացման, ռազմագիտական մտքի խթանման և ՀՀ զինված ուժերի կարողությունների ամրապնդման կարևոր բաղադրիչ: ՌԱ 2024–2029 թվականների ռազմավարական ծրագրում գիտահետազոտական ներուժի զարգացումը, կիրառական ռազմական հետազոտությունների ընդլայնումը, կրթություն–հետազոտություն կապի խորացումը և հետազոտական արդյունքների գործնական կիրառելիությունը սահմանված են որպես կարևոր ուղղություններ:

ՌԱ-ի հետազոտական գործունեությունը հիմնականում ունի կիրառական բնույթ և միտված է պաշտպանության ոլորտի, ռազմական կրթության, սպառազինության, ռազմական տեխնիկայի, կառավարման, մարտավարության, ավիացիայի, կապի և հակաօդային պաշտպանության բնագավառներում առկա խնդիրների գիտական ուսումնասիրությանը:

Միջազգայնացում. ՌԱ-ի միջազգային համագործակցությունը միտված է ռազմական կրթության արդիականացմանը, միջազգային փորձի տեղայնացմանը, դասախոսական կազմի և կուրսասնտների կարողությունների զարգացմանը, ինչպես նաև ՌԱ-ի միջազգային ճանաչելիության բարձրացմանը:

Ռազմական ակադեմիան համագործակցում է NATO DEEP ծրագրի, BILC և ADL հարթակների, ինչպես նաև տարբեր երկրների ռազմաուսումնական հաստատությունների հետ: 2024 թվականին ՌԱ-ն ընդգրկվել է Ռազմական ուսումնական հաստատությունների միջազգային ասոցիացիայի՝ ISOMA-ի կազմում: Միջազգային համագործակցության շրջանակում կարևորվում են դասախոսական կազմի վերապատրաստումը, կրթական ծրագրերի համադրելիության զարգացումը, օտար լեզուների և մասնագիտական հաղորդակցության կարողությունների ամրապնդումը, ինչպես նաև միջազգային գիտական և կրթական հարթակներում ՌԱ-ի մասնակցությունը:

Որակի ապահովում. ՌԱ որակի ապահովման գործընթացներն ուղղված են կրթական ծրագրերի, դասավանդման և ուսումնառության, գնահատման, կուրսասնտների աջակցության, պրոֆեսորադասախոսական կազմի գործունեության, ռեսուրսների և կառավարման գործընթացների շարունակական բարելավմանը: ՌԱ-ում կիրառվում են հարցումներ, դասալսումներ, հաշվետվություններ, շրջանավարտների և ԶՈւ ստորաբաժանումներից ստացվող արձագանքների վերլուծություններ, ինչպես նաև բարելավման միջոցառումների մշտադիտարկման մեխանիզմներ:

Աղբյուր. վերոնշյալ տիրույթներում փաստերի դուրս բերման աղբյուր են հանդիսանում հաստատության կողմից տրամադրված փաստաթղթերը (օր.՝ ինքնավերլուծություն, ռազմավարական ծրագիր, ժամանակացույց, ստորաբաժանումների պլաններ, հայեցակարգեր և այլն):

**ԻՆՍՏԻՏՈՒՑԻՈՆԱԼ ԿԱՐԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՓՈՐՁԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ ԸՍՏ ՀՀ
ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՀԱՎԱՏԱՐՄԱԳՐՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԻ**

I. ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ

ՉԱՓԱՆԻՇ: Մասնագիտական ուսումնական հաստատության (այսուհետ՝ ՄՈՒՀ) վարած քաղաքականությունն ու ծավալած գործունեությունը համապատասխանում են հաստատության որդեգրած առաքելությանը, որը համահունչ է ՀՀ կրթության որակավորումների ազգային շրջանակին:

Փաստեր

1.1. ՄՈՒՀ-ն ունի նպատակներն ու խնդիրներն արտացոլող հստակ ձևակերպված առաքելություն, որը համահունչ է ՈԱՇ-ին:

Վ. Սարգսյանի անվան ռազմական ակադեմիայի առաքելությունը ձևավորված է ռազմական բարձրագույն կրթության առանձնահատուկ բնույթի, ՀՀ պաշտպանության համակարգի կադրային կարիքների և Զինված ուժերի կերպափոխման օրակարգի համատեքստում: ՌԱ-ի առաքելությունը կոչված է պատրաստելու այնպիսի սպայական կազմ, որը կարող է ապահովել Զինված ուժերի մարտունակության, կառավարման մշակույթի, մասնագիտական կարողությունների և արժեքային միջավայրի զարգացումը:

ՌԱ-ի 2024–2029թթ. ռազմավարական ծրագիրը առաքելությունը ներկայացնում է վերախմաստավորված ձևով՝ այն կապելով բանակի կերպափոխման, ժամանակակից մարտադաշտի փոփոխությունների, տեխնոլոգիական գրագիտության, վերջնարդյունահանք կրթության և առաջնորդային կառավարման առաքելությամբ ղեկավարման (mission command) սկզբունքների հետ: Այս մոտեցմամբ Ակադեմիայի առաքելության կենտրոնում դրվում է ոչ թե միայն ռազմական գիտելիք ունեցող սպայի, այլ ինքնուրույն մտածող, որոշում կայացնող, պատասխանատվություն ստանձնող, թիմ առաջնորդող և անորոշության պայմաններում գործելու ունակ հրամանատարի ձևավորումը: Այս փոփոխությունը կարևոր է, քանի որ այն ցույց է տալիս անցում ավանդական գիտելիքահենք և կարգապահական պատրաստության գերակայությունից դեպի կարողունակությունների, վերլուծական մտածողության և գործնական առաջնորդության ձևավորման տրամաբանություն:

Փորձագիտական այցը ցույց տվեց, որ առաքելության այս վերախմաստավորումը համահունչ է պաշտպանության համակարգի ներկայիս սպասումներին: Զինված ուժերի համար սպայի պատրաստումը դիտարկվում է ավելի լայն գործընթաց, որտեղ կրթությունը կապվում է կադրային քաղաքականության, ծառայողական առաջխաղացման, միջազգային համագործակցության, լեզվական պատրաստության, տեխնոլոգիական կարողությունների և բանակի ապագա կառավարման մշակույթի հետ: Այս տեսանկյունից ՌԱ-ի առաքելությունը ոչ միայն արձագանքում է ՊՆ պատվերին, այլ նաև աստիճանաբար դառնում է բանակի կերպափոխման գործիքներից մեկը:

Բանակի կերպափոխման համատեքստում ՌԱ-ի առաքելության առանցքային փոփոխությունը կապված է ապագա սպայի կերպարի փոփոխության հետ: Այս փոփոխությունը տեսանելի է ռազմավարական փաստաթղթերում, ծրագրային շեշտադրումներում և Ակադեմիայի զարգացման ուղղություններում: Միևնույն ժամանակ դրա լիարժեք իրագործման համար առաքելությունը պետք է հետևողականորեն արտահայտվի ոչ միայն կրթական ծրագրերի բովանդակության, այլև ուսուցման մեթոդների, դաշտային և սիմուլյացիոն առաջադրանքների, գնահատման ռուբրիկների, գորային պրակտիկայի և հետադարձ կապի վերլուծության մեջ:

ՌԱ-ի կրթական ծրագրերի կառուցվածքը ցույց է տալիս, որ առաքելությունը արտահայտվում է տարբեր կրթական մակարդակների և ռազմամասնագիտական ուղղությունների միջոցով: Ակադեմիան իրականացնում է բակալավրի, մագիստրոսի և լրացուցիչ կրթական ծրագրեր՝ ստորաբաժանումների կառավարման, ինժեներական, ավիացիոն, կապի, հակաօդային պաշտպանության, հետախուզական, հրետանային և այլ ուղղություններով: Այս բազմաշերտ կրթական առաջարկը համապատասխանում է ՌԱ-ի՝ որպես ՁՈՒ համար տարբեր մակարդակների և մասնագիտական ուղղությունների սպայական կադրեր պատրաստող հիմնական ռազմաուսումնական հաստատության առաքելությանը:

ՌԱ-ում առկա են բակալավրի և մագիստրոսի կրթական մակարդակների տարբերակման հիմքեր, իսկ կրթական ծրագրերի կառուցվածքը ընդհանուր առմամբ արտացոլում է տարբեր մակարդակներում սպայական պատրաստության տրամաբանությունը: Միաժամանակ, բանակի կերպափոխման և ռազմական կրթության վերափոխման ներկայիս փուլում կարևոր է առավել հստակեցնել մագիստրոսական կրթության դերը ՌԱ-ի ընդհանուր առաքելության իրագործման մեջ: Մասնավորապես, մագիստրատուրան կարող է դիտարկվել որպես այն մակարդակը, որտեղ սպայի պատրաստությունը տեղափոխվում է նեղ մասնագիտական կամ ստորաբաժանման մակարդակի կարողություններից դեպի ավելի լայն վերլուծական, կառավարչական, շտաբային և միջգորատեսակային մտածողության բարդ իրավիճակներում լուծումներ մշակելու կարողություններով:

Առաքելության իրագործման տեսանկյունից առանձնահատուկ նշանակություն ունի նաև Վազգեն Սարգսյանի անվան ռազմական համալսարանի և Մարշալ Արմենակ Խանփերյանցի անվան ռազմական ավիացիոն համալսարանի միավորման արդյունքում ձևավորված նոր ինստիտուցիոնալ ինքնությունը: Միավորման արդյունքում ՌԱ-ի կազմում համադրվել են ցամաքային, հրամանատարաշտաբային, ավիացիոն և տեխնիկական կրթական ուղղությունները: Բանակի կերպափոխման և ժամանակակից մարտադաշտի պահանջների համատեքստում այս փոփոխությունը կարևոր նախադրյալ է տարբեր ուղղությունների միջև ավելի լայն համագործակցության համար՝ հատկապես կրթական ծրագրերի մշակման, համատեղ մոդուլների ձևավորման, գործնական վարժանքների կազմակերպման և ապագա սպաների միջգորատեսակային պատրաստության տեսանկյունից:

1.2. ՄՈՒՀ-ի առաքելությունը, նպատակները և խնդիրներն արտացոլում են ներքին և արտաքին շահակիցների կարիքները:

Ռազմական ակադեմիայի առաքելությունը և նպատակները ձևավորվում են պաշտպանության համակարգի, Ձինված ուժերի և ռազմական կրթության ներքին շահակիցների կարիքների համադրման հիման վրա: ՌԱ-ի արտաքին հիմնական շահակիցներն են ՀՀ պաշտպանության նախարարությունը, Ձինված ուժերը, Գլխավոր շտաբը, զորամասերը և միջազգային գործընկերները, իսկ ներքին շահակիցները՝ կուրսանտները, ունկնդիրները, դասախոսական, հրամանատարական, վարչական և ուսումնաօժանդակ կազմը: Ռազմական կրթական հաստատության առանձնահատկությունից ելնելով՝ արտաքին շահակիցների, հատկապես ՊՆ-ի և ՁՈՒ-ի կարիքները ունեն առանցքային նշանակություն, քանի որ Ակադեմիայի հիմնական առաքելությունը բանակի համար անհրաժեշտ սպայական կազմի պատրաստումն է:

Փաստաթղթերի և փորձագիտական այցի արդյունքների համադրումը ցույց է տալիս, որ ՌԱ-ի առաքելությունը ընդհանուր առմամբ արտացոլում է պաշտպանության համակարգի ներկայիս հիմնական պահանջը՝ պատրաստել ժամանակակից մարտական միջավայրում գործելու ունակ, մասնագիտականորեն պատրաստված, առաջնորդող, որոշում կայացնող և պատասխանատվություն ստանձնող սպա: Շահակիցների տարբեր խմբերի հետ քննարկումներում ընդհանուր էր այն ընկալումը, որ բանակի կերպափոխման պայմաններում Ակադեմիան պետք է ձևավորի ոչ միայն մասնագիտական գիտելիք ունեցող, այլև վերլուծական մտածողություն, տեխնոլոգիական գրագիտություն, լեզվական կարողություններ, հոգեբանական կայունություն և գործնական հրամանատարական պատրաստվածություն ունեցող սպայական կազմ:

Միաժամանակ, այցի արդյունքները ցույց տվեցին, որ փոփոխությունների ուղղության ընդհանուր ընդունումը դեռ ինքնին բավարար չէ դրանց լիարժեք իրականացման համար: ՌԱ-ի զարգացման ներկա փուլում կարևոր է, որ բանակի կերպափոխման, առաքելությամբ ղեկավարման, ժամանակակից հրամանատար-առաջնորդի պատրաստման և կրթության արդյունահանք մոտեցման գաղափարները շարունակաբար հաղորդակցվեն և բացատրվեն բոլոր մակարդակներում՝ ղեկավար կազմից մինչև ամբիոններ, դասախոսներ, կուրսանտներ, ուսնկնդիրներ և ուսումնաօժանդակ անձնակազմ: Ռազմավարական նպատակները և դրանց իրագործման ցուցիչները պետք է ընկալվեն ոչ միայն որպես վերին կառավարման մակարդակի ձևակերպումներ, այլ նաև որպես յուրաքանչյուր շահակից խմբի գործունեության հետ կապվող կոնկրետ սպասումներ, դերեր և պատասխանատվություններ:

ՌԱ-ում առկա են շահակիցների կարիքների բացահայտման տարբեր մեխանիզմներ՝ ներքին հարցումներ, շրջանավարտների և կուրսանտների կարծիքների վերլուծություններ, զորային ստաժավորման արդյունքների ուսումնասիրություն, դասախոսական կազմի հարցումներ, ամփոփիչ ատեստավորման արդյունքների դիտարկում, ինչպես նաև ՊՆ-ի, ԶՈՒ-ի և զորամասերի հետ աշխատանքային կապեր: Այս մեխանիզմները ստեղծում են հիմք շահակիցների կարիքները կրթական գործընթացի, ծրագրերի և զարգացման առաջնահերթությունների հետ կապելու համար:

Միաժամանակ, ռազմական կառավարման բնույթից ելնելով՝ կարիքների ձևակերպումը հաճախ իրականացվում է հրամանատարական, ենթակայական և պաշտոնական կապուղիներով, ինչը բնական է ռազմական համակարգի համար: Սակայն կրթական ծրագրերի շարունակական բարելավման և շահակիցների կարիքների առավել ամբողջական բացահայտման տեսանկյունից կարևոր է, որ այդ պաշտոնական պատվերը լրացվի ավելի համակարգված, վերլուծական և մասնակցային հետադարձ կապի մեխանիզմներով: Այս մոտեցումը հատկապես կարևոր է կրթական ծրագրերի արդիականացման, վերապատրաստումների պլանավորման, դասախոսական կազմի զարգացման, գործնական պատրաստության և շրջանավարտների ծառայողական պատրաստվածության գնահատման համար:

Հատուկ ուշադրության է արժանի վերապատրաստումների կարիքների գնահատման հարցը: Ռազմական համակարգում վերապատրաստման ուղարկելու որոշումները կարող են պայմանավորված լինել ոչ միայն անհատի կրթական կարիքով, այլև ծառայողական պլանավորմամբ, կադրային քաղաքականությամբ կամ հրամանատարական որոշմամբ: Այս հանգամանքը հասկանալի է ռազմական կառույցի բնույթից ելնելով, սակայն կրթության արդյունավետության տեսանկյունից կարևոր է, որ վերապատրաստման կարիքները հնարավորինս կապվեն կոնկրետ պահանջների, մասնագիտական բացերի, ապագա ծառայողական նշանակման և ձեռք բերված կարողությունների հետագա կիրառման հետ:

1.3. ՄՈՒՀ-ում գործում են առաքելության ու նպատակների իրականացման արդյունքների գնահատման և բարելավման հաստատված մեխանիզմներ և ընթացակարգեր:

Ռազմական ակադեմիայի ռազմավարական ծրագրում առաքելության և նպատակների իրականացումը ներկայացված է ռազմավարական նպատակների, ակնկալվող արդյունքների, հիմնական կատարողական ցուցանիշների, իրականացման միջոցառումների, պատասխանատու ստորաբաժանումների, ռիսկերի և մեղմման միջոցների միջոցով: Ռազմավարական ծրագրի կառուցվածքը ցույց է տալիս, որ ՌԱ-ն անցում է կատարում նպատակների ընդհանուր ձևակերպումից դեպի արդյունահենք պլանավորում, որտեղ զարգացման հիմնական ուղղությունները կապվում են չափելի ցուցանիշների, պատասխանատվությունների և իրականացման գործողությունների հետ:

Ռազմավարական ծրագրում սահմանված են մի շարք ուղղություններ, որոնք անմիջականորեն առնչվում են ՌԱ-ի առաքելության իրագործմանը՝ կրթական ծրագրերի համապատասխանեցում ԶՈՒ պահանջներին, ՄԿԾ-ների վերջնարդյունահենք համակարգի զարգացում, գնահատման մեթոդների վերանայում, գիտահետազոտական ներուժի զարգացում, մարդկային ռեսուրսների զարգացում, ենթակառուցվածքների և ռեսուրսների բարելավում, կառավարման և որակի ապահովման համակարգի զարգացում, ինչպես նաև միջազգային համագործակցության ընդլայնում: Այս ուղղությունների համար նախատեսված ցուցանիշները և փուլային թիրախները կարող են ծառայել որպես առաքելության իրականացման մոնիթորինգի և գնահատման հիմք:

ՌԱ-ում առկա են նաև առաքելության և նպատակների իրականացման ընթացիկ դիտարկման և բարելավման աշխատանքային մեխանիզմներ: Գիտակազմակերպչական և կրթության որակի ապահովման բաժնի հաշվետվություններում արտացոլված են առարկայական ծրագրերի մշտադիտարկման, ՄԿԾ փաթեթների վերանայման, ստուգարքների և քննությունների վերահսկման, էլեկտրոնային հարթակի ուսումնասիրության, Գիտխորհրդի որոշումների կատարման հսկողության, ինքնավերլուծության աշխատանքային խմբերի հետ համագործակցության և ՄԿԾ-ների վերաբերյալ խորհրդատվության աշխատանքները: Այս գործառնությունները ցույց են տալիս, որ ՌԱ-ում որակի ապահովման և կրթական գործընթացի վերահսկման որոշ ընթացակարգեր կիրառվում են ոչ միայն պլանավորման, այլև ընթացիկ կառավարման մակարդակում:

Առկա են նաև բարելավման գործողությունների փաստաթղթավորված օրինակներ: Մասնավորապես, շրջանավարտների մասնագիտական ընտրության և սոցիալ-կենցաղային ապահովվածության վերաբերյալ հարցման արդյունքների հիման վրա կազմվել է բարելավման միջոցառումների պլան, որտեղ սահմանված են իրականացվելիք գործողությունները, կատարողները, մեթոդները, պատասխանատուները և ժամկետները: Դասալսումների և ուսումնական պարապմունքների դիտարկման հաշվետվությունները նույնպես ցույց են տալիս, որ ՌԱ-ում իրականացվում են ուսումնական գործընթացի ընթացիկ դիտարկումներ, որոնց արդյունքում արձանագրվում են կուրսաստների առաջադիմությունը, կիրառվող մեթոդները, ուժեղ կողմերը և բարելավման ենթակա հարցերը:

Միաժամանակ, հաշվի առնելով, որ ՌԱ-ն գտնվում է կառուցվածքային և բովանդակային փոփոխությունների փուլում, առանձնահատուկ կարևոր է այս առկա գործիքները ավելի տեսանելիորեն կապել մեկ ամբողջական կառավարման և որակի բարելավման համակարգի մեջ: Փոփոխությունների այս փուլում ռազմավարական նպատակների իրագործման գնահատումը կարող է առավել արդյունավետ դառնալ, եթե ռազմավարական ցուցանիշների կատարողականը, Գ և ԿՈԱ բաժնի հաշվետվությունները,

հարցումների արդյունքները, դասալսումների եզրակացությունները և բարելավման միջոցառումները պարբերաբար ամփոփվեն ու դիտարկվեն որպես փոխկապակցված տվյալներ՝ կառավարչական որոշումների և հաջորդ քայլերի պլանավորման համար:

Փոփոխությունների ներկա փուլում ՌԱ-ի համար կարևոր է ոչ միայն ունենալ ռազմավարական ծրագրում սահմանված նպատակներ, ԳԱՅ-երի և միջոցառումներ, այլ նաև զարգացնել դրանց կատարման պարբերական գնահատման և կառավարչական օգտագործման ավելի ամբողջական մեխանիզմ: Այս տեսանկյունից նպատակահարմար է, որ ՌԾ-ի իրականացումը ուղեկցվի տարեկան կամ կիսամյակային ամփոփումներով, որտեղ կարտացոլվեն սահմանված ցուցանիշների կատարողականը, չկատարված կամ մասամբ կատարված գործողությունների պատճառները, դրանց քննարկման արդյունքները և հաջորդ քայլերը:

ՌԾ-ի արդյունահենք կառավարումը կարող է ավելի տեսանելի դառնալ, եթե ռազմավարական նպատակները կապվեն տարեկան աշխատանքային պլանների, Գիտական խորհրդի կամ կառավարման այլ մարմիններում կատարված քննարկումների, որակի ապահովման հաշվետվությունների, շահակիցների հետադարձ կապի, հարցումների հիման վրա ձևավորված բարելավման գործողությունների և դրանց ազդեցության գնահատման հետ:

Դատողություններ: Փորձագիտական խումբը դրական է գնահատում, որ Ռազմական ակադեմիայի առաքելությունը վերաիմաստավորվում է բանակի կերպափոխման, ժամանակակից մարտադաշտի փոփոխությունների և նոր որակի սպայի ձևավորման անհրաժեշտության համատեքստում: ՌԱ-ի առաքելության մեջ տեսանելի է անցումը միայն մասնագիտական գիտելիք փոխանցող կառույցի տրամաբանությունից դեպի առաջնորդող, որոշում կայացնող, վերլուծող, տեխնոլոգիապես զրագետ և անորոշության պայմաններում գործելու ունակ սպայի ձևավորման մոտեցում: Այս փոփոխությունը համահունչ է պաշտպանության համակարգի ներկայիս պահանջներին և կարող է դառնալ ՌԱ-ի հետագա զարգացման հիմնական գաղափարական հիմքը:

Բանակի կերպափոխման ներկա փուլում ՌԱ-ի համար կարևոր է հստակեցնել կրթական մակարդակների դերերը սպայի մասնագիտական աճի տրամաբանության մեջ: Բակալավրիատը պետք է ապահովի ստորաբաժանման մակարդակում գործելու ունակ ապագա հրամանատարի հիմքային պատրաստվածությունը, իսկ մագիստրատուրան առավել հստակ պետք է կապվի վերլուծական, շտաբային, կառավարչական, հետազոտական և միջգորատեսակային մտածողության զարգացման հետ: Սա կարևոր է ինչպես ՈԱՇ մակարդակների տարբերակված կիրառման, այնպես էլ ՌԱ առաքելության ամբողջական իրագործման համար:

Երկու ռազմական բուհերի միավորման արդյունքում ձևավորված ՌԱ-ն ունի հնարավորություն տարբեր մասնագիտական ուղղությունները համադրելու մեկ ընդհանուր ռազմավարական առաքելության շուրջ: Այս հնարավորությունը առավել լիարժեք կօգտագործվի, եթե ցամաքային, հրամանատարաշտաբային, ավիացիոն և տեխնիկական ուղղությունները զարգանան ոչ թե զուգահեռ և առանձին, այլ ավելի փոխկապակցված՝ կրթական ծրագրերի, համատեղ մոդուլների, գործնական վարժանքների, սիմուլյացիաների և միջգորատեսակային պատրաստության մակարդակներում:

Շահակիցների կարիքների տեսանկյունից ՌԱ-ում առկա է ընդհանուր համաձայնություն բանակի կերպափոխման և նոր որակի սպայի պատրաստման անհրաժեշտության շուրջ: Սակայն փոփոխությունների հաջողությունը կախված է ոչ միայն այդ գաղափարի ընդունումից, այլև դրա շարունակական բացատրությունից և ներքին

տարածումից: ՌԱ-ի համար կարևոր է, որ ռազմավարական նպատակները, դրանց իրագործման ցուցիչները և ակնկալվող արդյունքները պարբերաբար քննարկվեն բոլոր մակարդակների շահակիցների հետ, որպեսզի յուրաքանչյուր խումբ հասկանա իր դերակատարումը ընդհանուր առաքելության իրականացման գործընթացում:

Ռազմական կառավարման առանձնահատկություններից ելնելով՝ ՌԱ-ում շահակիցների կարիքների ձևակերպումը մեծապես հիմնվում է հրամանատարական և պաշտոնական կապուղիների վրա: Սա բնական է ռազմական համակարգի համար, սակայն կրթության որակի շարունակական բարելավման տեսանկյունից կարևոր է այդ մոտեցումը լրացնել ավելի վերլուծական և մասնակցային հետադարձ կապի մեխանիզմներով: Դրանք հատկապես անհրաժեշտ են կրթական ծրագրերի արդիականացման, վերապատրաստումների պլանավորման, դասախոսական կազմի զարգացման և շրջանավարտների ծառայողական պատրաստվածության գնահատման համար:

Առաքելության և նպատակների իրականացման գնահատման տեսանկյունից ՌԱ-ում ձևավորված են անհրաժեշտ նախադրյալներ՝ ռազմավարական նպատակներ, ԳԱՑ-եր, միջոցառումներ, պատասխանատուներ, ռիսկերի մեղմման մոտեցումներ, հարցումների և մշտադիտարկումների հիման վրա կազմված բարելավման գործողություններ: Սա ցույց է տալիս, որ ՌԱ-ն շարժվում է արդյունահենք կառավարման ուղղությամբ: Միաժամանակ, փոփոխությունների ներկա փուլում կարևոր է այդ գործիքները կապել մեկ ամբողջական որակի կառավարման ցիկլի մեջ:

ՌԱ-ի համար զարգացման կարևոր ուղղություն է ռազմավարական ծրագրի կատարողականի պարբերական ամփոփման և կառավարչական օգտագործման մեխանիզմի հստակեցումը: Ռազմավարական ցուցանիշները, Գիտակազմակերպչական և կրթության որակի ապահովման բաժնի հաշվետվությունները, հարցումների արդյունքները, դասալսումների եզրակացությունները, բարելավման միջոցառումները և կառավարման մարմինների որոշումները պետք է դիտարկվեն որպես մեկ շարունակական շղթայի մաս: Այդ շղթան պետք է ցույց տա՝ ինչ է պլանավորվել, ինչ է իրականացվել, ինչ արդյունք է գրանցվել, ինչ խնդիր է բացահայտվել, ինչ որոշում է ընդունվել և ինչ ազդեցություն է ունեցել բարելավումը:

Եզրահանգում: Հաշվի առնելով, որ ՌԱ-ի առաքելությունը ձևակերպված է պաշտպանության համակարգի և Զինված ուժերի կադրային կարիքների համատեքստում, արտացոլում է բանակի կերպափոխման և ժամանակակից հրամանատար-առաջնորդի պատրաստման անհրաժեշտությունը, ինչպես նաև ընդհանուր առմամբ համահունչ է ՈԱՇ տրամաբանությանը, փորձագիտական խումբը գտնում է, որ ՌԱ-ի քաղաքականությունն ու գործունեությունը հիմնականում համապատասխանում են հաստատության որդեգրած առաքելությանը:

Եզրակացություն: ՀՀ ՊՆ Վ. Սարգսյանի անվան ռազմական ակադեմիայի ինստիտուցիոնալ կարողությունների համապատասխանությունը չափանիշ 1-ի պահանջներին գնահատվում է **բավարար:**

II. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄԸ ՈՒ ՎԱՐՉԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՉԱՓԱՆԻՇ: ՄՈՒՀ-ի կառավարման համակարգը, վարչական կառույցները և դրանց գործառույն արդյունավետ են և միտված են հաստատության առաքելության ու նպատակների իրականացմանը՝ պահպանելով կառավարման էթիկայի կանոնները:

Փաստեր

2.1 Հաստատության կառավարման համակարգն ապահովում է, սահմանված էթիկայի կանոններին համապատասխան, որոշումներ կայացնելու կանոնակարգված գործընթաց և ունի կրթական ու այլ նպատակների իրականացման համար անհրաժեշտ մարդկային, նյութական և ֆինանսական ռեսուրսներ:

ՌԱ-ի կառավարման համակարգը ձևավորվում է ռազմական բարձրագույն կրթության առանձնահատկությունների շրջանակում, որտեղ Ակադեմիայի առաքելությունը, ռազմավարական ուղղությունները, կրթական պատվերը և ռեսուրսային ապահովումը սերտորեն պայմանավորված են ՊՆ-ի, ՁՈՒ-ի և Գլխավոր շտաբի կարիքներով: ՌԱ-ն գործում է ՀՀ պաշտպանության նախարարության ենթակայության ներքո, և կառավարման գործընթացներում համադրվում են ռազմական ենթակայության, հրամանատարական որոշումների, կոլեգիալ քննարկումների և բարձրագույն կրթության կազմակերպման պահանջները:

ՌԱ-ի կառավարման կառուցվածքը ձևավորվել է նաև ավիացիոն և ընդհանուր ռազմական կրթական բաղադրիչների միավորման արդյունքում մեկ Ակադեմիայի շրջանակում: ՌԱ-ի կառավարման կառուցվածքը ներառում է երեք հիմնական ինստիտուտ՝ Ցամաքային ուժերի, Ռազմաօդային ուժերի և Հրամանատարաշտաբային, դրանց ֆակուլտետները, մասնագիտական ամբիոնները, ինչպես նաև ուսումնամեթոդական, գիտահետազոտական և որակի ապահովման գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանումներ: Կառուցվածքը ձևավորված է ՌԱ-ի կրթական, գիտական, ռազմամասնագիտական և որակի ապահովման խնդիրների իրականացման նպատակով:

ՌԱ-ում գործում են որոշումների նախապատրաստման և քննարկման կոլեգիալ ու խորհրդակցական մարմիններ՝ Գիտական խորհուրդ, մեթոդական խորհուրդներ, հանձնաժողովներ և ստորաբաժանումային քննարկման ձևաչափեր: Դրանք նպաստում են կրթական, գիտական, ուսումնամեթոդական և կազմակերպական հարցերի քննարկմանը, առաջարկությունների ձևավորմանը և որոշումների նախապատրաստմանը: Գիտական խորհրդի կանոնակարգով սահմանված են խորհրդի կազմը, գործունեության կարգը, նիստերի կազմակերպումը և որոշումների ընդունման ընթացակարգերը, իսկ մեթոդական խորհուրդներն ու հանձնաժողովները աջակցում են կրթական գործընթացների կազմակերպմանն ու բարելավմանը:

Փորձագիտական այցի ընթացքում հաստատվեց, որ ՌԱ-ում որոշումները նախապատրաստվում են կառավարման տարբեր մակարդակներում՝ ինստիտուտների, ֆակուլտետների, ամբիոնների, Գիտական խորհրդի, մեթոդական խորհուրդների և ստորաբաժանումների մասնակցությամբ: Միաժամանակ, ռազմական կառավարման բնույթից ելնելով՝ որոշումների վերջնական կայացումը կենտրոնացված է ՌԱ ղեկավարության և վերադաս կառավարման մակարդակներում: Այս մոտեցումը ռազմական հաստատության համար բնական կառավարման տրամաբանություն է և ապահովում է հրամանատարական հստակություն ու պատասխանատվության կենտրոնացում:

ՌԱ-ում կառավարման տարբեր մակարդակների գործառույթները սահմանված են ղեկավար կազմի, ինստիտուտների, ֆակուլտետների և ամբիոնների գործունեությունը կարգավորող փաստաթղթերով: Առկա են ինստիտուտի պետի, ֆակուլտետի պետի և ամբիոնի պետի պաշտոնների անձնագրեր, որոնք սահմանում են համապատասխան պաշտոնատար անձանց պարտականությունները, պատասխանատվության շրջանակը և փոխգործակցության ուղղությունները: Ամբիոնի կանոնակարգով ամրագրված են ամբիոնի կրթական,

ուսումնամեթոդական, գիտական, դաստիարակչական և կազմակերպական գործառնությունները: Այս փաստաթղթերը վկայում են, որ ՌԱ-ում կառավարման դերերը հիմնականում ձևակերպված են ըստ պաշտոնների և ստորաբաժանումների:

Միաժամանակ, ՌԱ-ի տրանսֆորմացիոն փուլում առավել կարևոր է դառնում տարբեր ստորաբաժանումների գործառնությունների, պատասխանատվության շրջանակների և փոխգործակցության մեխանիզմների հստակեցումը: Փորձագիտական այցի ընթացքում արձանագրվել է, որ որոշ ուղղություններով մեկ ստորաբաժանման վրա կենտրոնացած են տարբեր բնույթի գործընթացներ, այդ թվում՝ որակի ապահովման, միջազգային համագործակցության, շարժունության, կրթական ծրագրերի զարգացման, հետազոտական և կազմակերպական աշխատանքների հետ կապված գործառնություններ: Սա կառավարման համակարգում գործառնությունների բաշխման և համակարգված փոխգործակցության հարցը դարձնում է առավել արդիական:

ՌԱ-ի կրթական ծրագրերը և մասնագետների պատրաստման հիմնական ուղղությունները մեծապես բխում են ՊՆ-ի և ԶՈՒ-ի ռազմավարական պահանջներից: ՊՆ-ն, որպես հիմնադիր և հիմնական ռազմավարական պատվիրատու, սահմանում է պաշտպանության համակարգի պահանջները, սպայի ակնկալվող կերպարը, կադրային քաղաքականության առաջնահերթությունները և ԶՈՒ կարիքները: Այս պայմաններում ՌԱ-ի գործառնական դերակատարությունը հիմնականում դրսևորվում է այդ պահանջները կրթական բովանդակության, դասավանդման մեթոդների, գնահատման մոտեցումների, գործնական պատրաստության և ռեսուրսների օգտագործման մեջ փոխակերպելու մակարդակում:

Փորձագիտական տեսանկյունից կարևոր է ՊՆ-ի ռազմավարական ուղղորդման և ՌԱ-ի գործառնական իրականացման դերերի հստակ տարբերակումը: Այս մոտեցմամբ ՊՆ-ն սահմանում է խնդիրը, ակնկալվող արդյունքը և պաշտպանության համակարգի պահանջները, իսկ ՌԱ-ն պետք է ունենա բավարար գործառնական և ֆինանսական ճկունություն՝ որոշելու, թե ինչպես այդ պահանջները վերածել կրթական և կազմակերպական լուծումների: Միաժամանակ, այդ ճկունությունը պետք է ուղեկցվի բարձր հաշվետվողականությամբ. ՌԱ-ն պետք է պարբերաբար ներկայացնի տվյալահենք հաշվետվություններ՝ իրականացված գործողությունների, կրթական արդյունքների, բացահայտված խնդիրների, ընդունված որոշումների և բարելավումների ազդեցության վերաբերյալ:

Այս համատեքստում ՌԱ-ի կառավարման համակարգի համար կարևոր է «կենտրոնացված ռազմավարական ուղղորդում և գործառնական մակարդակում պատասխանատու իրականացում» մոտեցումը: Այն համահունչ է նաև «առաքելությամբ ղեկավարման» տրամաբանությանը, քանի որ վերադաս մակարդակը սահմանում է նպատակը և ակնկալվող արդյունքը, իսկ իրականացնող մակարդակը ընտրում է այդ նպատակին հասնելու առավել արդյունավետ կրթական, մեթոդական և կազմակերպական լուծումները:

Կառավարման գործընթացների էթիկական հիմքերի տեսանկյունից կարևոր է, որ որոշումների կայացումը, ծառայողական հարաբերությունները, դասախոս-կուրսանտ փոխգործակցությունը, շահերի բախման կանխարգելումը և ներքին հաղորդակցությունը կարգավորվեն ոչ միայն ռազմական կարգապահության, այլև բարձրագույն կրթական հաստատությանը բնորոշ էթիկական մշակույթի և ակադեմիական ազատության շրջանակում: ՌԱ-ի տրանսֆորմացիոն փուլում կենտրոնացված կառավարումը պետք է զուգակցվի թափանցիկության, վստահության, պատասխանատվության և հաշվետվողականության մեխանիզմներով:

Կադրային կառավարման մասով ՌԱ-ում առկա են պրոֆեսորադասախոսական կազմի ընտրության, տարակարգերի սահմանման և թափուր պաշտոնների համալրման կանոնակարգված ընթացակարգեր: ՊՆ մակարդակում հաստատված են ռազմաուսումնական հաստատություններում պրոֆեսորադասախոսական կազմի զինվորական և քաղաքացիական թափուր պաշտոնների համալրման մրցույթի կազմակերպման կարգերը, ինչը ապահովում է ռազմական համակարգին բնորոշ վերահսկելիություն, միասնական պահանջներ և պաշտոնների համալրման կանոնակարգված ընթացք: Միաժամանակ, կրթական ծրագրերի արդիականացման, տեխնոլոգիական և օպերացիոն փոփոխություններին արագ արձագանքելու համար ՌԱ-ին անհրաժեշտ է ավելի ճկուն գործիքակազմ՝ պրակտիկ փորձ ունեցող սպաների, արտաքին մասնագետների, հրավիրված դասախոսների և միջազգային փորձագետների ներգրավման համար:

ՌԱ-ի նյութական և ֆինանսական ռեսուրսները հիմնականում ապահովվում են ՊՆ համակարգի միջոցով, ինչը ստեղծում է պետականորեն վերահսկվող և ռազմական հաստատությանը բնորոշ ռեսուրսային ապահովման հիմք: ՌԱ-ում առկա են կրթական, ռազմամասնագիտական և գործնական պատրաստության համար անհրաժեշտ ուսումնական տարածքներ, ամբիոնային և լաբորատոր բազաներ, ուսումնական նյութական բազայի ապահովման խմբեր, վարժասարքեր և մասնագիտական պատրաստության համար նախատեսված այլ միջոցներ: Միաժամանակ, փոփոխությունների ներկա փուլում կարևոր է, որ նյութական և ֆինանսական ռեսուրսների պլանավորումն առավել հստակ կապվի ՌԱ ռազմավարական նպատակների, կրթական ծրագրերի վերջնարդյունքների, գործնական և սիմուլյացիոն պատրաստության, հետազոտական գործունեության, դասախոսական կազմի զարգացման և միջազգային համագործակցության առաջնահերթությունների հետ:

2.2 ՄՈՒՀ-ի կառավարման համակարգը հնարավորություն է տալիս դասախոսներին և ուսանողներին մասնակցել իրենց առնչվող որոշումների կայացմանը:

ՌԱ-ում դասախոսների, կուրսաստների և ունկնդիրների մասնակցությունը իրենց առնչվող հարցերի քննարկմանը կազմակերպվում է ռազմական բարձրագույն կրթության կառավարման առանձնահատկությունների շրջանակում: Հաստատությունում գործում են կոլեգիալ, խորհրդակցական և աշխատանքային ձևաչափեր, որոնց միջոցով դասախոսական կազմը և սովորողները կարող են ներկայացնել իրենց կարծիքները, բարձրացնել խնդիրներ և մասնակցել որոշումների նախապատրաստման գործընթացներին:

Դասախոսների մասնակցությունը հիմնականում իրականացվում է ամբիոնների, մեթոդական խորհուրդների, Գիտական խորհրդի, հանձնաժողովների և աշխատանքային քննարկումների միջոցով: Այդ ձևաչափերում քննարկվում են կրթական ծրագրերին, առարկայական փաթեթներին, ուսումնական նյութերին, դասավանդման մեթոդներին, գնահատման մոտեցումներին և ուսումնական գործընթացի կազմակերպմանը վերաբերող հարցեր: Դասախոսները հնարավորություն ունեն ներկայացնելու մասնագիտական առաջարկություններ իրենց դասավանդած առարկաների, կրթական ծրագրերի և ուսումնամեթոդական աշխատանքի վերաբերյալ:

Կուրսաստների և ունկնդիրների մասնակցությունը հիմնականում իրականացվում է հետադարձ կապի մեխանիզմների միջոցով: ՌԱ-ում կիրառվում են հարցումներ, հանդիպումներ, քննարկումներ և ներկայացուցչական ձևաչափեր, որոնց միջոցով հավաքագրվում են սովորողների կարծիքները ուսումնական գործընթացի, դասավանդման, գնահատման, գործնական պատրաստության, ուսումնական միջավայրի և ծառայողական պայմանների վերաբերյալ: Այս մեխանիզմները հնարավորություն են տալիս ՌԱ

դեկավարությանը և համապատասխան ստորաբաժանումներին տեղեկանալու սովորողների կարիքների և բարձրացրած խնդիրների մասին:

Փորձագիտական այցի ընթացքում պարզ դարձավ, որ դասախոսների և կուրսասնտների մասնակցությունը հիմնականում արտահայտվում է քննարկումների, առաջարկությունների ներկայացման և հետադարձ կապի տրամադրման մակարդակում: Ռազմական կառավարման առանձնահատկություններից ելնելով՝ վերջնական որոշումների կայացումը պահպանվում է հրամանատարական և վերադաս կառավարման շղթայում, իսկ մասնակցային ձևաչափերը հիմնականում աջակցում են որոշումների նախապատրաստմանը:

ՌԱ-ում առկա են հետադարձ կապի օգտագործման որոշ օրինակներ: Մասնավորապես, շրջանավարտների և զորքերից ստացվող դիտարկումների հիման վրա իրականացվում են վերլուծություններ, իսկ սովորողների և շրջանավարտների բարձրացրած որոշ հարցերի հիման վրա ձևավորվում են բարելավման միջոցառումներ: Սա ցույց է տալիս, որ հետադարձ կապը որոշ դեպքերում օգտագործվում է կրթական գործընթացի և պատրաստության պայմանների բարելավման համար:

Միաժամանակ, փորձագիտական այցի ընթացքում պարզ դարձավ, որ դասախոսների, կուրսասնտների և ունկնդիրների մասնակցության ազդեցությունը որոշումների կայացման վրա դեռ ամբողջությամբ տեսանելի չէ: Փաստաթղթերում և քննարկումներում միշտ չէ, որ հստակ երևում է ամբողջական շղթան՝ ինչ հարց է բարձրացվել, որտեղ է քննարկվել, ինչ որոշում է ընդունվել, ինչ փոփոխություն է իրականացվել և ինչպես են մասնակիցները տեղեկացվել արդյունքի մասին:

2.3 ՄՈՒՀ-ը մշակում և իրականացնում է կարճաժամկետ, միջնաժամկետ և երկարաժամկետ պլանավորում՝ իր առաքելությանն ու նպատակներին համապատասխան, և ունի դրանց իրականացման և մշտադիտարկման հստակ մեխանիզմներ:

ՌԱ-ում երկարաժամկետ պլանավորման հիմնական փաստաթուղթը 2024-2029 թվականների ռազմավարական ծրագիրն է: ՌԾ-ն մշակվել է ՌԱ-ի առաքելության, պաշտպանության համակարգի կարիքների, բանակի կերպափոխման, ժամանակակից հրամանատար-առաջնորդի պատրաստման և ռազմական բարձրագույն կրթության զարգացման առաջնահերթությունների համատեքստում: ՌԾ-ում սահմանված են ռազմավարական նպատակներ, ակնկալվող արդյունքներ, ԳԱՑ-եր, միջոցառումներ, պատասխանատուներ, իրականացման ժամկետներ, ինչպես նաև ռիսկերի և դրանց մեղմման մոտեցումներ: Սա ցույց է տալիս, որ ՌԱ-ում առկա է երկարաժամկետ պլանավորման ձևավորված հիմք:

Միջնաժամկետ և կարճաժամկետ պլանավորումը ՌԱ-ում հիմնականում արտահայտվում է տարեկան, կիսամյակային և ստորաբաժանումային աշխատանքային պլանների, հրամանների, ժամանակացույցերի, Գիտական խորհրդի, մեթոդական խորհուրդների, ամբիոնների և համապատասխան բաժինների գործունեության միջոցով: Գործնական մակարդակում պլանավորման դրսևորումներ են ուսումնական գործընթացի կազմակերպման պլանները, դասալսումների և մշտադիտարկումների իրականացումը, քննությունների և ստուգարքների վերահսկումը, կրթական ծրագրերի փաթեթների քննարկումը, հարցումների կազմակերպումը և բարելավման միջոցառումների մշակումը:

ՌԱ-ում առկա են պլանների իրականացման վերահսկման և ընթացիկ մշտադիտարկման առանձին մեխանիզմներ: Գիտակազմակերպչական և կրթության որակի ապահովման բաժնի հաշվետվություններում ներկայացվում են կրթական ծրագրերի, առարկայական փաթեթների, քննությունների, էլեկտրոնային հարթակի, դասալսումների,

Գիտական խորհրդի որոշումների կատարման և ինքնավերլուծության գործընթացներին առնչվող աշխատանքները: Սա ցույց է տալիս, որ ՌԱ-ում իրականացվում է ընթացիկ հսկողություն և որոշ ուղղություններով պարբերական մշտադիտարկում:

ՌԱ-ում հետադարձ կապի և վերլուծության արդյունքների հիման վրա իրականացվում են նաև բարելավման առանձին գործողություններ: Օրինակ՝ շրջանավարտների մասնագիտական կարողությունների և սոցիալ-կենցաղային ապահովվածության վերաբերյալ հարցման հիման վրա կազմվել է բարելավման միջոցառումների պլան, որտեղ ներկայացված են միջոցառումները, կատարողները, պատասխանատուները և կատարման ժամկետները: Զորքերից շրջանավարտների վերաբերյալ կարծիքների վերլուծությունը ևս օգտագործվում է շրջանավարտների պատրաստվածության գնահատման և կրթական գործընթացի հետագա կատարելագործման համար:

Միաժամանակ, փորձագիտական ուսումնասիրությունը ցույց տվեց, որ ՌԱ-ում երկարաժամկետ, միջնաժամկետ և կարճաժամկետ պլանավորման միջև կապը դեռ պետք է դառնա ավելի համակարգված և տեսանելի: ՌԾ-ում սահմանված ռազմավարական նպատակները և ԳԱՅ-երը առկա են, սակայն փորձագիտական խմբին չի ներկայացվել ՌԾ-ի իրականացման ամբողջական, պարբերական և ցուցանիշներով կատարողական հաշվետվություն, որտեղ ամփոփված կլինեն ռազմավարական նպատակների կատարման ընթացքը, ԳԱՅ-երի չափման արդյունքները, չկատարված գործողությունների պատճառները, ռիսկերի կառավարումը և հաջորդ քայլերը:

ՌԱ-ում առկա մշտադիտարկման մեխանիզմները հիմնականում վերաբերում են առանձին գործընթացների՝ ուսումնական գործընթացի կազմակերպմանը, դասալսումներին, հարցումներին, քննությունների վերահսկմանը, շրջանավարտների վերաբերյալ կարծիքների հավաքագրմանը և բարելավման միջոցառումներին: Սակայն այդ տվյալների և վերլուծությունների կապը ՌԾ-ի ամբողջական կատարողականի գնահատման հետ դեռ ամբողջությամբ տեսանելի չէ: Արդյունքում՝ մշտադիտարկման առանձին գործիքներ առկա են, բայց դրանք դեռ ամբողջությամբ չեն ձևավորում ՌԾ-ի իրականացման գնահատման միասնական կառավարչական ցիկլ:

Փորձագիտական քննարկումների ընթացքում կարևորվել է, որ ՌԱ-ի պլանավորման համակարգը տրանսֆորմացիոն փուլում պետք է ավելի շատ կենտրոնանա ոչ թե նոր փաստաթղթերի մշակման, այլ առկա պլանների կատարողականի չափման և արդյունքների կառավարչական օգտագործման վրա: ՌԾ-ի ԳԱՅ-երի մասով կարևոր է հստակեցնել ելակետային տվյալները, չափման հաճախականությունը, տվյալների հավաքագրման պատասխանատուները և այն կառավարման մակարդակները, որտեղ այդ տվյալները պետք է քննարկվեն և վերածվեն որոշումների:

2.4 ՄՈՒՀ-ը կատարում է իր գործունեության վրա ազդող գործոնների ուսումնասիրություն և որոշումներ կայացնելիս հիմնվում է հավաստի տվյալների վրա:

ՌԱ-ում իրականացվում է Ակադեմիայի գործունեության վրա ազդող ներքին և արտաքին գործոնների ուսումնասիրություն: Հաշվի առնելով ՌԱ-ի ռազմական բարձրագույն կրթական հաստատության կարգավիճակը՝ արտաքին գործոնների հիմնական աղբյուրներն են ՊՆ-ի, ԶՈՒ-ի և Գլխավոր շտաբի կողմից ձևակերպվող պահանջները, զորամասերից ստացվող արձագանքները, շրջանավարտների ծառայողական պատրաստվածության վերաբերյալ կարծիքները, ինչպես նաև ժամանակակից մարտադաշտի և սպայական պատրաստության փոփոխվող պահանջները:

Ներքին գործոնների ուսումնասիրությունը հիմնականում իրականացվում է ուսումնական գործընթացի մշտադիտարկման, դասալսումների, կուրսանտների և ունկնդիրների հարցումների, դասախոսական կազմի հետ քննարկումների, քննությունների և ստուգաթղթերի կազմակերպման դիտարկումների, կրթական ծրագրերի և առարկայական փաթեթների ուսումնասիրության միջոցով: Այս մեխանիզմները հնարավորություն են տալիս ՌԱ-ին հավաքագրել տվյալներ ուսուցման կազմակերպման, դասավանդման մեթոդների, գնահատման մոտեցումների, գործնական պատրաստության, ուսումնական միջավայրի և ուսումնամեթոդական ապահովման վերաբերյալ:

ՌԱ-ում կիրառվում են նաև արտաքին հետադարձ կապի մեխանիզմներ: Մասնավորապես, ուսումնասիրվում են գործերից շրջանավարտների վերաբերյալ ստացվող կարծիքները, որոնց միջոցով գնահատվում են շրջանավարտների մասնագիտական, հրամանատարական և ծառայողական պատրաստվածության տարբեր կողմերը: Այս տվյալները կարևոր են ՌԱ-ի համար, քանի որ հնարավորություն են տալիս տեսնել, թե կրթական գործընթացի արդյունքները ինչպես են դրսևորվում ծառայության իրական միջավայրում:

ՌԱ-ում առկա են հետադարձ կապի հիման վրա բարելավման առանձին օրինակներ: Դասալսումների և ուսումնական գործընթացի դիտարկումների արդյունքում արձանագրվում են դասավանդման, կուրսանտների ներգրավվածության, ուսումնական նյութերի և գնահատման հետ կապված հարցեր, որոնք կարող են օգտագործվել մեթոդական քննարկումների և ուսումնական գործընթացի բարելավման համար:

Փորձագիտական այցի ընթացքում արձանագրվել է, որ ՌԱ-ում տվյալների հավաքագրման աղբյուրները բազմազան են, և Ակադեմիան ունի ներքին ու արտաքին տեղեկատվություն ստանալու որոշակի մեխանիզմներ: Միաժամանակ, տվյալների վերլուծությունը հաճախ կրում է նկարագրական բնույթ. փաստաթղթերում և քննարկումներում ներկայացվում է, թե ինչ տվյալներ են հավաքագրվել կամ ինչ աշխատանքներ են իրականացվել, սակայն միշտ չէ, որ հստակ երևում է՝ ինչ եզրահանգումներ են արվել այդ տվյալների հիման վրա, ինչ կառավարչական որոշումներ են ընդունվել և ինչ փոփոխություններ են իրականացվել:

ՌԱ-ի տրանսֆորմացիոն փուլում տվյալահենք որոշումների կայացումը ունի առանձնահատուկ նշանակություն: Բանակի կերպափոխման, առաքելությամբ ղեկավարման, ժամանակակից սպայի պատրաստման և կրթական ծրագրերի արդիականացման գործընթացներում անհրաժեշտ է ունենալ ոչ միայն ընդհանուր տեղեկատվություն, այլև համադրելի, պարբերաբար հավաքագրվող և վերլուծվող տվյալներ: Դրանք պետք է հնարավորություն տան գնահատելու փոփոխությունների ազդեցությունը կրթական գործընթացի, գործնական պատրաստության, դասախոսական կազմի զարգացման և շրջանավարտների ծառայողական արդյունավետության վրա:

2.5 Քաղաքականությունների և ընթացակարգերի վարչարարությունն իրականացվում է որակի կառավարման սկզբունքով (պլանավորում, իրականացում, գնահատում, բարելավում):

ՌԱ-ում քաղաքականությունների և ընթացակարգերի վարչարարությունը հիմնականում կազմակերպվում է հաստատված կանոնակարգերի, հրամանների, աշխատանքային պլանների, խորհրդակցական մարմինների որոշումների և ստորաբաժանումների գործառնությունների հիման վրա: Այս փաստաթղթերը կարգավորում են կրթական գործընթացի կազմակերպումը, ուսումնամեթոդական աշխատանքները, կադրային

ընթացակարգերը, գիտական գործունեությունը, որակի ապահովման առանձին գործընթացները և ներքին վարչարարությունը:

ՌԱ-ում որակի կառավարման ցիկլի պլանավորման և իրականացման փուլերը առավել տեսանելի են: Կրթական գործընթացը կազմակերպվում է ուսումնական պլանների, դասացուցակների, ամբիոնային և մեթոդական աշխատանքների, քննությունների և ստուգարքների կազմակերպման, դասալսումների, խորհրդակցությունների և համապատասխան հրամանների միջոցով: Գործընթացների իրականացման ընթացքը վերահսկվում է ղեկավար կազմի, ինստիտուտների, ֆակուլտետների, ամբիոնների և համապատասխան ստորաբաժանումների կողմից:

Գնահատման և բարելավման փուլերը ՌԱ-ում դրսևորվում են առանձին մեխանիզմներով: Դրանց թվում են ուսումնական գործընթացի դիտարկումները, դասալսումները, հարցումների արդյունքների քննարկումները, շրջանավարտների և զորամասերից ստացվող կարծիքների վերլուծությունը, ինչպես նաև դրանց հիման վրա մշակվող բարելավման միջոցառումները: Այս օրինակները ցույց են տալիս, որ ՌԱ-ում որոշ ընթացակարգերի մասով գործում է պլանավորումից դեպի բարելավում տանող շղթա:

Միաժամանակ, փորձագիտական այցի ընթացքում արձանագրվել է, որ քաղաքականությունների և ընթացակարգերի վարչարարության մեջ ՊԲԳ ցիկլը դեռ ամբողջությամբ հավասարաչափ չի կիրառվում: Պլանավորման և իրականացման փուլերը հիմնականում կանոնակարգված են, սակայն գնահատման և բարելավման փուլերը բոլոր գործընթացներում նույն չափով տեսանելի չեն: Միշտ չէ, որ պարզ է՝ կոնկրետ ընթացակարգը կամ քաղաքականությունը ինչ պարբերականությամբ է գնահատվում, ինչ չափանիշներով է որոշվում դրա արդյունավետությունը և ինչ հիմքերով է վերանայվում:

ՌԱ-ի տրանսֆորմացիոն փուլում կարևոր է, որ քաղաքականությունների և ընթացակարգերի վերանայումը չկրի միայն դեպքային կամ անհրաժեշտությունից բխող բնույթ, այլ դառնա պարբերական վարչարարական գործընթաց: Յուրաքանչյուր հիմնական ընթացակարգի մասով պետք է տեսանելի լինի՝ երբ և ինչ հիմքով է այն վերանայվել, ինչ խնդիր է բացահայտվել կիրառման ընթացքում, ինչ փոփոխություն է կատարվել և ինչ արդյունք է արձանագրվել փոփոխությունից հետո:

2.6 ՄՈՒՀ-ում գործում են մասնագիտությունների կրթական ծրագրերի և այլ գործընթացների արդյունավետության վերաբերյալ տեղեկատվության հավաքագրումը, վերլուծումը և կիրառումը գնահատող մեխանիզմներ:

ՌԱ-ում մասնագիտությունների կրթական ծրագրերի և այլ գործընթացների վերաբերյալ տեղեկատվության հավաքագրումն իրականացվում է մի քանի աղբյուրների միջոցով: Դրանց թվում են ուսումնական գործընթացի մշտադիտարկումները, դասալսումները, կուրսանտների, ուսնկնդիրների և շրջանավարտների հարցումները, զորամասերից ստացվող կարծիքները, քննությունների և ստուգարքների կազմակերպման դիտարկումները, կրթական ծրագրերի և առարկայական փաթեթների ուսումնասիրությունները, ինչպես նաև համապատասխան ստորաբաժանումների հաշվետվությունները:

ՄԿԾ-ների արդյունավետության վերաբերյալ տեղեկատվությունը հավաքագրվում է ինչպես Ակադեմիայի ներսում, այնպես էլ ՋՌԻ ծառայողական միջավայրից: Ներքին աղբյուրները հնարավորություն են տալիս գնահատել ուսումնական գործընթացի կազմակերպումը, դասավանդման և գնահատման մոտեցումները, գործնական պատրաստության պայմանները և ուսումնական նյութերի համապատասխանությունը: Արտաքին աղբյուրները, հատկապես զորամասերից շրջանավարտների վերաբերյալ ստացվող կարծիքները, հնարավորություն են

տալիս դիտարկել, թե կրթական ծրագրերի արդյունքները ինչպես են դրսևորվում ծառայության իրական միջավայրում:

ՌԱ-ում առկա են տեղեկատվության վերլուծության և կիրառման առանձին մեխանիզմներ: Հարցումների, դասալսումների, գորամասերից ստացվող կարծիքների և շրջանավարտների վերաբերյալ տվյալների հիման վրա կազմվում են վերլուծություններ, առանձնացվում են խնդիրներ և որոշ դեպքերում մշակվում են բարելավման միջոցառումներ: Այս մեխանիզմները ցույց են տալիս, որ Ակադեմիան տեղեկատվությունը չի սահմանափակում միայն հավաքագրմամբ, այլ այն օգտագործում է կրթական գործընթացի և պատրաստության առանձին ուղղությունների վերանայման համար:

Միաժամանակ, փորձագիտական ուսումնասիրությունը ցույց տվեց, որ տեղեկատվության հավաքագրման, վերլուծման և կիրառման արդյունավետությունը գնահատող մեխանիզմները դեռ ամբողջությամբ համակարգված չեն: ՌԱ-ում առկա են տեղեկատվության հավաքագրման տարբեր աղբյուրներ և առանձին վերլուծություններ, սակայն միշտ չէ, որ հստակ երևում է՝ ինչպես է գնահատվում այդ տեղեկատվության որակը, բավարարությունը, պարբերականությունը և կիրառելիությունը կառավարչական կամ ծրագրային որոշումների համար:

2.7 ՄՈՒՀ-ում գործում են կրթական ծրագրերի և շնորհվող որակավորումների որակի մասին թարմացված, օբյեկտիվ և անկողմնակալ քանակական և որակական տեղեկատվության հրապարակումները գնահատող մեխանիզմներ:

ՌԱ-ում կրթական ծրագրերի, ընդունելության, ուսումնական գործընթացի և շնորհվող որակավորումների վերաբերյալ տեղեկատվությունը տարածվում է պաշտոնական հաղորդակցման, ՊՆ համակարգի տեղեկատվական հարթակների և շահակիցների հետ հանդիպումների միջոցով: Ռազմական բարձրագույն կրթության առանձնահատկություններից ելնելով՝ հրապարակվող տեղեկատվության ծավալը պայմանավորված է նաև պաշտպանության համակարգի անվտանգության և ծառայողական տեղեկատվության սահմանափակումներով:

Հրապարակվող տեղեկատվությունը հիմնականում վերաբերում է ընդունելության պայմաններին, ուսուցման ուղղություններին, մասնագիտություններին, կրթական մակարդակներին, շնորհվող որակավորումներին և ուսումնական գործընթացի կազմակերպման ընդհանուր դրույթներին: Այս տեղեկատվությունը կարևոր է դիմորդների, կուրսասանների, ունկնդիրների, ծնողների, ՊՆ-ի, ՋՈՒ-ի և այլ շահակիցների համար:

Կարևոր է, որ ՌԱ-ում հստակեցվի հրապարակվող տեղեկատվության պատրաստման, ստուգման, հաստատման և թարմացման պատասխանատվությունը: Տրանսֆորմացիոն այս փուլում, երբ փոփոխվում են կառուցվածքային և կրթական մոտեցումները, հրապարակվող տեղեկատվության արդիականությունն ու նույնականությունը տարբեր հարթակներում դառնում են առավել կարևոր:

Դատողություններ: Փորձագիտական խումբը դրական է գնահատում, որ ՌԱ-ում ձևավորված է ռազմական բարձրագույն կրթական հաստատությանը բնորոշ կառավարման և վարչարարության համակարգ, որտեղ համադրվում են հրամանատարական հստակությունը, ռազմական ենթակայությունը, կոլեգիալ քննարկումները և կրթական գործընթացների կազմակերպման պահանջները: Առկա կառավարման կառուցվածքը, խորհուրդները, ստորաբաժանումների գործառույթները, պլանավորման, կադրային և ռեսուրսային

ապահովման մեխանիզմները հիմք են ստեղծում ՌԱ-ի առաքելության և ռազմավարական նպատակների իրականացման համար:

ՌԱ-ի կառավարման համակարգի գնահատման համար կարևոր համատեքստ է նաև ավիացիոն և ռազմական կրթական բաղադրիչների միավորումը մեկ Ակադեմիայի շրջանակում: Այս միավորումը կարող է ուժեղացնել միջգորատեսակային պատրաստությունը և համագործակցությունը, համատեղ պլանավորումը և ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործումը, սակայն կառավարման տեսանկյունից պահանջում է պատասխանատվության շրջանակների հստակեցում, միասնական ընթացակարգերի ձևավորում և միաժամանակ առանձին մասնագիտական ուղղությունների առանձնահատկությունների պահպանում: Հետևաբար, ՌԱ-ի տրանսֆորմացիոն փուլում կարևոր է ապահովել, որ միավորումը չմնա միայն կառուցվածքային փոփոխություն, այլ վերածվի միասնական կառավարման, որակի ապահովման, պլանավորման և ռեսուրսների բաշխման համակարգված գործընթացի:

Միաժամանակ, ՌԱ-ն գտնվում է կառավարման համակարգի վերափոխման կարևոր փուլում: Բանակի կերպափոխման, ժամանակակից սպայի պատրաստման և առաքելությամբ ղեկավարման սկզբունքների ներդրման պայմաններում կառավարման համակարգը պետք է զարգանա ոչ միայն հրամանատարական վերահսկողության, այլև ռազմավարական ուղղորդման, գործառնական ճկունության և բարձր հաշվետվողականության տրամաբանությամբ: Այս մոտեցմամբ վերադաս մակարդակը սահմանում է նպատակը, ակնկալվող արդյունքը և առաջնահերթությունները, իսկ ՌԱ-ն պետք է ունենա բավարար գործառնական հնարավորություն՝ դրանք կրթական ծրագրերի, դասավանդման, գնահատման, գործնական պատրաստության և ռեսուրսային լուծումների վերածելու համար:

Այս համատեքստում կարևոր է ՊՆ-ի և ՌԱ-ի դերերի առավել հստակ տարբերակումը: ՊՆ-ն, որպես հիմնադիր և հիմնական ռազմավարական պատվիրատու, պետք է ապահովի ռազմավարական ուղղորդում, ձևակերպի պաշտպանության համակարգի կարիքները և պահանջի արդյունքների վերաբերյալ հաշվետվողականություն: Միաժամանակ, ՌԱ-ի արդյունավետ զարգացման համար անհրաժեշտ է նվազեցնել ընթացիկ կրթական և կազմակերպական գործընթացների միկրոկառավարման ռիսկը՝ Ակադեմիային տալով ավելի մեծ գործնական պատասխանատվություն: Այս հավասարակշռությունը կարող է նպաստել, որ ՌԱ-ն ավելի արագ և արդյունավետ արձագանքի ՁՈՒ կարիքներին, կրթական ծրագրերի փոփոխություններին և ժամանակակից մարտադաշտի պահանջներին:

Որակի ապահովման գործառույթը ՌԱ-ի կառավարման համակարգում պետք է դառնա որոշումների կայացմանը աջակցող վերլուծական մեխանիզմ: Այն պետք է ունենա բավարար անկախություն՝ տվյալներ հավաքագրելու, խնդիրներ արձանագրելու, հետադարձ կապը վերլուծելու և բարելավման առաջարկներ ներկայացնելու համար: Այս գործառույթը կարևոր է ոչ միայն Ակադեմիայի ներսում, այլ նաև ՊՆ-ի համար, քանի որ կարող է տրամադրել ապացուցահենք տեղեկատվություն կրթական արդյունքների, շրջանավարտների ծառայողական պատրաստվածության և կառավարչական որոշումների ազդեցության վերաբերյալ:

ՌԱ-ի կառավարման համակարգի զարգացման համար նպատակահարմար է հստակեցնել ՊՆ-ի, ՁՈՒ-ի, Գլխավոր շտաբի, ինչպես նաև ռազմական կրթության, գիտության և կադրային քաղաքականության համար պատասխանատու ստորաբաժանումների ներգրավմամբ ռազմավարական քննարկումների պարբերական ձևաչափը: Այդ ձևաչափը պետք է ծառայի ոչ թե ընթացիկ միջամտություններին, այլ ռազմավարական պահանջների

հստակեցմանը, արդյունքների գնահատմանը, գորքերից ստացվող հետադարձ կապի քննարկմանը և զարգացման որոշումների աջակցմանը:

ՌԱ-ում առկա են տվյալների հավաքագրման, հետադարձ կապի տարբեր աղբյուրներ, սակայն դրանց կառավարչական կիրառումը դեռ պետք է ամրապնդվի: Տարբեր ուղղություններով առկա են տվյալներ և առանձին բարելավումներ, սակայն միշտ չէ, որ հստակ տեսանելի է ամբողջական շղթան՝ տվյալների հավաքագրումից դեպի վերլուծություն, եզրահանգում, որոշում, գործողություն և ազդեցության գնահատում: Հետևաբար, հաջորդ կարևոր քայլը պետք է լինի տվյալահենք կառավարման հետագծելի մեխանիզմի ձևավորումը:

ՌԱ-ի ռազմավարական պլանավորումն ունի ձևավորված հիմք, սակայն դրա կառավարչական արժեքը կուժեղանա, եթե ռազմավարական նպատակները, ԳԱՅ-երը, պատասխանատուները, ժամկետները և ռիսկերը պարբերաբար գնահատվեն կատարողականի հաշվետվությունների միջոցով: ՌԾ-ի իրականացման ամբողջական և ցուցանիշահենք մշտադիտարկման բացակայությունը սահմանափակում է ռազմավարական կառավարման արդյունավետության գնահատումը և դժվարացնում է որոշումների տվյալահենք կայացումը:

Որակի կառավարման տեսանկյունից ՌԱ-ում առավել տեսանելի են պլանավորման և իրականացման փուլերը, իսկ գնահատման և բարելավման փուլերը դեռ պետք է դառնան ավելի համակարգված և հետագծելի: Յուրաքանչյուր հիմնական գործընթացի մասով անհրաժեշտ է հստակ ցույց տալ՝ ինչ նպատակ է սահմանվել, ինչպես է այն իրականացվել, ինչ տվյալներով է գնահատվել արդյունքը, ինչ բարելավում է կատարվել և ինչ ազդեցություն է ունեցել այդ բարելավումը կրթական գործընթացի, գործնական պատրաստության, դասախոսական կազմի զարգացման կամ շրջանավարտների ծառայողական պատրաստվածության վրա:

Դասախոսների, կուրսանտների և ունկնդիրների մասնակցության առկա մեխանիզմները դրական հիմք են որոշումների նախապատրաստման համար, սակայն դրանց ազդեցությունը կառավարման գործընթացների վրա պետք է առավել տեսանելի դառնա: Ռազմական հաստատության համար բնական է, որ վերջնական որոշումները կայացվում են հրամանատարական շղթայում, սակայն առաքելությամբ ղեկավարման տրամաբանությունը պահանջում է, որ մասնագիտական առաջարկությունները, սովորողների փորձառությունը և գորքերից ստացվող հետադարձ կապը համակարգված ձևով հասնեն որոշումների կայացման մակարդակ և վերածվեն հիմնավորված բարելավումների:

Եզրահանգում: Հաշվի առնելով, որ ՌԱ-ում ձևավորված են ռազմական բարձրագույն կրթական հաստատությանը բնորոշ կառավարման և վարչարարության հիմնական կառուցվածքային ու գործառնական հիմքերը, առկա են որոշումների նախապատրաստման, պլանավորման, տվյալների հավաքագրման, հետադարձ կապի և որակի ապահովման առանձին մեխանիզմներ, փորձագիտական խումբը դրական է գնահատում ՌԱ-ի կառավարման համակարգի ձևավորված հիմքերը: Միաժամանակ, տրանսֆորմացիոն այս փուլում անհրաժեշտ է շարունակել կառավարման համակարգի բարելավումը՝ ապահովելով ռազմավարական պլանավորման կատարողականի պարբերական գնահատում, տվյալներից դեպի որոշում և բարելավում տանող ամբողջական շղթա, գործառնությունների հստակ բաշխում, ինչպես նաև որակի կառավարման գնահատման և բարելավման փուլերի առավել համակարգված կիրառություն:

Եզրակացություն: ՀՀ ՊՆ Վ. Սարգսյանի անվան ռազմական ակադեմիայի ինստիտուցիոնալ կարողությունների համապատասխանությունը չափանիշ 2-ի պահանջներին գնահատվում է **բավարար**:

III. ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԿԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐԸ

ԶԱՓԱՆԻՇ: ՄԿԾ-ները համապատասխանում են հաստատության առաքելությանը, կազմում են հաստատության պլանավորման բաղկացուցիչ մաս և նպաստում են շարժունությանը և միջազգայնացմանը:

Փաստեր

3.1 ՄՈՒՀ-ի մասնագիտությունների կրթական ծրագրերը համահունչ են հաստատության առաքելությանը, համապատասխանում են պետական կրթական չափորոշիչներին, մանրամասն նկարագրված են՝ ըստ շնորհվող որակավորումների ակնկալվող ուսումնառության արդյունքների:

ՌԱ-ի մասնագիտությունների կրթական ծրագրերը ձևավորվում են հաստատության առաքելության, պաշտպանության համակարգի կադրային պահանջարկի, Զինված ուժերի կարիքների և ռազմական բարձրագույն կրթության առանձնահատկությունների համատեքստում: Ակադեմիան իրականացնում է բակալավրի և մագիստրոսի կրթական ծրագրեր՝ ստորաբաժանումների կառավարման, հետախուզական ստորաբաժանումների կառավարման, հրետանային միավորումների և զորամասերի կառավարման, ինչպես նաև ավիացիոն ինժեներատեխնիկական ուղղություններով: Ծրագրերը փաստաթղթային մակարդակում նկարագրված են ըստ կրթական մակարդակների, շնորհվող որակավորումների, կրեդիտների, ընդունելության պայմանների, նպատակների, ուսումնառության վերջնարդյունքների, գնահատման ընդհանուր մոտեցումների, գորային ստաժավորման կամ գործնական պատրաստության ձևերի և ապագա ծառայողական նշանակման հնարավորությունների:

Ուսումնասիրված ծրագրերի նպատակները համահունչ են ՌԱ-ի առաքելությանը՝ պատրաստել Զինված ուժերի համար մասնագիտական, հրամանատարական, գործնական և առաջնորդական կարողություններով օժտված սպայական կազմ: Ծրագրերում ՌԱ առաքելության գործնական իրականացումը հատկապես տեսանելի է գորային ստաժավորումների, դաշտային պարապմունքների, սցենարային առաջադրանքների և մասնագիտական վարժանքների միջոցով: Հանդիպումների ընթացքում ներկայացված տվյալները ցույց են տալիս, որ վերջին տարիներին գործնական պատրաստության բաղադրիչում ավելացել են իրական ծառայողական միջավայրին մոտեցնող ձևաչափերը, այդ թվում՝ դաշտային ելքերը, զորամասերում իրականացվող ստաժավորումները, իրավիճակային առաջադրանքները և հրամանատարական որոշումների կայացմանը մոտեցնող վարժանքները: Այս բաղադրիչների շնորհիվ կուրսանտները ոչ միայն յուրացնում են մասնագիտական գիտելիքը, այլև փորձում են այն կիրառել իրական կամ իրականին մոտ պայմաններում՝ անձնակազմի ղեկավարման, իրավիճակի գնահատման, առաջադրանքի կատարման և պատասխանատվություն ստանձնելու տեսանկյունից: Միաժամանակ, շահակիցների հետ քննարկումները ցույց տվեցին, որ գործնական պատրաստության հետագա զարգացման համար կարևոր է ուսումնառության ավելի վաղ փուլերից կուրսանտներին պարբերաբար ծանոթացնել գորքերում ծառայության կազմակերպման իրական պայմաններին, մարտական դիրքերի ծառայության առանձնահատկություններին և այդ միջավայրում կիրառվող փաստաթղթային աշխատանքին: Այս հարցը կարևոր է հատկապես

այն տեսանկյունից, որ ապագա սպան պետք է պատրաստ լինի ոչ միայն մասնագիտական առաջադրանքի կատարմանը, այլև գործային առօրյայի, ծառայության կազմակերպման, փաստաթղթերի կիրառման և իրական միջավայրում որոշումների հիմնավորման պահանջներին, օժտված լինի հոգեբանական հուսալիությամբ և սթրեսակայունությամբ:

Վերջին տարիներին որոշ ծրագրերում իրականացվել են բովանդակային փոփոխություններ՝ պայմանավորված ժամանակակից մարտական միջավայրի, ՆԱՏՕ-ի և եվրոպական մոտեցումների, ռուս-ուկրաինական պատերազմի, 2020 թվականի պատերազմի փորձի և ԶՈՒ նոր կարիքների ուսումնասիրությամբ: Հետախուզական ուղղությունում փոփոխությունները հիմնականում արտահայտվել են թեմատիկ բովանդակության վերանայմամբ և նոր բաղադրիչների ավելացմամբ: Մասնավորապես, նախկինում դասավանդվող մասնագիտական, լեռնային և օդադեսանտային պատրաստությանը ավելացվել են հատուկ կրակային պատրաստություն, գոյապահպանում և հատուկ մարտավարություն, ինչպես նաև օպերատիվ հետախուզական աշխատանքի և այլ թեմաներ: Սա ցույց է տալիս, որ ծրագրերի բովանդակությունը թարմացվում է ժամանակակից մարտական փորձի և մասնագիտական նոր պահանջների հիման վրա:

ՄԿԾ-ների վերջնարդյունքների և առարկայական նկարագրերի ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ ծրագրերում առկա են ինչպես մասնագիտական գիտելիքների ձևավորմանը, այնպես էլ գործնական կարողությունների զարգացմանը միտված վերջնարդյունքներ: Վերջնարդյունքներում արտահայտված են մասնագիտական գործողությունների կազմակերպման, տեղեկությունների հավաքագրման և մշակման, տեխնիկական ու մասնագիտական միջոցների կիրառման, ստորաբաժանման ղեկավարման և տարբեր պայմաններում ծառայողական առաջադրանքների կատարման կարողություններ: Միաժամանակ, վերջնարդյունահանքմոտեցման հետագա զարգացման տեսանկյունից կարևոր է, որ ծրագրերում առավել հստակ արտահայտվի գիտելիքից դեպի կիրառություն, վերլուծություն, որոշումների հիմնավորում, նախաձեռնողականություն և առաջնորդական վարքագծի ձևավորումը տանող տրամաբանությունը: Սա հատկապես կարևոր է ՌԱ-ի առաքելությամբ սահմանված ժամանակակից սպայի կերպարի տեսանկյունից, քանի որ այդ կերպարը պահանջում է ոչ միայն մասնագիտական գիտելիքի յուրացում, այլև փոփոխվող իրավիճակում կողմնորոշվելու, տարբերակներ գնահատելու, որոշում կայացնելու և պատասխանատվություն ստանձնելու կարողություններ:

Ուսումնասիրված ՄԿԾ-ներում և դասընթացների նկարագրերում ներկայացված են նպատակներ, վերջնարդյունքներ, բովանդակություն, դասավանդման մեթոդներ և գնահատման մոտեցումներ: Սակայն փաստաթղթերի և հանդիպումների համադրումը ցույց է տալիս, որ ծրագրային վերջնարդյունքներից դեպի դասընթացային վերջնարդյունքներ, առաջադրանքներ, գնահատման չափանիշներ և ուսանողի ձեռքբերումների ապացույցներ տանող կապը տարբեր ծրագրերում տարբեր աստիճանի է արտահայտված:

Փորձագիտական այցը նաև հաստատեց, որ դասախոսական կազմը դեռևս միասնական պատկերացում չունի այն մասին, թե ինչպես են դասընթացների ուսումնառության վերջնարդյունքները նպաստում կրթական ծրագրով նախատեսված ուսումնառության վերջնարդյունքների ձեռքբերմանը: Հետևաբար, կառուցողական համահնչեցման սկզբունքը դեռևս բավարար չափով ներդրված չէ կրթական ծրագրերի կառավարման գործընթացներում:

Մագիստրոսական կրթության դերակատարության հարցը հատուկ կարևորություն ունի ՌԱ-ի առաքելության և ՈԱՇ մակարդակների տարբերակման տեսանկյունից: «Հրետանային միավորումների, զորամասերի կառավարում» մագիստրոսական ծրագիրը

ներկայացված է որպես ՈԱՇ 7-րդ մակարդակի, 120 կրեդիտ ծավալով ծրագիր, որի նպատակն է պատրաստել հրետանային միավորումների և զորամասերի, ինչպես նաև պաշտպանության ոլորտի կառավարման մարմինների համար միջառարկայական գիտելիքներով և հմտություններով օժտված ռազմական կառավարման մագիստրոսներ: Ծրագրում նշված են հրամանատարական, շտաբային, ռազմատեխնիկական, վարչատնտեսական, ռազմամանկավարժական, գիտահետազոտական և գիտատեխնիկական գործունեության տեսակներ, նախատեսված են ավարտական համալիր քննություն և մագիստրոսական թեզի պաշտպանություն:

Մագիստրոսական ծրագրի կառուցվածքում, մի կողմից, առկա են ՈԱՇ 7-րդ մակարդակին համապատասխանող բաղադրիչներ՝ շտաբային, կառավարչական, գիտահետազոտական և գիտատեխնիկական ուղղություններ, մագիստրոսական թեզ, հրամանատարաշտաբային խաղեր և իրավիճակային առաջադրանքներ: Մյուս կողմից, ծրագրի կրեդիտային բաշխման մեջ առկա են փոքրածավալ՝ 1 և 0.5 կրեդիտանոց բաղադրիչներ, որոնց միջոցով փորձ է արվել ընդգրկել ժամանակակից սպայի պատրաստման համար կարևոր լայն թեմատիկ դաշտ: Հարց է առաջանում, թե ինչպես են փոքրածավալ թեմաները միավորվում ավելի խոշոր, խնդրահեղ կամ մոդուլային ուսումնական փորձառության մեջ, որպեսզի մագիստրոսական մակարդակում ապահովվի ոչ միայն թեմաների ընդգրկում, այլև խորացված վերլուծություն, որոշումների հիմնավորում, հետազոտական աշխատանք և միջգորատեսակային մտածողություն:

Հրետանային մագիստրոսական ծրագրում առկա են նաև առաքելությամբ ղեկավարմանն ու իրավիճակային մտածողությանը մոտեցնող բաղադրիչներ: Մասնագիտական հանդիպումների ընթացքում պարզ դարձավ, որ յուրաքանչյուր կիսամյակի ավարտին իրականացվում է հրամանատարաշտաբային խաղ, որի ընթացքում ունկնդիրները գործում են տարբեր պաշտոններում, վերլուծում են մարտական իրավիճակը, կայացնում որոշումներ և քննարկում դրանց արդյունքները: Այս փորձառությունը կարևոր է մագիստրոսական մակարդակի համար, քանի որ այն կարող է կապել տեսական և շտաբային պատրաստությունը իրական որոշումների, պատասխանատվության ստանձնման և այլընտրանքային լուծումների դիտարկման հետ:

Ավիացիոն ուղղության ծրագրերում առաքելության իրականացումը դրսևորվում է մասնագիտական անվտանգության և տեխնիկական որոշումների տրամաբանությամբ: «Թռչող ապարատների շարժիչներ» ՄԿԾ-ում ժամանակակից սպայի ինքնուրույնությունը դիտարկվում է տեխնիկական ռիսկի գնահատման և իրավասու օդակին հիմնավորված առաջարկ ներկայացնելու կարողության տեսանկյունից: Ավիացիոն և ցամաքային բաղադրիչների միավորման համատեքստում կարևոր է, որ կրթական ծրագրերում աստիճանաբար ուժեղացվեն միջգորատեսակային փոխգործակցության, համատեղ պլանավորման և միասնական մարտական միջավայրում գործելու կարողությունները:

ՌԱ-ի որոշ կրթական ծրագրերում առկա են հետազոտական և վերլուծական բնույթի բաղադրիչներ, որոնք արտահայտվում են կուրսային աշխատանքների, վերլուծական առաջադրանքների, իրավիճակային քննարկումների, տվյալների հավաքագրման, դիտարկման, կիրառական խնդիրների վերլուծության, իսկ մագիստրոսական մակարդակում՝ նաև մագիստրոսական թեզերի միջոցով: Միաժամանակ, ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ հետազոտական և վերլուծական բաղադրիչները դեռ բոլոր ծրագրերում համաչափ և համակարգված չեն ներկայացված. ամբողջությամբ տեսանելի չէ դրանց աստիճանական բարդացումը կրթական մակարդակների և կուրսերի միջև, ինչպես նաև կապը ծրագրային

վերջնարդյունքների, գնահատման չափանիշների և ուսանողի ձեռքբերումների ապացույցների հետ:

Ուսումնական գրականության և աղբյուրների արդիականացումը ևս կարևոր է ՄԿԾ-ների բովանդակության համապատասխանության տեսանկյունից: Փորձագիտական հանդիպումների ընթացքում պարզ դարձավ, որ մասնագիտական գրականության, միջազգային աղբյուրների և ժամանակակից ռազմական փորձին վերաբերող նյութերի, թվային ռեսուրսների հասանելիության հարցը: Հատկապես կարևոր է ծրագրերում և գրադարանային ռեսուրսներում ներառել վերջին տարիների ռազմական հակամարտությունների, թվային մարտադաշտի, անօդաչու համակարգերի, ժամանակակից հետախուզական տեխնոլոգիաների, հրետանու կիրառման և ավիացիոն տեխնիկական սպասարկման արդի նյութերը: Սա անհրաժեշտ է, որպեսզի ծրագրերի բովանդակությունը չսահմանափակվի միայն ավանդական դասագրքային նյութով, այլ կապվի ժամանակակից մարտական և տեխնոլոգիական զարգացումների հետ:

Լեզվական կարողությունների զարգացումը ՌԱ-ի կրթական ծրագրերում դիտարկվում է ժամանակակից սպայի պատրաստման կարևոր բաղադրիչներից մեկը՝ կապված միջազգային համագործակցության, օտարալեզու մասնագիտական գրականության, տեխնիկական փաստաթղթերի և վերապատրաստումների հասանելիության հետ: Ծրագրերում ներառված են օտար լեզվի դասընթացներ, իսկ հանդիպումների ընթացքում պարզ դարձավ անզլերենի, որոշ ուղղություններով նաև այլ օտար լեզուների իմացության կարևորությունը: Միաժամանակ, հանդիպումներից պարզ դարձավ, որ լեզվական պատրաստվածության մակարդակը դեռ միշտ չէ, որ բավարար է օտարալեզու մասնագիտական աղբյուրներից, տեխնիկական փաստաթղթերից, միջազգային վերապատրաստումներից և գործընկերային ծրագրերից լիարժեք օգտվելու համար:

3.2 ՄՈՒՀ-ն ունի մասնագիտությունների կրթական ծրագրերի ուսումնառության ակնկալվող արդյունքներին համապատասխան դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների ընտրության քաղաքականություն, որը նպաստում է ուսանողակենտրոն ուսուցմանը:

ՌԱ-ում դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների ընտրությունը հիմնականում պայմանավորված է ռազմական կրթության առանձնահատկություններով, մասնագիտական վերջնարդյունքներով և ապագա սպայի գործառույթներով: Ուսումնասիրված ՄԿԾ-ները և հանդիպումների արդյունքները ցույց են տալիս, որ ուսուցման գործընթացում կիրառվում են դասախոսություններ, գործնական պարապմունքներ, դաշտային վարժանքներ, զորային ստաժավորումներ, խմբային առաջադրանքներ, հրամանատարաշտաբային խաղեր, սցենարային իրավիճակներ, ինքնուրույն աշխատանքներ, քննարկումներ և հետվերլուծություններ:

ՌԱ-ում ուսուցման մի շարք ձևեր ուղղված են սովորողի ակտիվ ներգրավմանը և իրական կամ իրականին մոտ պայմաններում գործելու կարողության ձևավորմանը: Հանդիպումների ընթացքում պարզ դարձավ, որ որոշ պարապմունքներում կուրսանտներին և ունկնդիրներին տրվում է առաջադրանք, նրանք ինքնուրույն կազմակերպում են դրա կատարումը, իսկ դասախոսը դիտարկում, ուղղորդում և պարապմունքի ավարտին իրականացնում է ամփոփում: Առանձին դեպքերում փոխվում են խմբերի ղեկավարները, կիրառվում են իրավիճակային խնդիրներ, տեխնիկական խափանումների վերլուծություն, մարտական իրավիճակի գնահատում, որոշումների հիմնավորում և խմբային քննարկումներ:

Մագիստրոսական մակարդակում առավել տեսանելի են ակտիվ և խնդրահենք մեթոդների կիրառման օրինակները: Ունկնդիրները նախապես ստանում են ուսումնական

նյութեր, ուսումնասիրում դրանք, առանձնացնում խնդրահարույց հարցերը, իսկ լսարանային պարապմունքների ընթացքում մասնակցում են քննարկումների, վերլուծությունների, խմբային վարժանքների և համալիր ուսումնամարտավարական խնդիրների լուծմանը: Ձորավարժություններից հետո իրականացվում են քննարկումներ, որտեղ վերլուծվում են ուժեղ և թույլ կողմերը, հաջողված լուծումները և առաջացած խնդիրները: Սա ցույց է տալիս, որ որոշ ծրագրերում դասախոսի դերը աստիճանաբար տեղափոխվում է միայն տեղեկատվություն փոխանցողից դեպի ուղղորդող և ուսումնական գործընթացը համակարգող դեր:

Միաժամանակ, մեթոդների ընտրության քաղաքականությունը դեռևս ամբողջությամբ համակարգված և հստակ ձևակերպված չէ փաստաթղթային մակարդակում: Ուսումնասիրությունից երևում է, որ ակտիվ, գործնական և սցենարային մեթոդներ կիրառվում են, սակայն ոչ բոլոր դեպքերում է հստակ արտահայտված, թե կոնկրետ մեթոդը որ ուսումնառության վերջնարդյունքի ձևավորմանն է ուղղված, ինչ չափանիշներով է գնահատվում դրա արդյունավետությունը և ինչպես է սովորողի առաջընթացը փաստարկվում: ՌԱ-ում առկա են ուսանողակենտրոն և ակտիվ ուսուցման տարրեր, սակայն դրանք դեռ անհրաժեշտ է կապել միասնական տրամաբանությամբ՝ վերջնարդյունք, մեթոդ, առաջադրանք, գնահատման չափանիշ և ձեռքբերման ապացույց շղթայով:

Ուսանողակենտրոնության տեսանկյունից դասախոսները կարևորում են կուրսաստների և ունկնդիրների տարբեր նախնական պատրաստվածությունը, ուժեղ և թույլ կողմերը, ինչպես նաև անհատական մոտեցման անհրաժեշտությունը: Հանդիպումների ընթացքում պարզ դարձավ, որ սովորողների մի մասը ուժեղ է տեսական պատրաստվածությամբ, մյուսները՝ գործնական կամ ֆիզիկական պատրաստվածությամբ, ինչն անհրաժեշտ է հաշվի առնել ուսուցման ընթացքում: Միաժամանակ, այս մոտեցումը հիմնականում դրսևորվում է դասախոսի փորձառության և անհատական աշխատանքի մակարդակում, մինչդեռ անհրաժեշտ է այն ավելի համակարգված դարձնել ՄԿԾ-ների մեթոդական մոտեցումներում:

Դասավանդման մեթոդների արդյունավետության վրա ազդեցություն ունեն նաև ռեսուրսային և տեխնոլոգիական պայմանները: Որոշ ծրագրերում օգտագործվում են ներքին ցանց, էլեկտրոնային նյութեր, տեսանյութեր և առաջադրանքներ, սակայն թվային գործիքների, սիմուլյացիոն միջավայրերի, մարտախաղային հարթակների (wargaming), տեխնիկական ստենդների և մոդելավորման միջոցների կիրառումը դեռ սահմանափակ է: Սա հատկապես կարևոր է այն վերջնարդյունքների համար, որոնք վերաբերում են տեխնիկական ախտորոշմանը, ռիսկերի գնահատմանը, հրամանատարաշտաբային պլանավորմանը, մարտական իրավիճակի վերլուծությանը և որոշումների հիմնավորմանը:

3.3 ՄՈՒՀ-ն ունի ուսանողների գնահատման քաղաքականություն՝ ըստ ուսումնառության արդյունքների, և ապահովում է ակադեմիական ազնվությունը:

ՌԱ-ում ուսանողների գնահատումն իրականացվում է 20 միավորանոց համակարգով, որի կիրառումը ներկայացված է ուսումնասիրված ՄԿԾ-ներում և առարկայական նկարագրերում: Գնահատման բաղադրիչները ձևավորվում են յուրաքանչյուր առարկայի առանձնահատկությունների հիման վրա և ներառում են ընթացիկ, միջանկյալ և ամփոփիչ գնահատումներ: Առանձին մասնագիտական առարկաներում գնահատումը ներառում է նաև գործնական մարզումների, գրավոր և բանավոր հարցումների, թեստերի, կրակային, սցենարային կամ տեխնիկական խնդիրների կատարման արդյունքների գնահատում:

Կուրսանտներին գնահատման չափանիշները հիմնականում նախապես ներկայացվում են: Հանդիպումների ընթացքում պարզ դարձավ, որ հատկապես գործնական և նորմատիվային բնույթի առաջադրանքներում կուրսանտներին նախապես հայտնի է, թե ինչ պետք է կատարեն, ինչ ժամանակում, ինչ պայմաններում և որ դեպքում են ստանում բարձր կամ ցածր գնահատական: Գնահատման համար կիրառվում են նաև Գլխավոր շտաբի կամ համապատասխան մասնագիտական նորմացույցներով սահմանված պահանջներ:

Ուսումնասիրված նյութերը ցույց են տալիս, որ ՌԱ-ում գնահատումը որոշ դեպքերում դուրս է միայն գիտելիքի ստուգման շրջանակից և ներառում է գործնական կարողությունների գնահատում: Մասնավորապես, գնահատվում են առաջադրանքի կատարումը, գործնական մարզումները, տեխնիկական խնդրի լուծումը, խափանման պատճառի բացահայտումը, մարտական իրավիճակի գնահատումը, որոշման հիմնավորումը, ինչպես նաև դաշտային կամ զորավարժական պայմաններում գործողությունների իրականացումը: Այս մոտեցումները կարևոր են ռազմական կրթության համար, քանի որ ապագա սպայի պատրաստումը պահանջում է ոչ միայն տեսական գիտելիքի ստուգում, այլև գործելու, դեկլավարելու, կողմնորոշվելու և որոշում կայացնելու կարողությունների գնահատում:

Գործնական պատրաստության, զորային ստաժավորումների և զորավարժական ձևաչափերի գնահատումը ՌԱ-ում ունի առանձնահատուկ կարևորություն, քանի որ ծրագրերի մի շարք վերջնարդյունքներ հնարավոր է արժանահավատորեն ստուգել միայն իրական կամ իրականին մոտ ծառայողական միջավայրում: Ուսումնասիրված նյութերը ցույց են տալիս, որ պրակտիկաները և զորային ստաժավորումները կազմակերպվում են ուսումնառության տարբեր փուլերում, իսկ կուրսանտներն ու ունկնդիրները ներգրավվում են զորամասերում, դաշտային ելքերում, զորավարժություններում, հրամանատարաշտաբային մարզումներում և գործնական առաջադրանքների կատարման գործընթացներում: Գնահատման համակարգում առկա են գործնական մարզումների, կրակային կամ տեխնիկական խնդիրների, տեսական և գործնական քննությունների արդյունքների հաշվառման օրինակներ:

Միաժամանակ, գործնական պատրաստության և զորային ստաժավորման արդյունքների գնահատումը դեռ անհրաժեշտ է ավելի հստակ կապել ուսումնառության վերջնարդյունքների հետ: Մասնավորապես, ոչ բոլոր դեպքերում է տեսանելի, թե պրակտիկայի, զորային ստաժավորման կամ զորավարժության ընթացքում ձեռք բերված կարողությունները ինչպես են գնահատվում անհատական մակարդակում, ինչ չափանիշներով են արձանագրվում սովորողի առաջընթացը, ծառայողական միջավայրում գործելու կարողությունը, փաստաթղթերի կիրառումը, որոշումների հիմնավորումը, առաջնորդական վարքագիծը և պատասխանատվության ստանձնումը: Այս կապի հստակեցումը կարևոր է, որպեսզի գործնական պատրաստության արդյունքները չմնան միայն մասնակցության կամ ընդհանուր քննարկման մակարդակում, այլ դիտարկվեն որպես ուսումնառության վերջնարդյունքների ձեռքբերման ապացույց:

Ուսումնասիրված ՄԿԾ-ների և հանդիպումների համադրումը ցույց է տալիս, որ գնահատման քաղաքականության և ուսումնառության վերջնարդյունքների միջև կապը դեռ ամբողջությամբ համակարգված և փաստաթղթավորված չէ: Առարկայական նկարագրերում հիմնականում ներկայացված են գնահատման բաղադրիչները, միավորների բաշխումը և ստուգման ձևերը, սակայն ոչ բոլոր դեպքերում է հստակ երևում, թե կոնկրետ գնահատման առաջադրանքը որ ծրագրային կամ դասընթացային վերջնարդյունքն է չափում և ինչ չափանիշներով է փաստարկվում տվյալ վերջնարդյունքի ձեռքբերումը: Մա հատկապես կարևոր է այն վերջնարդյունքների համար, որոնք վերաբերում են վերլուծական

մտածողությանը, առաջնորդությանը, նախաձեռնողականությանը, իրավիճակային որոշումների կայացմանը, ռիսկերի գնահատմանը և առաքելությամբ ղեկավարման մոտեցմանը:

Մագիստրոսական մակարդակում գնահատման համակարգը ներառում է ավարտական համալիր քննություն և մագիստրոսական թեզի պաշտպանություն: Թեզերի մշակման համար առկա են ուղեցույցներ, որոնցում ներկայացված են թեզի կառուցվածքը, հետազոտության կազմակերպման մոտեցումները, վերլուծության մեթոդները և ձևավորման կանոնները: Մա ստեղծում է հետազոտական աշխատանքի կազմակերպման որոշակի հիմք, սակայն անհրաժեշտ է առավել հստակ ցույց տալ, թե ինչպես են գնահատվում հետազոտության որակը, աղբյուրների կիրառումը, վերլուծության խորությունը, արդյունքների կիրառելիությունը և ծառայողական խնդիրների հետ կապը:

Ակադեմիական ազնվության ապահովման տեսանկյունից ՌԱ-ում գործում են ռազմական կարգապահության, ծառայողական էթիկայի և թեզերի ձևավորման որոշակի պահանջներ: Միաժամանակ, ուսումնասիրված ՄԿԾ-ներում, ներկայացված փաստաթղթերում և հանդիպումների ընթացքում ակադեմիական ազնվության քաղաքականությունը չի ներկայացվել որպես առանձին, ամբողջական և համակարգված մեխանիզմ: Մասնավորապես, անհրաժեշտ է հստակեցնել գրագողության կանխարգելման, աղբյուրների պատշաճ հղման, ինքնուրույն աշխատանքի ապահովման, արհեստական բանականության կիրառման սահմանների, թեզերի և այլ գրավոր աշխատանքների ինքնաստիպության ստուգման, ինչպես նաև խախտումների արձանագրման և դրանց հետևանքների կարգավորման ընթացակարգերը:

3.4 ՄՈՒՀ-ի մասնագիտությունների կրթական ծրագրերը բովանդակային առումով համահունչ են նմանատիպ այլ ճանաչված մասնագիտությունների կրթական ծրագրերին և նպաստում են ուսանողների ու դասախոսների շարժունությանը, միջազգայնացմանը:

ՌԱ-ի մասնագիտությունների կրթական ծրագրերի բովանդակության արդիականացման գործում կարևոր դեր ունեն միջազգային ռազմական կրթության մոտեցումները, ՆԱՏՕ-ի փորձը, ինչպես նաև վերջին տարիների պատերազմների և ռազմական հակամարտությունների վերլուծությունը: Մա ցույց է տալիս, որ ՌԱ-ում ծրագրերի բովանդակությունը չի դիտարկվում միայն ազգային ավանդական ռազմական կրթության շրջանակում, այլ փորձ է արվում այն կապել ժամանակակից ռազմական կրթության և մարտական միջավայրի փոփոխությունների հետ:

Ծրագրերի բովանդակային համադրելիության տարրերը հատկապես տեսանելի են այն դեպքերում, երբ ուսուցման մեջ ներառվում են առաքելությամբ կառավարման, առաջնորդության, շտաբային աշխատանքի, օպերատիվ պլանավորման, ժամանակակից մարտավարության, անօդաչու համակարգերի, հետախուզության, հրետանու կիրառման և տեղեկատվական բաղադրիչի վերաբերյալ թեմաներ: Հանդիպումների ընթացքում պարզ դարձավ, որ դասախոսները ուսումնասիրում և ուսուցման մեջ ներառում են 44-օրյա պատերազմի, ռուս-ուկրաինական պատերազմի, Իսրայել-Իրան հակամարտության և տարածաշրջանային այլ զարգացումների օրինակներ:

Միաժամանակ, ուսումնասիրված նյութերում բենչմարքինգը դեռ ամբողջականորեն չի երևում որպես համակարգված և փաստաթղթավորված գործընթաց: Հանդիպումների ընթացքում ներկայացվել են միջազգային փորձի ռազմական կրթության առանձին տարրերի կիրառման օրինակներ, սակայն ոչ բոլոր ծրագրերում է հստակ արտահայտված, թե ՌԱ-ն որ ճանաչված ռազմաուսումնական հաստատությունների կամ նմանատիպ ՄԿԾ-ների հետ է

համեմատել իր ծրագրերը, ինչ չափանիշներով է իրականացվել համադրումը, և այդ համեմատության արդյունքում կոնկրետ ինչ փոփոխություններ են կատարվել վերջնարդյունքներում, բովանդակության մեջ, դասավանդման մեթոդներում կամ գնահատման ձևերում:

Միջազգայնացման տեսանկյունից ՌԱ-ում առկա են որոշ նախադրյալներ: Դասախոսական կազմի մի մասը մասնակցել է ՆUSO-ի գործընկերների կողմից իրականացված դասընթացների, խորհրդակցությունների կամ վերապատրաստումների, իսկ առանձին դեպքերում դասախոսների կրթական կամ մասնագիտական փորձը ձևավորվել է նաև արտերկրում: Շարժունության տեսանկյունից ռազմական կրթության առանձնահատկությունները որոշակի սահմանափակումներ են ստեղծում, քանի որ կուրսասանտների և ունկնդիրների շարժունությունը կապված է ծառայողական կարգավիճակի, անվտանգության պահանջների, ՊՆ և ԶՈՒ կարիքների հետ:

Միևնույն ժամանակ, ՄԿԾ-ներում և կարգավորող փաստաթղթերում առկա են օտարերկրյա ռազմաուսումնական հաստատություններում սովորելու համար թեկնածուների ընտրության կարգին հղումներ, ինչը ցույց է տալիս, որ արտաքին կրթական հնարավորությունների օգտագործման իրավական հիմք առկա է: Մակայն ուսումնասիրված նյութերում տեսանելի չէ, թե այդ հնարավորությունները ինչպես են կապվում կոնկրետ ՄԿԾ-ների հետ, ինչպես են ճանաչվում կամ փոխանցվում ձեռքբերված կրթական արդյունքները, և ինչ ազդեցություն են ունենում ծրագրերի բովանդակության, դասավանդման կամ գնահատման բարելավման վրա:

3.5 ՄՈՒՀ-ում առկա է մասնագիտությունների կրթական ծրագրերի մշտադիտարկման, արդյունավետության գնահատման, բարելավման քաղաքականություն:

ՌԱ-ում մասնագիտությունների կրթական ծրագրերի մշտադիտարկումն ու բարելավումը պայմանավորված են Զինված ուժերի կարիքներով, Գլխավոր շտաբի և զորատեսակների վարչությունների պահանջներով, ուսումնական գործընթացի արդյունքներով, ինչպես նաև ժամանակակից պատերազմների և ռազմական հակամարտությունների փորձի ուսումնասիրությամբ: Ծրագրերի վերանայման գործընթացում կարևոր դեր ունեն ամբիոնները, ինստիտուտները և մասնագիտական պատասխանատու ստորաբաժանումները: Հանդիպումների ընթացքում պարզ դարձավ, որ ուսումնական փուլերի ավարտից հետո ամբիոններում քննարկվում են ստացված արդյունքները, վերլուծվում են առարկաների, թեմաների և առանձին ուսումնական հարցերի մակարդակով փոփոխության կարիքները: Սա ցույց է տալիս, որ ՌԱ-ում առկա է ՄԿԾ-ների ընթացիկ վերանայման և բարելավման մշակույթ:

Հանդիպումներից պարզ դարձավ, որ նոր մարտավարության, սպառազինության կամ տեխնոլոգիական փոփոխությունների դեպքում ծրագրերում և դասընթացներում փորձում են կատարել համապատասխան լրացումներ: Սա վկայում է, որ ծրագրերի արդիականացումը որոշ դեպքերում իրականացվում է ոչ միայն պաշտոնական պահանջների, այլ նաև մասնագիտական վերլուծության և դասախոսական կազմի նախաձեռնողականության հիման վրա:

ՌԱ-ում առկա են հետադարձ կապի որոշ աղբյուրներ, որոնք կարող են օգտագործվել ՄԿԾ-ների արդյունավետության գնահատման համար: Դրանք են կուրսասանտների և ունկնդիրների կարծիքները, դասախոսների դիտարկումները, ամբիոնային քննարկումները, պետական քննությունների արդյունքները, պրակտիկաների, զորային ստաժավորումների և զորավարությունների ընթացքում կատարվող դիտարկումները, զորամասերից և

ծառայողական միջավայրից ստացվող արձագանքները, ինչպես նաև շրջանավարտների հետ կապը: Հանդիպումների ընթացքում ներկայացվեց, որ դասախոսները փոքր խմբերի պայմաններում հաճախ պահպանում են կապը շրջանավարտների հետ և տեղեկություններ ունեն նրանց հետագա ծառայության ընթացքի մասին:

Միաժամանակ, ՄԿԾ-ների մշտադիտարկման և արդյունավետության գնահատման գործընթացը դեռ ամբողջությամբ չի երևում որպես միասնական, տվյալահենք և փաստաթղթավորված համակարգ: Առկա են ծրագրերի վերանայման, արձագանքների հավաքագրման և փոփոխությունների իրականացման առանձին պրակտիկաներ, սակայն ոչ բոլոր դեպքերում է հստակ արտահայտված, թե ինչ ցուցանիշներով է գնահատվում ծրագրի արդյունավետությունը, ինչպես են հավաքագրվում և վերլուծվում տվյալները, ինչպես են արձանագրվում շահակիցների առաջարկները, ինչ որոշումներ են ընդունվում դրանց հիման վրա, և ինչպես է հետագայում գնահատվում կատարված փոփոխությունների ազդեցությունը:

Հատկապես կարևոր է, որ ՄԿԾ-ների մշտադիտարկումը կապվի ուսումնառության վերջնարդյունքների ձեռքբերման հետ: Ներկայում այս ուղղություններով առանձին տեղեկություններ և արձագանքներ առկա են, սակայն դրանք դեռ պետք է ձևավորվեն որպես մեկ ամբողջական որակի ապահովման շղթա՝ տվյալների հավաքագրում, վերլուծություն, որոշում, բարելավում և ազդեցության գնահատում տրամաբանությամբ:

Դատողություններ: Փորձագիտական խումբը դրական է գնահատում, որ ՌԱ-ի մասնագիտությունների կրթական ծրագրերը ընդհանուր առմամբ համահունչ են հաստատության առաքելությանը և Զինված ուժերի համար անհրաժեշտ սպայական կազմի պատրաստման նպատակին: Ծրագրերում առկա են գործնական պատրաստության, դաշտային ելքերի, զորային ստաժավորումների, սցենարային առաջադրանքների, հրամանատարաշտաբային խաղերի և ժամանակակից ռազմական փորձի ուսումնասիրության բաղադրիչներ, որոնք նպաստում են ապագա սպայի մասնագիտական, հրամանատարական և առաջնորդական կարողությունների ձևավորմանը:

Միաժամանակ, ՌԱ-ի տրանսֆորմացիոն փուլում կարևոր է, որ ծրագրերի զարգացումը տեղափոխվի առանձին բարելավումների մակարդակից դեպի ամբողջական վերջնարդյունահենք կրթական մոդել: Փաստերը ցույց են տալիս, որ կրթական գործընթացում գործնական և կոմպետենցիալ հենք մոտեցումների տարրեր կան, սակայն միշտ չէ, որ հստակ երևում է վերջնարդյունք, դասընթաց, մեթոդ, առաջադրանք, գնահատման չափանիշ և ձեռքբերման ապացույց կապը: Հետևաբար առաջնային է կառուցողական համապատասխանեցման քարտեզների մշակումը և դրանց կիրառումը ոչ միայն ծրագրի պատասխանատուների, այլև դասախոսների մակարդակում:

Փորձագիտական խումբը կարևորում է, որ ՌԱ-ի առաքելությամբ սահմանված ժամանակակից սպայի կերպարը ավելի հստակ արտահայտվի ՄԿԾ-ների բոլոր բաղադրիչներում: Որոշումների կայացումը, նախաձեռնողականությունը, վերլուծական մտածողությունը, առաջնորդությունը, ռիսկերի գնահատումը և առաքելությամբ ղեկավարման մոտեցումը պետք է դառնան ոչ միայն ուսուցման մշակույթի մաս, այլ նաև հստակ ձևակերպված, ուսուցանվող և գնահատվող վերջնարդյունքներ:

Մագիստրոսական կրթության մակարդակը պահանջում է հատուկ հստակեցում: Այն չպետք է դիտարկվի միայն որպես ծառայողական առաջխաղացման փուլ, այլ պետք է ձևավորվի որպես օպերատիվ, շտաբային, ռազմակառավարչական, հետազոտական և միջգորատեսակային մտածողության զարգացման մակարդակ: Այս տեսանկյունից կարևոր է վերանայել մանրացված կրեդիտային կառուցվածքը և շարժվել դեպի ավելի խոշոր մոդուլային

միավորներ, որտեղ միավորված կլինեն պլանավորումը, որոշման հիմնավորումը, վերլուծությունը, առաջնորդությունը, սցենարային առաջադրանքը և գնահատումը:

Մոդուլային մոտեցումը կարող է կարևոր գործիք լինել նաև ՌԱ-ի ներսում տարբեր ուղղությունների ինտեգրման համար: Ցամաքային, հրամանատարաշտաբային, ավիացիոն և տեխնիկական ուղղությունների համատեղումը պետք է չմնա միայն կառուցվածքային փոփոխություն: Անհրաժեշտ է ձևավորել համատեղ մոդուլներ՝ օդ-ցամաք փոխգործակցության, համատեղ պլանավորման, հետախուզական տվյալների օգտագործման, տեխնիկական ռիսկի գնահատման և հրամանատարաշտաբային որոշումների հիմնավորման ուղղություններով: Սա կնպաստի միջգորատեսակային մտածողության և միասնական մարտական միջավայրում գործելու կարողությունների ձևավորմանը:

Հետազոտական և վերլուծական բաղադրիչի զարգացումը ևս պետք է դիտարկել որպես ծրագրերի բարելավման առանցքային ուղղություն: Ռազմական կրթության մեջ հետազոտությունը կարող է լինել ոչ միայն թեզը կամ գրավոր աշխատանքը, այլ նաև համապատասխան հետազոտական մեթոդներով իրականացված տվյալների հավաքագրումը, ներգրավված դիտարկումը, համեմատությունը, իրավիճակի գնահատումը համապատասխան ինդիկատորների հիման վրա, կանխատեսումը, եզրահանգումը և որոշման հիմնավորումը: Այդ բաղադրիչները որոշ ծրագրերում առկա են, սակայն անհրաժեշտ է ապահովել դրանց աստիճանական բարդացումը, համաչափ կիրառումը և կապը վերջնարդյունքների ու գնահատման չափանիշների հետ:

Դասախոսական կազմի կարողությունների զարգացումը վճռորոշ է ծրագրերի իրական փոփոխության համար: Վերջնարդյունահենք կրթությունը հնարավոր չէ ապահովել միայն փաստաթղթերի վերաձևակերպմամբ: Անհրաժեշտ է, որ դասախոսները նույն կերպ պատկերացնեն վերջնարդյունքների ձևակերպումը, մեթոդների ընտրությունը, առաջադրանքների մշակումը, գնահատման չափանիշների կիրառումը և ուսանողի ձեռքբերումների ապացուցումը: Այդ պատճառով կարևոր են նպատակային վերապատրաստումները՝ կառուցողական համապատասխանեցման, հետազոտական և սցենարային առաջադրանքների, գնահատման ռուբրիկաների, մոդուլային ուսուցման և ժամանակակից ռազմական փորձի վերլուծության ուղղություններով:

ՄԿԾ-ների մշտադիտարկման և բարելավման համակարգը պետք է առավել տվյալահենք դառնա: ՌԱ-ում առկա են ամբիոնային քննարկումներ, շահակիցների արձագանքներ, շրջանավարտների հետ կապ, Գլխավոր շտաբի և զորատեսակների պահանջների հիման վրա փոփոխություններ, սակայն անհրաժեշտ է դրանք կապել մեկ ամբողջական որակի ապահովման շղթայի մեջ՝ տվյալների հավաքագրում, վերլուծություն, որոշում, բարելավում և ազդեցության գնահատում տրամաբանությամբ:

Այս համատեքստում ներքին աուդիտը կարող է դառնալ ՄԿԾ-ների զարգացման կարևոր գործիք: Այն պետք է ուղղվի ոչ միայն փաստաթղթերի առկայության կամ ընթացակարգերի պահպանման ստուգմանը, այլև վերջնարդյունքների ձեռքբերման, գնահատման արդյունքների, պրակտիկաների և զորային ստաժավորումների արդյունավետության, մագիստրոսական թեզերի, սցենարային առաջադրանքների, շրջանավարտների պատրաստվածության վերլուծությանը: Ներքին աուդիտի արդյունքները պետք է օգնեն պարզել, թե որ կարողություններն են բավարար ձևավորվում, որտեղ կան բացեր, ինչ փոփոխություններ են անհրաժեշտ և ինչպես պետք է գնահատվի դրանց ազդեցությունը:

Եզրահանգում: Հաշվի առնելով, որ ՌԱ-ի մասնագիտությունների կրթական ծրագրերը հիմնականում համահունչ են հաստատության առաքելությանը և Ձինված ուժերի կադրային պահանջարկին, ծրագրերում առկա են մասնագիտական, գործնական, դաշտային, սցենարային և գորային պատրաստության բաղադրիչներ, կիրառվում են ակտիվ և ուսանողակենտրոն ուսուցման տարրեր, գնահատման համակարգը ներառում է ինչպես տեսական, այնպես էլ գործնական առաջադրանքների գնահատում, իսկ ծրագրերի վերանայման գործընթացում հաշվի են առնվում Գլխավոր շտաբի, գորատեսակների, դասախոսների, կուրսասնտների, ունկնդիրների և ծառայողական միջավայրից ստացվող արձագանքները՝ փորձագիտական խումբը գտնում է, որ ՌԱ-ն բավարարում է 3-րդ չափանիշի պահանջները:

Եզրակացություն: ՀՀ ՊՆ Վ. Սարգսյանի անվան ռազմական ակադեմիայի ինստիտուցիոնալ կարողությունների համապատասխանությունը չափանիշ 3-ի պահանջներին գնահատվում է **բավարար:**

IV. ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԸ

ՉԱՓԱՆԻՇ: ՄՈՒՀ-ն ուսանողներին տրամադրում է համապատասխան աջակցություն՝ կրթական միջավայրի արդյունավետությունն ապահովելու նպատակով:

Փաստեր

4.1 ՄՈՒՀ-ում գործում են ուսանողների հավաքագրման, ընտրության և ընդունելության իրականացման հստակ մեխանիզմներ:

Դիմորդների ընտրության և ընդունելության գործընթացը կարգավորվում է ՀՀ կառավարության և ՀՀ ՊՆ իրավական ակտերով: Ընդունելության փուլում ստուգվում են դիմորդի ընդհանուր գիտելիքներն ու զարգացվածությունը, ֆիզիկական պատրաստվածությունը, առողջական և հոգեբանական վիճակը, մասնագիտական կողմնորոշումը: Տեխնիկական և ինժեներական ուղղվածության առանձին մասնագիտությունների դեպքում հաշվի են առնվում նաև միասնական քննությունների արդյունքները՝ «մաթեմատիկա» և «ֆիզիկա» առարկաներից: Զինծառայող դիմորդների դեպքում դիտարկվում են նաև մարտական պատրաստության արդյունքները, զինվորական կարգապահությունը, կրթությունը, առողջական վիճակը և ծառայողական բնութագրող տվյալները: Այս բաղադրիչները ցույց են տալիս, որ ՌԱ-ում դիմորդը գնահատվում է ոչ միայն սովորելու պատրաստվածության, այլ նաև ռազմական կրթական միջավայրին նախնական համապատասխանության տեսանկյունից:

Ընդունելության տեղերի պլանավորումը կատարվում է ՀՀ ՊՆ կադրային և ռազմակրթական քաղաքականության գլխավոր վարչության կողմից՝ ԶՈւ Գլխավոր շտաբի անձնակազմի թվաքանակային պահանջարկի հիման վրա: 2024-2025 թվականներին բակալավրիատի և մագիստրատուրայի ընդունելության ծավալները պահպանվել են մոտ միջակայքում. 2024 թվականին բակալավրիատ է ընդունվել 138, իսկ 2025 թվականին՝ 126 կուրսանտ: Մագիստրոսական կրթական ծրագրերով 2024 թվականին ընդունվել է 28, իսկ 2025 թվականին՝ 26 ունկնդիր:

Քանի որ ընդունելության թիվը ձևավորվում է ՊՆ կադրային պահանջարկի հիման վրա, դրանք արտացոլում են նաև բանակի կադրային պահանջարկը և ըստ տարիների ձևավորված ընդունելության պլանը: Փորձագիտական այցից պարզ դարձավ, որ ՌԱ-ն իր առկա ռեսուրսները բավարար է համարում ներկայիս ընդունելության ծավալների

ապահովման համար: Միաժամանակ, ներկայացված նյութերում չի երևում ընդունելության պլանավորման հետ կապված ռեսուրսային համադրելիության նախնական հաշվարկ, որը ցույց կտար՝ նախատեսվող թվով կուրսանտների պատրաստման համար ինչ ծավալի դասախոսական կազմ, ուսումնանյութական և վարժական ռեսուրսներ, կեցության պայմաններ, ինքնապատրաստման, հոգեբանական և խորհրդատվական աջակցություն և անհրաժեշտ:

2024 թվականին դուրս մնացած և վերականգնված սովորողների հարաբերակցությունը կազմել է 10/1, իսկ 2025 թվականին՝ 21/1: Հեռացումների հիմնական պատճառներից առանձնացվում է զինվորական ցածր կարգապահությունը՝ շուրջ 50%:

ՌԱ-ում ուսումնառության մեկնարկային փուլում և ընթացքում իրականացվում են նաև կուրսանտների հոգեբանական հետազոտություններ՝ անհատական առանձնահատկությունների, սթրեսակայունության և արագ կողմնորոշվելու կարողության վերաբերյալ: Միաժամանակ, ներկայացված նյութերում չի երևում ընդունելության փուլում ստացված հոգեբանական, մասնագիտական կողմնորոշման և ծառայողական բնութագրող տվյալների կանոնավոր համադրություն կուրսանտների հետագա հարմարման, առաջադիմության, կարգապահական դրսևորումների և հեռացումների պատճառների հետ:

Ռազմական կրթության գրավչության բարձրացման և դիմորդների հավաքագրման նպատակով ՌԱ-ն իրականացնում է իրազեկման և մասնագիտական կողմնորոշման տարբեր գործողություններ: Ակադեմիան կազմակերպում է այցելություններ դպրոցներ, հանդիպումներ սովորողների, ծնողների և ուսուցիչների հետ, հյուրընկալում է դպրոցականներին, մասնակցում է EXPO ցուցահանդեսների, ինչպես նաև տեղեկատվություն է տարածում ՊՆ պաշտոնական կայքի, Ակադեմիայի սոցիալական հարթակների, «Զինուժ մեդիա»-ի և «Հայ զինվոր» պարբերականի միջոցով: Այս գործողությունները հավաքագրման գործընթացը կապում են ոչ միայն դիմորդների իրազեկման, այլև զինվորական մասնագիտության և ապագա ծառայողական ուղու նախնական ճանաչման հետ:

ՌԱ-ում հավաքագրման գործընթացի առանձնահատկություններից է այն, որ դիմորդը ընտրում է ոչ միայն կրթական ծրագիր, այլև երկարաժամկետ զինվորական ծառայության ուղի: Ընդունելության խթանման նպատակով ՀՀ ՊՆ-ն կիրառում է նաև կուրսանտներին կրթաթոշակների տրամադրման և սոցիալական աջակցության մեխանիզմներ:

Միաժամանակ, ներկայացված նյութերում առանձին վերլուծություն չի երևում այն մասին, թե իրազեկման, մասնագիտական կողմնորոշման, սոցիալական խթանների կամ հաղորդակցման որ գործողություններն ինչ ազդեցություն են ունեցել դիմորդների հետաքրքրվածության, ընտրության և հետագա ընդունելության արդյունքների վրա: Նման վերլուծությունը կարող է աջակցել ՌԱ-ին՝ հասկանալու, թե հավաքագրման որ ձևաչափերն են առավել արդյունավետ տարբեր թիրախային խմբերի համար և ինչպես են դրանք ազդում դիմորդների մոտիվացիայի, պատրաստվածության և ռազմական կրթության գիտակցված ընտրության վրա:

4.2 ՄՈՒՀ-ն ունի ուսանողների կրթական կարիքների վերհանման քաղաքականություն և ընթացակարգեր:

ՌԱ-ում կուրսանտների կրթական և ուսումնառությանն առնչվող կարիքների վերհանման համար կիրառվում են տարբեր ձևաչափեր՝ հարցումներ, ֆոկուս-խմբային քննարկումներ, Կուրսանտական խորհրդի և Կանանց խորհրդի միջոցով բարձրացվող հարցեր, ինչպես նաև դասախոսների, հրամանատարական կազմի և վարչական ստորաբաժանումների հետ ընթացիկ հաղորդակցություն: Ռազմական բուհի

առանձնահատկությամբ պայմանավորված՝ կուրսաստների կարիքները վերաբերում են ոչ միայն լսարանային ուսումնառությանը, այլև գործնական պատրաստությանը, գորային ստաժավորմանը, ծառայողական ռեժիմին, կեցությանը, ֆիզիկական պատրաստությանը, ուսումնառության ռեսուրսներին և հոգեբանական հարմարմանը:

Կարիքների վերհանման արդյունքների ուսումնասիրությունից պարզ դարձավ, որ կուրսաստների կողմից առաջարկություններ են ներկայացվել գործնական պատրաստության և գորային ստաժավորման կազմակերպման, մասնագիտական գրականության հասանելիության, ուսումնառության նյութերի և անհրաժեշտ ռեսուրսների ապահովման ուղղություններով: Այս դիտարկումները ցույց են տալիս, որ սովորողների հետադարձ կապը հնարավորություն է տալիս բացահայտել այն հարցերը, որոնք անմիջականորեն ազդում են ուսումնառության որակի, մասնագիտական պատրաստության և ծառայողական միջավայրին պատրաստվածության վրա:

Կրթական կարիքներին արձագանքելու տեսանկյունից ՌԱ-ում վերջին տարիներին իրականացվել են ուսումնառության միջավայրի և ռեսուրսների բարելավումներ: Մասնավորապես, կուրսաստներին տրամադրվել են անհատական համակարգիչներ՝ առաջադրանքների կատարման, ներքին ցանցից ուսումնառության նյութերի օգտագործման և առաջադրանքների կցման համար: Ստեղծվել են նաև համակարգչային ծրագրերի կիրառման հնարավորություններ, ինչը նպաստում է ինքնուրույն աշխատանքի կազմակերպմանը և ուսումնական նյութերի հասանելիությանը:

ՌԱ-ում կուրսաստների հետադարձ կապի հիման վրա իրականացված առավել տեսանելի բարելավումները վերաբերում են նաև սոցիալ-կենցաղային և ուսումնառության միջավայրին: Դրանք ներառում են կեցության պայմանների բարելավում, սննդակարգի ընդլայնում, ինչպես նաև ուսումնառության համար անհրաժեշտ առանձին ռեսուրսների հասանելիության ապահովում: Այս օրինակները ցույց են տալիս, որ կուրսաստների կարիքների վերհանման արդյունքում որոշ հարցեր արձանագրվում և ստանում են գործնական լուծումներ:

4.3 ՄՈՒՀ-ը ստեղծում է լրացուցիչ պարապմունքների կազմակերպման և խորհրդատվություն տրամադրելու հնարավորություններ՝ ուսանողների արդյունավետ ուսումնառությանը նպաստելու համար:

Ռազմական կրթության առանձնահատկություններից էլնելով՝ ՌԱ-ում կուրսաստների ուսումնառության կազմակերպման մեջ ներառված են ինքնապատրաստման ժամեր, ֆիզիկական պատրաստության պարապմունքներ, դասախոսների ընթացիկ ուղղորդում և ըստ անհրաժեշտության կազմակերպվող լրացուցիչ պարապմունքներ: Այս ձևաչափերը միտված են կուրսաստների առաջադիմության պահպանմանը, ծառայողական պատրաստության ապահովմանը և ուսումնառության ընթացքում առաջացող դժվարությունների հաղթահարմանը:

ՌԱ-ում դասախոսները կուրսաստներին խորհրդատվություն են տրամադրում ուսումնական գործընթացի շրջանակում՝ թեմաների յուրացման, առաջադրանքների կատարման, քնություններին պատրաստվելու և գործնական պարապմունքներին մասնակցելու հարցերով: Լրացուցիչ պարապմունքներն ու խորհրդատվությունները կազմակերպվում են հատկապես այն դեպքերում, երբ կուրսաստների մոտ առաջանում են ուսումնառության դժվարություններ, ցածր առաջադիմություն կամ առանձին թեմաների լրացուցիչ պարզաբանման կարիք:

ՌԱ ինքնավերլուծության համաձայն՝ կուրսանտները տեղեկացված են խորհրդատվական ծառայությունների և լրացուցիչ պարապմունքների հնարավորությունների մասին: Այս տվյալը ցույց է տալիս, որ աջակցման հնարավորությունները ներկայացվում են որպես ուսումնառության կազմակերպման ընդհանուր համակարգի մաս: Միաժամանակ, ներկայացված նյութերում դեռ հստակ չի երևում, որ լրացուցիչ պարապմունքների և խորհրդատվությունների պլանավորումը համակարգված կերպով բխում է առաջադիմության, քննությունների, գորային ստաժավորման, գործնական պատրաստության կամ անհատական ուսումնառության արդյունքների վերլուծությունից:

ՌԱ-ում լրացուցիչ ուսումնառության հնարավորությունների մաս են կազմում նաև օտար լեզուների ֆակուլտատիվ պարապմունքները: Լեզվական պատրաստվածությունը կարևոր է ռազմական կրթության արդյունքների տեսանկյունից, քանի որ կապվում է միջազգային վերապատրաստումներին և համագործակցության ծրագրերին մասնակցելու, մասնագիտական գրականությունից, տեխնիկական փաստաթղթերից և զինտեխնիկայի կիրառման նյութերից օգտվելու կարողության հետ: Փորձագիտական այցի ընթացքում շահակիցները ընդգծել են հատկապես անգլերենի, իսկ որոշ մասնագիտական ուղղություններով նաև այլ օտար լեզուների իմացության կարևորությունը:

ՌԱ-ում առկա են նաև սպորտային պարապմունքների և ֆիզիկական պատրաստության հնարավորություններ: Ֆիզիկական պատրաստությունը ռազմական կրթության պարտադիր բաղադրիչ է և ներառված է կուրսանտների ծառայողական պատրաստության համակարգում: Կուրսանտների հետ հանդիպումներից պարզ դարձավ, որ պարտադիր մարզումներից բացի՝ ըստ նախընտրած մարզաձևի կամ ուղղության ավելի խորացված մասնակցության հնարավորությունը կարող է նպաստել անհատական առաջընթացին և ֆիզիկական պատրաստության արդյունքների բարելավմանը:

4.4 ՄՈՒՀ-ում սահմանված է ուսանողներին օժանդակություն և ուղղորդում տրամադրելու նպատակով վարչական աշխատակազմին դիմելու հստակ կանոնակարգ և ժամանակացույց:

ՌԱ-ում կուրսանտներին վարչական աջակցություն և ուղղորդում տրամադրելու գործընթացը հիմնականում գործում է ռազմական բուհին բնորոշ ծառայողական ենթակայության և հրամանատարական շղթայի միջոցով: Կուրսանտները կարող են դիմել անմիջական հրամանատարներին, համապատասխան վերադաս օղակներին, ինստիտուտների ղեկավարությանը, ՌԱ ղեկավարությանը կամ վարչական ստորաբաժանումներին: Այս մոտեցումն ապահովում է կուրսանտների հարցերի բարձրաձայնման և ընթացիկ լուծման գործնական հնարավորություն:

Փորձագիտական այցից պարզ դարձավ, որ կուրսանտները հիմնականում դիմում են ուսումնառության կազմակերպման, լրացուցիչ աջակցության, ծառայողական ռեժիմի, սոցիալ-կենցաղային պայմանների և գորային ստաժավորման հետ կապված հարցերով: Այդ հարցերի մի մասը լուծվում է տեղում՝ ամենօրյա ծառայողական հաղորդակցության և հրամանատարական շղթայի միջոցով:

4.5 ՄՈՒՀ-ում գործում են ուսանողների կարիերային նպաստող ծառայություններ:

ՌԱ-ում կուրսանտների կարիերային աջակցությունը պայմանավորված է ռազմական կրթության առանձնահատկությամբ և ապագա սպայի ծառայողական ուղու ձևավորմամբ: Ի տարբերություն քաղաքացիական բուհերի, ՌԱ-ում կարիերային աջակցությունը հիմնականում չի դիտարկվում շրջանավարտների զբաղվածության ապահովման տեսանկյունից, քանի որ շրջանավարտները, որպես կանոն, նշանակվում են ՀՀ ԶՈւ

համապատասխան ստորաբաժանումներում ծառայության: Այս համատեքստում կարիերային աջակցությունը կապվում է մասնագիտական կողմնորոշման, ծառայությանը նախապատրաստման, գործնական պատրաստության, գորային ստաժավորման և առաջին սպայական պաշտոնում անհրաժեշտ կարողությունների ձևավորման հետ:

ՌԱ-ում կուրսանտների կարիերային զարգացմանը նպաստում են ուսումնառության ընթացքում իրականացվող գործնական առաջադրանքները, դաշտային պարապմունքները, գորային ստաժավորումները, գորքերում հրամանատարներից ստացվող հետադարձ կապը, ինչպես նաև ստորաբաժանումների կառավարման, որոշումների կայացման, առաջնորդության և ծառայողական պատասխանատվության ձևավորմանը միտված ուսումնառության բաղադրիչները: Այս մեխանիզմները կրթական գործընթացը կապում են կուրսանտի հետագա ծառայության և առաջին սպայական պաշտոնում անհրաժեշտ գործառնությունների իրականացման հետ:

ՌԱ-ում կարիերային ուղղորդման համար պատասխանատու առանձին ստորաբաժանում չի գործում: Ավարտողների պաշտոնի նշանակման և հետագա ծառայողական առաջխաղացման գործընթացները համակարգում են ՀՀ ՊՆ համապատասխան կադրային և ռազմակրթական քաղաքականության ստորաբաժանումները: Այս կառուցվածքում ՌԱ-ի դերը առավելապես արտահայտվում է ապագա սպայի մասնագիտական, գործնական և առաջնորդական պատրաստվածության ապահովման, ինչպես նաև գորային ստաժավորումների և կրթական ծրագրերի միջոցով ծառայողական միջավայրին նախապատրաստելու մեջ:

ՌԱ-ում առկա են ծառայությանը նախապատրաստմանն առնչվող հետադարձ կապի որոշ մեխանիզմներ: Դրանք ներառում են ավարտող կուրսանտների հարցումներ, ուսումնառության ընթացքում իրականացվող գորային ստաժավորման վերլուծություններ, գորքերից ստացվող գնահատումներ և հրամանատարական կազմի դիտարկումներ: Այդ տվյալների միջոցով ՌԱ-ն տեղեկություններ է ստանում կուրսանտների պատրաստվածության, գործնական կարողությունների, ստաժավորման ընթացքում առաջացած դժվարությունների և գորքերի կողմից արձանագրված դիտարկումների վերաբերյալ:

Միաժամանակ, ներկայացված նյութերում չի երևում շրջանավարտների առաջին սպայական պաշտոնում հարմարման, մասնագիտական և հրամանատարական դժվարությունների, վերապատրաստման կարիքների և ծառայողական առաջընթացի վերաբերյալ կանոնավոր հետադարձ կապի մեխանիզմ, որը համակարգված կերպով կօգտագործվեր կրթական ծրագրերի բովանդակության, գործնական պատրաստության, առաջադրանքների և գնահատման մոտեցումների բարելավման համար: Այս տվյալները կարևոր են ՌԱ-ի համար, քանի որ թույլ կտան պարզել՝ կրթական ծրագրերում ձևավորված վերջնարդյունքները որքանով են կիրառվում իրական ծառայողական միջավայրում և որ կարողություններն են առավել դժվար դրսևորվում առաջին պաշտոնում:

4.6 ՄՈՒՀ-ն աջակցում է ուսանողներին՝ ներգրավվելու հաստատության գիտահետազոտական աշխատանքներում:

ՌԱ-ում կուրսանտների և ունկնդիրների հետազոտական գործընթացներում ներգրավումը հիմնականում իրականացվում է ուսումնառության գործընթացի շրջանակում՝ կուրսային աշխատանքների, ռեֆերատների, զեկուցումների, վերլուծական առաջադրանքների, հոդվածների պատրաստման և մագիստրոսական թեզերի միջոցով: Այս ձևաչափերում սովորողները աշխատում են մասնագիտական գրականության, նորմատիվ

իրավական ակտերի, բաց աղբյուրների, ռազմական ուղորտի վերլուծական նյութերի և հասանելի տվյալների հետ:

Մագիստրոսական կրթության մակարդակում հետազոտական բաղադրիչն առավել արտահայտված է մագիստրոսական թեզերի միջոցով, որոնք իրականացվում են գիտական ղեկավարների ուղղորդմամբ: Թեզերի թեմաները հիմնականում առնչվում են ռազմական ուղորտի կիրառական խնդիրներին՝ ստորաբաժանումների կառավարում, հրետանային կրակի պլանավորում, ավիացիոն տեխնիկայի շահագործում, խափանումների պատճառների վերլուծություն, ծառայողական կամ մասնագիտական գործընթացների բարելավում և այլ ուղղություններ: Սա ցույց է տալիս, որ հետազոտական աշխատանքները կարող են կապվել ՁՈՒ գործնական կարիքների և մասնագիտական խնդիրների լուծման հետ:

ՌԱ-ում առկա են նաև կուրսանտների գիտական ակտիվության առանձին օրինակներ, այդ թվում՝ արտերկրի գիտական ամսագրերում համահեղինակությամբ հրապարակված հոդվածներ:

Վերջին տարիներին այդ հրապարակումների համահեղինակներ են եղել շուրջ 5 կուրսանտ: Այս տվյալը վկայում է, որ կուրսանտների գիտահետազոտական ներգրավման որոշ արդյունքներ կան, սակայն ներկայացված նյութերում դրանք դեռ չեն երևում որպես կուրսանտների հետազոտական գործունեության պարբերական և համակարգված արդյունք:

Փորձագիտական այցից և մասնագիտական հանդիպումներից պարզ դարձավ, որ տարբեր առարկաների շրջանակում կուրսանտներին տրվում են վերլուծական և հետազոտական բնույթի առաջադրանքներ: Ռազմական կրթության համատեքստում այս բաղադրիչները կարևոր են հատկապես այն պատճառով, որ ապագա սպան պետք է կարողանա գործել փոփոխվող իրավիճակում, թերի տվյալների պայմաններում և պատասխանատվություն ստանձնել ընդունված որոշման համար:

4.7 ՄՌԻՀ-ում գործում է ուսանողների իրավունքների պաշտպանության համար պատասխանատու մարմին:

ՌԱ-ում կուրսանտների շահերի ներկայացումը և բարձրացված հարցերի քննարկումը հիմնականում իրականացվում են Կուրսանտական և Կանանց խորհուրդների միջոցով:

Կուրսանտական խորհուրդը ՌԱ-ում գործում է որպես կուրսանտների ներկայացվածության և խնդիրների բարձրաձայնման հարթակ: Խորհրդի միջոցով կուրսանտները ներկայացնում են ուսումնառության, կենցաղային պայմանների, ծառայողական ռեժիմի, դաշտային պարապմունքների կազմակերպման, առանձին առարկաների և կարգապահական հարցերի վերաբերյալ առաջարկություններ ու դիտարկումներ:

Ռազմական բուհի առանձնահատկությամբ պայմանավորված՝ կուրսանտների իրավունքներին և շահերին առնչվող հարցերը հաճախ համադրվում են ծառայողական կարգապահության, ենթակայության և ներքին ռեժիմի պահանջների հետ: Այս առումով Կուրսանտական խորհուրդը և Կանանց խորհուրդը կարևոր են որպես քննարկման և ներկայացվածության հարթակներ, սակայն դրանց գործառնությունը դեռ ամբողջությամբ տարանջատված չէ որպես իրավունքների պաշտպանության հստակ մեխանիզմ:

Փորձագիտական այցից պարզ դարձավ, որ վերջին երկու տարիներին կուրսանտների իրավունքների խախտման կամ բողոքների ներկայացման դեպքեր չեն արձանագրվել: Միաժամանակ, այցից պարզ դարձավ, որ կուրսանտների բարձրացրած հարցերը, որոնք հիմնականում վերաբերել են միջավայրի բարելավմանը, լուծվում են քննարկումների,

խորհրդի միջոցով փոխանցման կամ հրամանատարական շղթայով ընթացիկ կարգավորման ձևով:

4.8 ՄՌԻ-Հ-ում գործում են ուսանողների կրթական, խորհրդատվական և այլ մատուցվող ծառայությունների գնահատման և որակի ապահովման մեխանիզմներ:

ՌԱ-ում կուրսանտներին մատուցվող կրթական, խորհրդատվական, վարչական և սոցիալ-կենցաղային ծառայությունների գնահատման հիմնական մեխանիզմներն են հարցումները, ինչպես նաև Կուրսանտական խորհրդի և Կանանց խորհրդի միջոցով ստացվող հետադարձ կապը: Ռազմական բուհի առանձնահատկությամբ պայմանավորված՝ ծառայությունների գնահատումը վերաբերում է ոչ միայն ուսումնական գործընթացին և խորհրդատվական աջակցությանը, այլև կեցության, սննդի, ծառայողական ռեժիմի, արձակուրդների, ֆիզիկական պատրաստության, ինքնապատրաստման և առօրյայի կազմակերպման պայմաններին:

Կուրսանտների հետադարձ կապի հիման վրա ՌԱ-ում արձանագրվել են մի շարք հարցեր և իրականացվել առանձին բարելավումներ: Առավել տեսանելի փոփոխությունները վերաբերում են սոցիալ-կենցաղային և ուսումնառության միջավայրին՝ կեցության պայմանների բարելավում, սննդակարգի ընդլայնում, արձակուրդների առավել ճկուն կազմակերպում, ուսումնառության ռեսուրսների և նյութատեխնիկական պայմանների բարելավում: Այս օրինակները ցույց են տալիս, որ ՌԱ-ում կուրսանտների կարծիքների հավաքագրումը օգտագործվում է որոշ խնդիրների արձանագրման և դրանց արձագանքելու համար:

Ծառայությունների գնահատման տեսանկյունից կարևոր է նաև, որ ՌԱ-ում կուրսանտների հարցերը բարձրաձայնվում են ոչ միայն հարցումների, այլ նաև խորհուրդների, անմիջական հրամանատարական շղթայի և ընթացիկ հաղորդակցության միջոցով: Այս մոտեցումը ռազմական բուհի համար գործնական նշանակություն ունի, քանի որ թույլ է տալիս որոշ խնդիրների արձագանքել օպերատիվ՝ առանց սպասելու միայն պարբերական հարցումների արդյունքներին:

Դատողություններ: Փորձագիտական խումբը դրական է գնահատում, որ ՌԱ-ում կուրսանտների ընդունելության, աջակցության, հետադարձ կապի և ծառայությանը նախապատրաստման մեխանիզմները ձևավորվել են ռազմական կրթության առանձնահատկություններին համապատասխան: Ընդունելության պլանավորումը կապվում է ՊՆ և ԶՈւ կադրային պահանջարկի հետ, իսկ դիմորդների ընտրության գործընթացում հաշվի են առնվում ոչ միայն գիտելիքները, այլև ֆիզիկական պատրաստվածությունը, առողջական վիճակը, մասնագիտական կողմնորոշումը, հոգեբանական և ծառայողական նախադրյալները: Սա ՌԱ-ի համար կարևոր է, քանի որ դիմորդը ընտրում է ոչ միայն կրթական ծրագիր, այլև երկարաժամկետ զինվորական ծառայության ուղի:

Միաժամանակ, ընդունելության և հավաքագրման գործընթացների հետագա զարգացման համար կարևոր է, որ ՌԱ-ն ավելի հստակ վերլուծի իրազեկման, մասնագիտական կողմնորոշման և սոցիալական խթանների ազդեցությունը դիմորդների ընտրության վրա: Այս մոտեցումը թույլ կտա հասկանալ՝ որ գործողություններն են առավել արդյունավետ ռազմական կրթության գրավչության բարձրացման համար, և ինչպես կարելի է հավաքագրման գործընթացը կապել ոչ միայն դիմորդների թվի, այլև նրանց պատրաստվածության, մոտիվացիայի և հետագա հարմարման ցուցանիշների հետ:

Փորձագիտական խումբը կարևորում է նաև ընդունելության պլանավորման և ՌԱ-ի ռեսուրսային կարողությունների համադրումը: Քանի որ ընդունելության տեղերը ձևավորվում են հիմնականում ՋՈւ կադրային պահանջարկից, անհրաժեշտ է գուգահեռաբար գնահատել, թե նախատեսվող ընդունելության ծավալը ինչ դասախոսական, ուսումնասնողական, վարժական, կեցության, ինքնապատրաստման, հոգեբանական և խորհրդատվական ռեսուրսներ է պահանջում: Սա կնպաստի կուրսանտակենտրոն և իրատեսական պլանավորմանը:

ՌԱ-ում առկա են կուրսանտների կարիքների վերհանման, խորհրդատվության, լրացուցիչ աջակցության, վարչական ուղղորդման և ծառայությունների գնահատման տարբեր մեխանիզմներ՝ հարցումներ, խորհուրդների քննարկումներ, հրամանատարական շղթա, դասախոսների հետ անմիջական աշխատանք և ընթացիկ արձագանքներ: Դրանց հիման վրա իրականացվել են նաև միջավայրային և սոցիալ-կենցաղային բարելավումներ: Միաժամանակ, այս մեխանիզմների ազդեցությունը կարող է առավել ուժեղ լինել, եթե հավաքագրվող տվյալները կապվեն կոնկրետ կրթական ծրագրի, կուրսի, առարկայի, գործնական պատրաստության բաղադրիչի կամ ծառայողական դժվարության հետ:

Կուրսանտակենտրոն աջակցության ամրապնդման համար կարևոր է ընդունելության, ուսումնառության, առաջադիմության, հոգեբանական հարմարման, կարգապահական դրսևորումների, գորային ստաժավորման և ծառայության առաջին փուլի տվյալների փոխկապակցված դիտարկումը: Այս շղթան թույլ կտա պարզել՝ որ փուլում են առաջանում հարմարման կամ առաջադիմության ռիսկեր, որ խմբերին կամ անհատներին է անհրաժեշտ լրացուցիչ աջակցություն, և ինչ արդյունք է տալիս այդ աջակցությունը: Հոգեբանական աջակցության կենտրոնը կարող է կարևոր դեր ունենալ այս գործընթացում՝ ապահովելով ռիսկերի վաղ բացահայտում, անհատական աջակցության պլանավորում և կուրսանտի առաջընթացի հետևում՝ գաղտնիության և վստահության սկզբունքների պահպանմամբ:

Լրացուցիչ պարապմունքների և խորհրդատվությունների համակարգը ՌԱ-ում հասանելի է կուրսանտներին և ներառված է ուսումնառության կազմակերպման ընդհանուր միջավայրում: Այնուամենայնիվ, դրա արդյունավետությունը առավել բարձր կլինի, եթե լրացուցիչ աջակցությունը պլանավորվի ոչ միայն ըստ դիմումների կամ ընթացիկ անհրաժեշտության, այլ նաև առաջադիմության, քննությունների, գորային ստաժավորման, ֆիզիկական պատրաստության, հոգեբանական հարմարման և գործնական առաջադրանքների արդյունքների վերլուծության հիման վրա:

Կարիերային աջակցության տեսանկյունից ՌԱ-ի առանձնահատկությունն այն է, որ շրջանավարտների զբաղվածությունը հիմնականում ապահովվում է ՋՈւ համակարգում նշանակումների միջոցով: Հետևաբար ՌԱ-ի համար կարիերային ծառայության հիմնական խնդիրն առաջին հերթին զբաղվածության ապահովումը չէ, այլ կրթության և առաջին սպայական պաշտոնի միջև կապի վերլուծությունը: Կարևոր է պարզել, թե ՌԱ-ում ձևավորված վերջնարդյունքները որքանով են կիրառվում ծառայության իրական միջավայրում, ինչ կարողություններն են դժվար դրսևորվում առաջին պաշտոնում, և այդ տվյալների հիման վրա ինչ փոփոխություններ են անհրաժեշտ կրթական ծրագրերում, գործնական պատրաստության մեջ, առաջադրանքներում կամ գնահատման մոտեցումներում:

Կուրսանտների իրավունքների պաշտպանության տեսանկյունից Կուրսանտական և Կանանց խորհուրդները կարևոր հարթակներ են կուրսանտների շահերի ներկայացման և խնդիրների բարձրաձայնման համար: Միաժամանակ, ռազմական բուհի առանձնահատկությամբ պայմանավորված՝ ներկայացուցչական հարթակները անհրաժեշտ է

լրացնել իրավունքին առնչվող դիմումների և բողոքների ներկայացման, քննության, պատասխանման, գաղտնիության ապահովման և ընդունված որոշումների արձանագրման հստակ ընթացակարգով: Սա թույլ կտա իրավունքների պաշտպանությունը տարբերակել ընդհանուր քննարկումների կամ հրամանատարական ընթացիկ լուծումների համակարգից:

Եզրահանգում: Հաշվի առնելով, որ ՌԱ-ում ընդունելության պլանավորումը միտված է Զինված ուժերին անհրաժեշտ մասնագիտական կադրերով համալրմանը, ձևավորված են կուրսաստների ընդունելության և ուսումնառության կազմակերպման մեխանիզմներ, կիրառվում են կուրսաստների կրթական կարիքների վերհանման և ծառայությունների գնահատման գործիքներ, իրականացվում է լրացուցիչ աջակցություն, խորհրդատվություն և վարչական ուղղորդում, առկա են կուրսաստների գիտահետազոտական ներգրավման, զորային ստաժավորման և ծառայությանը նախապատրաստման մեխանիզմներ՝ փորձագիտական խումբը գտնում է, որ ՌԱ-ն բավարարում է չափանիշ 4-ի պահանջներին:

Եզրակացություն: ՀՀ ՊՆ Վ. Սարգսյանի անվան ռազմական ակադեմիայի ինստիտուցիոնալ կարողությունների համապատասխանությունը չափանիշ 4-ի պահանջներին գնահատվում է **բավարար**:

V. ՊՐՈՖԵՍՈՐԱԴԱՍԱԽՈՍԱԿԱՆ ԵՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱԾԺԱՆԴԱԿ ԿԱԶՄԸ

ՉԱՓԱՆԻՇ: ՄՈՒՀ-ի առաքելությանը հասնելու և ՄԿԾ-ների նպատակներն իրականացնելու համար հաստատությունն ապահովված է անհրաժեշտ մասնագիտական որակներ ունեցող պրոֆեսորադասախոսական և ուսումնաօժանդակ կազմով:

Փաստեր

5.1 ՄՈՒՀ-ում գործում են կրթական ծրագրերն իրականացնելու համար անհրաժեշտ որակավորումներ ունեցող պրոֆեսորադասախոսական և ուսումնաօժանդակ կազմի ընտրության քաղաքականություն և ընթացակարգեր:

ՌԱ-ում պրոֆեսորադասախոսական կազմի ձևավորումն իրականացվում է հաստատված կանոնակարգի հիման վրա, որով սահմանվում են պրոֆեսորադասախոսական կազմի պաշտոնների ստեղծման, համալրման, առաջաջման, դասալսումների և մրցութային ընթացակարգերի կազմակերպման մոտեցումները: Կանոնակարգով սահմանված են նաև պաշտոնների զբաղեցման պահանջները, մրցույթին մասնակցելու պայմանները, մրցութային հանձնաժողովի ձևավորման, փաստաթղթերի ներկայացման, թեկնածուների գնահատման, առաջաջման և պայմանագրային հարաբերությունների կարգավորման ընթացակարգերը:

Պրոֆեսորադասախոսական կազմի ընտրության գործընթացում հաշվի են առնվում թեկնածուների կրթությունը, մասնագիտական որակավորումը, գիտամանկավարժական և մասնագիտական փորձը, ինչպես նաև գիտամանկավարժական, ուսումնամեթոդական և կազմակերպական գործունեության արդյունքները: Դեկավար պաշտոնների համար սահմանված են նաև կառավարչական գործունեությանը վերաբերող պահանջներ: Այս մոտեցումը հնարավորություն է տալիս դասախոսական կազմի համալրման գործընթացում դիտարկել ինչպես ակադեմիական, այնպես էլ մասնագիտական, մանկավարժական և կազմակերպական կարողությունները:

Դասախոսական կազմում ընդգրկված են գիտական աստիճան և կոչում ունեցող մասնագետներ, երկարամյա զինվորական ծառայության, հրամանատարական և

մասնագիտական գործունեության փորձ ունեցող դասախոսներ: Ռազմական կրթության առանձնահատկությամբ պայմանավորված՝ դասախոսական կազմի ձևավորման մեջ կարևոր նշանակություն ունի գորքերում և մասնագիտական ստորաբաժանումներում ձեռք բերված գործնական փորձը: Հանդիպումների ընթացքում պարզ դարձավ, որ ամբիոնները հետևում են գորքերում ծառայող այն մասնագետներին, որոնք ունեն մասնագիտական պատրաստվածություն, համապատասխան փորձ և դասավանդելու ներուժ:

Միաժամանակ, հանդիպումների ընթացքում արձանագրվել է, որ դասախոսական աշխատանքի արդյունավետ իրականացման համար բավարար չէ միայն մասնագիտական կամ ծառայողական փորձը: Դասախոսը պետք է ունենա նաև գիտելիքի փոխանցման, լսարանի հետ աշխատանքի, բացատրության, ուղղորդման և ուսումնառության կազմակերպման կարողություններ: Այս համատեքստում կարևոր է, որ դասախոսների ընտրության և առաջադրման գործընթացներում մասնագիտական փորձի հետ մեկտեղ համակարգված կերպով գնահատվեն նաև մանկավարժական, մեթոդական, հաղորդակցական և ուսանողակենտրոն ուսուցում կազմակերպելու կարողությունները:

ՌԱ-ում կրթական ծրագրերի առանձին բաղադրիչների իրականացման համար ներգրավվում են նաև հրավիրյալ մասնագետներ կամ գորքերից հրավիրված փորձագետներ, հատկապես այն դեպքերում, երբ անհրաժեշտ է ներկայացնել նոր տեխնիկայի, նոր սպառազինության, արագ փոփոխվող մասնագիտական ոլորտների կամ գորքերում կուտակված գործնական փորձի վերաբերյալ արդի տեղեկատվություն: Նրանց ներգրավումը կարող է լինել ինչպես առանձին թեմաների դասավանդման, այնպես էլ կրթական ծրագրերի քննարկման մակարդակում:

5.2 ՄՌԻՀ-ի յուրաքանչյուր կրթական ծրագրի համար սահմանված են պրոֆեսորադասախոսական կազմի մասնագիտական որակներին ներկայացվող հստակ պահանջներ:

ՌԱ-ում կրթական ծրագրերի իրականացման համար անհրաժեշտ դասախոսական կարողությունները հիմնականում բխում են տվյալ կրթական ծրագրի մասնագիտական ուղղությունից, դասավանդվող առարկաների բովանդակությունից, պատվիրատուի պահանջներից և ապագա սպայի պատրաստման նպատակներից:

Ուսումնասիրված նյութերը ցույց են տալիս, որ ՌԱ-ում տարբեր կրթական ծրագրերի համար դասախոսական կազմին ներկայացվող մասնագիտական պահանջները գործնականում տարբերակվում են ըստ ծրագրի բնույթի: Մասնավորապես, հրամանատարաշտաբային, մարտավարական և կառավարման ուղղություններում կարևորվում են գորքերի կառավարման, շտաբային աշխատանքի, որոշումների կայացման, առաջնորդության, ժամանակակից ռազմական փորձի վերլուծության և սցենարային ուսուցման կարողությունները: Ավիացիոն և տեխնիկական ուղղություններում առաջնային են տեխնիկայի շահագործման, տեխնիկական փաստաթղթերի կիրառման, անվտանգության պահանջների, տեխնիկական ռիսկերի գնահատման և նոր տեխնիկայի ուսուցման կարողությունները: Լեզվական, հասարակագիտական, իրավական և ընդհանուր ակադեմիական ուղղություններում կարևորվում են համապատասխան ոլորտային կրթությունը, ակադեմիական պատրաստվածությունը և տվյալ առարկայի կապը ապագա սպայի մասնագիտական զարգացման հետ:

ՌԱ-ում մասնագիտական ուղղությունների առանձնահատկությունները հաշվի են առնվում նաև դասախոսների վերապատրաստման և հրավիրյալ մասնագետների ներգրավման ժամանակ: Նոր տեխնիկայի, նոր սպառազինության կամ արագ փոփոխվող

մասնագիտական ոլորտների դեպքում վերապատրաստվում են այն մասնագետները, որոնք հետագայում պետք է դասավանդեն տվյալ բովանդակությունը: Անհրաժեշտության դեպքում ներգրավվում են նաև գործերից կամ համապատասխան մասնագիտական կառույցներից փորձագետներ, որոնք կարող են փոխանցել արդի գործնական փորձը և լրացնել դասախոսական կազմի առկա կարողությունները:

Միաժամանակ, յուրաքանչյուր ՄԿԾ-ի համար դասախոսական կազմի մասնագիտական որակներին ներկայացվող պահանջները դեռ ամբողջությամբ չեն երևում որպես առանձին և ծրագրային մակարդակում ձևակերպված կարողությունների շրջանակ: Մասնավորապես, հստակ քարտեզագրված չէ, թե յուրաքանչյուր ՄԿԾ-ի վերջնարդյունքների ապահովման համար ինչ դասախոսական կարողություններ են անհրաժեշտ՝ մասնագիտական փորձի, մանկավարժական հմտությունների, հետազոտական կարողության, թվային գործիքների կիրառման, օտար լեզվի իմացության, սցենարային ուսուցման և ժամանակակից ռազմական փորձի վերլուծության տեսանկյունից: Այս կապի հստակեցումը հատկապես կարևոր է ՌԱ-ի տրանսֆորմացիոն փուլում, քանի որ կրթական ծրագրերում ուժեղացվում են առաջնորդության, առաքելությամբ ղեկավարման, միջգորատեսակային մտածողության, հետազոտական և վերլուծական կարողությունների բաղադրիչները:

5.3 ՄՈՒՀ-ը սահմանել է հստակ քաղաքականություն և ընթացակարգեր դասախոսական կազմի պարբերաբար գնահատման համար:

ՌԱ-ում դասախոսական կազմի աշխատանքի գնահատման համար կիրառվում են մի քանի մեխանիզմներ՝ դասալսումներ, կուրսանտների և ունկնդիրների հարցումներ, դասախոսի անհատական պլաններ, ամբիոնային քննարկումներ, ինչպես նաև դասավանդման լավագույն փորձի բացահայտմանն ուղղված միջոցառումներ: Դասախոսական կազմի ձևավորման կանոնակարգում ներառված են դասալսումների կազմակերպման և դասախոսական աշխատանքի դիտարկման մոտեցումներ, իսկ Գ և ԿՈԱ բաժնի կողմից կիրառվող հարցաթերթի միջոցով գնահատվում են դասավանդման որակը, դասախոսի աշխատանքի արդյունավետությունը և սովորողների գոհունակությունը:

Դասախոսի որակի վերաբերյալ հարցաթերթը ներառում է դասավանդման գործընթացի հիմնական բաղադրիչները՝ նյութի մատուցման հստակությունը, ուսումնական ժամանակի կազմակերպումը, սովորողների ներգրավումը, առաջադրանքների ստուգումը, գնահատման արդարությունը, առարկայի արդիականությունը, կիրառական օրինակների օգտագործումը և անհատական աշխատանքը դժվարություններ ունեցող կուրսանտների հետ: Սա ցույց է տալիս, որ ՌԱ-ում դասախոսի գնահատումը ներառում է ոչ միայն առարկայի իմացությունը, այլ նաև մեթոդական, հաղորդակցական, ուսանողակենտրոն և գնահատման հետ կապված բաղադրիչներ:

ՌԱ-ում կիրառվում է նաև դասախոսի գիտամանկավարժական աշխատանքների և ինքնակատարելագործման անհատական պլանի ձևաչափ, որտեղ արտացոլվում են ուսումնական, ուսումնամեթոդական, գիտահետազոտական, կազմակերպամեթոդական, դաստիարակչական աշխատանքները, որակավորման բարձրացումը և ինքնակատարելագործումը: Այս ձևաչափը հնարավորություն է տալիս դիտարկել դասախոսի գործունեությունը ոչ միայն դասաժամերի անցկացման, այլ նաև մեթոդական աշխատանքի, գիտական ակտիվության, ինքնագարգացման և մասնագիտական կատարելագործման տեսանկյունից:

Դասավանդման որակի բարելավման և լավագույն փորձի տարածման նպատակով ՌԱ-ում իրականացվում է նաև «Լավագույն պարապմունք» մրցույթ, որի շրջանակում

դիտարկվում են դասի նպատակները, կառուցվածքը, նյութի մատուցումը, ուսումնառության մեթոդները, քննարկման կազմակերպումը, սահիկաշարի կիրառումը և լսարանի հետ աշխատանքը: Մրցույթի անվանակարգերը՝ «Լավագույն մարտավարության փորձի ներկայացում և համեմատություն», «Լավագույն մեթոդիկա», «Լավագույն քննարկում», «Լավագույն սահիկաշար», ցույց են տալիս, որ ՌԱ-ում փորձ է արվում խրախուսել դասավանդման նոր մոտեցումների կիրառումը և լավագույն փորձի տարածումը:

Միաժամանակ, ներկայացված նյութերի և հանդիպումների համադրումը ցույց է տալիս, որ դասախոսական կազմի պարբերաբար գնահատման համակարգը դեռ կարող է ավելի հստակ կապվել կատարողականի, մասնագիտական զարգացման և խրախուսման մեխանիզմների հետ: Մասնավորապես, անհրաժեշտ է ավելի տեսանելի դարձնել, թե դասախոսների, հարցումների, անհատական պլանների և մրցույթների արդյունքները ինչպես են օգտագործվում դասախոսների վերապատրաստման կարիքների որոշման, առաջիադացման, ծանրաբեռնվածության վերանայման, խրախուսման կամ զարգացման անհատական ուղիների ձևավորման համար:

ՌԱ-ի տրանսֆորմացիոն փուլում դասախոսների գնահատման համակարգի համար կարևոր է նաև գնահատման չափանիշները կապել կրթական ծրագրերի վերջնարդյունքների հետ:

5.4 Պարբերաբար իրականացվող ներքին և արտաքին գնահատումների արդյունքում, բացահայտված կարիքներին համապատասխան, ՄՈՒՀ-ն իրականացնում է դասավանդողների կատարելագործմանն ուղղված միջոցառումներ:

ՌԱ-ում դասավանդողների կատարելագործմանն ուղղված միջոցառումները ներառում են ներքին մեթոդական աշխատանքներ, ՀՀ-ում և արտերկրում կազմակերպվող վերապատրաստումներ, լեզվական պատրաստություն, նոր տեխնիկայի և ժամանակակից ռազմական փորձի յուրացմանն ուղղված դասընթացներ, ինչպես նաև դասախոսների ինքնակատարելագործման պլանավորում: Այս միջոցառումները հիմնականում ուղղված են դասախոսների մասնագիտական, մեթոդական, լեզվական, տեխնիկական և թվային կարողությունների զարգացմանը:

2021–2025թթ. ՌԱ-ի ՊԴ կազմը մասնակցել է ՀՀ-ում և արտերկրում կազմակերպված տարբեր վերապատրաստումների: Վերապատրաստումների ուղղությունները ներառում են հրամանատարաշտաբային պատրաստություն, ՆԱՏՕ ձևաչափով պլանավորում, հրահանգչական կարողությունների զարգացում, ռազմաօդային և տեխնիկական ուղղություններ, լեզվական պատրաստություն, մանկավարժական և մեթոդական հմտությունների զարգացում: Սա ցույց է տալիս, որ ՌԱ-ն օգտագործում է ինչպես ազգային, այնպես էլ միջազգային վերապատրաստման հնարավորություններ՝ դասախոսական կազմի կարողությունների արդիականացման համար:

ՌԱ-ում դասախոսների կատարելագործման կարևոր ուղղություններից պետք է լինի վերջնարդյունահենք կրթության ապահովման կարողությունների զարգացումը: Քանի որ ՌԱ-ի կրթական ծրագրերը գտնվում են վերափոխման փուլում, անհրաժեշտ է, որ դասախոսները ոչ միայն տիրապետեն իրենց մասնագիտական առարկային, այլ նաև կարողանան ծրագրային վերջնարդյունքները կապել դասավանդման մեթոդների, գործնական առաջադրանքների, գնահատման չափանիշների և սովորողների ձեռքբերումների ապացույցների հետ: Այս տեսանկյունից կարևոր են կառուցողական համապատասխանեցման, ուսանողակենտրոն ուսուցման, սցենարային առաջադրանքների մշակման, գնահատման ռուբրիկաների և

վերջնարդյունքների ձեռքբերման գնահատման վերաբերյալ նպատակային վերապատրաստումները:

Դասախոսների կատարելագործման կարիքները պայմանավորված են նաև նոր տեխնիկայի, սպառազինության և ժամանակակից ռազմական փորձի ներառմամբ: Նոր տեխնիկայի կամ նոր մասնագիտական բովանդակության ներդրման դեպքում վերապատրաստվում են այն մասնագետները, որոնք հետագայում պետք է դասավանդեն համապատասխան թեմաները:

Լեզվական կարողությունների զարգացումը նույնպես ՌԱ-ի համար ունի ռազմավարական նշանակություն: Ներկայացված տվյալները ցույց են տալիս, որ արտերկրի վերապատրաստումների մասնակցության ժամանակ երբեմն առաջնային է դառնում ոչ միայն մասնագիտական համապատասխանությունը, այլ նաև օտար լեզվի իմացությունը: Հետևաբար կարևոր է համակարգված ձևով զարգացնել դասախոսների լեզվական կարողությունները, որպեսզի արտերկրի վերապատրաստումներին մասնակցության ընտրությունը կատարվի ոչ թե միայն լեզվի իմացության, այլ առաջին հերթին մասնագիտական համապատասխանության, ՄԿԾ կարիքների և գիտելիքի փոխանցման ներուժի հիման վրա:

ՌԱ-ում իրականացվում են նաև մեթոդական հավաքներ և ներքին մասնագիտական քննարկումներ: Դրանց թեմաները վերաբերում են ուսուցման ժամանակակից տեխնոլոգիաների կիրառմանը, հեռավար ուսուցմանը, տեղեկատվական անվտանգությանը, բարեվարքությանը, տարածաշրջանային անվտանգության խնդիրներին և մասնագիտական այլ ուղղություններին:

Միաժամանակ, ներկայացված նյութերում դասախոսների կատարելագործման միջոցառումները դեռ ամբողջությամբ չեն երևում որպես ինստիտուտների և կրթական ծրագրերի մակարդակով նախապես պլանավորված համակարգ: Մասնավորապես, անհրաժեշտ է հստակեցնել, թե յուրաքանչյուր ինստիտուտի, ամբիոնի և ՄԿԾ-ի համար որ կարողություններն են առաջնահերթ զարգացման ենթակա, որ ժամանակահատվածում ինչ վերապատրաստումներ են անհրաժեշտ, ովքեր պետք է մասնակցեն, ինչպես է ընտրվում մասնակիցը և ինչպես է ապահովվում ստացված գիտելիքի փոխանցումը գործընկերներին ու կրթական գործընթացին:

Դասախոսների կատարելագործման արդյունավետության համար կարևոր է նաև գնահատել իրականացված միջոցառումների ազդեցությունը: Անհրաժեշտ է պարզել՝ վերապատրաստումներից հետո ինչ փոփոխություններ են կատարվել դասավանդման մեթոդներում, ուսումնական նյութերում, գործնական առաջադրանքներում, գնահատման ձևերում, թվային գործիքների կիրառման մեջ և կրթական ծրագրերի վերջնարդյունքների ապահովման գործընթացում:

5.5 ՄՈԻՀ-ը երաշխավորում է մասնագիտությունների կրթական ծրագրերի համապատասխան պրոֆեսորադասախոսական կազմով ապահովվածության կայունությունը:

Ռազմական ակադեմիայում գործում են դասախոսների մասնագիտական զարգացման և վերապատրաստման մեխանիզմներ, որոնք միտված են կրթական ծրագրերի իրականացման համար անհրաժեշտ մասնագիտական ներուժի պահպանմանն ու զարգացմանը: Այդ նպատակով իրականացվում են վերապատրաստումներ, մեթոդական հավաքներ, մասնագիտական քննարկումներ և փորձի փոխանակման միջոցառումներ:

Ներկայացված փաստաթղթերից երևում է, որ ակադեմիան ունի տարբեր մասնագիտական ուղղություններ ներկայացնող դասախոսական կազմ, որը ներգրավված է բակալավրիական և մագիստրոսական կրթական ծրագրերի իրականացման գործընթացում:

ՌԱ-ում դասախոսական կազմի համալրման և առաջաշման գործընթացը կարգավորվում է պրոֆեսորադասախոսական կազմի ձևավորման կանոնակարգով: Կանոնակարգը սահմանում է պաշտոնների ստեղծման, համալրման, առաջաշման, մրցութային ընթացակարգերի և պայմանագրային հարաբերությունների հիմնական մոտեցումները: Այս ընթացակարգերը հիմք են ստեղծում դասախոսական կազմի համալրման և առկա կազմի պահպանման համար:

ՌԱ-ի դասախոսական կազմում ընդգրկված են երկարամյա զինվորական ծառայության, հրամանատարական և մասնագիտական փորձ ունեցող դասախոսներ, ինչպես նաև գիտական աստիճան և կոչում ունեցող մասնագետներ: Ռազմական կրթության առանձնահատկությամբ պայմանավորված՝ կրթական ծրագրերի իրականացումը մեծապես հիմնվում է ոչ միայն ակադեմիական կրթության, այլև գորքերում ձեռք բերված ծառայողական և գործնական փորձի վրա:

Կրթական ծրագրերի առանձին բաղադրիչների իրականացման համար ՌԱ-ն ներգրավում է նաև հրավիրյալ մասնագետներ և գորքերից ներգրավվող փորձագետներ:

Միաժամանակ, դասախոսական կազմի կայունության ապահովման երկարաժամկետ պլանավորում առկա չէ: Մասնավորապես, հստակ չի արտահայտվում դժվար փոխարինելի մասնագիտական ուղղությունների, առանցքային պաշտոնների, նեղ մասնագիտական փորձ ունեցող դասախոսների և հնարավոր կադրային ռիսկերի նույնականացման մեխանիզմը:

Ներկայացված նյութերում ամբողջական ձևով չի երևում նաև սերնդափոխության պլանավորման համակարգը: Հստակ չի արտահայտվում, թե ինչպես են ընտրվում, պատրաստվում և աստիճանաբար դասախոսական աշխատանքի մեջ ներգրավվում երիտասարդ մասնագետները, որոնք կարող են ապագայում փոխարինել երկարամյա փորձ ունեցող դասախոսներին կամ ապահովել նոր մասնագիտական ուղղությունների զարգացումը:

Դասախոսական կազմի կայունության տեսանկյունից առանձին նշանակություն ունի նաև դասախոսների ծանրաբեռնվածության հարցը: Ներկայացված նյութերում առկա են դասախոսների ուսումնական, ուսումնամեթոդական, գիտահետազոտական, կազմակերպամեթոդական և դաստիարակչական աշխատանքների պլանավորման ձևաչափեր: Միաժամանակ, չի երևում ծանրաբեռնվածության վերլուծություն այն տեսանկյունից, թե այն որքանով է թույլ տալիս դասախոսներին պահպանել մասնագիտական զարգացումը, զբաղվել հետազոտությամբ, թարմացնել ուսումնական նյութերը և ներգրավվել նորարարական դասավանդման մոտեցումներում:

5.6 ՄՌԻՀ-ում գործում են պրոֆեսորադասախոսական կազմի մասնագիտական առաջընթացի ապահովման քաղաքականություն ու ընթացակարգեր:

ՌԱ-ում պրոֆեսորադասախոսական կազմի մասնագիտական առաջընթացի որոշ հիմքեր սահմանված են ՊԴ կազմի ձևավորման կանոնակարգում: Կանոնակարգով նախատեսված են առաջաշման, մրցութային ընթացակարգերի և պայմանագրային հարաբերությունների կարգավորման մոտեցումներ: Առաջաշման գործընթացում դիտարկվում են դասախոսի գիտամանկավարժական, ուսումնամեթոդական, մասնագիտական և կազմակերպական գործունեության արդյունքները:

Դասախոսների մասնագիտական առաջընթացի համար հիմք են նաև անհատական պլանները, որոնցում ներառվում են ուսումնական, ուսումնամեթոդական, գիտահետազոտական, կազմակերպամեթոդական աշխատանքները, որակավորման բարձրացումը և ինքնակատարելագործումը:

Միաժամանակ, ներկայացված նյութերում ամբողջական ձևով չի երևում, թե դասախոսի մասնագիտական առաջընթացը ինչպես է կապվում կատարողականի արդյունքների, գիտական և ուսումնամեթոդական աշխատանքի, կրթական ծրագրերի զարգացման մեջ ներդրման, առաջադման և խրախուսման հետ: Հստակ չի արտահայտվում նաև, թե ինչ չափանիշներով են տարբերակվում մասնագիտական աճի մակարդակները և ինչպես են դրանք ազդում դասախոսի կարիերայի առաջընթացի կամ նոր դերերի ստանձնման վրա:

5.7 ՄՈՒՀ-ն ունի անհրաժեշտ վարչական և ուսումնաօժանդակ աշխատակազմ՝ ռազմավարական նպատակների իրականացման համար:

ՌԱ-ում առկա է վարչական և ուսումնաօժանդակ աշխատակազմ, որը ապահովում է ուսումնական գործընթացի կազմակերպումը, կրթական ծրագրերի իրականացումը, որակի ապահովման գործընթացները, կուրսանտների աջակցությունը, ռեսուրսների տրամադրումը, փաստաթղթաշրջանառությունը և ներքին միջավայրի սպասարկումը:

Վերլուծություններից պարզ դարձավ, որ ՌԱ-ի կառուցվածքային ստորաբաժանումները ներգրավված են հաստատության հիմնական գործընթացների իրականացման մեջ: Ուսումնաօժանդակ գործառույթները ներառում են նաև բարոյահոգեբանական ապահովման, գրադարանային, տեղեկատվական, կազմակերպական և տեխնիկական աջակցության բաղադրիչներ:

Ընդհանուր առմամբ, ՌԱ-ն ունի ռազմավարական նպատակների իրականացման համար անհրաժեշտ վարչական և ուսումնաօժանդակ ռեսուրսներ: Միաժամանակ, հաստատության վերափոխման փուլում կարևոր է շարունակաբար զարգացնել վարչական և ուսումնաօժանդակ աշխատակազմի կարողությունները՝ հատկապես թվային գործիքների կիրառման, տվյալների կառավարման, որակի ապահովման գործընթացների սպասարկման և կրթական գործընթացի տեխնիկական աջակցության ուղղություններով:

Դատողություններ: Փորձագիտական խումբը դրական է գնահատում, որ ՌԱ-ում առկա է կրթական ծրագրերի իրականացման համար անհրաժեշտ մասնագիտական փորձ ունեցող պրոֆեսորադասախոսական կազմ: Դասախոսական կազմում ընդգրկված են երկարամյա զինվորական ծառայության, հրամանատարական, մասնագիտական և գիտամանկավարժական փորձ ունեցող դասախոսներ, իսկ կրթական ծրագրերի առանձին բաղադրիչների իրականացման համար ներգրավվում են նաև հրավիրյալ մասնագետներ և գորքերից մասնագետներ: Սա կարևոր է ռազմական կրթության համար, քանի որ ապագա սպայի պատրաստումը պահանջում է իրական ծառայողական միջավայրի և ժամանակակից ռազմական փորձի իմացություն:

ՌԱ-ում գործում են պրոֆեսորադասախոսական կազմի ձևավորման, համալրման, առաջադման և գնահատման որոշակի կանոնակարգված մեխանիզմներ: Դասախոսների աշխատանքի գնահատման համար կիրառվում են դասալսումներ, սովորողների հարցումներ, անհատական պլաններ, ամբիոնային քննարկումներ և դասավանդման լավագույն փորձի խրախուսման ձևաչափեր: Դրական է, որ դասախոսի գնահատման հարցաթերթը ներառում է ոչ միայն առարկայի իմացության, այլև դասավանդման մեթոդների, սովորողների

ներգրավման, գնահատման արդարության, կիրառական օրինակների և անհատական աջակցության բաղադրիչներ:

Միաժամանակ, փորձագիտական խումբը կարևորում է, որ դասախոսական կազմի գնահատման համակարգը դառնա առավել արդյունքներին ուղղված: Գնահատման արդյունքները պետք է ավելի հստակ կապվեն դասախոսների մասնագիտական զարգացման, վերապատրաստման կարիքների, առաջխաղացման, խրախուսման, ծանրաբեռնվածության վերանայման և կրթական ծրագրերի վերջնարդյունքների ապահովման հետ: Հակառակ դեպքում գնահատման մեխանիզմները կարող են մնալ առանձին գործողություններ՝ առանց բավարար ազդեցության դասավանդման որակի և դասախոսի մասնագիտական առաջընթացի վրա:

Փորձագիտական խումբը կարևոր է համարում նաև ՄԿԾ վերջնարդյունքների և դասախոսների կարողությունների կապի հստակեցումը: ՌԱ-ի կրթական ծրագրերում ուժեղացվում են առաջնորդության, որոշումների կայացման, իրավիճակային վերլուծության, հետազոտական մտածողության, միջգորատեսակային համագործակցության և առաքելությամբ ղեկավարման բաղադրիչները: Այս վերջնարդյունքների ապահովման համար անհրաժեշտ է, որ յուրաքանչյուր ՄԿԾ-ի մակարդակում հստակեցվի, թե ինչ մասնագիտական, մանկավարժական, հետազոտական, թվային, լեզվական և սցենարային ուսուցման կարողություններ պետք է ունենա դասախոսական կազմը:

Դասախոսների կատարելագործման ուղղությամբ ՌԱ-ում իրականացվում են վերապատրաստումներ, մեթոդական հավաքներ, լեզվական պատրաստություն և միջազգային ծրագրերի մասնակցություն: Դրական է, որ դասախոսները ներգրավվում են ինչպես ՀՀ-ում, այնպես էլ արտերկրում կազմակերպվող վերապատրաստումներում: Միաժամանակ, վերապատրաստումների համակարգը պետք է դառնա առավել պլանավորված՝ ինստիտուտների, ամբիոնների և կրթական ծրագրերի մակարդակով: Անհրաժեշտ է հստակեցնել, թե որ կարողություններն են առաջնահերթ զարգացման ենթակա, ովքեր պետք է մասնակցեն վերապատրաստումներին, ինչպես է ընտրվում մասնակիցը և ինչպես է ապահովվում ստացած գիտելիքի փոխանցումը կրթական գործընթացին:

Արտերկրի վերապատրաստումների արդյունավետության համար կարևոր է նաև լեզվական կարողությունների համակարգված զարգացումը: Երբ վերապատրաստման մասնակցի ընտրությունը պայմանավորվում է հիմնականում օտար լեզվի իմացությամբ, կարող է առաջանալ ռիսկ, որ տվյալ վերապատրաստմանը մասնակցի ոչ թե տվյալ ուղղության առավել նպատակային մասնագետը, այլ այն անձը, որը լեզվական առումով պատրաստ է մասնակցության: Հետևաբար ՌԱ-ի համար կարևոր է զարգացնել դասախոսների լեզվական կարողությունները, որպեսզի միջազգային վերապատրաստումներին մասնակցության ընտրությունը հիմնվի առաջին հերթին ՄԿԾ կարիքների, մասնագիտական համապատասխանության և գիտելիքի փոխանցման ներուժի վրա:

ՌԱ-ում դասախոսների մասնագիտական առաջընթացի ապահովման համար առկա են որոշակի հիմքեր՝ առաջաշարժան կանոնակարգ, անհատական պլաններ, գիտամանկավարժական աշխատանքի հաշվառում և դասավանդման լավագույն փորձի խրախուսման ձևաչափեր: Միաժամանակ, անհրաժեշտ է ավելի հստակ կապել դասախոսի մասնագիտական առաջընթացը կատարողականի, գիտական և ուսումնամեթոդական աշխատանքի, կրթական ծրագրերի զարգացման մեջ ներդրման, հետազոտական ակտիվության և խրախուսման մեխանիզմների հետ: Հատկապես կարևոր է, որ հետազոտությունը, հոդվածների պատրաստումը, ինքնակատարելագործումը, միջազգային

ակտիվությունը և նոր ուսումնական նյութերի մշակումը դիտարկվեն որպես դասախոսի առաջընթացի և խրախուսման իրական հիմքեր:

Փորձագիտական խումբը կարևորում է դասախոսների ծանրաբեռնվածության հարցը: Բարձր ուսումնական, մեթոդական, վարչական և ծառայողական ծանրաբեռնվածությունը կարող է սահմանափակել դասախոսների հետազոտական գործունեությունը, ինքնագարգացումը, վերապատրաստումների արդյունքների կիրառումը, ուսումնական նյութերի թարմացումը և նորարարական դասավանդման մոտեցումների ներդրումը: Հետևաբար դասախոսական կազմի զարգացման և կայունության ապահովումը պետք է համադրվի ծանրաբեռնվածության իրատեսական վերլուծության և վերանայման հետ:

Դասախոսական կազմի կայունության ապահովման տեսանկյունից փորձագիտական խումբը կարևորում է նաև սերնդափոխության և երիտասարդ մասնագետների պատրաստման համակարգված մոտեցումը: ՌԱ-ում կան նեղ մասնագիտական և դժվար փոխարինելի ուղղություններ, որոնց համար անհրաժեշտ է նախապես պլանավորել կադրային շարունակականությունը և սահուն սերնդափոխությունը: Այս համատեքստում նպատակահարմար է դիտարկել դասախոսի օգնականի մեխանիզմի ներդրումը, որը կարող է աջակցել փորձառու դասախոսներին, նվազեցնել մեթոդական և կազմակերպչական ծանրաբեռնվածությունը և միաժամանակ ձևավորել երիտասարդ մասնագետների դասախոսական կարողությունները:

Վարչական և ուսումնաօժանդակ աշխատակազմի առումով ՌԱ-ն ընդհանուր առմամբ ունի անհրաժեշտ ռեսուրսներ ռազմավարական նպատակների իրականացման համար: Միաժամանակ, հաստատության վերափոխման փուլում կարևոր է շարունակաբար զարգացնել վարչական և ուսումնաօժանդակ աշխատակազմի կարողությունները՝ հատկապես թվային գործիքների կիրառման, տվյալների կառավարման, որակի ապահովման գործընթացների սպասարկման և կրթական գործընթացի տեխնիկական աջակցության ուղղություններով:

Եզրահանգում: Հաշվի առնելով, որ ՌԱ-ում առկա է կրթական ծրագրերի իրականացման համար անհրաժեշտ մասնագիտական փորձ ունեցող պրոֆեսորադասախոսական կազմ, գործում են դասախոսական կազմի ընտրության, համալրման, գնահատման, վերապատրաստման և առաջխաղացման որոշակի մեխանիզմներ, ինչպես նաև առկա են վարչական և ուսումնաօժանդակ ռեսուրսներ՝ փորձագիտական խումբը գտնում է, որ ՌԱ-ն բավարարում է 5-րդ չափանիշի պահանջները:

Եզրակացություն: ՀՀ ՊՆ Վ. Սարգսյանի անվան ռազմական ակադեմիայի ինստիտուցիոնալ կարողությունների համապատասխանությունը չափանիշ 5-ի պահանջներին գնահատվում է **բավարար**:

VI. ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԶԱՐԳԱՅՈՒՄԸ

ՉԱՓԱՆԻՇ: ՄՈՒՀ-ն ապահովում է հետազոտական գործունեության իրականացումը և կապն ուսումնառության հետ:

Փաստեր

6.1. ՄՈՒՀ-ում առկա է հետազոտական ոլորտում իր հետաքրքրությունները և հավակնություններն արտահայտող ռազմավարություն:

ՌԱ-ում հետազոտական գործունեության զարգացումը շեշտադրված է 2024-2029թթ. ռազմավարական ծրագրում: Ռազմավարական ծրագրում հետազոտությունը դիտարկվում է ռազմական կրթության զարգացման, ԶՈւ կարիքների համապատասխան կիրառական գիտելիքի ձևավորման, պաշտպանության ոլորտի գործնական խնդիրների ուսումնասիրության և ՌԱ-ի ինստիտուցիոնալ կարողությունների ամրապնդման համատեքստում: Այս մոտեցումը համահունչ է ՌԱ-ի՝ որպես ռազմական բուհի առաքելությանը:

ՌԱ-ի հետազոտական գործունեության կազմակերպական հիմքերը սահմանված են «Գիտական գործունեության կազմակերպման և անցկացման կանոնակարգով», ինչպես նաև գիտական, գյուտարարական և նորարարական աշխատանքների տարեկան պլաններով: Փաստաթղթային մակարդակում հետազոտական գործունեությունը կապվում է ՀՀ պաշտպանության, ռազմական գիտության, ժամանակակից հակամարտությունների փորձի, ռազմական կրթության զարգացման և ԶՈւ արդի կարիքների հետ:

ՌԱ-ի հետազոտական հետաքրքրությունները հիմնականում ուղղված են ժամանակակից հակամարտությունների մարտավարական փորձի, ռազմական կառավարման, սիմուլյացիոն տեխնոլոգիաների, նորագույն սպառազինության և ռազմական տեխնիկայի նմուշների ուսումնասիրությանը, վերլուծությանը և տեղայնացմանը:

Միաժամանակ, ներկայացված նյութերի ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ ՌԱ-ի հետազոտական գործունեության ռազմավարական շրջանակը դեռ ամբողջականորեն կառուցված չէ ըստ հստակ գերակա ուղղությունների: Ռազմավարական ծրագրում և կանոնակարգային փաստաթղթերում ընդգծվում է հետազոտության կարևորությունը, սակայն ամբողջությամբ չի երևում, թե ՌԱ-ն հետազոտության որ ուղղություններն է համարում առաջնային, ինչ հիմնավորմամբ, ինչ հաջորդականությամբ, ինչ ռեսուրսներով և ինչ ակնկալվող գիտական, կիրառական կամ կրթական արդյունքներով:

6.2. ՄՈՒՀ-ն ունի երկարաժամկետ ռազմավարություն և միջնաժամկետ ու կարճաժամկետ ծրագրեր, որոնք արտահայտում են հետազոտության ոլորտում ՄՈՒՀ-ի հետաքրքրությունները և հավակնությունները:

ՌԱ-ի հետազոտական գործունեության երկարաժամկետ ուղղվածությունն արտահայտված է 2024-2029թթ. ռազմավարական ծրագրում:

Ռազմավարական ծրագրում հետազոտական գործունեության համար ներկայացված են նաև ակնկալվող արդյունքներ: Դրանց թվում են կիրառական ռազմագիտական հետազոտությունների ծավալի աճը, կրթության և հետազոտության կապի ուժեղացումը, մագիստրոսական և հետազոտական աշխատանքների կապը ԶՈւ խնդիրների հետ, դասախոսական կազմի ներգրավվածության աճը հետազոտական գործունեությունում և ռազմագիտական հրապարակումների խրախուսումը: Սա ցույց է տալիս, որ հետազոտության ոլորտում ՌԱ-ն սահմանել է երկարաժամկետ զարգացման ընդհանուր ուղղություն:

ՌԱ-ում հետազոտական գործունեության կարճաժամկետ պլանավորումն իրականացվում է գիտական, գյուտարարական և նորարարական աշխատանքների տարեկան պլանների միջոցով: Դրանք ներառում են արդիական գիտական թեմաների ընտրություն և համաձայնեցում, ատենախոսությունների փորձաքննություն, գիտական գործունեության վերլուծություն, ինչպես նաև համագործակցություն ԶՈւ կառույցների, բուհերի և գիտահետազոտական կենտրոնների հետ:

Տարեկան պլաններում ընդգրկված են նաև գիտական հրապարակումների պատրաստում և հրատարակում, գիտաժողովների և սեմինարների կազմակերպում ու

մասնակցություն, ինչը ցույց է տալիս, որ կարճաժամկետ պլանավորումը ներառում է ինչպես հետազոտական, այնպես էլ գիտական հաղորդակցության և համագործակցության ուղղությունները: Միաժամանակ, տարեկան պլանները հիմնականում ներկայացնում են տվյալ տարվա գործողությունների ցանկը, պատասխանատուներին և ժամկետները, սակայն ամբողջությամբ չեն ցույց տալիս, թե ռազմավարական ծրագրով սահմանված հետազոտական արդյունքները ինչպես են փուլավորվում ըստ տարիների, ինչ չափերի թիրախներով են գնահատվում և ինչ միջանկյալ արդյունքների պետք է հանգեցնեն մինչև ռազմավարական շրջափուլի ավարտը:

Հստակեցման կարիք ունի նաև հետազոտական կարողությունների զարգացման ճանապարհային քարտեզը: Մասնավորապես, ամբողջությամբ չի երևում, թե հետազոտական ուղղությունների զարգացման համար ինչ մասնագետներ, ֆինանսական, նյութատեխնիկական, տեղեկատվական, սիմուլյացիոն կամ գործընկերային ռեսուրսներ են անհրաժեշտ, ինչպես են դրանք պլանավորվում և ինչ հաջորդականությամբ են ներդրվելու:

6.3. ՄՌԻՀ-ն ապահովում է հետազոտությունների իրականացումը և իր զարգացումը՝ հստակ քաղաքականության և ընթացակարգերի միջոցով:

ՌԱ-ում վերջին տարիներին իրականացվել են գիտական և գիտամեթոդական աշխատանքներ, որոնք ներառում են ռազմական քաղաքականության, անվտանգության, ռազմական պատմության, տեղեկատվական անվտանգության, կրթության, մանկավարժության, բնագիտական և տեխնիկական ուղղություններով հրապարակումներ: Առկա են նաև կուրսանտների մասնակցությամբ գիտական աշխատանքների և հրապարակումների օրինակներ, ինչը ցույց է տալիս, որ հետազոտական գործունեության մեջ սովորողների ներգրավման որոշակի փորձ կա:

ՌԱ-ում հետազոտական գործունեության կազմակերպման համար առկա են կանոնակարգային և պլանավորման հիմքեր: Գիտական աշխատանքները պլանավորվում են տարեկան կտրվածքով, կազմակերպվում են գիտաժողովներ, սեմինարներ, գիտամեթոդական աշխատանքների պատրաստում և հրապարակում: Սա վկայում է, որ հետազոտական գործունեությունը ՌԱ-ում իրականացվում է, թեև դեռ հիմնականում առանձին նախաձեռնությունների և տարեկան գործողությունների մակարդակում:

Փորձագիտական այցից պարզ դարձավ, որ ՌԱ-ում հետազոտական կարողությունների զարգացումը սահմանափակվում է նաև դասախոսական կազմի ծանրաբեռնվածությամբ: Դասախոսները հիմնականում ներգրավված են ուսումնական, ուսումնամեթոդական, կազմակերպչական և ծառայողական տարբեր աշխատանքներում, ինչի պայմաններում հետազոտությամբ զբաղվելու ժամանակային և կազմակերպական հնարավորությունները միշտ չէ, որ բավարար են:

Միաժամանակ, ներկայացված նյութերից ամբողջականորեն չի երևում, թե ՌԱ-ում ինչպես են ընտրվում հետազոտական նախագծերը, ինչպես է հետևվում դրանց ընթացքին, ինչ չափանիշներով են գնահատվում արդյունքները և ինչպես է որոշվում դրանց կիրառելիությունը կրթական գործընթացի կամ ԶՈւ կարիքների համար:

6.4. ՄՌԻՀ-ը կարևորում է հետազոտական գործունեության միջազգայնացումը:

ՌԱ-ում հետազոտական գործունեության միջազգայնացումն արտահայտվում է միջազգային գիտաժողովների կազմակերպման, արտերկրյա գիտական հարթակներում հրապարակումների և միջազգային մասնակիցների ներգրավմամբ գիտական միջոցառումներում: 2021-2025թթ. հրապարակումների ցանկում առկա են արտերկրի և ԱՊՀ

երկրների գիտաժողովների նյութերում, գիտական ժողովածուներում և պարբերականներում հրապարակված աշխատանքներ, ինչպես նաև միջազգային համահեղինակությամբ հրապարակումների օրինակներ:

Հետազոտական միջազգայնացման օրինակ է 2025թ. ՌԱ-ում կազմակերպված «Աշխարհի լեզվական պատկերը մասնագիտական խոսույթում» միջազգային գիտաժողովը, որն ունեցել է բազմալեզու ձևաչափ և ներգրավել է մասնակիցների տարբեր երկրներից: Մա ցույց է տալիս, որ ՌԱ-ում առկա են միջազգային գիտական հաղորդակցության և համագործակցության որոշակի փորձեր:

Միաժամանակ, ներկայացված նյութերից ամբողջականորեն չի երևում հետազոտական միջազգայնացման համակարգված մոտեցումը: Հստակեցման կարիք ունի, թե ինչ կազմակերպչական, լեզվական, մեթոդական կամ ֆինանսական աջակցություն է տրամադրվում դասախոսներին և հետազոտողներին միջազգային պարբերականներում հրապարակվելու, միջազգային գիտաժողովներին մասնակցելու, համատեղ հոդվածներ պատրաստելու կամ միջազգային հետազոտական ցանցերում ներգրավվելու համար:

6.5. ՄՌԻՀ-ում գործում են հետազոտական գործունեության և ուսումնական գործընթացի փոխկապակցման մեխանիզմներ

ՌԱ-ում հետազոտական գործունեության և ուսումնական գործընթացի կապը երևում է ինչպես դասախոսների գիտամեթոդական աշխատանքների, այնպես էլ առանձին ՄԿԾ-ներում կիրառվող ուսումնական առաջադրանքների միջոցով: Փորձագիտական ուսումնասիրությամբ պարզ դարձավ, որ դիտարկված երեք ՄԿԾ-ներում դասախոսները ընթացիկ առաջադրանքներում ներառում են հետազոտական կամ վերլուծական բաղադրիչ պարունակող աշխատանքներ, որոնք հիմնականում ունեն կիրառական բնույթ և կապվում են մասնագիտական խնդիրների ուսումնասիրության հետ:

Այդ առաջադրանքները կարող են նպաստել կուրսանտների վերլուծական մտածողության, տեղեկատվության համադրման, իրավիճակների գնահատման և մասնագիտական որոշումների հիմնավորման կարողությունների զարգացմանը: Միաժամանակ, փորձագիտական ուսումնասիրությունից պարզ դարձավ, որ այս մոտեցումը դեռ համակարգված չէ բոլոր սովորողների համար, և հետազոտական կարողության ձևավորումը ՄԿԾ մակարդակում ամբողջական ու հետևողական կերպով չի կառավարվում:

Հստակեցման կարիք ունի նաև հետազոտական կարողության գնահատումը: Չնայած առանձին դասընթացներում առկա են հետազոտական կամ վերլուծական բաղադրիչ ունեցող առաջադրանքներ, ամբողջականորեն չի երևում, թե ինչ չափանիշներով է գնահատվում սովորողի հետազոտական կարողությունը, ինչպես է այն զարգանում ուսումնական տարիների ընթացքում և ինչպես է կապվում ՄԿԾ վերջնարդյունքների հետ:

Մագիստրոսական ծրագրերում հետազոտական և վերլուծական բաղադրիչն ավելի տեսանելի է: Փորձագիտական ուսումնասիրությամբ դիտարկված մագիստրոսական թեզերում առկա են մասնագիտական խնդիրների ուսումնասիրության և վերլուծական մոտեցումների օրինակներ: Միաժամանակ, թեզերի ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ բարելավման կարիք ունեն գրականության ուսումնասիրության որակը, հետազոտական մեթոդաբանության հստակությունը և թեզերի գնահատման չափանիշները:

ՌԱ-ում դասախոսները իրականացնում են նաև կիրառական և մեթոդական բնույթի աշխատանքներ, որոնք օգտագործվում են ուսումնական գործընթացում՝ որպես ուսումնական նյութ, գործնական առաջադրանք, մասնագիտական դեպք կամ ուսումնամեթոդական աջակցություն: Մա կարևոր հիմք է հետազոտության և ուսուցման կապի զարգացման համար:

Դատողություններ: Փորձագիտական խումբը դրական է գնահատում, որ ՌԱ-ում հետազոտական գործունեությունը ռազմավարական մակարդակում դիտարկվում է որպես ռազմական կրթության զարգացման, ՁՈւ կարիքներին համապատասխան կիրառական գիտելիքի ձևավորման և կրթական ծրագրերի արդիականացման ուղղություն: Առկա են հետազոտական գործունեության կազմակերպման որոշակի հիմքեր, տարեկան պլաններ, գիտական և գիտամեթոդական աշխատանքների օրինակներ, կուրսանտների ներգրավման առանձին դեպքեր, ինչպես նաև հետազոտության և ուսումնական գործընթացի կապի որոշ դրսևորումներ:

Միաժամանակ, փորձագիտական խումբը գտնում է, որ հետազոտական գործունեությունը ՌԱ-ում դեռ չի ձևավորվել որպես կայացած, համակարգված և արդյունահենք ինստիտուցիոնալ ուղղություն: Հետազոտության ոլորտում առկա են առանձին նախաձեռնություններ և արդյունքներ, սակայն ամբողջականորեն հստակ չեն հետազոտական գերակայությունները, դրանց ընտրության հիմնավորումները, միջնաժամկետ զարգացման ճանապարհային քարտեզը, անհրաժեշտ ռեսուրսները, չափելի արդյունքները և ազդեցության գնահատման մեխանիզմները: Այս պայմաններում հետազոտական գործունեության առկա հիմքերը դեռ բավարար չեն չափանիշի պահանջի լիարժեք ապահովման համար:

Փորձագիտական խումբը կարևորում է ՌԱ ղեկավարության մոտեցումը հետազոտական գործունեության համար առավել առանձնացված կառուցվածք ձևավորելու ուղղությամբ: Սակայն միայն կառուցվածքի ձևավորումը չի կարող ապահովել հետազոտական կարողությունների կայացումը: Անհրաժեշտ է հետևողականորեն զարգացնել մասնագետների ներուժը, կառավարել դասախոսների հետազոտական ծանրաբեռնվածությունը, ձևավորել ֆինանսական և նյութատեխնիկական աջակցման մեխանիզմներ, զարգացնել հետազոտական ենթակառուցվածքները և խրախուսել գիտական մշակույթի ձևավորումը:

ՌԱ-ի ռազմական բուհ լինելու պայմաններում հետազոտության նշանակությունը պետք է գնահատվի ոչ միայն հրապարակումների, գիտաժողովների կամ առանձին աշխատանքների առկայությամբ, այլ նաև դրանց կիրառական ազդեցությամբ: Հետազոտական արդյունքները պետք է տեսանելիորեն կապվեն ՁՈւ և ՊՆ կարիքների, մարտական փորձի վերլուծության, կրթական ծրագրերի բովանդակության, գործնական առաջադրանքների, վարժանքների, սցենարների և ապագա սպայի մասնագիտական կարողությունների ձևավորման հետ: Փորձագիտական ուսումնասիրությամբ արձանագրվել է, որ այդ կապի առանձին օրինակներ առկա են, սակայն դրանք համակարգված չեն ՄԿԾ մակարդակում և չեն գնահատվում սովորողների հետազոտական կարողությունների ձևավորման տեսանկյունից:

Փորձագիտական խումբը գտնում է, որ հետազոտական գործունեության զարգացումը պետք է դիտարկել որպես ՌԱ ինստիտուցիոնալ զարգացման երկարաժամկետ առաջնահերթություն: Առաջիկա փուլում անհրաժեշտ է հետազոտությունը տեղափոխել առանձին գործողությունների և հրապարակումների մակարդակից դեպի հստակ գերակայություններով, ռեսուրսներով, մասնագետներով, չափելի արդյունքներով և կրթական գործընթացի վրա ազդեցության գնահատմամբ կառավարվող համակարգ:

Եզրահանգում: ՌԱ-ում հետազոտական գործունեությունը ռազմավարական մակարդակում կարևորվում է, առկա են գիտական և գիտամեթոդական աշխատանքների, կուրսանտների ներգրավման, միջազգային գիտական հաղորդակցության և ուսումնական գործընթացի հետ կապի որոշ օրինակներ, Ակադեմիայում ձևավորված են հետազոտական գործունեության զարգացման նախադրյալներ: Միաժամանակ, հետազոտական

գործունեությունը դեռ չի ձևավորվել որպես հստակ գերակայություններով, միջնաժամկետ պլանավորմամբ, անհրաժեշտ ռեսուրսներով, մասնագետներով, չափելի արդյունքներով և ազդեցության գնահատմամբ կառավարվող ինստիտուցիոնալ համակարգ: Հետազոտության և ուսումնական գործընթացի կապը առկա է առանձին օրինակների մակարդակում, սակայն դեռ համակարգված չէ ՄԿԾ մակարդակում և ամբողջականորեն չի ապահովում սովորողների հետազոտական կարողությունների հետևողական ձևավորումն ու գնահատումը:

Եզրակացություն: ՀՀ ՊՆ Վ. Սարգսյանի անվան ռազմական ակադեմիայի ինստիտուցիոնալ կարողությունների համապատասխանությունը չափանիշ 6-ի պահանջներին գնահատվում է **անբավարար:**

VII. ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ ԵՎ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԸ

ՉԱՓԱՆԻՇ: ՄՈՒՀ-ն ունի անհրաժեշտ ռեսուրսներ՝ ուսումնական միջավայրի ստեղծման և սահմանված առաքելության ու նպատակների արդյունավետ իրականացման համար:

Փաստեր

7.1 ՄՈՒՀ-ում առկա է մասնագիտությունների կրթական ծրագրերի իրականացման համար անհրաժեշտ ուսումնական միջավայր:

ՌԱ-ն ուսումնական գործընթացն իրականացնում է ռազմական երկու հաստատությունների միավորման արդյունքում ձևավորված մասնաշենքերի, ինստիտուտների, ֆակուլտետների և ուսումնական տարածքների ռեսուրսների հիման վրա: Ուսումնական միջավայրը ներառում է լսարաններ, մասնագիտական կաբինետներ, լաբորատոր և գործնական պարապմունքների տարածքներ, դաշտային պատրաստության միջավայր, գրադարանային և էլեկտրոնային ռեսուրսներ, մարզական և սոցիալ-կենցաղային ենթակառուցվածքներ:

Փորձագիտական այցի ընթացքում արձանագրվել է, որ վերջին տարիներին ՌԱ-ում իրականացվել են ուսումնական միջավայրի բարելավման աշխատանքներ: Բարելավվել են առանձին լսարաններ, կուրսաստների կեցության և ինքնապատրաստման պայմանները, էլեկտրոնային նյութերի հասանելիությունը և թվային գործիքների կիրառման հնարավորությունները: Կուրսաստներին տրամադրվել են անհատական համակարգիչներ, իսկ ուսումնական նյութերի մի մասը հասանելի է ներքին էլեկտրոնային հարթակի միջոցով:

Թվային և տեխնոլոգիական ուսումնական միջավայրի զարգացման մասով ՌԱ-ում առկա են նաև գործընկերային ռեսուրսների օգտագործման օրինակներ: Հնդկաստանի Հանրապետության դեսպանատան անմիջական աջակցությամբ ՌԱ-ում ստեղծվել և կահավորվել են տեղեկատվական տեխնոլոգիաների լաբորատորիան և հեռավար ուսուցման կենտրոնը: Ակադեմիայի տարածքում բացվել են նաև Թումո տուփեր: Թումոյի հետ համագործակցության շրջանակում ՌԱ կուրսաստները տեխնոլոգիական կրթություն են ստանում հատուկ մշակված մոդուլով, որը համադրում է Թումոյի կրթական ծրագիրը և ՌԱ-ի տեխնոլոգիական կրթության բաղադրիչը:

Միավորված հաստատության տարբեր ստորաբաժանումներում առկա ռեսուրսների մի մասն օգտագործվում է ընդհանուր կրթական գործընթացի համար: Տեսական, լեզվական, ֆիզիկական պատրաստության, ընդհանուր ռազմամասնագիտական և որոշ գործնական բաղադրիչների դեպքում նույն կամ համանման ռեսուրսները սպասարկում են մի քանի կրթական ծրագիր:

Որոշ մասնագիտական ուղղություններով ուսումնական ռեսուրսների թարմացումը կապվում է ԶՈՒ-ում նոր զինատեսակների, տեխնիկական միջոցների կամ սպառազինության ներդրման հետ: Առանձին դեպքերում նոր միջոցի օրինակները, համապատասխան նյութերը կամ կիրառման վերաբերյալ տեղեկատվությունը տրամադրվում են նաև ՌԱ-ին՝ կրթական գործընթացում օգտագործելու նպատակով: Համապատասխան մասնագետներն ուղղորդվում են վերապատրաստման՝ նոր միջոցի կիրառմանը նախապատրաստվելու համար: Վերջին տարիներին նաև այլ երկրների հետ համագործակցության շրջանակում ՌԱ-ին են փոխանցվել որոշ զինատեսակների նմուշներ և վարժասարքեր:

Ավիացիոն ինժեներատեխնիկական ուղղությամբ ՌԱ-ում առկա են ուսումնական տարածքներ, մասնագիտական նյութեր, առանձին տեխնիկական հանգույցներ և սարքավորումներ, որոնք օգտագործվում են կրթական գործընթացի կազմակերպման համար: Միաժամանակ այս ուղղությամբ ուսումնական միջավայրի հետագա զարգացումը կարող է կապվել ժամանակակից ախտորոշման սարքերի, սիմուլյատորների և մասնագիտացված լաբորատոր հնարավորությունների համալրման հետ:

Հրամանատարական, հրետանային, հետախուզական և դաշտային պատրաստության ուղղություններով ՌԱ-ում առկա են դաշտային և գործնական պարապմունքների կազմակերպման հնարավորություններ, ուսումնական տարածքներ, քարտեզներ, մարտական փաստաթղթեր, կապի միջոցներ, սպառազինության և տեխնիկական միջոցների կիրառման համար նախատեսված ռեսուրսներ:

Գրադարանային և էլեկտրոնային ռեսուրսների մասով ՌԱ-ում առկա են մասնագիտական գրականություն, ուսումնական նյութեր և էլեկտրոնային հարթակ: Միաժամանակ նորագույն ռազմատեխնիկական գրականության համալրումը շարունակում է մնալ կարևոր հատկապես տեխնիկական, ավիացիոն, կապի, հետախուզական, սիմուլյացիոն և ժամանակակից մարտավարական ուղղություններով:

7.2 ՄՈՒՀ-ը, իր առաքելությունն ու նպատակներն իրականացնելու համար, հատկացնում է համապատասխան ֆինանսական ռեսուրսներ՝ անհրաժեշտ միջոցներով և սարքավորումներով ապահովելու ու գործարկելու համար:

ՌԱ-ի ֆինանսավորումն իրականացվում է պետական բյուջեից՝ ՊՆ հատկացումների շրջանակում: Որպես ռազմական բուհ՝ ՊՆ-ի կողմից ֆինանսական միջոցները հիմնականում ուղղվում են ՌԱ կրթական գործընթացի կազմակերպմանը, անձնակազմի վարձատրությանը, կուրսանտների կարիքների ապահովմանը, շենքային պայմանների պահպանմանը, կոմունալ և շահագործման ծախսերին ու առանձին բարելավումներին: Փորձագիտական այցից պարզ դարձավ, որ առկա ֆինանսական ռեսուրսները հնարավորություն են տալիս ապահովել ՌԱ-ի ընթացիկ գործունեությունը և կրթական ծրագրերի իրականացումը:

ՌԱ-ն ունի սահմանափակ ծավալի ֆինանսական միջոցների տնօրինման հնարավորություն՝ ընթացիկ փոքր կարիքների բավարարման համար: Դրանք ուղղվում են կրթական գործընթացի կազմակերպման ընթացքում առաջացող անհետաձգելի կամ փոքրածավալ պահանջների լուծմանը: Միաժամանակ խոշոր վերանորոգումները, սարքավորումների ձեռքբերումը, ենթակառուցվածքային բարելավումները և նյութատեխնիկական համալրումներն իրականացվում են ՊՆ բյուջետային, գնումների և գերատեսչական համաձայնեցման ընթացակարգերի շրջանակում:

ՌԱ-ում ֆինանսական և նյութատեխնիկական կարիքների ձևավորման գործընթացում ներգրավվում են տարբեր ստորաբաժանումներ՝ ըստ իրենց գործառնության

շրջանակի ներկայացնելով պահանջագրեր և դիմումներ՝ ռեսուրսների ընթացիկ համալրման նպատակով:

7.3 ՄՈՒՀ-ում գործում է մասնագիտությունների կրթական ծրագրերի նպատակների իրականացումն ու շարունակականությունն ապահովող և երաշխավորող ֆինանսական միջոցների բաշխման քաղաքականություն:

ՌԱ-ում կրթությունն իրականացվում է պետական պատվերի և ՊՆ ֆինանսավորման շրջանակում, ինչի արդյունքում ընդունված բոլոր սովորողների ուսումնառությունն ապահովվում է անվճար հիմունքներով: Ֆինանսավորման այս մոդելը երաշխավորում է կրթական ծրագրերի ընթացիկ իրականացումը և ՋՈՒ-ի համար անհրաժեշտ կադրերի պատրաստման շարունակականությունը՝ պետության կողմից սահմանված պատվերի հիման վրա:

ՌԱ-ի մի շարք ռեսուրսներ օգտագործվում են միաժամանակ մի քանի կրթական ծրագրերի համար: Տեսական, լեզվական, ֆիզիկական պատրաստության, ընդհանուր ռազմամասնագիտական և որոշ գործնական բաղադրիչների դեպքում ընդհանուր ռեսուրսների օգտագործումը թույլ է տալիս ապահովել կրթական գործընթացի կազմակերպումը և խուսափել կրկնվող ծախսերից:

7.4 ՄՈՒՀ-ի ռեսուրսային բազան հնարավորություն է ընձեռում մասնագիտությունների կրթական ծրագրերի և ռազմավարական պլանի իրականացման համար, ինչը նպաստում է որակի շարունակական բարելավմանը և կայունությանը:

ՌԱ-ում առկա ռեսուրսային բազան ապահովում է կրթական ծրագրերի ընթացիկ իրականացումը, ուսումնական գործընթացի կազմակերպումը և ռազմական բուհին անհրաժեշտ հիմնական ենթակառուցվածքների պահպանումը:

Փորձագիտական ուսումնասիրությամբ պարզ դարձավ, որ ՌԱ-ի ռեսուրսային բազան հիմնականում ապահովում է կրթական գործընթացի կայունությունը և կուրսանտների ուսումնառության համար անհրաժեշտ պայմանները: Միաժամանակ ռազմավարական պլանի իրականացման տեսանկյունից դեռ ամբողջականորեն չի երևում, թե ռեսուրսների զարգացումը ինչպես է կապվում բանակի կերպավորման, ռազմական կրթության նոր մոդելի, տեխնիկական և դաշտային պատրաստության, սիմուլյացիոն միջավայրերի ձևավորման հետ:

ՌԱ-ի ռեսուրսային կայունությունը հիմնականում ապահովվում է պետական ֆինանսավորման և ՊՆ հատկացումների միջոցով: Այս մոդելը երաշխավորում է կրթական ծրագրերի ընթացիկ իրականացումը, սակայն ՌԱ-ում սեփական եկամուտների ձևավորման և ֆինանսական աղբյուրների դիվերսիֆիկացիայի մեխանիզմներ դեռ չեն ձևավորվել: Ռազմական բուհի առանձնահատկությամբ պայմանավորված՝ ֆինանսական դիվերսիֆիկացիան նպատակահարմար է դիտարկել ոչ թե հիմնական պետական ֆինանսավորմանը փոխարինող, այլ կրթական, գիտահետազոտական, մեթոդական և ռեսուրսային կարողությունները լրացուցիչ զարգացնող մեխանիզմների տեսանկյունից:

7.5 ՄՈՒՀ-ում առկա է տեղեկատվությունը և փաստաթղթավորման գործընթացները կառավարելու հստակ քաղաքականություն և ընթացակարգ:

ՌԱ-ում փաստաթղթաշրջանառության գործընթացները կազմակերպվում են ռազմական հաստատությանը բնորոշ ենթակայության, կարգապահական և գործավարական պահանջների շրջանակում՝ կիրառելով թղթային և էլեկտրոնային համապատասխան ձևաչափերը: Գործում են հրամանների, գրությունների, զեկուցագրերի, հաշվետվությունների,

ուսումնական գործընթացին առնչվող փաստաթղթերի, անձնակազմի և կուրսանտների վերաբերյալ փաստաթղթերի կազմման, գրանցման, փոխանցման և պահպանման ընթացակարգեր:

Ռազմական երկու հաստատությունների միավորումից հետո փաստաթղթաշրջանառության գործընթացը դարձել է առավել բազմաշերտ, քանի որ ուսումնական գործընթացի տարբեր բաղադրիչներ իրականացվում են տարբեր մասնաշենքերում, ինստիտուտներում և ֆակուլտետներում:

Ուսումնական գործընթացին առնչվող տեղեկատվության և նյութերի հասանելիության ապահովման նպատակով ՌԱ-ում կիրառվում է նաև էլեկտրոնային հարթակ, որտեղ տեղադրվում են ուսումնական նյութեր և կրթական գործընթացին անհրաժեշտ առանձին տեղեկատվական ռեսուրսներ: Սա նպաստում է կուրսանտների և դասավանդողների համար ուսումնական նյութերի հասանելիությանը և ինքնապատրաստման գործընթացի կազմակերպմանը:

7.6 ՄՈՒՀ-ն ստեղծում է ապահով և անվտանգ միջավայր առողջապահական և անվտանգության պահպանմանն ուղղված ծառայությունների միջոցով՝ հաշվի առնելով հատուկ կարիքներ ունեցող ուսանողներին:

ՌԱ-ում ապահով և անվտանգ միջավայրի ձևավորումը կազմակերպվում է սահմանված ռեժիմի, ներքին կարգապահության, վերահսկվող մուտքի, ենթակայության և անվտանգության պահանջների շրջանակում: Ուսումնական, կեցության, մարզական և գործնական պատրաստության տարածքներում գործում են կարգապահական և անվտանգային պահանջներ, որոնք ուղղված են կուրսանտների, անձնակազմի և ուսումնական գործընթացի անվտանգության ապահովմանը:

ՌԱ-ում կուրսանտների առողջապահական ապահովումը կազմակերպվում է ռազմական համակարգի առողջապահական ծառայությունների հետ կապակցված: Գործում են բժշկական զննման, առողջական վիճակի վերահսկման, առաջնային բժշկական աջակցության և անհրաժեշտության դեպքում համապատասխան բժշկական կառույցներ ուղղորդելու մեխանիզմներ: Կուրսանտների առողջական վիճակը կարևորվում է նաև ընդունելության փուլում, քանի որ ՌԱ ընդունվողները անցնում են բժշկական և ֆիզիկական համապատասխանության ստուգումներ՝ ռազմական կրթության և հետագա ծառայության պահանջներից ելնելով:

Փորձագիտական այցից պարզ դարձավ, որ ՌԱ-ում ուշադրություն է դարձվում կուրսանտների հոգեբանական աջակցությանը:

ՌԱ-ում վերջին տարիներին բարելավվել են կուրսանտների կեցության, ինքնապատրաստման և առօրյա միջավայրի պայմաններ: Առկա են կացարանային, սննդի, ֆիզիկական պատրաստության և սոցիալ-կենցաղային ենթակառուցվածքներ, որոնք ապահովում են կուրսանտների ուսումնառության և ծառայողական ռեժիմով ապրելու հիմնական պայմանները:

Մշտական հատուկ կարիքներ ունեցող սովորողների ընդգրկման հնարավորությունը սահմանափակվում է ռազմական ծառայության համար սահմանված չափանիշներով: ՌԱ-ում հատուկ կարիքների կամ ժամանակավոր առողջական սահմանափակումների դեպքում՝ աջակցության տրամադրումը հիմնականում իրականացվում է իրավիճակային մոտեցմամբ՝ բժշկական, հրամանատարական և անհրաժեշտության դեպքում հոգեբանական արձագանքի միջոցով:

7.7 ՄՈՒՀ-ում գործում են ուսանողներին և դասավանդողներին տրամադրվող ռեսուրսների կիրառելիության, հասանելիության և արդյունավետության գնահատման մեխանիզմներ:

ՌԱ-ում կուրսանտներին, ունկընդիրներին և դասավանդողներին տրամադրվող ռեսուրսների վերաբերյալ կարիքները հիմնականում վերհանվում են ստորաբաժանումների ղեկուցումների, ամբիոնային քննարկումների, հարցումների և առանձին հանդիպումների միջոցով: Այս մեխանիզմները հնարավորություն են տալիս արձագանքել ուսումնական տարածքների, տեխնիկական միջոցների, էլեկտրոնային նյութերի, ինքնապատրաստման պայմանների և կենցաղային միջավայրի հետ կապված որոշ խնդիրների:

Վերջին տարիներին ՌԱ-ում իրականացված բարելավումները՝ կուրսանտներին անհատական համակարգիչների տրամադրումը, էլեկտրոնային նյութերի հասանելիությունը, առանձին ուսումնական տարածքների և ինքնապատրաստման պայմանների բարելավումը, ցույց են տալիս, որ որոշ կարիքների արձագանք տրվել է:

Փորձագիտական ուսումնասիրությամբ արձանագրվեց, որ ռեսուրսների գնահատումը հիմնականում իրականացվում է առանձին խնդիրների կամ կարիքների արձագանքման մակարդակում:

Դատողություններ: Փորձագիտական խումբը դրական է գնահատում, որ ՌԱ-ում առկա ռեսուրսային բազան հնարավորություն է տալիս կազմակերպել կրթական ծրագրերի ընթացիկ իրականացումը և ապահովել ռազմական բուհին անհրաժեշտ ուսումնական, գործնական, կեցության, անվտանգային և վարչական միջավայրը: Վերջին տարիներին իրականացված բարելավումները՝ լսարանների, կուրսանտների կեցության և ինքնապատրաստման պայմանների, էլեկտրոնային նյութերի հասանելիության և թվային գործիքների կիրառման ուղղություններով, ցույց են տալիս, որ ՌԱ-ում ռեսուրսային միջավայրի պահպանումն ու աստիճանական զարգացումը դիտարկվում են որպես կրթական գործընթացի շարունակականության ապահովման պայման:

Երկու ռազմական հաստատությունների միավորման արդյունքում ՌԱ-ն ստացել է տարբեր մասնագիտական ուղղությունների ռեսուրսները մեկ համակարգում օգտագործելու հնարավորություն: Ընդհանուր կրթական, լեզվական, ֆիզիկական, ռազմամասնագիտական և որոշ գործնական բաղադրիչների համար ռեսուրսների համատեղ օգտագործումը կարող է նպաստել դրանց առավել արդյունավետ կիրառմանը: Միաժամանակ միավորումը առաջ է բերում ռեսուրսների միասնական կառավարման անհրաժեշտություն՝ հստակ տարբերակելով ընդհանուր օգտագործման ռեսուրսները և այն մասնագիտացված ռեսուրսները, որոնք անհրաժեշտ են կոնկրետ ՄԿԾ-ների իրականացման և շարունակականության ապահովման համար:

ՌԱ-ի զարգացման ներկա փուլում ռեսուրսային բազայի հիմնական խնդիրը ոչ միայն առկա պայմանների պահպանումն է, այլ դրանց նպատակային զարգացումը՝ բանակի կերպավորման և ռազմական կրթության նոր մոդելի պահանջներին համապատասխան: Այս գործընթացը նպատակահարմար է իրականացնել ՊՆ-ի հետ համագործակցությամբ՝ մշակելով և փուլային կերպով իրականացվող ռեսուրսային զարգացման մոտեցում, որը կապվում է նաև ռազմավարական նպատակների իրագործման հետ: Առաջնորդության, որոշումների կայացման, տեխնոլոգիական գրագիտության, միջգորատեսակային փոխգործակցության, դաշտային պատրաստության և ժամանակակից մարտավարական կարողությունների ձևավորումը պահանջում է սիմուլյացիոն, թվային, մոդելավորման, կապի, հրամանատարական որոշումների աջակցման և մասնագիտացված լաբորատոր միջավայրերի շարունակական զարգացում: Միաժամանակ, կարճաժամկետ կամ միայն

ընթացիկ կարիքներից բխող ռեսուրսների համալրման մոտեցումը կարող է չապահովել անհրաժեշտ արդյունավետություն և կայուն զարգացում:

ՌԱ-ի ռեսուրսային կայունության տեսանկյունից լրացուցիչ կարևոր ուղղություն է ֆինանսական աղբյուրների դիվերսիֆիկացիայի հնարավորությունների դիտարկումը: Ռազմական բուհի առանձնահատկությամբ պայմանավորված՝ այն չի կարող դիտարկվել որպես պետական և ՊՆ ֆինանսավորմանը փոխարինող մեխանիզմ: Այն կարող է լինել լրացուցիչ զարգացման գործիք՝ ոչ գաղտնի գիտահետազոտական ծրագրերի, միջազգային կրթական և կարողությունների զարգացման նախագծերի, վերապատրաստումների, մեթոդական նյութերի մշակման և գործընկերային աջակցության միջոցով՝ ՊՆ պահանջներին և տեղեկատվական անվտանգության սահմանափակումներին համահունչ:

Եզրահանգում: Հաշվի առնելով, որ ՌԱ-ում առկա է կրթական ծրագրերի ընթացիկ իրականացման համար անհրաժեշտ հիմնական ուսումնական, գործնական, կեցության, առողջապահական և անվտանգային միջավայր, գործում են ֆինանսական և նյութատեխնիկական ապահովման մեխանիզմներ, վերջին տարիներին իրականացվել են առանձին ենթակառուցվածքային և ռեսուրսային բարելավումներ, ինչպես նաև առկա են փաստաթղթաշրջանառության, առողջապահական աջակցության և ռեսուրսների վերաբերյալ հետադարձ կապի մեխանիզմներ՝ փորձագիտական խումբը գտնում է, որ ՌԱ-ն բավարարում է չափանիշ 7-ի պահանջներին:

Եզրակացություն: ՀՀ ՊՆ Վ. Սարգսյանի անվան ռազմական ակադեմիայի ինստիտուցիոնալ կարողությունների համապատասխանությունը չափանիշ 7-ի պահանջներին գնահատվում է **բավարար:**

VIII. ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

ԶԱՓԱՆԻՇ: ՄՈՒՀ-ն իր տրամադրած կրթության, իրականացրած հետազոտության և օգտագործած ռեսուրսների համար հաշվետու է պետությանը և հասարակությանը:

Փաստեր

8.1 ՄՈՒՀ-ն ունի հաշվետվողականության սահմանված կարգ:

ՌԱ-ի հաշվետվողականությունը կազմակերպվում է ռազմական հաստատությանը բնորոշ ենթակայության և ՊՆ համակարգի կառավարման տրամաբանությամբ: Ակադեմիան իր գործունեության հիմնական ուղղություններով հաշվետու է ՀՀ պաշտպանության նախարարությանը, որը նաև ՌԱ-ի հիմնական պատվիրատուն է:

ՌԱ-ում ստորաբաժանումները, ամբիոնները, ինստիտուտները և պատասխանատու օղակներն իրենց գործառնությունների շրջանակում ամփոփում են իրականացված աշխատանքները և ներկայացնում վերադաս օղակներին: Հաշվետվությունների ընդհանրացումն իրականացվում է ՌԱ ղեկավարության մակարդակում:

Ներկայացված հաշվետվությունների ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ հաշվետվողականությունը հիմնականում արտահայտվում է իրականացված աշխատանքների, միջոցառումների, հանձնարարականների և ընթացիկ գործողությունների ներկայացմամբ:

Հաշվետվություններում երևում է, թե որ ստորաբաժանումը ինչ աշխատանք է իրականացրել, ինչ միջոցառումների է մասնակցել, ինչ գործողություններ են կատարվել:

Միաժամանակ, հաշվետվողականությունը դեռևս ամբողջականորեն չի ներկայացվում որպես ՌԱ ռազմավարական ուղղություններով առաջընթացի և արդյունքների համապարփակ վերլուծության գործիք: Մասնավորապես, ներկայացված նյութերում սահմանափակ է արտացոլվում, թե իրականացված աշխատանքները որքանով են նպաստում ՌԱ առաքելության և դրված նպատակների իրականացմանը, տվյալ պահին ինչ փուլում է գտնվում դրանց իրականացումը, ինչպես նաև ինչ վերլուծություններ են կատարվել ձեռքբերումների, առկա խնդիրների և հետագա զարգացման ուղղությունների վերաբերյալ:

8.2 ՄՈՒՀ-ն ապահովում է ընթացակարգերի, գործընթացների թափանցիկությունը և հասանելիությունը հասարակությանը:

ՌԱ-ի վերաբերյալ պաշտոնական տեղեկատվությունը հասանելի է ՀՀ պաշտպանության նախարարության պաշտոնական կայքում գործող համապատասխան բաժնի միջոցով: ՌԱ-ն առանձին պաշտոնական կայք չունի, իսկ ՊՆ կայքում տեղադրվող տեղեկատվության բովանդակությունը լրացվում է ՊՆ համապատասխան ստորաբաժանումների կողմից:

ՌԱ-ն վարում է նաև սոցիալական էջեր, որտեղ հիմնականում ներկայացվում են Ակադեմիայի միջոցառումները, ընդունելության վերաբերյալ տեղեկատվությունը, կուրսաստների մասնակցությամբ նախաձեռնությունները և ՌԱ-ի գործունեության հանրային տեսանելիությունն ապահովող նյութերը: Հրապարակվող տեղեկատվությունը, անհրաժեշտության դեպքում, համաձայնեցվում է ՊՆ-ի հետ՝ հաշվի առնելով ռազմական հաստատության առանձնահատկությունները:

Միաժամանակ, ՌԱ-ի հանրային տեղեկատվական դաշտը դեռ ամբողջությամբ չի արտացոլում Ակադեմիայի կրթական և հետազոտական գործունեության հաշվետվողականությունը: ՊՆ կայքում և սոցիալական հարթակներում հիմնականում ներկայացվում է իրադարձային և ընդունելությանը վերաբերող տեղեկատվություն, մինչդեռ կրթական գործընթացին առնչվող ոչ գաղտնի տեղեկատվությունը համակարգված ձևով հասանելի չէ: Մասնավորապես, հանրային աղբյուրներում ամբողջականորեն ներկայացված չեն կրթական ծրագրերի կառուցվածքը, ուսումնառության վերջնարդյունքները, գնահատման մոտեցումները և կրթական գործընթացը կարգավորող հիմնական փաստաթղթերը:

Հետազոտական գործունեության վերաբերյալ տեղեկատվությունը ևս սահմանափակ է . գիտահետազոտական ուղղությունները և ոչ գաղտնի արդյունքները համակարգված ձևով չեն ներկայացվում հանրային հարթակներում:

Ռազմական բուհի առանձնահատկությամբ պայմանավորված՝ տեղեկատվության մի մասը ենթակա է սահմանափակման, սակայն կրթական և հետազոտական ոչ գաղտնի տեղեկատվության հրապարակումը կարևոր է Ակադեմիայի հաշվետվողականության և հանրային վստահության ապահովման տեսանկյունից:

8.3. ՄՈՒՀ-ում գործում են հասարակության հետ կապերի ձևավորմանը նպաստող հետադարձ կապի կայուն մեխանիզմներ:

ՌԱ-ում հասարակության հետ կապերն ապահովվում են դպրոցների և այլ կրթական հաստատությունների հետ համագործակցության, մասնագիտական կողմնորոշման հանդիպումների, ռազմահայրենասիրական միջոցառումների, բաց դասերի, ճանաչողական այցելությունների և սոցիալական մեդիայի միջոցով: Այս ձևաչափերն ուղղված են ՌԱ-ի գործունեության հանրայնացմանը, ռազմական կրթության վերաբերյալ իրազեկվածության բարձրացմանը և դիմորդների հետաքրքրվածության ձևավորմանը:

ՌԱ-ն հետադարձ կապ է ստանում տարբեր շահակիցներից և կառույցներից՝ այդ թվում ՊՆ համապատասխան ստորաբաժանումներից, ԶՈւ գործառններից, կրթական հաստատություններից, դիմորդներից, ծնողներից, շրջանավարտներից և այլ գործընկերային շրջանակներից: Հետադարձ կապը հիմնականում ստացվում է հանդիպումների, պաշտոնական հաղորդակցության, քննարկումների, այցելությունների, ընդունելության գործընթացի և սոցիալական հարթակներում ստացվող հարցադրումների միջոցով:

Ներկայացված նյութերը ցույց են տալիս, որ ՌԱ-ում հասարակության հետ կապերի ձևավորմանը նպաստող հաղորդակցման ձևաչափեր առկա են: Միաժամանակ, հստակ չի արտահայտվում, թե տարբեր շահակիցներից ստացվող հարցադրումները, առաջարկությունները և դիտարկումները ինչպես են դասակարգվում, ինչ պարբերականությամբ են ամփոփվում, որ ստորաբաժանումներն են պատասխանատու դրանց վերլուծության համար և ինչպես են այդ արդյունքները օգտագործվում մասնագիտական կողմնորոշման, ընդունելության, կրթական գործընթացի կամ հանրային հաղորդակցության բարելավման նպատակով:

8.4 ՄՈՒՀ-ում գործում են հասարակությանը գիտելիքների (արժեքների) փոխանցման մեխանիզմներ:

ՌԱ-ում հասարակությանը գիտելիքների և արժեքների փոխանցումն իրականացվում է ռազմական կրթության, սպայական մասնագիտության, հայրենասիրական դաստիարակության, մասնագիտական կողմնորոշման և երիտասարդների կարողությունների զարգացման ուղղություններով: Այդ նպատակով ՌԱ-ն համագործակցում է հանրակրթական դպրոցների, կրթական հաստատությունների և երիտասարդական խմբերի հետ՝ կազմակերպելով հանդիպումներ, բաց դասեր, ճանաչողական այցեր և ռազմահայրենասիրական միջոցառումներ:

Փորձագիտական այցից պարզ դարձավ, որ Ակադեմիայի տարածքում բացվել են Թումո տուփեր: Թումոյի հետ համագործակցության շրջանակում ՌԱ կուրսանտները տեխնոլոգիական կրթություն են ստանում հատուկ մշակված մոդուլով, որը համադրում է Թումոյի կրթական ծրագիրը և ՌԱ-ի տեխնոլոգիական կրթության բաղադրիչը: Թումո տուփերը հասանելի են նաև հարակից համայնքի երեխաների և դպրոցականների համար, իսկ դասընթացների իրականացմանը ներգրավվում են Թումոյի դասընթացավարները:

ՌԱ-ն համայնքային և երիտասարդական խմբերի համար հասանելի է դարձնում նաև իր որոշ ենթակառուցվածքային հնարավորություններ: Մասնավորապես, ՌԱ-ի մարզադահլիճը օգտագործվում է հարակից տարածքի երեխաների և աշակերտների կողմից: Այս օրինակները ցույց են տալիս, որ Ակադեմիան իր կրթական և ենթակառուցվածքային ռեսուրսների մի մասն օգտագործում է ոչ միայն ներքին կրթական գործընթացի, այլ նաև հասարակությանը գիտելիքների, կարողությունների և արժեքների փոխանցման համար:

ՌԱ-ի կուրսանտները և ներկայացուցիչները ներգրավվում են դպրոցներում և հանրային միջոցառումներում իրականացվող նախաձեռնություններում: Այս ներգրավվածությունը նպաստում է ռազմական կրթության, սպայական մասնագիտության և ծառայության արժեքային հիմքերի ներկայացմանը, ինչպես նաև կուրսանտների հաղորդակցման, առաջնորդական և հասարակական պատասխանատվության կարողությունների զարգացմանը:

Դատողություններ: Փորձագիտական խումբը դրական է գնահատում, որ ՌԱ-ում գործում է պետությանը՝ ՊՆ-ի միջոցով, հաշվետու լինելու համակարգ, ինչպես նաև առկա են

հանրային հաղորդակցության, հետադարձ կապի և հասարակությանը գիտելիքների ու արժեքների փոխանցման տարբեր ձևաչափեր: Դրանք համապատասխանում են ռազմական բուհի գործունեության առանձնահատկություններին և նպաստում են ՌԱ-ի տեսանելիությանը, մասնագիտական կողմնորոշմանը և հանրային ներգրավվածությանը:

Միաժամանակ, հաշվետվողականության համակարգը դեռ առավելապես կենտրոնացած է իրականացված գործողությունների և միջոցառումների ներկայացման վրա: Փորձագիտական խումբը կարևորում է, որ հաշվետվողականությունը զարգանա որպես ՌԱ ռազմավարական ուղղություններով առաջընթացի, ձեռքբերված արդյունքների, առկա խնդիրների և հետագա բարելավման քայլերի վերլուծության գործիք: Սա հնարավորություն կտա գնահատել ոչ միայն այն, թե ինչ աշխատանք է իրականացվել, այլ նաև՝ ինչ արդյունք է ապահովվել առաքելության իրականացման և ինստիտուցիոնալ տրանսֆորմացիայի առաջխաղացման տեսանկյունից:

Ռազմական բուհի առանձնահատկությամբ պայմանավորված՝ ՌԱ-ի հանրային տեղեկատվության ծավալը բնականորեն սահմանափակվում է անվտանգության և գաղտնիության պահանջներով: Սակայն այդ սահմանափակումը չի բացառում կրթական և հետազոտական ոչ գաղտնի տեղեկատվության համակարգված հրապարակումը: Կրթական ծրագրերի կառուցվածքի, ուսումնառության վերջնարդյունքների, գնահատման մոտեցումների, կրթական գործընթացը կարգավորող հիմնական փաստաթղթերի և հետազոտական ոչ գաղտնի արդյունքների հասանելիությունը կարող է բարձրացնել ՌԱ-ի հաշվետվողականությունը և հանրային վստահությունը:

Հասարակության հետ կապերի տեսանկյունից ՌԱ-ն ունի հաղորդակցության գործող հարթակներ և տարբեր շահակիցներից հետադարձ կապ ստանալու հնարավորություններ: Միաժամանակ, անհրաժեշտ է հստակեցնել, թե ստացվող հարցադրումները, առաջարկությունները և դիտարկումները ինչպես են հավաքագրվում, վերլուծվում և օգտագործվում մասնագիտական կողմնորոշման, ընդունելության, կրթական գործընթացի և հանրային հաղորդակցության բարելավման համար:

ՌԱ-ի՝ հասարակությանը գիտելիքների և արժեքների փոխանցման նախաձեռնությունները դրական են գնահատվում, հատկապես դպրոցների հետ համագործակցության, բաց դասերի, ճանաչողական այցերի, ռազմահայրենասիրական միջոցառումների և Թումո տուփերի գործարկման համատեքստում: Հետագա զարգացման համար կարևոր է այդ նախաձեռնությունները դարձնել առավել պլանավորված և գնահատել դրանց ազդեցությունը երիտասարդների մասնագիտական կողմնորոշման, տեխնոլոգիական կարողությունների զարգացման, հանրային իրազեկվածության և ՌԱ-ի հասարակական դերի ամրապնդման վրա:

Եզրահանգում: Հաշվի առնելով, որ ՌԱ-ում գործում է հաշվետվողականության հստակ համակարգ, առկա են տեղեկատվության հանրայնացման և հասարակության հետ հաղորդակցության հարթակներ, ինչպես նաև իրականացվում են հասարակությանը գիտելիքների և արժեքների փոխանցման նախաձեռնություններ՝ փորձագիտական խումբը գտնում է, որ ՌԱ-ն բավարարում է չափանիշ 8-ի պահանջներին:

Եզրակացություն: ՀՀ ՊՆ Վ. Սարգսյանի անվան ռազմական ակադեմիայի ինստիտուցիոնալ կարողությունների համապատասխանությունը չափանիշ 8-ի պահանջներին գնահատվում է **բավարար**:

IX. ԱՐՏԱՔԻՆ ԿԱՊԵՐԸ ԵՎ ՄԻՋԱԶԳԱՅՆԱՑՈՒՄԸ

ՉԱՓԱՆԻՇ: Արտաքին կապերի միջոցով ՄՈՒՀ-ը խրախուսում է փորձի փոխանակումը և զարգացումը՝ նպաստելով հաստատության միջազգայնացմանը:

Փաստեր

9.1 Փորձի փոխանակմանը, զարգացմանը և միջազգայնացմանը նպաստող միջավայր ստեղծելու նպատակով ՄՈՒՀ-ում գործում են արտաքին կապերի հաստատումը խրախուսող քաղաքականություն ու ընթացակարգեր:

ՌԱ-ի ռազմավարական ծրագրով կարևորվում է միջազգային համագործակցության զարգացումը և միջազգային փորձի տեղայնացումը՝ ռազմական կրթության արդիականացման և ԶՈւ պահանջներին համապատասխան սպայական կազմի պատրաստման նպատակով: Ռազմական բուհի առանձնահատկությամբ պայմանավորված՝ արտաքին համագործակցություններն իրականացվում են ՊՆ-ի հետ համաձայնեցված և տեղեկատվական անվտանգության պահանջները հաշվի առնող շրջանակում:

ՌԱ-ն ներգրավված է միջազգային համագործակցության տարբեր ձևաչափերում: Ակադեմիան համագործակցում է NATO DEEP ծրագրի, BILC և ADL հարթակների, ինչպես նաև տարբեր երկրների ռազմական կրթական հաստատությունների հետ: ՌԱ-ն անդամակցում է նաև Ռազմական ուսումնական հաստատությունների միջազգային ասոցիացիային՝ ISOMA-ին:

Փորձագիտական այցից պարզ դարձավ, որ վերջին տարիներին ՌԱ-ում արտաքին կապերի և միջազգային համագործակցության ուղղությամբ արձանագրվել է առաջընթաց: Միջազգային համագործակցության շրջանակում իրականացվել են դասախոսական կազմի վերապատրաստումներ, ուսումնասիրվել է գործընկեր ռազմական բուհերի փորձը, կազմակերպվել են ռազմական կրթության արդիականացման վերաբերյալ քննարկումներ և դիտարկվել են առանձին մոտեցումների կիրառման հնարավորությունները ՌԱ-ի կրթական միջավայրում:

Միաժամանակ, ներկայացված նյութերում միջազգայնացման քաղաքականությունը դեռ ամբողջականորեն չի երևում որպես առանձին ծրագիր՝ չափելի նպատակներով, ցուցանիշներով, պատասխանատու ստորաբաժանումներով և իրականացման ժամկետներով: Արտաքին կապերի շրջանակում առկա են հուշագրեր, գործընկերային կապեր և մասնակցություններ, սակայն հստակեցման կարիք ունի, թե յուրաքանչյուր համագործակցությունից ինչ կոնկրետ կրթական, հետազոտական կամ մեթոդական արդյունք է ակնկալվում:

9.2 ՄՈՒՀ-ի արտաքին կապերի և միջազգայնացման ապահովման ենթակառուցվածքը երաշխավորում է կանոնակարգված գործընթաց:

ՌԱ-ում արտաքին համագործակցությունների պաշտոնական հաստատումը, միջազգային այցերի և գործուղումների կազմակերպումը, ինչպես նաև համաձայնեցման գործընթացները հիմնականում իրականացվում են ՊՆ-ի միջոցով: ՌԱ-ի ներսում գործընթացի կազմակերպական, փաստաթղթային և տեղեկատվական ապահովումը համակարգվում է Գ և ԿՈԱ բաժնի և բարոյահոգեբանական ապահովման բաժանմունքի ներգրավմամբ՝ ըստ համագործակցության բնույթի և բովանդակության:

Փորձագիտական այցից պարզ դարձավ, որ ՌԱ-ն արտաքին կապերի գործընթացներում հիմնականում իրականացնում է վարչական և կազմակերպական աշխատանքները՝ փաստաթղթերի պատրաստում, մասնակիցների ներգրավում, անհրաժեշտ

տեղեկատվության փոխանցում, այցերի կամ վերապատրաստումների կազմակերպական աջակցություն: Միջազգային կապերի ձևավորման և պաշտոնական համաձայնեցման հիմնական ուղղությունը մնում է ՊՆ-ի իրավասության շրջանակում:

ՌԱ-ում առկա է միջազգային գործուղումներից և միջոցառումներից հետո հաշվետվություն ներկայացնելու մոտեցում, որի շրջանակում մասնակիցները ներկայացնում են միջոցառման նպատակը, դիտարկված փորձը, ստացված գիտելիքները և առանձին դեպքերում ՌԱ-ում կիրառելի առաջարկություններ: Միաժամանակ հստակեցման կարիք ունի այդ առաջարկությունների հետագա ընթացքը՝ դրանց քննարկման, կիրառելիության գնահատման, ներդրման որոշման տեսանկյունից:

9.3 ՄՈՒՀ-ն արդյունավետորեն համագործակցում է տեղական և միջազգային հաստատությունների և կառույցների հետ:

ՌԱ-ն համագործակցում է հանրակրթական դպրոցների, տեղական բուհերի, մասնագիտական կառույցների, ռազմական ուսումնական հաստատությունների և միջազգային գործընկերների հետ: Դպրոցների և կրթական հաստատությունների հետ կապերը հիմնականում ուղղված են մասնագիտական կողմնորոշմանը, ռազմական կրթության հանրայնացմանը և դիմորդների հետաքրքրվածության ձևավորմանը:

Տեղական համագործակցությունների շրջանակում ՌԱ-ն օգտվում է ՀՀ բուհերի և այլ կառույցների ռեսուրսներից այն ուղղություններով, որտեղ Ակադեմիայի սեփական լաբորատոր, տեխնիկական կամ նեղ մասնագիտական ռեսուրսները սահմանափակ են: Այս համագործակցությունները դեռևս համակարգված կերպով չեն կիրառվում հրավիրյալ մասնագետների ներգրավման, համատեղ կիրառական հետազոտությունների իրականացման և կրթական ծրագրերի գործնական բաղադրիչների զարգացման նպատակով:

Միջազգային համագործակցությունների շրջանակում ՌԱ-ում իրականացվել են դասախոսների վերապատրաստումներ, կուրսանտների մասնակցություն միջազգային միջոցառումներին, գործընկեր ռազմական բուհերի փորձի ուսումնասիրություն և բենչմարքային դիտարկումներ:

Այս համատեքստում ՌԱ-ի համար կարևոր կարող է լինել նաև «միջազգայնացում տանը» մոտեցման զարգացումը: Այն կարող է ներառել օտարերկրյա մասնագետների առցանց կամ հիբրիդային դասախոսություններ, գործընկեր ռազմական բուհերի հետ համատեղ քննարկումներ, միջազգային դեպքերի և մարտավարական իրավիճակների վերլուծություն, օտարալեզու մասնագիտական նյութերի օգտագործում, համեմատական առաջադրանքներ, համատեղ սեմինարներ և կուրսանտների ու դասախոսների ներգրավում միջազգային փորձի քննարկմանը՝ առանց պարտադիր ֆիզիկական շարժունության:

Միաժամանակ, ներկայացված նյութերում դեռ ամբողջականորեն չի երևում, թե տեղական և միջազգային համագործակցությունները ինչպես են պլանավորվում ըստ կրթական ծրագրերի կարիքների, որ ՄԿԾ-ի որ վերջնարդյունքի ապահովմանն են նպաստում, և ինչ արդյունք է ակնկալվում յուրաքանչյուր համագործակցությունից:

9.4 ՄՈՒՀ-ն ապահովում է ներքին շահակիցների օտար լեզվի իմացության անհրաժեշտ մակարդակ՝ միջազգայնացման արդյունավետությունը բարձրացնելու համար:

ՌԱ-ում օտար լեզուների պատրաստությունը դիտարկվում է որպես միջազգայնացման, միջազգային համագործակցության, արտերկրում ուսումնառության և արտաքին ռազմական կրթական փորձի ուսումնասիրության կարևոր նախապայման: Օտար լեզուների ուսուցումը ներառված է բակալավրի և մագիստրոսի կրթական ծրագրերում, իսկ

լրացուցիչ լեզվական պատրաստությունն իրականացվում է Լեզվի կենտրոնի և օտար լեզուների ամբիոնի միջոցով:

Լեզվի կենտրոնում կազմակերպվում են լեզվական պատրաստության դասընթացներ կուրսանտների, դասախոսների, ինչպես նաև ԶՈւ այլ անձնակազմի համար: Դասավանդվում են մի շարք օտար լեզուներ, այդ թվում՝ անգլերեն, ֆրանսերեն, ռուսերեն, գերմաներեն, իտալերեն, պարսկերեն և այլ լեզուներ: Փորձագիտական այցի ընթացքում պարզ դարձավ, որ կազմակերպվում են նաև ինտենսիվ լեզվական դասընթացներ, որոնց տևողությունը կարող է հասնել մինչև հինգ ամիս: Դասընթացների մեկնարկից առաջ իրականացվում է մասնակիցների լեզվական մակարդակի գնահատում, ինչը հնարավորություն է տալիս որոշարկել նրանց նախնական պատրաստվածությունը և դասընթացի բովանդակությունը կառուցել ըստ առկա կարիքների:

ՌԱ-ում լեզվական պատրաստությունը կապվում է նաև միջազգային կրթական հնարավորությունների իրացման հետ: Մասնավորապես, արտերկրում ուսումնառության կամ վերապատրաստման պատրաստվող կուրսանտների լեզվական կարողությունների զարգացման գործընթացում ներգրավվում են նաև արտաքին կրթական կառույցներ, այդ թվում՝ Երևանի պետական համալսարանը:

Այցի ընթացքում նշվեց նաև, որ օտար լեզուների իմացությունը նախատեսվում է կապել ծառայողական առաջխաղացման և որոշ պաշտոնների համար սահմանվող լեզվական պահանջների հետ: Սա վկայում է, որ ՌԱ-ում լեզվական պատրաստությունը դիտարկվում է ոչ միայն որպես կրթական ծրագրի բաղադրիչ, այլև որպես սպայի մասնագիտական զարգացման, կարիերայի առաջխաղացման և միջազգային համագործակցության մեջ ներգրավվելու գործոն:

Միաժամանակ, փորձագիտական ուսումնասիրությունից պարզ դարձավ, որ ՌԱ-ի կրթական ծրագրերում ներառված են օտար լեզուների ուսուցմանն ուղղված անհրաժեշտ բաղադրիչներ, սակայն դրանց շրջանակում դեռևս ամբողջականորեն սահմանված և համակարգված չեն կուրսանտներից ակնկալվող լեզվական թիրախային մակարդակները: Միննույն ժամանակ, հաշվի առնելով ՌԱ-ում ընթացող վերափոխման գործընթացները և միջազգայնացման ուղղությամբ դրված նպատակները, նպատակահարմար է սահմանել առավել բարձր և հստակեցված լեզվական պահանջներ, որոնք կապահովեն կրթական ծրագրերի արդյունավետ իրականացումը և միջազգային համագործակցության ընդլայնումը:

Դատողություններ: Փորձագիտական խումբը դրական է գնահատում, որ ՌԱ-ում արտաքին կապերի և միջազգային համագործակցության ուղղությամբ վերջին տարիներին արձանագրվել է առաջընթաց: Ակադեմիան ունի տեղական և միջազգային գործընկերային կապեր, մասնակցում է միջազգային վերապատրաստումների, ապահովում է դասախոսների և կուրսանտների ներգրավումը միջազգային միջոցառումներում և ուսումնասիրում գործընկերային փորձը ռազմական կրթության արդիականացման նպատակով: Միաժամանակ, միջազգայնացումը դեռ գտնվում է զարգացման փուլում, և առկա համագործակցությունները դեռ ամբողջությամբ չեն վերածվել կրթական, հետազոտական և մեթոդական համակարգային արդյունքների:

Այս փուլում ՌԱ-ի համար կարևոր է անցնել «արտաքին կապերից դեպի արդյունքներ» տրամաբանությանը: Համագործակցությունների արդյունավետությունը պետք է գնահատվի ոչ թե հուշագրերի, այցերի կամ մասնակցությունների քանակով, այլ այն հարցով, թե դրանք ինչ ազդեցություն ունեն ՄԿԾ-ների արդիականացման, դասավանդման և գնահատման

մոտեցումների, հետազոտական աշխատանքի, ռեսուրսային զարգացման և ռազմական կրթության նոր մոդելի ներդրման վրա:

ՌԱ-ի ռազմական բուհ լինելու հանգամանքը բնականորեն պայմանավորում է արտաքին կապերի ՊՆ-ի հետ համաձայնեցված իրականացումը և անվտանգության սահմանափակումների պահպանումը: Սակայն կարևոր է մշակել միջազգայնացման հստակ ծրագիր՝ չափելի նպատակներով, ցուցանիշներով, պատասխանատու ստորաբաժանումներով և իրականացման ժամկետներով, որտեղ յուրաքանչյուր գործընկերության համար սահմանված կլինեն համագործակցության թեմաները, ակնկալվող արդյունքները և հաջողության գնահատման չափանիշները:

ՌԱ-ի համար կարևոր կարող է լինել «միջազգայնացում տանը» մոտեցման զարգացումը օտարերկրյա մասնագետների առցանց կամ հիբրիդային դասախոսությունների, գործընկեր բուհերի հետ համատեղ քննարկումների, միջազգային դեպքերի վերլուծության, օտարալեզու մասնագիտական նյութերի կիրառման և համեմատական առաջադրանքների միջոցով:

ՌԱ-ի համագործակցությունների արդյունավետության բարձրացման տեսանկյունից կարևոր է նաև կուրսանտների համար կարճաժամկետ գործնական ձևաչափերի զարգացումը՝ ամառային դպրոցների, մասնագիտական ճամբարների, համատեղ դաշտային պարապմունքների կամ գործնական վարժանքների համար նախատեսված հատուկ տարածքներում իրականացվող գործնական պարապմունքների ձևով: Նման ձևաչափերը հնարավորություն կտան կուրսանտներին ուսումնառության ընթացքում ձեռք բերված գիտելիքներն ու կարողությունները փորձարկել ավելի բազմազան գործնական միջավայրերում, ծանոթանալ նոր տեխնիկական միջոցների և սիմուլյացիոն լուծումների կիրառությանը և ընդլայնել իրենց մասնագիտական փորձը ՌԱ-ի ներքին ուսումնական միջավայրից դուրս:

Միաժամանակ կարևոր է զարգացնել նաև այլ բուհերի հետ կուրսանտների մասնակցությամբ համատեղ կրթական և գործնական նախաձեռնությունները, որոնք կնպաստեն միջբուհական համագործակցության խորացմանը և մասնագիտական շփումների ընդլայնմանը:

Լեզվական պատրաստությունը ՌԱ-ի միջազգայնացման արդյունավետության կարևոր նախապայման է: Առկա լեզվական պատրաստության մեխանիզմները դրական հիմք են ստեղծում, սակայն հետագա զարգացման համար անհրաժեշտ է լեզվական քաղաքականությունը կառուցել ըստ շահակից խմբերի և միջազգային գործունեության տեսակների՝ հաշվի առնելով, որ գիտաժողովում զեկուցելը, փոխանակման ծրագրին մասնակցելը, միջազգային վերապատրաստումը կամ հետազոտական նախագծում ներգրավվելը պահանջում են լեզվական տարբեր մակարդակներ:

Փորձագիտական խումբը կարևորում է նաև ՌԱ-ի՝ ոչ միայն միջազգային փորձ ստացող, այլ նաև սեփական փորձը և մասնագիտական կարողությունները գործընկերներին ներկայացնող հաստատություն դառնալու հնարավորությունը: Ակադեմիան կարող է դիտարկել իր կրթական մոտեցումների, մեթոդական մշակումների, հատուկ մասնագիտական փորձի և ռազմական կրթության առանձին բաղադրիչների ներկայացումը միջազգային գործընկերներին՝ ձևավորելով գիտելիքի փոխանակման ավելի հավասարակշռված մոդել:

Եզրահանգում: ՀՀաշվի առնելով, որ ՌԱ-ն ունի տեղական և միջազգային գործընկերային կապեր, ներգրավված է միջազգային ռազմակրթական հարթակներում, կազմակերպում է դասախոսների և կուրսանտների մասնակցություն միջազգային

միջոցառումներին ու վերապատրաստումներին, ինչպես նաև ապահովում է օտար լեզուների ուսուցման մեխանիզմներ՝ փորձագիտական խումբը գտնում է, որ ՌԱ-ն բավարարում է չափանիշ 9-ի պահանջներին:

Միաժամանակ, փորձագիտական խումբը կարևորում է ՌԱ-ի արտաքին կապերի և միջազգայնացման համակարգի հետագա զարգացումը՝ առկա համագործակցությունները ավելի նպատակային, չափելի և ՌԾ նպատակներին աջակցող դարձնելու ուղղությամբ:

Եզրակացություն: ՀՀ ՊՆ Վ. Սարգսյանի անվան ռազմական ակադեմիայի ինստիտուցիոնալ կարողությունների համապատասխանությունը չափանիշ 9-ի պահանջներին գնահատվում է **բավարար**:

X. ՈՐԱԿԻ ՆԵՐՔԻՆ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ

ՉԱՓԱՆԻՇ: ՄՈՒՀ-ն ունի որակի ապահովման ներքին համակարգ, որը նպաստում է հաստատության բոլոր գործընթացների շարունակական բարելավմանը և որակի մշակույթի ձևավորմանը:

Փաստեր

10.1 ՄՈՒՀ-ն ունի որակի ապահովման քաղաքականություն ու ընթացակարգեր:

2024 թվականին հաստատված Որակի ապահովման քաղաքականությամբ և ձեռնարկով սահմանվում են ՌԱ-ում որակի ապահովման հայեցակարգը, սկզբունքները, հիմնական ոլորտները և ընթացակարգային շրջանակը: Փաստաթղթերում անդրադարձ է կատարվում շահակիցների հետադարձ կապի, բողոքների դիտարկման, կրթական ծրագրերի մշակման, հաստատման, ընթացիկ մշտադիտարկման և պարբերական վերանայման մեխանիզմներին: Փաստաթղթային մակարդակում որակի ապահովումը դիտարկվում է որպես կրթական, գիտական և կառավարչական գործընթացների բարելավման գործիք:

ՌԱ-ում որակի ապահովման գործառույթն իրականացվում է Գիտակրթամեթոդական և կրթության որակի ապահովման բաժնի միջոցով: Բաժնի կանոնակարգով սահմանված են կրթության որակի ապահովման գործընթացների կազմակերպման, ուսումնամեթոդական և գիտական աշխատանքների մշտադիտարկման, տվյալների հավաքագրման և վերլուծության, հարցումների իրականացման, շահակիցների հետ աշխատանքի, առաջարկությունների մշակման և մեթոդական աջակցության գործառույթները:

ՌԱ-ում որակի ապահովման գործընթացներին տարբեր ստորաբաժանումների ներգրավման նպատակով հրամանով նշանակվել են կրթության որակի պատասխանատուներ: Սա ցույց է տալիս, որ որակի ապահովման գործառույթը նախատեսվում է տարածել ոչ միայն կենտրոնական բաժնի, այլ նաև ամբիոնների, ինստիտուտների և այլ ստորաբաժանումների մակարդակներում:

Ներկայացված նյութերը ցույց են տալիս, որ ՌԱ-ում ձևավորված են որակի ապահովման քաղաքականության և ընթացակարգային հիմքեր: Միաժամանակ, դեռ ամբողջականորեն հստակ չէ, թե քաղաքականությամբ սահմանված սկզբունքները ինչպես են վերածվում միասնական գործող ընթացակարգերի՝ տվյալների հավաքագրումից և վերլուծությունից մինչև որոշումների ընդունում, բարելավման գործողությունների իրականացում, արդյունքների դիմամիկայի դիտարկում և ազդեցության չափում:

Փորձագիտական այցի և ներկայացված նյութերի ուսումնասիրության արդյունքում լիարժեք պարզ չդարձավ նաև Գ և ԿՈԱ բաժնի, որակի պատասխանատուների,

ամբիոնների և ինստիտուտների միջև աշխատանքի համակարգման մեխանիզմը: Մասնավորապես հստակեցման կարիք ունի, թե ինչ ընթացակարգով են խնդիրները և առաջարկությունները փոխանցվում, որ օղակներում են քննարկվում, ինչպես են ձևակերպվում բարելավման գործողությունները և ինչպես է վերահսկվում դրանց կատարման ընթացքը:

ՌԱ զարգացման ներկայիս փուլը պահանջում է, որ որակի ապահովման քաղաքականությունն ու ընթացակարգերը ավելի հստակ կապվեն ռազմավարական նպատակների և արդյունքային ցուցանիշների, բանակի կերպափոխման, ռազմական կրթության նոր մոդելի, ՄԿԾ վերջնարդյունքների ձեռքբերման և կրթական ծրագրերի արդյունավետության գնահատման հետ: Ներկայացված ընթացակարգերում այս կապը դեռ սահմանափակ է արտահայտված, ինչի հետևանքով որակի ապահովման համակարգը դեռ ամբողջությամբ չի գործում որպես ՌԱ տրանսֆորմացիոն գործընթացների ռիսկերի վերհանման և բարելավման առաջարկների ձևակերպման գործիք:

10.2 Որակի ներքին ապահովման գործընթացների կառավարման նպատակով ՄՈՒՀ-ը տրամադրում է մարդկային, նյութական և ֆինանսական ռեսուրսներ:

ՌԱ-ում որակի ապահովման գործառույթների իրականացման համար գործում է Գիտակազմակերպչական և կրթության որակի ապահովման բաժինը (այսուհետ՝ Գ և ԿՈԱ բաժին): Բաժնի միջոցով իրականացվում են հարցումներ, դասալսումներ, ուսումնամեթոդական և կրթական գործընթացների դիտարկումներ, վերլուծություններ, հաշվետվությունների պատրաստում և բարելավման առաջարկների ձևակերպում: Որակի ապահովման աշխատանքներում ներգրավվում են նաև ինստիտուտները, ֆակուլտետները, ամբիոնները և ուսումնամեթոդական օղակների պատասխանատուները, ինչը հնարավորություն է տալիս տվյալներ ստանալ կրթական գործընթացին անմիջականորեն մոտ գտնվող ստորաբաժանումներից:

Գ և ԿՈԱ բաժնի աշխատանքային պլանների ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ բաժնի գործունեության շրջանակը լայն է և չի սահմանափակվում միայն որակի ապահովման գործառույթներով: Բաժինը ներգրավված է նաև ուսումնական, ուսումնամեթոդական, գիտակազմակերպչական, վերլուծական, միջոցառումների կազմակերպման, հաշվետվությունների պատրաստման, արտաքին և գործընկերային կապերին առնչվող տարբեր աշխատանքներում: Այս լայն գործառույթային շրջանակը մի կողմից ապահովում է ՌԱ-ի տարբեր գործընթացների վերաբերյալ ամբողջական տեղեկացվածություն, մյուս կողմից առաջացնում է գործառույթների խաչաձևման և որակի ապահովման վերլուծական գործառույթի ծանրաբեռնման ռիսկ:

Փորձագիտական ուսումնասիրություններից պարզ դարձավ, որ նույն օղակը որոշ դեպքերում ներգրավված է և՛ գործընթացների կազմակերպման, և՛ դրանց փաստաթղթավորման, և՛ արդյունքների վերլուծության, և՛ բարելավման առաջարկների մշակման աշխատանքներում:

ՌԱ-ում որակի ապահովման գործընթացները պլանավորվում են տարեկան և ամսական կտրվածքով: Գ և ԿՈԱ բաժնի աշխատանքային պլաններում նախատեսված են դասալսումներ, հարցումներ, ուսումնական և ուսումնամեթոդական գործընթացների դիտարկումներ, վերլուծություններ, հաշվետվությունների պատրաստում, կրթական ծրագրերի և առարկայական փաթեթների ուսումնասիրություններ: Սա ցույց է տալիս, որ որակի ապահովման աշխատանքների իրականացման համար ՌԱ-ում նախատեսվում են մարդկային, ժամանակային և կազմակերպական ռեսուրսներ:

Միաժամանակ պլանները հիմնականում արտահայտում են իրականացվելիք գործողությունները, պատասխանատուներին և ժամկետները: Դեռ ամբողջականորեն չի երևում, թե այդ պլաններում ինչպես են սահմանվում ակնկալվող արդյունքները, ՌԾ ԳԱՅ-երի հետ կապը:

ՌԱ-ի զարգացման ներկա փուլում, երբ բուհը գտնվում է ռազմական կրթության նոր մոդելի և բանակի կերպավորման հետ կապվող փոփոխությունների փուլում, որակի ապահովման մարդկային ռեսուրսների կարողությունները պետք է տվյալահենք կառավարման, ինքնավերլուծության, ԳԱՅ-երի հետ աշխատանքի, ՊԻԳԲ շրջափուլի կիրառման, բարելավման պլանավորման և որակի ապահովման արդյունքների ներկայացման հմտությունները: Սա կարևոր է, որպեսզի որակի ապահովման գործառույթը չսահմանափակվի հարցումների, հաշվետվությունների և փաստաթղթերի պատրաստմամբ, այլ աջակցի որոշումների կայացմանը և կրթական գործընթացի շարունակական բարելավմանը:

10.3 Ներքին և արտաքին շահակիցները ներգրավված են որակի ապահովման գործընթացներում:

ՌԱ-ում որակի ապահովման գործընթացներում ներքին և արտաքին շահակիցների ներգրավումը նախատեսված է որակի ապահովման քաղաքականությամբ և ընթացակարգային շրջանակով: Որակի ապահովման ուրվագծում որպես փոխկապակցված օղակներ ներկայացված են ՌԱ ղեկավարությունը, ուսումնական և գիտական աշխատանքների գծով տեղակալը, Գիտական խորհուրդը, ուսումնամեթոդական բաժինը, ֆակուլտետները, ամբիոնները, ինստիտուտները, կուրսանտական խորհուրդը, արտաքին գործընկերները, ՌՌՀ-երը, բուհերը և ՊՆ-ն:

Ներքին շահակիցների ներգրավումն իրականացվում է հիմնականում հարցումների, քննարկումների, ստորաբաժանումներից տեղեկատվության ստացման, կուրսանտական խորհրդի, ամբիոնների, ֆակուլտետների և ինստիտուտների միջոցով: ՌԱ-ում առկա են կուրսանտների, մագիստրատուրայի ունկնդիրների, շրջանավարտների և դասախոսների շրջանում իրականացված հարցումների ու վերլուծությունների օրինակներ:

Արտաքին շահակիցների ներգրավումն իրականացվում է ՊՆ-ի, ԶՈՒ ստորաբաժանումների, զորամասերի, այլ բուհերի և մասնագիտական կառույցների հետ փոխգործակցության միջոցով: Ներկայացված նյութերում առկա են զորային ստաժավորման, պրակտիկայի կազմակերպման և զորքերից շրջանավարտների վերաբերյալ հետադարձ կապի ու վերլուծությունների օրինակներ, որոնք կարող են օգտագործվել կրթական գործընթացի և գործնական պատրաստության բարելավման համար:

Ներկայացված վերլուծություններում արտացոլվում են շահակիցների կարծիքները կրթական միջավայրի, դասավանդման, գործնական պատրաստության, պրակտիկայի, զորային ստաժավորման, շրջանավարտների պատրաստվածության և այլ հարցերի վերաբերյալ: Սա ցույց է տալիս, որ ՌԱ-ում ձևավորվել են շահակիցներից տեղեկատվություն ստանալու որոշակի մեխանիզմներ:

Միաժամանակ, շահակիցների ներգրավվածությունը դեռ առավելապես արտահայտվում է տեղեկատվության տրամադրման, հարցումներին մասնակցության և առանձին քննարկումների մակարդակում:

Հատկապես հստակեցման կարիք ունի արտաքին շահակիցներից՝ ՊՆ-ից, զորամասերից, գործատու ստորաբաժանումներից և գործընկեր կառույցներից ստացվող հետադարձ կապի օգտագործման ընթացքը: Կարևոր է, որ այդ հետադարձ կապը ոչ միայն

հավաքագրվի, այլ նաև համակարգված կերպով կապվի ՄԿԾ-ների վերջնարդյունքների, գործնական պատրաստության, գնահատման մոտեցումների, պրակտիկայի և զորային ստաժավորման բարելավման հետ:

10.4 Որակի ներքին ապահովման համակարգը պարբերաբար վերանայվում է:

ՌԱ-ի որակի ապահովման քաղաքականությամբ և ձեռնարկով նախատեսված են կրթական գործընթացների ընթացիկ մշտադիտարկման, կրթական ծրագրերի պարբերական վերանայման, շահակիցների հետադարձ կապի հավաքագրման և արդյունքների վերլուծության մոտեցումներ: Սա փաստաթղթային մակարդակում հիմք է ստեղծում որակի ապահովման գործընթացների պարբերական գնահատման և բարելավման համար:

ՌԱ-ում իրականացվում են տարբեր վերլուծություններ՝ կապված կուրսաստների, դասախոսների, շրջանավարտների, մագիստրատուրայի ունկնդիրների, զորային ստաժավորման, պրակտիկայի կազմակերպման և քննաշրջանների արդյունքների հետ: Այս վերլուծությունները կարող են հիմք ծառայել կրթական գործընթացների բարելավման, խնդիրների վերհանման և որոշումների կայացման համար:

Միաժամանակ, ներկայացված նյութերից ամբողջականորեն չի երևում, որ ՌԱ-ում պարբերաբար իրականացվում է որակի ներքին ապահովման համակարգի ամբողջական վերանայում: Մասնավորապես հստակ չէ, թե ինչ պարբերականությամբ են գնահատվում որակի ապահովման քաղաքականության, ընթացակարգերի, հարցաշարերի, վերլուծական գործիքների, ցուցանիշների և որակի պատասխանատուների աշխատանքի արդյունավետությունը:

Փորձագիտական այցից պարզ դարձավ, որ ՌԱ-ում պլանավորման և գործողությունների իրականացման փուլերը առավել տեսանելի են, մինչդեռ գնահատման և բարելավման գործողությունների փուլերը դեռ լրացուցիչ ամրապնդման կարիք ունեն: Այս տեսանկյունից որակի ապահովման համակարգի վերանայումը պետք է առավել հստակ կապվի ՊԻԳԲ տրամաբանության Գնահատում և Բարալավում փուլերի հետ:

10.5 Որակի ապահովման ներքին հաակարգն ապահովում է բավարար հիմքեր որակի ապահովման արտաքին գնահատման գործընթացների համար:

ՌԱ-ն իրականացրել է ինստիտուցիոնալ կարողությունների ինքնավերլուծություն, որի նախապատրաստման համար ձևավորվել է աշխատանքային խումբ՝ ներառելով ՌԱ ղեկավարությանը, ինստիտուտների, ֆակուլտետների, ամբիոնների, Գ և ԿՈԱ բաժնի, վարչական ստորաբաժանումների և կուրսաստական խորհրդի ներկայացուցիչների: Ինքնավերլուծությունը կազմված է հավատարմագրման չափանիշների կառուցվածքին համապատասխան և ուղեկցվում է հիմնավորող փաստաթղթերի ու հավելվածների փաթեթով:

Ներկայացված նյութերը ցույց են տալիս, որ ՌԱ-ում ձևավորվել է արտաքին գնահատման գործընթացներին նախապատրաստվելու որոշակի փորձ և կարողություն: ՌԱ համակարգի միջոցով հավաքագրվել են տարբեր տվյալներ, իրականացվել են հարցումներ, վերլուծություններ, հաշվետվություններ և շահակիցների հետադարձ կապի ուսումնասիրություններ, որոնք կարող են ծառայել ինքնավերլուծության և արտաքին գնահատման համար որպես ապացուցողական հիմք:

Միաժամանակ, ինքնավերլուծության և ներկայացված ապացույցների ուսումնասիրությունից պարզ դարձավ, որ արտաքին գնահատման համար ապացույցների օգտագործումը դեռ կարող է դառնալ ավելի վերլուծական: Մասնավորապես, անհրաժեշտ է ավելի հստակ ներկայացնել կապը հավաքագրված տվյալների, դրանց վերլուծության,

ընդունված որոշումների, իրականացված բարելավումների և դրանց ազդեցության գնահատման միջև:

10.6 Որակի ապահովման ներքին համակարգն ապահովում է ՄՈՒՀ-ի գործունեության թափանցիկությունը՝ տրամադրելով ՄՈՒՀ-ի գործընթացների որակի մասին տեղեկատվություն՝ ներքին և արտաքին շահակիցների համար:

ՌԱ-ում որակի ապահովման ներքին համակարգի միջոցով հավաքագրվում և ներքին շահակիցներին հասանելի է դառնում կրթական գործընթացների որակի վերաբերյալ որոշակի տեղեկատվություն՝ հարցումների, վերլուծությունների, հաշվետվությունների, քննարկումների և ներքին հաղորդակցության միջոցով: ՌԱ-ում վերլուծվում են կուրսաստների, ունկնդիրների, շրջանավարտների, դասախոսների, պրակտիկայի, գորային ստաժավորման և քննաշրջանների վերաբերյալ տվյալներ, որոնք կարող են ծառայել կրթական գործընթացների բարելավմանը: Միաժամանակ, հաշվի առնելով ռազմական բուհի տեղեկատվական սահմանափակումները, դեռ հստակեցման կարիք ունի, թե որակի ապահովման արդյունքներն ինչ պարբերականությամբ, ինչ ձևաչափով և որ շահակից խմբերին են ներկայացվում, ինչպես նաև որ տեղեկատվությունն է նախատեսված ներքին օգտագործման, սահմանափակ հասանելիության կամ հանրայնացման համար:

Դատողություններ: Փորձագիտական խումբը դրական է գնահատում, որ ՌԱ-ում ձևավորվել են որակի ապահովման ներքին համակարգի հիմնական հիմքերը՝ որակի ապահովման քաղաքականություն և ձեռնարկ, Գ և ԿՈԱ բաժնի կանոնակարգ, որակի պատասխանատուների նշանակման մոտեցում, ինչպես նաև հարցումների, վերլուծությունների և հաշվետվությունների օրինակներ: Սա ցույց է տալիս, որ ՌԱ-ում որակի ապահովման գործառնությունը ձևավորման փուլից աստիճանաբար անցնում է գործարկման փուլ:

Միաժամանակ, ՌԱ-ում որակի ապահովման համակարգի արդյունավետության բարձրացման համար անհրաժեշտ է հստակ տարանջատել իրականացնող, աջակցող և գնահատող գործառնությունները: Գ և ԿՈԱ բաժնի գործունեության շրջանակը լայն է և ներառում է ոչ միայն որակի ապահովման, այլ նաև գիտակազմակերպչական, ուսումնամեթոդական, վերլուծական, միջոցառումների կազմակերպման և այլ աշխատանքներ: Նույն օղակի վրա միաժամանակ գործընթացների կազմակերպման, փաստաթղթավորման և գնահատման գործառնությունների կենտրոնացումը կարող է սահմանափակել որակի ապահովման անկախ վերլուծական դերակատարումը: Հետևաբար կարևոր է աստիճանաբար առանձնացնել գիտության, միջազգայնացման, ուսումնամեթոդական և այլ ընթացիկ գործառնությունները որակի գնահատման, վերլուծության և բարելավման առաջարկների ձևակերպման գործառնությից:

ՌԱ-ի տրանսֆորմացիոն փուլում որակի ապահովման համակարգը պետք է դառնա ոչ միայն տվյալներ հավաքագրող, այլ նաև ռազմավարական կառավարման աջակցող մեխանիզմ: ՌԱ համակարգը պետք է պարբերաբար ՌԱ ղեկավարությանը և ՊՆ համապատասխան օղակներին տրամադրել վերլուծական տեղեկատվություն այն մասին, թե ինչ փուլում է գտնվում ռազմավարական ծրագրի իրականացումը, ինչ առաջընթաց է արձանագրվել ԳԱՅ-երի, բանակի կերպափոխման և ռազմական կրթության նոր մոդելի ներդրման ուղղությամբ, ինչ խնդիրներ ու ռիսկեր են ի հայտ գալիս, և ինչ ռեսուրսների կամ կարողությունների կարիք կա հետագա առաջընթացի համար:

ՌԱ համակարգի հետագա զարգացման համար անհրաժեշտ է նաև Գ և ԿՈԱ բաժնի աշխատակիցների և ստորաբաժանումներում նշանակված որակի պատասխանատուների կարողությունների զարգացում: Առաջնահերթ են տվյալների վերլուծության,

ինքնավերլուծության, ԳԱՅ-երի ձևակերպման և կիրառման, ՊԻԳԲ շրջափուլի ամբողջական գործարկման, բարելավման պլանավորման, ազդեցության գնահատման և որակի ապահովման արդյունքների ներկայացման կարողությունները:

Փորձագիտական խումբը կարևորում է նաև որակի ապահովման արդյունքների պարբերական ամփոփումն ու ներկայացումը տարեկան որակի հաշվետվությունների կամ համարժեք վերլուծական փաստաթղթերի միջոցով: Այդ հաշվետվությունները կարող են ամփոփել հիմնական տվյալները, վերհանված խնդիրները, բարելավման գործողությունները, դրանց կատարման ընթացքը, արդյունքները և ազդեցությունը՝ տարբերակելով ներքին օգտագործման, սահմանափակ հասանելիության և հանրայնացման ենթակա տեղեկատվությունը:

Փորձագիտական խումբը կարևորում է նաև որակի ներքին ապահովման համակարգի պարբերական գնահատումը և համեմատական ուսումնասիրությունը համադրելի ռազմական ակադեմիաների կամ բարձրագույն կրթական հաստատությունների որակի ապահովման համակարգերի հետ: Սա հնարավորություն կտա գնահատել ոչ միայն կրթական գործընթացների որակը, այլ նաև հենց ՈԱ համակարգի արդյունավետությունը, տվյալահենքությունը, գործիքակազմը և ազդեցությունը ՌԱ բարելավման գործընթացների վրա:

Եզրահանգում: Հաշվի առնելով, որ ՌԱ-ում ձևավորված են որակի ապահովման քաղաքականության և ընթացակարգային հիմքերը, գործում է որակի ապահովման գործառույթ իրականացնող ստորաբաժանում, նշանակված են որակի պատասխանատուներ, իրականացվում են հարցումներ, վերլուծություններ, շահակիցների հետադարձ կապի հավաքագրում և ինքնավերլուծության աշխատանքներ՝ փորձագիտական խումբը գտնում է, որ ՌԱ-ն բավարարում է չափանիշ 10-ի պահանջներին:

Միաժամանակ, որակի ներքին ապահովման համակարգը դեռ գտնվում է զարգացման փուլում և կարիք ունի գործառույթների հստակ տարանջատման և տվյալահենքության ամրապնդման: ՌԱ-ի տրանսֆորմացիոն փուլում կարևոր է, որ որակի ապահովման համակարգը ոչ միայն հավաքագրի տվյալներ, այլև պարբերաբար գնահատի ռազմավարական նպատակների, ԳԱՅ-երի, բանակի կերպափոխման և ռազմական կրթության նոր մոդելի իրականացման առաջընթացը, վերհանի ռիսկերն ու բարելավման կարիքները և դրանց վերաբերյալ վերլուծական տեղեկատվություն տրամադրի ՌԱ ղեկավարությանը և անհրաժեշտության դեպքում ՊՆ համապատասխան օղակներին:

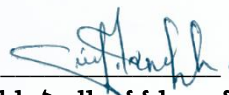
Եզրակացություն: ՀՀ ՊՆ Վ. Սարգսյանի անվան ռազմական ակադեմիայի ինստիտուցիոնալ կարողությունների համապատասխանությունը չափանիշ 10-ի պահանջներին գնահատվում է **բավարար**:

ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆՆԵՐԸ՝ ԸՍՏ ՀԱՎԱՏԱՐՄԱԳՐՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԻ

ՉԱՓԱՆԻՇ	ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ
1. Առաքելություն և նպատակներ	Բավարարում է
2. Կառավարում ու վարչարարություն	Բավարարում է
3. Մասնագիտության կրթական ծրագրեր	Բավարարում է
4. Ուսանողներ	Բավարարում է
5. Պրոֆեսորադասախոսական և ուսումնաօժանդակ կազմ	Բավարարում է
6. Հետազոտություն և զարգացում	Չի բավարարում
7. Ենթակառուցվածք և ռեսուրսներ	Բավարարում է
8. Հասարակական պատասխանատվություն	Բավարարում է
9. Արտաքին կապեր և միջազգայնացում	Բավարարում է
10. Որակի ներքին ապահովման համակարգ	Բավարարում է

Էլինա Ասրիյան

Հրաչյա Ասցատրյան

Վահե Հովհաննիսյան

10-ը հուլիսի, 2026 թվական

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1. ՓՈՐՁԱԳԻՏԱԿԱՆ ԽՄԲԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ ԻՆՔՆԱԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

Էլինա Ասրիյան՝ 1998–2002 թթ. սովորել է Երևանի պետական համալսարանում և ստացել հոգեբանության բակալավրի աստիճան, 2002–2004 թթ.՝ հոգեբանության մագիստրոսի աստիճան: 2004–2008 թթ. եղել է ՀՀ պետական կառավարման ակադեմիայի ասպիրանտ: 2020–2021 թթ. մասնակցել է Ջորջ Մեյսոնի համալսարանի (ԱՄՆ) հետազոտության կառավարման և առաջնորդության ծրագրին:

2002–2004 թթ. աշխատել է Երևանի հանրային հոգեբանական կենտրոնում՝ որպես հոգեբան, 2004–2005 թթ.՝ ՀՀ պետական կառավարման ակադեմիայի ռեկտորի խորհրդական, 2005–2007 թթ.՝ նույն ակադեմիայի հոգեբանության ամբիոնի դասախոս: 2007–2009 թթ. աշխատել է Երևանի պետական համալսարանի հոգեբանության տեսության ամբիոնում՝ որպես դասախոս, 2009–2012 թթ.՝ ԵՊՀ ընդհանուր հոգեբանության ամբիոնում՝ որպես ասիստենտ, իսկ 2012 թվականից մինչ օրս՝ նույն ամբիոնում որպես դոցենտ: 2008 թվականից մինչ օրս նաև հանդիսանում է ԵՊՀ փորձարարական հոգեբանության լաբորատորիայի հետազոտող:

2018–2019 թթ. աշխատել է Հայ-ռուսական համալսարանում՝ որպես Ստեղծարար արդյունաբերությունների բաժնի ղեկավար: 2019–2022 թթ. զբաղեցրել է Երևանի պետական համալսարանի հումանիտար և հասարակագիտական ուղղություններով պրոռեկտորի պաշտոնը, իսկ 2022 թվականից մինչ օրս հանդիսանում է ԵՊՀ ակադեմիական հարցերի գծով պրոռեկտոր:

2021–2025 թթ. եղել է Հայաստանի Հանրապետության ներկայացուցիչը Բոլոնիայի գործընթացի հետամուտ խմբում: Էլինա Ասրիյանը հեղինակ է շուրջ 60 գիտական հոդվածների և ձեռնարկների:

Հրաչյա Ասցատրյան՝ 1998 թվականին ավարտել է Երևանի պետական համալսարանի կիրառական մաթեմատիկայի ֆակուլտետը: 2001 թվականին ՀՀ ԳԱԱ Ինֆորմատիկայի և ավտոմատացման պրոբլեմների ինստիտուտում ստացել է տեխնիկական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճան: 2020 թվականին Ֆրանսիայի Տուլուզի ազգային պոլիտեխնիկական ինստիտուտում ստացել է գիտությունների դոկտորի (Habilitation à Diriger les Recherches) գիտական աստիճան, իսկ 2024 թվականին նրան շնորհվել է պրոֆեսորի գիտական կոչում:

1994–2000 թվականներին աշխատել է ASNET-AM ազգային գիտակրթական ցանցում՝ որպես իրականացման խմբի ղեկավար: 1995–2007 թվականներին աշխատել է ՀՀ ԳԱԱ Ինֆորմատիկայի և ավտոմատացման պրոբլեմների ինստիտուտում՝ անցնելով կրտսեր գիտաշխատողից մինչև ավագ գիտաշխատողի պաշտոններ: 2006–2008 թվականներին եղել է հրավիրյալ հետազոտող Ֆրանսիայի Տուլուզի ինֆորմատիկայի և հետազոտությունների ինստիտուտում, ինչպես նաև Հունգարիայի Գիտությունների ազգային ակադեմիայի միջուկային ֆիզիկայի ինստիտուտում (Բուդապեշտ):

2007 թվականից ղեկավարում է ՀՀ ԳԱԱ Ինֆորմատիկայի և ավտոմատացման պրոբլեմների ինստիտուտի բարձր արտադրողականությամբ հաշվողական համակարգերի լաբորատորիան, իսկ 2014 թվականից՝ Գիտական հաշվարկների կենտրոնը: Ներկայումս նույն ինստիտուտի տնօրենն է: Դասավանդել է մի շարք բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում, այդ թվում՝ Հայաստանի Ամերիկյան համալսարանում,

Հայաստանում Ֆրանսիական համալսարանում և Հայաստանի ազգային պոլիտեխնիկական համալսարանում: 2025 թվականին որպես հրավիրյալ հետազոտող աշխատել է ԱՄՆ Միչիգանի համալսարանում:

Հրաչյա Ասցատրյանը ներգրավված է եղել բազմաթիվ միջազգային գիտահետազոտական և ենթակառուցվածքային ծրագրերում, այդ թվում՝ Եվրոպական միության Հորիզոն Եվրոպա, FP7 և Եվրոպա 2020 ծրագրերում, Էռազմուս, Շվեյցարիայի ազգային գիտական հիմնադրամի, Ֆրանսիայի ազգային հետազոտական կենտրոնի, Միջազգային գիտատեխնիկական կենտրոնի և այլ միջազգային նախագծերում: Արժանացել է մի շարք պետական և մասնագիտական պարգևների, այդ թվում՝ ՀՀ վարչապետի հուշամեդալի (2023թ.) և ՀՀ Նախագահի մրցանակի (2004թ.): Նրա գիտական հետաքրքրությունների հիմնական ուղղություններն են՝ բարձր արտադրողականությամբ հաշվարկները, գիտական հաշվարկները, մեծածավալ տվյալների մշակումը և վերլուծությունը, ամպային և տվյալահեն ենթակառուցվածքները, ինչպես նաև արհեստական բանականությունը:

Բարտլոմեյ Պաչեկ՝ 1999 թվականին ավարտել է Լեհաստանի ռազմածովային ակադեմիայի նավիգացիայի և ռազմածովային սպառազինության ֆակուլտետը: 2006 թվականին ավարտել է կառավարման և առաջնորդության հետբուհական կրթական ծրագիրը՝ ռազմածովային ուժերի կառավարման մասնագիտացմամբ: 2011 թվականին ստացել է անվտանգության գիտությունների դոկտորի գիտական աստիճան, իսկ 2019 թվականին՝ անվտանգության գիտությունների ոլորտում պրոֆեսորի աստիճան: 2026 թվականին ավարտել է Վարշավայի Լազարսկու համալսարանի բիզնեսի կառավարման մագիստրոսական (MBA) ծրագիրը:

1994 թվականից ծառայել է Լեհաստանի ռազմածովային ուժերում: 2007 թվականից ծառայությունը շարունակել է Լեհաստանի ռազմածովային ակադեմիայում: 2011 թվականին ստանձնել է Ռազմածովային ուժերի կառավարման բաժնի ղեկավարի պաշտոնը:

2016 թվականին ընտրվել է Լեհաստանի ռազմածովային ակադեմիայի Կառավարման և ռազմածովային գործողությունների ֆակուլտետի կրթության և ուսանողների գծով փոխդեկան, իսկ նույն թվականին նշանակվել է Լեհաստանի որակի ապահովման ազգային հանձնաժողովի փորձագետ՝ սոցիալական գիտությունների և անվտանգության գիտությունների ոլորտում:

2019 թվականին նշանակվել է Կառավարման և ռազմածովային գործողությունների ֆակուլտետի ղեկան: Որպես ղեկան՝ համահիմնել է Ծովային կիբերանվտանգության կենտրոնը և Ռազմավարական վերլուծությունների ծովային կենտրոնը: 2024 թվականից մինչ օրս հանդիսանում է Լեհաստանի ռազմածովային ակադեմիայի պրոռեկտոր՝ համակարգելով ակադեմիայի հետազոտական գործունեությունը, այդ թվում՝ Ազգային հետազոտությունների և զարգացման կենտրոնի և Եվրոպական պաշտպանության գործակալության կողմից ֆինանսավորվող աշխատանքները: Բարտլոմեյ Պաչեկը նաև Ռազմական ակադեմիաների ֆեդերացիայի ասամբլեայի անդամ է և Դոկտորական դպրոցի խորհրդի նախագահ:

Ստան Անտոն՝ 1983–1986 թթ. սովորել է Սիբիրի «Ioan Voda» հրետանային սպաների դպրոցում: 1996–1998 թթ. ավարտել է Բուխարեստի առաջադեմ ռազմական ուսումնասիրությունների ակադեմիայի հրամանատարաշտաբային քոլեջը: 2003–2007 թթ. Ռումինիայի «Կարոլ I» ազգային պաշտպանության համալսարանում իրականացրել է ռազմական գիտությունների դոկտորական ծրագիր և 2007 թվականին ստացել ռազմական գիտությունների դոկտորի գիտական աստիճան: 2006–2008 թթ. Բուխարեստի համալսարանի

սոցիոլոգիայի ֆակուլտետում ավարտել է անվտանգության ուսումնասիրությունների մագիստրոսական ծրագիրը: 2012 թվականին ավարտել է ռազմավարական հրամանատարության և առաջնորդության, իսկ 2014 թվականին՝ ազգային անվտանգության արդի մարտահրավերների հետբուհական կրթական ծրագրերը:

1986 թվականից ծառայել է Ռուսիայի բանակում՝ հրետանային ստորաբաժանումներում զբաղեցնելով դասակի հրամանատարի, մարտկոցի հրամանատարի, օպերացիաների պետի, հետախուզության և շտաբային պլանավորման պաշտոններ: 2001 թվականից ներգրավվել է ռազմական կրթության և վերապատրաստման ոլորտում՝ Ռուսիայի ազգային պաշտպանության համալսարանի տարբեր ստորաբաժանումներում աշխատելով որպես հրահանգիչ, դասախոս, հրամանատարաշտաբային դասընթացների ղեկավար և ճգնաժամային կառավարման վերապատրաստման կենտրոնի ղեկավար:

2013–2017 թթ. ղեկավարել է Ռուսիայի «Կարոլ I» ազգային պաշտպանության համալսարանի Պաշտպանության և անվտանգության ռազմավարական հետազոտությունների կենտրոնը՝ համակարգելով անվտանգության և պաշտպանության ոլորտի հետազոտական աշխատանքները, միջազգային ռազմական համագործակցությունը, գիտական միջոցառումները և «Strategic Impact» գիտական պարբերականի խմբագրական աշխատանքները: 2014–2021 թթ. եղել է ՆԱՏՕ-ի DEEP Աֆղանստանի ծրագրի ակադեմիական ղեկավար, իսկ 2024 թվականից մինչ օրս հանդիսանում է ՆԱՏՕ DEEP–Հայաստան ծրագրի ակադեմիական ղեկավար:

2017 թվականից մինչ օրս Ստան Անտոնը հրավիրյալ դասախոս է Ռուսիայի «Կարոլ I» ազգային պաշտպանության համալսարանում՝ աշխատելով ցամաքային ուժերի, ռազմավարական առաջնորդության, ճգնաժամային կառավարման և բազմազգ գործողությունների ուղղություններով: Ստան Անտոնը հեղինակ է ռազմական թեմաներով ավելի քան 25 հոդվածների, 3 գրքերի և ավելի քան 10 հետազոտական աշխատանքների:

Վահե Հովհաննիսյան՝ 2019-2022 թվականներին սովորել է Արարատի տարածաշրջանային պետական քոլեջի «Հաշվապահական հաշվառում և աուդիտ» բաժնում: 2022թ.-ից սովորում է Երևանի պետական համալսարանի «Ինֆորմատիկա և կիրառական մաթեմատիկա» բաժնում: 2023-2025 թթ.-ին ծառայել է ՀՀ զինված ուժերում:

Մասնակցել է ՈԱԱԿ «Ուսանողության ձայն» նախագծի ուսանող-փորձագետների պատրաստման դասընթացին: Ներգրավված է եղել բարձրագույն և միջին մասնագիտական հաստատությունների հավատարմագրման գործընթացներում՝ որպես ուսանող-փորձագետ:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2. ՓՈՐՁԱԳԻՏԱԿԱՆ ԱՅՑԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑԸ

15.06.2026 թ. – 18.06.2026 թ.

15.06.2026 թ.		Սկիզբ	Ավարտ	Տևողություն
1.	Փորձագիտական խմբի ներքին մեկնարկային քննարկում և այցի աշխատանքային մոտեցումների համաձայնեցում	09:00	12:00	180 րոպե
2.	Ընդմիջում, փորձագիտական խմբի քննարկում	12:00	12:40	40 րոպե
3.	Հանդիպում ակադեմիայի գործունեությունը համակարգող ՊՆ ներկայացուցիչների հետ	12:50	13:40	50 րոպե
3.	Հանդիպում ՌԱ պետի հետ	13:50	14:50	60 րոպե
4.	Հանդիպում ՌԱ պետի տեղակալների հետ	15:00	15:50	50 րոպե
5.	Հանդիպում շրջանավարտների հետ	16:00	16:50	50 րոպե
6.	Հանդիպում գործատուների՝ ԶՈՒ համապատասխան ստորաբաժանումների ներկայացուցիչների հետ	17:00	17:40	40 րոպե
8.	Փաստաթղթերի ուսումնասիրություն և փորձագիտական խմբի փակ հանդիպում	17:50	18:30	40 րոպե

16.06.2026 թ.		Սկիզբ	Ավարտ	Տևողություն
1.	ՌԱ ռեսուրսների և ենթակառուցվածքների դիտարկում (Մարշալ Հ. Բաբաջանյանի անվան ցամաքային զորքերի, Մարշալ Հ. Բաղրամյանի անվան հրամանատարաշտաբային ինստիտուտներ)	09:30	10:40	70 րոպե
2.	Հանդիպում ինստիտուտների և ֆակուլտետների պետերի հետ՝ ՀՇԻ, ՑԶԻ, ՌՕՈՒԻ, ՀՖ, ԱՖ և համապատասխան ֆակուլտետներ	11:00	11:50	50 րոպե
3.	Հանդիպում ամբիոնների պետերի հետ	12:00	13:00	60 րոպե
4.	Ընդմիջում, փորձագիտական խմբի քննարկում	13:10	14:10	60 րոպե
5.	Հանդիպում պրոֆեսորադասախոսական կազմի ներկայացուցիչների հետ	14:20	15:10	60 րոպե
6.	Հանդիպում կուրսաստների հետ (այդ թվում՝ կուրսաստական խորհրդի, կուրսաստական գիտական/նախաձեռնող խմբերի ներկայացուցիչներ)	15:25	16:25	50 րոպե
7.	Հանդիպում կառուցվածքային ստորաբաժանումների ղեկավարների հետ՝ ՌԻՄ բաժին, կադրերի և համալրման բաժանմունքներ, ֆինանսական ծառայություն, գրադարան, տեղեկատվական և ռեսուրսային ապահովում, արտաքին կապերի, միջազգային համագործակցության և հասարակական	16:45	17:45	60 րոպե

	պատասխանատվության ուղղություններով ներգրավված պատասխանատուներ			
8.	Փաստաթղթերի ուսումնասիրություն և փորձագիտական խմբի փակ հանդիպում	18:00	19:00	60 րոպե

17.06.2026 թ.			Սկիզբ	Ավարտ	Տևողություն
Մարշալ Ա. Խանփերյանցի անվան ռազմաօդային ուժերի ինստիտուտ					
1.	Մասնագիտական հանդիպում «Թռչող ապարատների շարժիչներ» ՄԿԾ-ի պատասխանատու(ներ)ի հետ		09:00	09:40	40 րոպե
2.	Մասնագիտական հանդիպում «Թռչող ապարատների շարժիչներ» ՄԿԾ-ի դասավանդող կազմի հետ		09:45	10:35	50 րոպե
3.	Մասնագիտական հանդիպում «Թռչող ապարատների շարժիչներ» ՄԿԾ-ի կուրսասնտների հետ		10:40	11:25	45 րոպե
4.	Մարշալ Ա. Խանփերյանցի անվան ռազմաօդային ուժերի ինստիտուտի ռեսուրսների և ենթակառուցվածքների դիտարկում		11:30	12:30	60 րոպե
5.	Տեղափոխում Ռազմական ակադեմիայի հիմնական հասցե / ընդմիջում, փորձագիտական խմբի քննարկում		12:40	14:00	80 րոպե
ՌԱ հիմնական գործունեության հասցե (Մարշալ Հ. Բաբաջանյանի անվան ցամաքային զորքերի, Մարշալ Հ. Բադրամյանի անվան հրամանատարաշտաբային ինստիտուտներ)					
6.	Դասալսումներ / ուսումնական պարապմունքների դիտարկում		14:00	14:50	50 րոպե
7.	Զուգահեռ մասնագիտական հանդիպում՝ «Հետախուզական ստորաբաժանումներ ի կառավարում» ՄԿԾ-ի պատասխանատու(ներ)ի հետ	Զուգահեռ մասնագիտական հանդիպում՝ «Հրետանային զորամիավորումների և զորամասերի կառավարում» ՄԿԾ-ի պատասխանատու(ներ)ի հետ	15:00	15:40	40 րոպե
8.	Զուգահեռ մասնագիտական հանդիպում՝ «Հետախուզական ստորաբաժանումներ ի կառավարում» ՄԿԾ-ի դասավանդող կազմի հետ	Զուգահեռ մասնագիտական հանդիպում՝ «Հրետանային զորամիավորումների և զորամասերի կառավարում» ՄԿԾ-ի դասավանդող կազմի հետ	15:45	16:35	50 րոպե

9.	Զուգահեռ մասնագիտական հանդիպում՝ «Հետախուզական ստորաբաժանումների կառավարում» ՄԿԾ-ի կուրսասանտների հետ	Զուգահեռ մասնագիտական հանդիպում՝ «Հրետանային զորամիավորումների և զորամասերի կառավարում» ՄԿԾ-ի կուրսասանտների հետ	16:40	17:30	50 րոպե
10.	Փաստաթղթերի ուսումնասիրություն և փորձագիտական խմբի փակ հանդիպում		17:30	18:30	60 րոպե

18.06.2026 թ.		Սկիզբ	Ավարտ	Տևողություն
1.	Հանդիպում Գ և ԿՈԱ բաժնի ներկայացուցիչների հետ	09:30	10:30	60 րոպե
2.	Հանդիպում ինքնավերլուծությունն իրականացրած աշխատանքային խմբի հետ	10:40	11:20	40 րոպե
2.	Բաց հանդիպում	11:30	12:00	30 րոպե
3.	Փաստաթղթերի ուսումնասիրություն և փորձագիտական խմբի քննարկումներ	12:10	13:10	60 րոպե
4.	Ընդմիջում, փորձագիտական խմբի քննարկում	13:20	14:20	60 րոպե
5.	Հանդիպում փորձագիտական խմբի կողմից ընտրված կազմի հետ	14:30	16:10	100 րոպե
6.	Փորձագիտական խմբի փակ ամփոփիչ հանդիպում	16:20	17:20	60 րոպե
7.	Ամփոփիչ հանդիպում Ռազմական ակադեմիայի ղեկավար կազմի հետ	17:30	18:00	30 րոպե

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 3. ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՎԱԾ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԻ ՑԱՆԿ

N	Փաստաթղթի անվանում	Չափանիշ
1.	Շրջանավարտների վերաբերյալ ՊՆ/ԶՈւ ստորաբաժանումներից ստացված արձագանքներ	1
2.	ՌԱ պետի տեղակալների, բաժինների և ծառայությունների պետերի պաշտոնի անձնագրեր կամ գործառության նկարագրեր /բացառությամբ արդեն ներկայացված 2.16–2.18 հավելվածների/	2
3.	Ստորաբաժանումների աշխատանքային պլաններ /վերջին 3 տարվա համար/	2
4.	Ստորաբաժանումների հաշվետվություններ /վերջին 3 տարվա համար/	2
5.	Կառավարման մարմինների նիստերի արձանագրություններ, որտեղ քննարկվել են կրթական ծրագրերի, ռեսուրսների, որակի ապահովման հարցեր	2
6.	Մատյաններ /յուրաքանչյուր կուրսից՝ մեկական/	3
7.	ՄԿԾ քարտեզագրումներ	3
8.	Ընտրված ՄԿԾ-ների դասընթացների փաթեթներ	3
9.	Ուսումնական պլաններում կամ ՄԿԾ-ներում կատարված փոփոխությունների հիմնավորումներ և համապատասխան արձանագրություններ	3
10.	Գործնական պարապմունքների, դաշտային ելքերի և զորախաղերի առաջադրանքներ, գնահատման թերթիկներ և արդյունքների ամփոփումներ	3
11.	Ավարտական քննությունների կամ պետական ամփոփիչ ատեստավորման հարցաշարեր, գնահատման չափանիշներ, արձանագրություններ կամ հանձնաժողովի նախագահի հաշվետվություններ	3
12.	Ընդունելության արդյունքների վերլուծություն	4
13.	Կուրսաստների առաջադիմության, բացակայությունների, դուրս մնալու կամ տեղափոխման տվյալների վերլուծություն	4
14.	ՊԴ և ուսումնաօժանդակ կազմի պաշտոնի անձնագրեր կամ գործառության նկարագրեր	5
15.	Դասալսումների լրացված արձանագրություններ կամ գնահատման թերթիկներ /վերջին 2 ուստարվա համար/	5
16.	Դասալսումների արդյունքների վերլուծություններ	5
17.	Դասախոսների վերաբերյալ կուրսաստների հարցումների արդյունքներ և վերլուծություններ	5
18.	ՊԴ կազմի վերապատրաստումների ցանկ, տարեկան պլան	5

N	Փաստաթղթի անվանում	Չափանիշ
19.	Դասախոսների անհատական պլանների օրինակներ և դրանց կատարման ամփոփումներ	5
20.	ՊԴ կազմի կողմից իրականացված հետազոտությունների և հրապարակումների ամբողջական ցանկ /կրթական ծրագրի ուղղությունը նշելով՝ վերջին 3 տարիների համար/	6
21.	Կուրսանտների հետազոտական, ավարտական աշխատանքների օրինակներ /ընտրված ՄԿԾ-ների համար/	6
22.	Ռեսուրսային համալրումների կարիքների ներկայացման, առաջնահերթությունների որոշման և բավարարման վերաբերյալ փաստաթղթեր/վերլուծություններ	7
23.	Գրադարանային, լաբորատոր, վարժասարքային կամ դաշտային պատրաստության ռեսուրսների համալրման/թարմացման պլաններ և կատարման տվյալներ	7
24.	Կայքում/պաշտոնական էջերում տեղադրված նյութերի ցանկ/հղումներ	8
25.	ՌԱ համագործակցության պայմանագրեր, հուշագրեր	9
26.	ՊՆ, ԶՈւ ստորաբաժանումների, տեղական և միջազգային գործընկերների հետ համագործակցության արդյունքների ամփոփումներ	9
27.	Միջազգային փորձի փոխանակման, վերապատրաստումների կամ այցերի հաշվետվություններ և դրանց արդյունքների կիրառման օրինակներ	9
28.	ՌԱ ստորաբաժանման տարեկան պլաններ և հաշվետվություններ	10
29.	Կարիքների վերհանման հարցաշարեր, վերլուծություններ, բարելավման պլաններ	10

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 4. ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՎԱԾ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐ

1. Վարչական և ուսումնաօժանդակ ստորաբաժանումների աշխատանքային տարածքներ
2. Մասնագիտական ամբիոններ և ստորաբաժանումներ
3. Լսարաններ և դասասենյակներ
4. Լաբորատոր և գործնական պարապմունքների տարածքներ
5. Սիմուլյացիոն ուսուցման համար նախատեսված լաբորատորիաներ
6. Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների լաբորատորիա
7. Հեռավար ուսուցման կենտրոն
8. Թումո տուփեր
9. Հրետանային պատրաստության ուսումնական տարածքներ
10. Հետախուզական պատրաստության ուսումնական տարածքներ
11. Կապի և կառավարման համակարգերի ուսումնական տարածքներ
12. Ավիացիոն մասնագիտական պատրաստության ուսումնական, լաբորատոր տարածքներ և գրադարան
13. Թռչող ապարատների և շարժիչների ուղղությամբ օգտագործվող լաբորատորիաներ
14. Ռադիոէլեկտրոնային և ավիացիոն սարքավորումների ուղղությամբ օգտագործվող ուսումնական տարածքներ
15. Կուրսանտների ինքնապատրաստման տարածքներ
16. Կուրսանտների կեցության տարածքներ
17. Ճաշարան
18. Ֆիզիկական պատրաստության և մարզական տարածքներ

— — —

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 6. ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐԻ ՑԱՆԿ

ԱԹՍ	Անօդաչու թռչող սարք
Գ և ԿՈՍ	Գիտակազմակերպչական և կրթության որակի ապահովման բաժին
ԳԱՑ	Գործունեության առանցքային ցուցանիշ
ԳՇ	Գլխավոր շտաբ
ԵԲԿՏ	Եվրոպական բարձրագույն կրթության տարածք
ԶՈւ	Զինված ուժեր
ՀՀ ՊՆ	Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարություն
ՄԿԾ	Մասնագիտության կրթական ծրագիր
ՆԱՏՕ	Հյուսիսատլանտյան պայմանագրի կազմակերպություն
ՈԱ	Որակի ապահովում
ՈԱԱԿ	Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոն
ՈԱՇ	Որակավորումների ազգային շրջանակ
ՈԵՇ	Որակավորումների եվրոպական շրջանակ
ՈՆԱ	Որակի ներքին ապահովում
ՊԻԳԲ	Պլանավորում, իրականացում, գնահատում, բարելավում
ՌԱ	Ռազմական ակադեմիա
ՌԾ	Ռազմավարական ծրագիր
BILC	Լեզվական պատրաստության միջազգային համակարգման բյուրո
Bi-SC 075-007	ՆԱՏՕ-ի երկկողմանի ռազմավարական հրամանատարության 075-007 հրահանգ
ECTS	Կրեդիտների փոխանցման և կուտակման եվրոպական համակարգ
ESG 2015	Եվրոպական բարձրագույն կրթության տարածքում որակի ապահովման չափորոշիչներ և ուղենիշներ
ISOMA	Ռազմական ուսումնական հաստատությունների միջազգային ասոցիացիա
NATO DEEP	ՆԱՏՕ-ի պաշտպանական կրթության բարելավման ծրագիր
STANAG 6001	ՆԱՏՕ-ի լեզվական պատրաստվածության չափանիշ